

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

**Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις της διαφθοράς του
οικονομικού και του οργανωμένου εγκλήματος**

Διπλωματική Εργασία

Το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: Η περίπτωση της Greek Mafia

Θεόδωρος Σκουλής

Επιβλέπων Καθηγητής: Τρύφων Κοροντζής

Αθήνα, Ιούνιος 2025

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή Θεόδωρου Κ. Σκουλή που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: Η περίπτωση της Greek Mafia

Θεόδωρος Σκουλής

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής

Δρ. Τρύφων Κοροντζής

Καθηγητής Σχολής Εθνικής Ασφάλειας/
Αστυνομική Ακαδημία

Μέλος ΣΕΠ, ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Δρ. Γεώργιος Κοντογεώρης

Μέλος ΣΕΠ, ΕΑΠ

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Κοροντζή Τρύφων για τις συμβουλές, την υποστήριξη, τη διάθεση και την αδιάλειπτη επικοινωνία του κατά τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής. Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όλο το διδακτικό προσωπικό του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, καθώς οι γνώσεις τους, η καθοδήγηση και το πάθος τους, ήταν φάρος αναμμένος καθ' όλη τη διάρκεια αυτού του δύσκολου και απαιτητικού ταξιδιού.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου για την υποστήριξη και την κατανόηση τους καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Περίληψη

Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί ένα διαρκώς εξελισσόμενο φαινόμενο που, όπως η «Λερναία Ύδρα», αναπτύσσει πολύπλοκα δίκτυα κάθε φορά που επιχειρείται η καταπολέμησή του. Η συγκεκριμένη μελέτη επικεντρώνεται ειδικά στην περίπτωση της Greek Mafia, ούτως ώστε το αντικείμενο της έρευνας να περιορισθεί σε ένα πιο σαφές χωροχρονικό πλαίσιο.

Στο θεωρητικό μέρος, αναδεικνύεται πρώτα η αδυναμία συγκεκριμένου ορισμού του οργανωμένου εγκλήματος, με πλαίσια που εκτείνονται τόσο σε διεθνές, ευρωπαϊκό όσο και σε ελληνικό επίπεδο. Η διερεύνηση αφορά την μετατόπιση από υποκειμενικές σε αντικειμενικές προσεγγίσεις, που περιλαμβάνεται στις τυποποιήσεις των διακεκριμένων θεωρητικών, με χαρακτηριστική περίπτωση τον W. Chambliss. Επιπλέον, μελετάται η αλληλεπίδραση του φαινομένου με την κοινωνία μέσα από διάφορες εγκληματολογικές θεωρίες, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά παραδείγματα της Σικελικής και Ιταλοαμερικανικής Μαφίας και ταυτόχρονα αναδεικνύεται ο ρόλος της τεχνολογικής προόδου ως καταλύτης στην εξέλιξη του.

Στη συνέχεια, αναλύονται συναφή φαινόμενα, όπως η διαφθορά, το ξέπλυμα βρόμικου χρήματος και οι εκβιασμοί, που λειτουργούν ως εργαλεία για τις δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος. Περαιτέρω, εξετάζονται οι προσπάθειες αντιμετώπισης σε διεθνές επίπεδο, όπως της Σύμβασης του Πατέρμο και της Απόφασης – Πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ της Ε.Ε., ενώ σε εθνικό επίπεδο, με τις νομοθεσίες 2928/2001, 3251/2004 και το άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα.

Τέλος, η ανάλυση της Greek Mafia οράται μέσα από τα ακανθώδη κοινωνικά προβλήματα, όπως η οικονομική κρίση και η πανδημία, αλλά και φαινόμενα μαστροπείας και λαθρεμπορίου. Δεν παραγνωρίζονται, τόσο τα πρόσφατα περιστατικά δράσης όσο και οι νέες πρωτοβουλίες στις οποίες συγκαταλέγονται η ίδρυση της Διεύθυνσης Οργανωμένου Εγκλήματος, η Δικαστική Αστυνομία, οι Ειδικές Ανακριτικές Πράξεις, η Δέσμευση Περιουσιακών Στοιχείων, το καθεστώς Προστατευόμενων Μαρτύρων και οι διεθνείς συνεργασίες με Europol, Interpol, Frontex και άλλους φορείς.

Τα ανωτέρω κατατείνουν στην επιβεβλημένη ανάγκη για εθνική και παγκόσμια κινητοποίηση.

Λέξεις – Κλειδιά

Οργανωμένο Έγκλημα, μαφία, εκβίαση, διαφθορά, ξέπλυμα, οικονομική κρίση, πανδημία

Abstract

Theodoros Skoulis

Organized Crime in Greece: Insights into the Greek Mafia

Organised crime is a constantly evolving phenomenon, which -like Lernaia Hydra- develops new networks each time a state tries to fight against it by laws. That's why this study focuses on the case of Greek Mafia, limiting historical time and geographical space.

Theoretically, there is a main weakness of a clear definition for organized crime, both at international European and Greek level. Our case has to do with the displacement from subjective to objective approaches, which is included in the formulations of famous theorists, mainly Chambliss. We also study and analyze the interaction of this phenomenon with the society through different crime theories, where are mentioned the examples of Sicily's and Italian - American mafia. At the same time is highlighted the role of technological evolution as a catalyst.

Thereon, we analyse similar cases like corruption, money laundering and blackmailing, that function as tools for activities of organized crime. We will also focus on efforts of prevention internationally, like Palermo Convention and the Framework Decision 2008/841 of the European Union with the laws 2928/2001 and the article 187 of the Penal Code.

Finally, the analysis of the Greek Mafia is examined through the huge social issues, like economical crisis, the pandemic and also through phenomena of pimping and smuggling. It is also not ignored that there has been establishment and new initiatives for facing Organized Crime, like Organized Crime Department, judicial police, special investigative actions, asset freeze, protected witnesses and collaborations with Europol, Interpol, Frontex and others.

All the above prove that there is need of national and international at the same time actions in order to prevent and face Organized Crime.

Keywords

Organised crime, mafia, racketing, corruption, money laundering, financial crisis, pandemic

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	iv
Περίληψη	v
Abstract	vi
Περιεχόμενα	vii
Συντομογραφίες	x
Εισαγωγή	1
ΜΕΡΟΣ Α: Η εμφάνιση, ο ορισμός, η εξέλιξη και η ένταξη του οργανωμένου εγκλήματος στην κοινωνία	4
1. Οργανωμένο έγκλημα: ορισμός, μορφές και διακρίσεις	4
1.1 Ο ορισμός του οργανωμένου εγκλήματος	4
1.2 Η εμφάνιση του οργανωμένου εγκλήματος σε διεθνές επίπεδο	6
1.3 Οι διεθνείς προσπάθειες εννοιολογικής προσέγγισης του οργανωμένου εγκλήματος	9
1.4 Εμφάνιση, εξέλιξη και οι προσπάθειες ορισμού του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα	12
1.4.1 Η εμφάνιση και η εξέλιξη του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα	13
1.4.2 Οι προσπάθειες ορισμού του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα	15
2. Η τυπολογία και η λειτουργία του οργανωμένου εγκλήματος	17
2.1 Εγκληματολογικές θεωρίες και οργανωμένο έγκλημα	17
2.2 Ο Donald Cressey και η «θεωρία της συνωμοσίας του ξένου»	17
2.3 Ο William Chambliss και η «θεωρία των συμβιωτικών σχέσεων νομιμότητας - παρανομίας	20
2.4 Τα εγκληματικά δίκτυα	23
2.5 Η Μαφία	26
2.6 Το οργανωμένο έγκλημα εξυπνότερο με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης	28
3. Η σχέση του οργανωμένου εγκλήματος με την διαφθορά το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και τους εκβιασμούς	31
3.1 Ο ρόλος και η σημασία της διαφθοράς στην ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος	31
3.2 Η σχέση του οργανωμένου εγκλήματος με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	36
3.3 Εκβιασμοί στις φυλακές και στην εργασία	39
ΜΕΡΟΣ Β: Η ποινική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος	42
4. Ποινική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος σε διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο	42
Διπλωματική Εργασία	vii

Greek Mafia»

4.1 Οι διεθνείς πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος	42
4.2 Η Σύμβαση του Παλέρμο	46
4.3 Διεθνείς συμβάσεις και ευρωπαϊκές συμφωνίες	48
4.3.1 Τα νομοθετικά εργαλεία και κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	49
4.3.2 Η Απόφαση - Πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ	50
5. Η ποινική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα	51
5.1 Οι πρώτες προσπάθειες ποινικής αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα	51
5.2 Οι Νόμοι 2928/2001 και 3251/2004	52
5.3 Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο κατά του οργανωμένου εγκλήματος	54
5.3.1 Ο νόμος 3875/2010 και το Άρθρο 187 ΠΚ	54
ΜΕΡΟΣ Γ: Το ελληνικό παράδειγμα - Greek Mafia	56
6. Το φαινόμενο της Greek Mafia	56
6.1 Τι είναι η Greek Mafia	56
6.2 Η κοινωνική οργάνωση της Greek Mafia	57
6.3 Οι δραστηριότητες της Greek Mafia	59
6.3.1 Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση	59
6.3.2 Οργανωμένο έγκλημα και πανδημία	63
6.3.3 Εμπορία Ανθρώπων - Μαστροπεία	65
6.3.4 Εκβιάσεις - Προστασία	67
6.3.5 Λαθρεμπόριο ναρκωτικών και τσιγάρων	69
7. Greek Mafia: Ο φαύλος κύκλος του αίματος	73
8. Μέτρα αντιμετώπισης της Greek Mafia	78
8.1 Διεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος	78
8.2 Δικαστική Αστυνομία	79
8.3 Ειδικές Ανακριτικές Πράξεις	81
8.4 Δέσμευση Περιουσιακών Στοιχείων	83
8.5 Προστατευόμενοι Μάρτυρες	86
8.6 Οι Ανεξάρτητες Αρχές	88
8.6.1 Εθνική Αρχή Διαφάνειας	89
8.6.2 Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες	90

9. Διεθνής Συνεργασία αρχών ποινικοκατασταλτικού συστήματος	91
9.1 Αστυνομική Συνεργασία	92
9.1.1 Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία – European Police Office (EUROPOL)	92
9.1.2 Διεθνής Εγκληματολογικός Αστυνομικός Οργανισμός– International Criminal Police Organization (INTERPOL)	93
9.1.3 Ειδική Ομάδα Αρχηγών Ευρωπαϊκών Αστυνομιών - European Police Chiefs Task Force (EPCTF)	95
9.2 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Καταπολέμηση της Απάτης - European Anti-Fraud Office (OLAF)	95
9.3 Δικαστική Συνεργασία - Eurojust	96
9.4 Ευρωπαϊκή Εισαγγελία	98
9.5 Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης	100
9.6 Κοινές Ομάδες Έρευνας - JOINT INVESTIGATIONS TEAMS (KOE- JITS)	101
9.6.1 Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας η Eurojust και η Europol	103
9.6.2 Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας στην Ελληνική Έννομη Τάξη	104
9.7 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex)	104
9.8 Τελωνειακή Συνεργασία	105
9.9 Ελληνικές Διοικητικές Αρχές	106
9.9.1 Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή	106
Επίλογος - Συμπεράσματα	108
Βιβλιογραφική Αναφορά	112
Ελληνική Βιβλιογραφία	112
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	118
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία	122
Παράρτημα 1	137
Παράρτημα 2	139

Συντομογραφίες

ΑΑΔΕ	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
ΑΔΣ	Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή
ΑΕΠ	Ακαθόριστο Εγχώριο Προϊόν
Δ.Α.Ο.Ε.	Διεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΟΥ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
ΕΑΔ	Εθνική Αρχή Διαφάνειας
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Α.Μ.	Ειδική Κατασταλτική Αντιτρομοκρατική Μονάδα
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛ.ΑΣ.	Ελληνική Αστυνομία
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης
ΕΦΚ	Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
κ.α	και άλλοι
ΚΚΕ	Κοινές Ομάδες Έρευνας
Κ.Π.Δ.	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ.	Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή
λ.χ	λόγου χάριν
Μ.Μ.Ε.	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
Ν. ή ν.	Νόμος
Ο. Ε.	Οργανωμένο Έγκλημα
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Π.Δ	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Κ	Ποινικός Κώδικας
π.χ.	παραδείγματος χάριν
Παρ.	Παράγραφος
ΣΔΟΕ	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
AI	Artificial Inteligence
C.I.A.	Central Intelligence Office
EPCTF	European Police Chiefs Task Force
EUROPOL	European Police Office
FATF	Financial Action Task Force
GRECO	Group of States Against Corruption
INTERPOL	International Criminal Police Organization
JITs	JOINT INVESTIGATIONS TEAMS
LCN	La Cosa Nostra
OLAF	European Anti-Fraud Office
U.N.O.D.C.	United Nations Office on Drugs and Crime

Εισαγωγή

Το οργανωμένο έγκλημα είναι φαινόμενο το οποίο δεν περιορίζεται σε χρόνο και σε τόπο, αλλά βρίσκεται σε μια διαρκή εξέλιξη με το πέρασμα των χρόνων. Εύκολα μπορεί να χαρακτηριστεί ως «Λερναία Ύδρα», διότι κάθε προσπάθεια προσέγγισης του δημιουργεί ένα πολυδαίδαλο σύστημα, αντίστοιχο με τα κεφάλια του μυθικού τέρατος. Ως εκ τούτου, καθίσταται αναγκαία η προσπάθεια αντιμετώπισης του σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, αυτό της Greek Mafia. Η περιχαράκωση του σε ένα περιορισμένο χωροχρόνο, συμβάλλει στον σκοπό της παρούσας έρευνας που είναι η ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων της ελληνικής περίπτωσης.

Προς επίρρωση του ανωτέρου σκοπού, η παρούσα μελέτη διαρθρώνεται σε τρία μέρη: το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τη θεωρητική θεμελίωση του οργανωμένου εγκλήματος, έτσι όπως αποτυπώνεται με τις διάφορες προσπάθειες απόδοσης ενός ορισμού του, την εμφάνιση, την πορεία, την εξέλιξη και την αλληλεπίδραση του με την κοινωνία, της οποίας είναι αναπόσπαστο κομμάτι.

Η παρουσίαση του πρώτου μέρους κατατείνει στην ανάγκη αντιμετώπισης αυτού του φαινομένου, που συνιστά αντικείμενο του δεύτερου μέρους της παρούσας με προσανατολισμό στην προσπάθεια ποινικοποίησης του. Τέλος, στο τρίτο μέρος το βλέμμα στρέφεται στην ελληνική περίπτωση, την Greek Mafia, που αποτελεί το ερευνητικό ζήτημα του πονήματος αυτού.

Εν συνεχεία, το πρώτο μέρος διαιρείται σε τρία μεγάλα κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο, στο οποίο η αδυναμία ορισμού του οργανωμένου εγκλήματος, οδηγεί στη θέαση του με αποτύπωση της ιστορικής διαδρομής του τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η εμφάνιση και η εξέλιξη του προσεγγίζονται μέσω της εξέτασης του από το υποκειμενικό στο αντικειμενικό και τανάπαλιν. Στο πλαίσιο αυτό του διόλου, δηλαδή στο ΤΙ και στο ΠΟΙΟΣ, διάφοροι θεωρητικοί προβαίνουν σε τυποποίηση του οργανωμένου εγκλήματος, όπως θα περιγραφεί στις σελίδες που ακολουθούν. Επομένως, θα γίνει μια καταγραφή για οριοθέτηση και προσδιορισμό του φαινομένου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, δεδομένου ότι το οργανωμένο έγκλημα βρίσκεται σε συσχέτιση με την κοινωνία και τις κοινωνικές δομές, οπότε κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί αυτή η αλληλεπίδραση που το καθιστά κοινωνικό φαινόμενο. Αυτό θα γίνει εμφανές μέσω των διάφορων εγκληματολογικών θεωριών που θα αναπτυχθούν εκτενώς. Αξιοσημείωτη είναι η συνεισφορά του W. Chambliss με τη θεωρία του για τα εγκληματικά δίκτυα και τη συμβιωτική σχέση νομιμότητας - παρανομίας.

Πρόδρομοι της Greek Mafia και χαρακτηριστικές περιπτώσεις οργανωμένου εγκλήματος, αποτελούν τόσο η Σικελική όσο και η Ιταλοαμερικανική Μαφία Cosa Nostra. Παράλληλα, η τεχνολογική εξέλιξη πανταχού παρούσα, αποτελεί σημαντικό εργαλείο εξέλιξης του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο την εκμεταλλεύεται δεόντως.

Στην ολοκλήρωση του πρώτου μέρους, θα παρουσιαστεί το τρίτο κεφάλαιο, στο οποίο εντάσσεται η περιγραφή της σχέσης του οργανωμένου εγκλήματος με άλλες δυσχερώς προσδιορίσιμες έννοιες, όπως η διαφθορά, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και οι εκβιάσεις. Η διαφθορά, όπως θα παρουσιαστεί με τη χρήση συγκεκριμένων στοιχείων από πηγές από την Ε.Ε. και την ΕΛ.ΑΣ., αλληλεπιδρά με το οργανωμένο έγκλημα, καθώς αμφότερα, συμβάλλουν στη διασάλευση των ηθικών κανόνων, πολιτισμικών αξιών και πολιτικής κουλτούρας, μέσα από την υιοθέτηση παράνομων πράξεων που συνιστά οργανωμένο έγκλημα. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, αποτελεί ουσιαστικά τον τρόπο με τον οποίο οι παράνομες δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος ενδύονται το πέπλο της νομιμότητας και θα δοθούν αντίστοιχα στοιχεία. Τέλος, οι εκβιασμοί λειτουργούν ως βασικό εργαλείο που χρησιμοποιεί το οργανωμένο έγκλημα για να απλώσει τα πλοκάμια του.

Στο δεύτερο μέρος του πονήματος —εφόσον έχει διευκρινιστεί και προσδιοριστεί επαρκώς το θεωρητικό πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος—, θα εστιάσουμε στην ποινική αντιμετώπιση του φαινομένου, τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πεδίο ανάπτυξης του τέταρτου κεφαλαίου. Σε διεθνές επίπεδο, κορωνίδα της προσπάθειας για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, αποτελεί η Σύμβαση του Παλέρμο που θα αναφερθεί εκτενώς με επισήμανση των σημαντικότερων άρθρων αυτής, που ποινικοποιούν συγκεκριμένες πράξεις. Ενώ, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που βρίσκεται σε συσχέτιση με τη Σύμβαση του Παλέρμο, θεσμοθετήθηκε η Απόφαση - Πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους, θα επικεντρωθούμε στα «του οίκου μας», που αποτελεί μείζον ερευνητικό αντικείμενο της εργασίας. Συγκεκριμένα, στο κεφάλαιο πέντε, θα παρουσιαστεί το ευρύ φάσμα των νομοθετικών κειμένων που αποτέλεσαν το σημείο εκκίνησης της προσπάθειας για περιορισμό του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα, με αρχή τους νόμους 2928/2001 και 3251/2004. Η εν λόγω αναφορά θα καταλήξει στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και στο άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα, που αποτελεί το άρθρο του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα. Το εν λόγω κεφάλαιο προοικονομεί τη συνέχεια που περιλαμβάνει την αναλυτική περιγραφή της Greek Mafia.

Στο έκτο κεφάλαιο αναζητούμε τον ορισμό και καταγράφουμε την κοινωνική οργάνωση και τις δραστηριότητες σε σχέση με τα ανακύπτοντα κοινωνικά προβλήματα στη χώρα μας. Τα ακανθώδη ζητήματα που χρήζουν ξεχωριστής αναφοράς και θα αποτελέσουν υποενότητες του εν λόγω κεφαλαίου αποτελούν η οικονομική κρίση, η πανδημία Covid 19, η μαστροπεία, οι εκβιασμοί, καθώς και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και τσιγάρων.

Στο επόμενο κεφάλαιο, το έβδομο στη σειρά, θα αναπτυχθούν παραδείγματα τόσο από την αρχή του φαινομένου όσο και εκείνα τα παραδείγματα της πρόσφατης δράσης της Greek Mafia. Η ύπαρξη πληθώρας παραδειγμάτων, μας οδηγεί στην ανάγκη ανάπτυξης περαιτέρω πρωτοβουλιών με στόχο την εξομάλυνση του φαινομένου, αντικείμενο παρουσίασης του όγδοου κεφαλαίου.

Οι πρωτοβουλίες αυτές, δηλαδή τα μέτρα αντιμετώπισης της Greek Mafia, δημιουργούν έναν ευρύ κατάλογο, τόσο ποινικής συνδρομής όσο και αντιμετώπισης από Ανεξάρτητες Αρχές. Αναδεικνύεται αναγκαία η ανάπτυξη των πιο πρόσφατων πρωτοβουλιών. Μόλις το 2024 συγκροτήθηκε η Διεύθυνση Οργανωμένου Εγκλήματος, έναν οργανισμό που αναλαμβάνει σημαντικές δράσεις προς καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος που περιγράφονται εκτενώς στις ακόλουθες σελίδες. Στο πλαίσιο πάλι του Ποινικού Δικαίου, συνδράμουν στην επίλυση του προβλήματος και αποτυπώνονται αναλυτικά, η δημιουργία Δικαστικής Αστυνομίας, καθώς και τα εργαλεία του Ποινικού Κώδικα που αναφέρονται σε συγκεκριμένα άρθρα του και είναι οι Ειδικές Ανακριτικές Πράξεις, η Δέσμευση Περιουσιακών Στοιχείων, καθώς και τα προβλεπόμενα για τους Προστατευόμενους Μάρτυρες. Επιπλέον η ποινική αντιμετώπιση επιβοηθάται από την επιτήρηση που παρέχεται από τις Ανεξάρτητες Αρχές.

Παρόλο που έχουν γίνει σημαντικά βήματα όπως αυτά περιγράφονται στο προηγούμενο κεφάλαιο, το οργανωμένο έγκλημα έχει ευρύ πλαίσιο, οπότε είναι επιβεβλημένη η ανάπτυξη της διεθνούς συνδρομής. Για αυτό το σκοπό, σε διεθνές επίπεδο, όπως θα δούμε στο ένατο και τελευταίο κεφάλαιο, έχουν αναπτυχθεί διάφορες συνεργασίες, όπως η αστυνομική συνεργασία, σημαντικά παραδείγματα είναι η Europol, η Interpol και η EPCTF, ο Olaf, η δικαστική συνεργασία, η Frontex, και η τελωνειακή συνεργασία. Την ελληνική περίπτωση, σε συνδυασμό με τις ανωτέρω αναφερόμενες, επιτηρούν οι ελληνικές διωκτικές αρχές, δηλαδή το Λιμενικό και η Ελληνική Ακτοφυλακή.

Όλα όσα παρατέθηκαν ανωτέρω, σκιαγραφούν το πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος, ιδωμένο μέσα από την ελληνική περίπτωση και της πληθώρας των παραδειγμάτων αυτής. Η «δική» μας

περίπτωση αξίζει να λάβει την απαραίτητη προσοχή από τις αρμόδιες αρχές όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο.

ΜΕΡΟΣ Α: Η εμφάνιση, ο ορισμός, η εξέλιξη και η ένταξη του οργανωμένου εγκλήματος στην κοινωνία

1. Οργανωμένο έγκλημα: ορισμός, μορφές και διακρίσεις

1.1 Ο ορισμός του οργανωμένου εγκλήματος

Η αναζήτηση του ορισμού για το οργανωμένο έγκλημα (εφεξής Ο.Ε.) εμπεριέχει εξ αρχής μια αοριστία, ενώ το ευρύ φάσμα δράσης που το περιβάλλει, μπορεί να παραλληλιστεί με το μυθικό τέρας της Λερναίας Ύδρας, όπου κόβοντας το ένα κεφάλι, ξεφυτρώνει ένα άλλο.¹ Για τους λόγους αυτούς, υπήρξε δυσκολία για έναν καθολικά αποδεκτό ορισμό για το Ο.Ε., ενώ παράλληλα δεν μπορούσε να επιτευχθεί ούτε ευρεία συναίνεση μεταξύ των κλάδων της πολιτικής, οικονομικής κοινωνιολογικής και εγκληματολογικής επιστήμης.² Το 2000, με την υπογραφή της Σύμβασης του Παλέρμο, επιχειρήθηκε ο εννοιολογικός προσδιορισμός του Ο.Ε.³ Έτσι, στην παρ. 2 της Σύμβασης του Παλέρμο, αναφέρεται ότι «οργανωμένη εγκληματική ομάδα σημαίνει μια δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων, που δρα για κάποια χρονική περίοδο και ενεργεί από κοινού για να τελέσει ένα ή περισσότερα σοβαρά εγκλήματα ή αδικήματα που προβλέπονται στη σύμβαση, ώστε να προσπορισθεί άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος».⁴

Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, το Ο.Ε. αφορά τις παράνομες δραστηριότητες μιας δομημένης ομάδας η οποία αποτελείται από περισσότερα από τρία άτομα και έχουν ως στόχο την επίτευξη οικονομικού ή άλλους οφέλους για ένα συγκεκριμένο διάστημα. Μάλιστα, διευκρινίζεται στα επίσημα πρακτικά της Σύμβασης, ότι ο όρος «δομημένη ομάδα», πρέπει να ορίζεται με τέτοιο

¹ Κωστάρας, Α. (2000), «ΕΝΝΟΙΑ, ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ» στο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, *ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου. Αθήνα: Π.Ν ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Δίκαιο & Οικονομία σελ. 69, 70

² Hirschfeld, K., (2015), *Gangsters States, Organized Crime, Kleptocracy and Political collapse*. Publisher: Palgrave Macmillan, σελ. 23

³ Χλούπης, Γ. (2021), «Υπερεθνική οργανωμένη εγκληματικότητα - Εννοιολογική οριοθέτηση και ποινικοδογματικοί προβληματισμοί», 2.2.4. σε Δ. Ζιούβας (επιμ.) *Οργανωμένο έγκλημα*, σελ. 159

⁴ UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME AND THE PROTOCOLS THERETO, UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime. σελ. 5. Ανακτήθηκε 22 Μαρτίου 2025 από <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

τρόπο, ούτως ώστε να περιλαμβάνουν τόσο τις οργανώσεις που είναι συγκροτημένες με ιεραρχική δομή, όσο και εκείνες που δεν έχουν αυστηρή ιεραρχία.⁵

Στην Ελλάδα, μετά την κύρωση της Σύμβασης του Παλέρμο, το οργανωμένο έγκλημα οριοθετήθηκε στον Ποινικό Κώδικα με τον Ν.3875/2010 και συγκεκριμένα στο άρθρο 187-Εγκληματική Οργάνωση⁶, όπου στην παράγραφο 1 ορίζεται ως εξής: «Όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε επιχειρησιακά δομημένη και με διαρκή εγκληματική δράση οργάνωση τριών ή περισσότερων ατόμων, που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων κακουργημάτων τιμωρείται με κάθειρξη ως 10 έτη και χρηματική ποινή». ⁷

Το Ο.Ε. αναφέρεται στη συστηματική και παράνομη δράση που έχει ως στόχο το κέρδος, αλλά και στους παράγοντες που συμβάλουν στην ανάπτυξη και την εδραίωση του. Είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, η συγκρότηση του οποίου δεν βασίζεται μόνο στη δομή της οργάνωσης, καθώς δεν ενδιαφέρεται για τα πρόσωπα που το απαρτίζουν, αλλά για τις λειτουργίες και τις δράσεις με τις οποίες θα αποκομίσουν οικονομικό όφελος. Η δομή του δεν είναι προσωποπαγής, δεν συνδέεται δηλαδή με κάποιον αρχηγό, αλλά είναι πραγματοπαγής και λειτουργεί όπως μια κανονική επιχείρηση όπου τα μέλη είναι αναλώσιμα και αντικαταστατά.⁸ Έτσι, βασικό χαρακτηριστικό του Οργανωμένου Εγκλήματος, είναι η επιτυχής ολοκλήρωση των στόχων που έχει θέσει, ανεξαρτήτως των προσώπων που τους θέτει και τους πραγματοποιεί. Ακόμη και αν ο αρχηγός της οργάνωσης συλληφθεί ή αποχωρήσει από αυτή, η δράση της συνεχίζεται απρόσκοπτα.⁹

Απαραίτητη προϋπόθεση για τον ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος σύμφωνα με την Hirschfeld, είναι η χρήση βίας ή η απειλή βίας ούτως ώστε να διευκολύνονται οι εγκληματικές δραστηριότητες και να διατηρείται ο μονοπωλιακός έλεγχος των αγορών.¹⁰ Η βία χρησιμοποιείται επίσης για την επιβολή συμφωνιών, την ενίσχυση της θέσης μιας εγκληματικής ομάδας σε μια

⁵ Paoli, L., & Vander Beken, T. (2014), "Organized Crime. A Contested Concept", in Paoli L., (ed), *The Oxford Handbook of Organised Crime*". United Kingdom: Oxford University Press., σελ. 2

⁶ Χλούπης, Γ. (2020), «Το άρθρο 187 ΠΚ Οι περιπέτειες μιας εγκληματικής οργάνωσης», ΠοινΔικ 6/2020, έτος 23ο, σελ. 543

⁷ Άρθρο 187 Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Εγκληματική οργάνωση. Ανακτήθηκε 22 Μαρτίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4619-2019/arthro-187-poinikos-kodikas-nomos-4619-2019-egklimatiki>

⁸ Βιδάλη, Σ. (2017), *Πέρα από τα όρια - Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα*. Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, σελ. 150

⁹ Κωστώρας, Α. (2020), ό.π., σελ. 79, 80

¹⁰ Hirschfeld, K. (2015), ό.π., σελ. 28

παράνομη αγορά, όταν υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των εμπλεκόμενων μελών και για τις προδοτικές συμπεριφορές. Ωστόσο, επειδή το οργανωμένο έγκλημα λειτουργεί ως μια νόμιμη επιχείρηση και δεν θέλει να στρέφει τα βλέμματα των διωκτικών αρχών, η βία χρησιμοποιείται ως έσχατο μέσο για τη διατήρηση της ισχύος και της συνοχής μιας εγκληματικής οργάνωσης.¹¹

1.2 Η εμφάνιση του οργανωμένου εγκλήματος σε διεθνές επίπεδο

Το Ο.Ε έκανε την εμφάνιση του τον 15ο αιώνα στην Κεντρική Ευρώπη, όταν εμφανίστηκαν στις αγροτικές περιοχές οι πρώτες ληστρικές ομάδες. Στις γερμανόφωνες περιοχές η συγκρότηση οργανωμένων συμμοριών ξεκίνησε κατά την περίοδο του Μεσαίωνα, φτάνοντας στο απόγειο τους κατά τα τέλη του 18ου αιώνα.¹² Η ανάπτυξη και η επέκταση του εμπορίου τον 17ο αιώνα στο Λονδίνο, η ανάγκη για νέες αγορές, η έντονη αστικοποίηση και η μαζική φυγή από την ύπαιθρο συνέβαλλαν καθοριστικά στην ανάπτυξη και την εδραίωση εγκληματικών ομάδων στην περιοχή.¹³

Σημαντικά παραδείγματα Ο.Ε. καταγράφονται στην ιστορία της νεωτερικότητας τόσο στο δυτικό κόσμο όσο και στις αποικίες, όπου με νομοθετικές ρυθμίσεις άρχισαν να περιορίζουν και να απαγορεύουν δραστηριότητες που προηγουμένως ήταν νόμιμες,¹⁴ όπως το λαθρεμπόριο, η πειρατεία, το δουλεμπόριο, η παράνομη διακίνηση όπλων¹⁵, η απαγόρευση καλλιέργειας ψυχοτρόπων ουσιών, η ποτοαπαγόρευση στις Η.Π.Α, αποτέλεσαν αφορμές για τη σύσταση και την ανάπτυξη οργανωμένων εγκληματικών δικτύων.¹⁶

Το 1812 το κράτος της Ιταλίας αποφάσισε να περιορίσει τους αριστοκράτες στην Σικελία και να καταργήσει τη φεουδαρχία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, οι γαιοκτήμονες να δημιουργήσουν τους “mafiosi”, μια ομάδα αποτελούμενη από οπλισμένους χωρικούς οι οποίοι είχαν ως αποστολή την προστασία των γαιοκτημόνων τόσο από το κράτος, όσο και από τους υπόλοιπους εργάτες.¹⁷ Η

¹¹ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια..., σελ. 156 επ.

¹² Ριζάβα, Φ. (2012), *Οργανωμένο έγκλημα θεωρητική προσέγγιση κατ' άρθρον ερμηνεία νομολογιακή προσέγγιση*, Αθήνα: Νομική βιβλιοθήκη, σελ. 3

¹³ Στο ίδιο, σελ. 4

¹⁴ Βιδάλη, Σ. (2022), *Εισαγωγή στην Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 316

¹⁵ Λίβος, Ν. (2000), «Οργανωμένο Έγκλημα: Έννοια και δικονομικοί τρόποι αντιμετώπισης του» στο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, *ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου. Αθήνα: Π.Ν ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Δίκαιο & Οικονομία σελ. 23

¹⁶ Βιδάλη, Σ. (2022), ό.π., σελ. 316

¹⁷ Ριζάβα, Φ. (2012), ό.π., σελ. 6 επ.

δράση τους αποτέλεσε ουσιαστικά τη βάση για τη συγκρότηση της Μαφίας στην Ιταλία.¹⁸ Με την πάροδο του χρόνου η ομάδα αυτή καθιερώθηκε στην περιοχή και μέσω των πελατειακών σχέσεων που δημιούργησαν — από τη μια έβρισκαν δουλειά στους χωρικούς και από την άλλη εμπλέκονταν σε παράνομες δραστηριότητες — κατάφεραν να γίνουν αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας.¹⁹

Στην Αμερική, η πρώτη οργανωμένη προσπάθεια της κυβέρνησης να διερευνήσει το οργανωμένο έγκλημα πραγματοποιήθηκε την περίοδο 1929–1931 υπό την αιγίδα της Εθνικής Επιτροπής για την Τήρηση και Εφαρμογή του Νόμου, υπό την προεδρία του George Wickersham. Δύο από τους συμβούλους της επιτροπής ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος, και επικεντρώθηκαν στην ανάλυση των εγκληματικών πράξεων όπως αυτές ορίζονται στο ποινικό δίκαιο και όχι στα πρόσωπα των δραστών.²⁰

Όπως διαπιστώνουμε από τα ανωτέρω, το οργανωμένο έγκλημα εμφανίζεται κατά τη διάρκεια σημαντικών αλλαγών στην οικονομία και την κοινωνία όπου προϊόντα, υπηρεσίες και δραστηριότητες που ήταν νόμιμα ή δεν υπόκεινται σε ποινικές κυρώσεις, αρχίζουν και θεωρούνται παράνομα.²¹ Παράλληλα, ενδέχεται να προκύψουν νέα προϊόντα, υπηρεσίες και δραστηριότητες, η διάθεση ή η διανομή των οποίων είτε δεν ελέγχεται από το κράτος είτε απαγορεύεται η παραγωγή και η διανομή τους, με αποτέλεσμα να διακινούνται παράνομα μέσω ομάδων και οργανωμένων δικτύων.²² Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, αναπτύσσεται ένα σύστημα το οποίο παρέχει εργασία ή προστασία σε άτομα, περιουσίες και συμφέροντα, συνδέοντας με αυτό τον τρόπο τις παράνομες οργανώσεις με ευρύτερες κοινωνικές ομάδες του πληθυσμού. Αυτή η διασύνδεση, μοιραίως δημιουργεί από τη μία υποχρεώσεις και δεσμεύσεις και από την άλλη εδραιώνει τη λειτουργία του Ο.Ε. μέσα στην κοινωνία.²³

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω φαινόμενα έχουν τις ρίζες τους σε παραδοσιακές και πατριαρχικές σχέσεις, οι οποίες υφίστανται μετασχηματισμούς, αναπαράγονται και λειτουργούν

¹⁸ Βιδάλη, Σ. (2022), ό.π., σελ. 316

¹⁹ Ριζάβα, Φ. (2012), ό.π., σελ. 6 επ.

²⁰ Paoli, L., & Vander Beken (2014), Organized Crime..., σελ. 16

²¹ Βιδάλη, Σ. (2022), ό.π., σελ. 315

²² Στο ίδιο, σελ. 315

²³ Στο ίδιο, σελ. 315

ανεξάρτητα ή παράλληλα από το κράτος και το ποινικοκατασταλτικό σύστημα.²⁴ Μέχρι να αναπτυχθούν οι οικονομίες των κρατών και γίνουν ανεξάρτητα οικονομικά συστήματα, οι συμμορίες χαρακτηρίζονταν κατά περίπτωση ως ήπιας μορφής Ο.Ε. με προσωποπαγή χαρακτηριστικά.²⁵ Από τη δεκαετία του 1950 και μετά, το οργανωμένο έγκλημα άρχισε να απεικονίζεται ως μια εξαιρετικά δομημένη οντότητα, συχνά ως συνώνυμο μιας και μόνο εγκληματικής ομάδας, της ιταλοαμερικανικής μαφίας.²⁶

Όπως αναφέραμε, η εμφάνιση του Ο.Ε. συνδέθηκε με τη διάλυση των παραδοσιακών αγροτικών δομών και την παράλληλη άνοδο της καπιταλιστικής οικονομίας και της αστικής ανάπτυξης. Οι αλλαγές που σημειώθηκαν (ποσοτικές και ποιοτικές) στις αστικές κοινωνίες κατά τον 19ο αιώνα, όπως η εκβιομηχάνιση, η εντατική αστικοποίηση, η αυξανόμενη ζήτηση λόγω της ανέλιξης της μεσαίας τάξης και η δημογραφική αύξηση, διαμόρφωσαν καθοριστικά την εξέλιξη του Ο.Ε.²⁷ Σύμφωνα με τον D. Liddick, η ιστορία του οργανωμένου εγκλήματος «αναδύεται από τη μελέτη των αστικών υποκόσμων», ενώ οι Alan Block και W. Chambliss το συνέδεσαν με την εδραίωση του έθνους - κράτους και την ανάπτυξη του ανταγωνιστικού καπιταλισμού.²⁸ Οι κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις που «γεννά» και επιβάλλει ο καπιταλισμός είναι οι κύριες αιτίες εμφάνισης και εξέλιξης του Ο.Ε. Μια ερμηνευτική οπτική το θεωρεί ως μηχανισμό ενσωμάτωσης των φτωχών στην καπιταλιστική πολιτική οικονομία. Την ομοιότητα του Ο.Ε. με τις επιχειρήσεις ανέδειξε ο Michalowski, ο οποίος έδωσε τον ορισμό μιας δομημένης και γραφειοκρατικά οργανωμένης ένωσης προσώπων, η οποία επιδιώκει κυρίως παράνομους στόχους και χρησιμοποιεί παράνομες μεθόδους για τη συγκέντρωση κεφαλαίου.²⁹

²⁴ Στο ίδιο, σελ. 316

²⁵ Λίβος, Ν. (2000), Οργανωμένο Έγκλημα..., σελ. 23

²⁶ Varese, F. (2010), "What is Organised Crime?" In *Organised Crime: Critical Concepts in Criminology*, London, Routledge, vol I. Ανακτήθηκε 22 Μαρτίου 2025 από <https://federicovarese.com/wp-content/uploads/2019/07/varese-2017-redefining-organised-crime-03.pdf>

²⁷ Σταμούλη, Ε. (2019), «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαλαράμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα, Ε.Α.Π., σελ. 215

²⁸ Στο ίδιο, σελ. 215

²⁹ Στο ίδιο, σελ. 215

1.3 Οι διεθνείς προσπάθειες εννοιολογικής προσέγγισης του οργανωμένου εγκλήματος

Οι ορισμοί που αφορούν το οργανωμένο έγκλημα, σύμφωνα με την Hirschfeld, χαρακτηρίζονται από αμφισημία και πολυπλοκότητα. Όπως προαναφέραμε, δεν υπάρχει ευρεία αποδοχή σχετικά με την ακριβή σημασία του όρου, έτσι πολλές φορές χρησιμοποιείται ως συνώνυμο της μαφίας, του γκανγκστερισμού και του εκβιασμού, ωστόσο οι όροι αυτοί έχουν διαφορετικό νόημα.³⁰ Οι διατυπώσεις του οργανωμένου εγκλήματος, διαμορφώνονται ανάλογα με την οπτική γωνία και το πολιτικό πλαίσιο των μελετητών που τις προτείνουν.³¹

Σύμφωνα με τους Paoli και Beken οι ορισμοί του Ο.Ε. έχουν αλλάξει σημαντικά και επανειλημμένως κατά τη διάρκεια των χρόνων και για να γίνει κατανοητό το Ο.Ε. έχει μετατοπιστεί -θα μπορούσαμε να πούμε- σε δυο διαφορετικά εννοιολογικά στρατόπεδα: α) ένα σύνολο σταθερών οργανώσεων των οποίων τα μέλη εμπλέκονται συστηματικά στο έγκλημα και β) ένα σύνολο σοβαρών εγκληματικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται κυρίως για την αποκόμιση χρηματικού ή άλλου οφέλους. Έτσι, ανάλογα με την ιστορική και οικονομική συγκυρία δίνεται και διαφορετική έμφαση. Για παράδειγμα, ο Smith το 1991 έδωσε έμφαση στο «Ποιος», δηλαδή στους παραβάτες και στις συνεργασίες που δημιουργούν ή στο «Τι», δηλαδή στις εγκληματικές δραστηριότητες που διεξάγονται.³² Ο Hagan διαχώρισε το οργανωμένο έγκλημα (με κεφαλαία) όταν αναφερόταν σε εγκληματικές οργανώσεις και το οργανωμένο έγκλημα (με πεζά) όταν ήθελε να αναφερθεί σε εγκληματικές οργανώσεις που απαιτούν έναν βαθμό οργάνωσης.³³ Σύμφωνα με τους Paoli και Beken εδώ και 100 χρόνια η συζήτηση για το Ο.Ε. μετατοπίζεται από το «Τι» στο «ΠΟΙΟΣ» και επανέρχεται από το «ΠΟΙΟΣ» στο «ΤΙ».³⁴

Παρά την αβεβαιότητα ως προς το χρόνο και τον τόπο εμφάνισης της ορολογίας του Ο.Ε, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, ο ορισμός για το Ο.Ε. χρησιμοποιήθηκε το 1896 στην ετήσια έκθεση της Εταιρείας για την Πρόληψη του Εγκλήματος της Νέας Υόρκης για να αναφερθούν σε δραστηριότητες που αφορούσαν επιχειρήσεις τζόγου και πορνείας οι οποίες προστατεύονταν από

³⁰ Hirschfeld, K. (2015), *Gangster States...*, σελ. 23

³¹ Ruggiero, V. (2012) "Introduction The organization of crime" in Philip Gounev and Vincenzo Ruggiero (Eds) *Corruption and Organized Crime of Europe*, London, Routledge, σελ.12

³² Paoli, L., & Vander Beken (2014), *Organized Crime...*, σελ. 13, 14

³³ Στο ίδιο, σελ. 14

³⁴ Στο ίδιο, σελ. 14

κρατικούς αξιωματούχους.³⁵ Ωστόσο, από τα μέσα της δεκαετίας του 1960, στις Η.Π.Α. διατυπώθηκαν πολλοί ορισμοί και εννοιολογικά πλαίσια για το Ο.Ε., σηματοδοτώντας έτσι, το επιστημονικό ενδιαφέρον και τη συστηματική μελέτη του φαινομένου.³⁶

Ο von Lampe προτείνει μια διάκριση που οδηγεί σε μια τριπλή ταξινόμηση των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων σε κοινωνικές, οικονομικές και οιονεί κυβερνητικές. Παράλληλα, μια μεταγενέστερη μελέτη που βασίστηκε στην ανάλυση περιεχομένου 115 ορισμών, οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν μεταξύ 1915 και 2009 σε διάφορα ακαδημαϊκά και επίσημα έγγραφα, καταλήγει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα³⁷: μέχρι το έτος 1949, το 1/3 των ορισμών επικεντρωνόταν στην εξειδίκευση, ποσοστό που μειώθηκε στο 1/4 την επόμενη δεκαετία. Στη δεκαετία του 1950, η κυρίαρχη μεταβλητή στους ακαδημαϊκούς ορισμούς ήταν η «ιεραρχία», ενώ αργότερα αναπτύχθηκε η έννοια της παράνομης επιχείρησης, αναδεικνύοντας το γεγονός ότι οι εγκληματικές ομάδες δρουν σε περιβάλλοντα έντονης αβεβαιότητας, όπου τόσο οι κανονισμοί όσο και η εσωτερική τους οργάνωση εμφανίζονται προβληματικά. Σε αυτό το πλαίσιο, προέκυψε και ο όρος «αποδιοργανωμένο έγκλημα», ο οποίος περιγράφει εγκληματικές ομάδες που αδυνατούν να ελέγξουν τις παράνομες αγορές και αποτελούνται κυρίως από μικρές επιχειρήσεις, προσωρινές συμμαχίες και σύντομες συνεργασίες.³⁸ Έτσι, καθίσταται δύσκολο να επιβληθεί ιεραρχικός έλεγχος στα μέλη μιας εγκληματικής οργάνωσης, ενώ η επιλογή συνεργατών περιορίζεται σε άτομα με υψηλό επίπεδο αξιοπιστίας. Οι εταιρικές σχέσεις που δημιουργούνται σε αυτό το πλαίσιο είναι συνήθως προσωρινού χαρακτήρα και διαμορφώνονται ως συμμαχίες μεταξύ ανεξάρτητων δρώντων, οι οποίοι απέχουν σημαντικά από τη συγκρότηση σταθερών και μονοπωλιακών οργανισμών.³⁹

Όπως είδαμε, ορισμένοι εγκληματολόγοι, επιλέγουν να ορίσουν το Ο.Ε. παρουσιάζοντας τις εγκληματικές ομάδες ως ξεχωριστές δομές, οι οποίες όμως αποτελούνται από υποομάδες διαμορφωμένες με συγκεκριμένους πολιτισμικούς κώδικες.⁴⁰ Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν εγκληματολόγοι, οι οποίοι ακολουθούν μια διαφορετική προσέγγιση και δίνουν έμφαση στις

³⁵ Στο ίδιο, σελ. 15

³⁶ Ριζάβα, Φ. (2012), Οργανωμένο έγκλημα..., σελ. 87

³⁷ Ruggiero, V. (2012), Introduction the organization..., σελ. 6

³⁸ Στο ίδιο, σελ. 6

³⁹ Στο ίδιο, σελ. 7

⁴⁰ Ruggiero, V. (2012), ό.π., σελ. 7

σχέσεις που αναπτύσσει κάποια εγκληματική ομάδα με εξωτερικούς παράγοντες, κυρίως θεσμικούς. Σε αυτή την περίπτωση, οι ερευνητές εστιάζουν στην ικανότητα του οργανωμένου εγκλήματος να διαμορφώνει και να ελέγχει τις αγορές μέσω της χρήσης βίας, ενώ επικεντρώνονται στις συμμαχίες και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος, της νόμιμης οικονομίας και του πολιτικού συστήματος, υποστηρίζοντας ότι το οργανωμένο έγκλημα συνδυάζει παραδοσιακές εγκληματικές δραστηριότητες με αδικήματα του λευκού κολάρου. Αυτό γίνεται εμφανές, όταν τα κέρδη από παράνομες δραστηριότητες διοχετεύονται στη νόμιμη οικονομία, επιτρέποντας στα μέλη εγκληματικών οργανώσεων να εξοικειωθούν με τις πρακτικές και τις στρατηγικές των θεσμικών φορέων.⁴¹

Οι εγκληματολόγοι Donald Cressey και William Chambliss συνέβαλαν με τις εγκληματολογικές θεωρίες τους να κατανοηθεί καλύτερα το Ο.Ε. Σύμφωνα με τον Donald Cressey το Ο.Ε. ήταν ένα εισαγόμενο φαινόμενο, ενώ ο William Chambliss εστίασε στην επιχειρηματική διάσταση του φαινομένου, καθώς και στη συνύπαρξη νομιμότητας και παρανομίας.⁴²

Έκτοτε, αρκετοί ήταν οι εγκληματολόγοι που επιχείρησαν να περιγράψουν και να οριοθετήσουν το Ο.Ε. Σύμφωνα με τους Green και Ward, ένας διευρυμένος ορισμός του οργανωμένου εγκλήματος μπορεί να περιγράψει ως «συστηματική εγκληματική δραστηριότητα με σκοπό το οικονομικό όφελος ή την απόκτηση εξουσίας». Σε αυτό το πλαίσιο, το κρατικό, το εταιρικό και το αντικρατικό πολιτικό έγκλημα μπορούν να θεωρηθούν μορφές οργανωμένου εγκλήματος.⁴³ Ο Raymond Michalwski, ανέδειξε ότι το οργανωμένο έγκλημα μοιάζει με μια καπιταλιστική επιχείρηση, καθώς πρόκειται για μια δομημένη, συντονισμένη και γραφειοκρατικά οργανωμένη ομάδα ατόμων που στοχεύει κυρίως στην παράνομη απόκτηση και συσσώρευση πλούτου και κεφαλαίου.⁴⁴ Η Katherine Hirschfeld, υποστήριξε ότι ο ορισμός του οργανωμένου εγκλήματος ξεκινά με την ανάλυση των δραστηριοτήτων στις οποίες εμπλέκονται συνήθως οι εγκληματικές οργανώσεις. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται το λαθρεμπόριο, οι εκβιασμοί, η εκμετάλλευση της εργασίας, η διακίνηση ναρκωτικών, η τοκογλυφία, η προστασία, οι ανθρωποκτονίες, οι κλοπές και η διαφθορά κρατικών αξιωματούχων. Βασικό κοινό στοιχείο όλων αυτών των δραστηριοτήτων είναι η

⁴¹ Στο ίδιο, σελ. 8

⁴² Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια..., σελ. 47

⁴³ Green, P. & Ward, T. (2004). "Organised Crime and the 'Deep State'". in P. Green, & T. Ward, (Eds), *State Crime. Governments, Violence and Corruption* (pp. 86-104). Virginia: Pluto Press., σελ. 86

⁴⁴ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 215
Διπλωματική Εργασία

παράνομη φύση τους.⁴⁵ Σύμφωνα με όσα παραθέσαμε, μπορούμε να συμφωνήσουμε με τον Ruggiero, ότι ο αριθμός των ορισμών των οργανωμένου εγκλήματος είναι αντίστοιχος με την ποικιλομορφία των πολιτικών προσεγγίσεων που το εξετάζουν.⁴⁶

Το εύρος που δραστηριοποιείται το οργανωμένο έγκλημα έχει εξελιχθεί σημαντικά με την πάροδο του χρόνου. Στην αρχή, ήταν άμεσα συνδεδεμένο με τον εκβιασμό, μια έννοια με ασαφή όρια, η οποία βασιζόταν στην άσκηση εξαναγκαστικών πρακτικών, σε ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό πλαίσιο, συνήθως περιορισμένο σε τοπικό επίπεδο. Από το 1990 και έπειτα, η επιστημονική κοινότητα, κρατικοί φορείς και διεθνείς οργανισμοί – μεταξύ αυτών η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Ηνωμένα Έθνη – ανέδειξαν τη διεθνική διάσταση του Ο.Ε., υπογραμμίζοντας ότι πλέον δεν περιορίζεται σε τοπικές δραστηριότητες, αλλά έχει επεκταθεί παγκοσμίως.⁴⁷

Η αναζήτησή μας για το Ο.Ε., δεν σταματάει εδώ. Στα επόμενα κεφάλαια θα δούμε αναλυτικά την ποινική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς θα διερευνήσουμε τους τρόπους και τα μέσα που χρησιμοποιεί η διεθνής και ευρωπαϊκή κοινότητα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

1.4 Εμφάνιση, εξέλιξη και οι προσπάθειες ορισμού του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα

Ο τρόπος που εξελίχθηκε η εγκληματικότητα στην Ελλάδα δεν είναι ίδιος σε σύγκριση με τις ανεπτυγμένες χώρες, ιδίως τον 20ο αιώνα και έως τη δεκαετία του 1980, λόγω των ιδιαίτερων κοινωνικοπολιτικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν στη χώρα. Το καπιταλιστικό σύστημα άργησε να αναπτυχθεί στη χώρα μας, καθώς ο εμφύλιος πόλεμος, η μετανάστευση, αλλά και η περίοδος της δικτατορίας, διαμόρφωσαν ένα ιδιότυπο μοντέλο ανάπτυξης του καπιταλισμού. Έτσι, το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα εμφανίστηκε και εξελίχθηκε με διαφορετικά χαρακτηριστικά σε σχέση με άλλες δυτικές χώρες.⁴⁸

⁴⁵ Hirschfeld, K. (2015), Gangster States... σελ. 24

⁴⁶ Ruggiero, V. (2012), Introduction The organization..., σελ. 3

⁴⁷ Paoli, L., & Vander Beken (2014), Organized Crime..., σελ. 14

⁴⁸ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα Όρια..., σελ. 158, επ.
Διπλωματική Εργασία

1.4.1 Η εμφάνιση και η εξέλιξη του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα

Το φαινόμενο του Ο.Ε., απαντάται στην Ελλάδα με τη μορφή του ληστρικού φαινομένου⁴⁹ την περίοδο 1830-1933 και σχετίζεται με τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν μετά τη σύσταση του ελληνικού κράτους.⁵⁰ Οι ληστές άρπαζαν ζώα τα οποία είτε τα προωθούσαν στα Βαλκάνια είτε τα διοχέτευαν σε άλλα κοπάδια, ενώ πολλές φορές η ληστεία γινόταν υπό τη μορφή αντιποίνων, επιδρομών λεηλασίας αλλά και για εξεγέρσεις.⁵¹

Η ανάπτυξη του Ο.Ε., συνδέεται με τη νομαδική κτηνοτροφική οικονομία, την αγροποιημένη ληστεία, αλλά και με τη λειτουργία του πελατειακού κομματικού συστήματος.⁵² Στη χώρα μας σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη του εγκλήματος στις αγροτικές περιοχές έπαιξαν οι συγγενικοί δεσμοί, ο κοινωνικός αποκλεισμός των κατώτερων τάξεων, αλλά και η ανάγκη για εύκολο πλουτισμό.⁵³

Οι παραπάνω δομικές μεταβολές στη χώρα, οδήγησαν στη διαμόρφωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του Ο.Ε.⁵⁴ Στην Ελλάδα της μετεμφυλιακής περιόδου και μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980, το Ο.Ε. δεν ήταν ένα διακριτό φαινόμενο, αφενός γιατί ταυτιζόταν και οροθετούνταν με τη μορφή της «συμμορίας», και αφετέρου γιατί οι λειτουργίες και οι υπηρεσίες που υπηρετούσε, παρέχονταν από το πολιτικό σύστημα μέσω των πελατειακών σχέσεων που αυτό είχε δημιουργήσει.⁵⁵

Σύμφωνα με τους Αντωνόπουλο και Παπανικολάου, ο όρος οργανωμένο έγκλημα καθιερώθηκε στον ελληνικό δημόσιο λόγο μόλις τη δεκαετία του 1990. Τον όρο εισήγαγαν ουσιαστικά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για να παρουσιάσουν και να περιγράψουν ορισμένες όψεις της κοινωνικής και

⁴⁹ Αλεξιάδης Σ., (2011) *Εγκληματολογία*, Αθήνα: Σάκκουλας, σελ. 246

⁵⁰ Βιδάλη, Σ., (2022), Εισαγωγή στην..., σελ. 329

⁵¹ Βιδάλη, Σ., (2007), *ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική*, Τόμος Α', Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 315

⁵² Βιδάλη, Σ. (2022), ό.π., σελ. 329

⁵³ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια..., σελ. 154

⁵⁴ Βιδάλη, Σ. (2022), Εισαγωγή στην..., σελ. 329

⁵⁵ Στο ίδιο, σελ. 329

οικονομικής ζωής στη μεταψυχροπολεμική εποχή στη χώρα.⁵⁶ Για παράδειγμα, την περίοδο 1995-2014 αποκαλύφθηκαν μια σειρά από σκάνδαλα, μεταξύ άλλων, εμπορία ανθρώπων, λαθρεμπόριο ναρκωτικών, τσιγάρων, καυσίμων, παραγωγή χασίς, στημένα παιχνίδια στο ποδόσφαιρο, κ.α.⁵⁷ Ωστόσο, αυτά τα εγκλήματα έρχονταν στη δημοσιότητα όταν συλλαμβάνονταν οι εμπλεκόμενοι, όταν υπήρχαν ξεκαθαρίσματα λογαριασμών και σε περιπτώσεις διαφθοράς αστυνομικών και γενικότερα κρατικών αξιωματούχων.⁵⁸

Παρόλα αυτά, μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 21ου αιώνα, το οργανωμένο έγκλημα αντιμετωπιζόταν ως κάτι νέο για την ελληνική κοινωνία,⁵⁹ ενώ ταυτιζόταν κυρίως με την τρομοκρατία.⁶⁰ Η καθιέρωση του όρου δεν προέκυψε ως «αποτέλεσμα επιστημονικών εξελίξεων στο πεδίο της εγκληματολογικής, οικονομικής ή πολιτικής επιστήμης σε θεωρητικό και εμπειρικό επίπεδο», καθώς στην πραγματικότητα η γνώση μας για τη μορφή και τη δράση του Ο.Ε., στην Ελλάδα ήταν περιορισμένη. Οι επίσημες στατιστικές για το φαινόμενο αυτό, αλλά και η έρευνα υστερούν αισθητά όχι μόνο σε ποιότητα, αλλά και ποσοτικά σε σύγκριση με άλλες χώρες.⁶¹

Αυτό που παρατηρείται είναι ότι ενώ η αντεγκληματική πολιτική, βασισμένη στο πρότυπο της «άμυνας της κοινωνίας από το έγκλημα» από τη μία εντείνει τα μέτρα κατά των εγκλημάτων του δρόμου και από την άλλη συσκοτίζει ή συγκαλύπτει τα εγκλήματα που διαπράττονται από τους ισχυρούς. Έτσι, η προσήλωση των αρχών σε ποσοτικούς δείκτες οδηγεί στην αντίληψη ότι το Ο.Ε. είναι ένα εισαγόμενο φαινόμενο, ενώ η σοβαρή εγκληματικότητα έχει ατομοκεντρικά χαρακτηριστικά, υποτιμώντας έτσι το συστημικό χαρακτήρα της.⁶² Όπως αναφέρει η Βιδάλη, στην Ελλάδα οι επίσημες εκθέσεις της Αστυνομίας για το οργανωμένο έγκλημα δεν έχουν ποιοτικά χαρακτηριστικά, αλλά ποσοτικά, δηλαδή στατιστικά δεδομένα. Δίνεται έμφαση στην καταγωγή των δραστών και δεν εξετάζονται σε βάθος οι πραγματικές διαστάσεις και οι επιπτώσεις του Ο.Ε. στην

⁵⁶ Αντωνόπουλος Γ. & Παπανικολάου Γ. (2016), «Καπιταλισμός χωρίς άδεια»: η ελληνική περίπτωση, σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.), *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ* ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ, Αθήνα, Εκδόσεις ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ σελ. 955

⁵⁷ Βιδάλη Σ. (2017), Πέρα από τα Όρια..., σελ. 74

⁵⁸ Στο ίδιο, σελ. 160

⁵⁹ Στο ίδιο, σελ. 158

⁶⁰ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 220

⁶¹ Αντωνόπουλος Γ. & Παπανικολάου Γ. (2016), ό.π., σελ. 955

⁶² Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα Όρια... σελ. 75

κοινωνία. Οι περισσότερες μελέτες μέχρι τις αρχές του 21ου αιώνα επικεντρώνονταν στη σύνδεση του Ο.Ε. με «την τρομοκρατία και το πολιτικό έγκλημα ή τις Ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές αστυνομικής και ποινικής αντιμετώπισης του». Έτσι, πριν το 2001 παραβλέπονταν οι μορφές οργανωμένης εγκληματικότητας, όπως ήταν το συμμοριακό έγκλημα, που είχαν διαμορφώσει ήδη ένα ξεχωριστό πεδίο δράσης.⁶³

1.4.2 Οι προσπάθειες ορισμού του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα υπήρξε δυσκολία να προσδιοριστεί η έννοια του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς συγγεόταν με άλλες μορφές παρανομίας, οι οποίες τις περισσότερες φορές είχαν καθιερωθεί ως νόμιμες και κοινωνικά αποδεκτές.⁶⁴ Το 1870 θεσπίστηκε ο νόμος ΤΟΔ' «περί καταδιώξεως της ληστείας»⁶⁵ με τον οποίο επικήρυξαν, εκδίωξαν και θανάτωσαν χιλιάδες βλαχοποιμένες και τις οικογένειες τους.⁶⁶ Ο συγκεκριμένος νόμος εφαρμόστηκε και κατά την περίοδο του Εμφυλίου, όπου αρχικά διώχθηκαν οι κομμουνιστές και σε συνδυασμό με άλλες διατάξεις και οι κοινοί εγκληματίες.⁶⁷

Το γεγονός ότι μέχρι και τη δεκαετία του 1980 το οργανωμένο έγκλημα δεν αναγνωριζόταν από την Πολιτεία, δεν σημαίνει πως δεν υπήρχε. Είχε περάσει στη συνείδηση του κόσμου ότι για το Ο.Ε. φταίνε οι μετανάστες, οι περιθωριακοί αλλοδαποί,⁶⁸ ενώ με τη βοήθεια των Μ.Μ.Ε συνδέθηκε άρρηκτα με τους «νονούς της νύχτας» και τους «Ρομά».⁶⁹ Αυτό μάλιστα καταγράφεται και στις

⁶³ Στο ίδιο, σελ. 158

⁶⁴ Στο ίδιο, σελ. 159

⁶⁵ Πρακτικά των Συνεδριάσεων της Βουλής της Β'. ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1871), ΣΧΕΔΙΟΝ ΝΟΜΟΥ Περί καταδιώξεως τής ληστείας, Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο σελ. 24. Ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025 από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/%CE%A0%CE%A1%CE%92%20%CE%A0%CE%95%CE%A1.%CE%93%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D.%CE%92%20%CE%A4.1%201870-1871.pdf>

⁶⁶ Στο ίδιο σελ. 27 επ.

⁶⁷ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 159

⁶⁸ Ξενάκη Σαπφώ (2011), Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, η οριοθέτηση και αξιολόγηση της απειλής (μτφ.) Βαρελά Αγγελική, Organised Crime in Greece: Defining and Assessing the Threat, ΕφαρμογέςΔΔ /Τεύχος ΙΙ/2011 έτος 24ο, σελ. 137-145. Ανακτήθηκε 25 Ματίου 2025 από https://www.academia.edu/771762/%CE%A4%CE%BF_%CE%9F%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF_%CE%88%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1_%CE%97_%CE%9F%CF%81%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%91%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%91%CF%80%CE%B5%CE%B9%CE%BB%CE%AE%CF%82_Organised_Crime_in_Greece_Defining_and_Assessing_the_Threat

⁶⁹ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 159

εκθέσεις της Ελληνικής Αστυνομίας τα έτη 1995 έως 1999, στις οποίες επισημαίνεται ότι υπάρχει σοβαρή απειλή από τις «εθνικές εγκληματικές ομάδες» και δίνουν έμφαση στο ρόλο που διαδραματίζουν οι αλλοδαποί στις οργανωμένες εγκληματικές δράσεις. Μάλιστα, πριν από αυτή την περίοδο, η παρουσία Ελλήνων σε εγκληματικές δράσεις χαρακτηριζόταν από ελάχιστη έως ανύπαρκτη, ενώ και την δεκαετία του 1990 το φαινόμενο καταγραφόταν ως περιθωριακό.⁷⁰

Η Ελλάδα ξεκίνησε να αναζητά και να μελετά πιο συστηματικά το οργανωμένο έγκλημα λόγω των διεθνών υποχρεώσεων της για σύνταξη ειδικών εκθέσεων. Σύμφωνα με τις εκθέσεις αυτές, το 1995 και το 1996 το οργανωμένο έγκλημα δεν είχε σταθεροποιηθεί ακόμη στη χώρα μας, ενώ η δράση των εγκληματικών οργανώσεων εμφανιζόταν αποσπασματική. Παρόλα αυτά, οι εκθέσεις προέβλεπαν ότι οι μεταναστευτικές ροές θα συνέβαλαν στη διασυνοριακή εγκληματικότητα.⁷¹

Παρόλο που στις ημέρες μας, τόσο το νομικό πλαίσιο όσο και οι κοινωνικές αντιλήψεις για το Ο.Ε. έχουν αλλάξει, υπάρχει ακόμη η ανάγκη για μια επιστημονικά τεκμηριωμένη και συστηματική διερεύνηση και κατανόηση του φαινομένου.⁷²

⁷⁰ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 222

⁷¹ Στο ίδιο, σελ. 222

⁷² Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 159

2. Η τυπολογία και η λειτουργία του οργανωμένου εγκλήματος

2.1 Εγκληματολογικές θεωρίες και οργανωμένο έγκλημα

Οι πιο πρόσφατες αναλύσεις για το Ο.Ε. αφορούν στην τεχνική διάρθρωση του, στα διεθνή του χαρακτηριστικά και στα μέσα επίτευξής του. Παρόλα αυτά, είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε τα κοινωνικά δεδομένα και τις διακλαδώσεις που οδηγούν στο Ο.Ε και να εντοπίσουμε το πώς οργανώνεται στην κοινωνία, τις διαδρομές που το προωθούν και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για να γίνει κοινωνικό φαινόμενο.⁷³

Ο D. Cressey και ο William Chambliss διατύπωσαν τις σημαντικότερες θεωρίες για το Ο.Ε τις δεκαετίες 1960 - 1970. Και ήταν οι σημαντικότερες διότι το έθεσαν είτε ως κομμάτι της κοινωνικής διάρθρωσης, άρα ως αποτέλεσμα της προβληματικής λειτουργίας της κοινωνίας στην οποία ευδοκιμεί, είτε ως εξωτερική εισβολή που διασαλεύει τις εσωτερικές κοινωνικές δομές. Οι δυο θεωρίες ενυπάρχουν και στις μέρες μας στον τρόπο καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς έχουν υιοθετηθεί από την πολιτική κατά του οργανωμένου εγκλήματος εντός και εκτός συνόρων.⁷⁴

2.2 Ο Donald Cressey και η «θεωρία της συνωμοσίας του ξένου»

Πολλοί είναι αυτοί που έχουν επιχειρήσει να περιγράψουν την τυπολογία, τη δομή και τη λειτουργία του οργανωμένου εγκλήματος. Μία από τις πρώτες και πιο επιδραστικές ήταν η προσέγγιση του οργανωμένου εγκλήματος ως συνδικάτου, η οποία έδωσε έμφαση στην αυστηρή ιεραρχία, το μονοπωλιακό χαρακτήρα και τον καταμερισμό εργασίας εντός της οργάνωσης. Κύριος εκφραστής αυτής της θεωρητικής προσέγγισης υπήρξε ο Donald Cressey, ο οποίος μελέτησε τη δεκαετία του 1960 τη δομή της La Cosa Nostra (εφεξής LCN) στις Ηνωμένες Πολιτείες, εστιάζοντας στη λειτουργία της και στην εθνοτική προέλευση των μελών της. Ο D. Cressey, υποστήριξε ότι η LCN ήταν μια οργάνωση με αυστηρή ιεραρχία, σύνθετη διάρθρωση και είχε στενούς δεσμούς με τη σικελική Μαφία. Εξαιτίας της καταγωγής των μελών οδήγησε τον Cressey να διατυπώσει τη «θεωρία της συνωμοσίας του ξένου» (alien conspiracy theory).⁷⁵

⁷³ Βιδάλη, Σ. (2022), Εισαγωγή στην..., σελ. 324

⁷⁴ στο ίδιο, σελ. 324

⁷⁵ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 217 επ.
Διπλωματική Εργασία

Η συγκεκριμένη θεωρία κατέχει κεντρική θέση στη συζήτηση γύρω από το οργανωμένο έγκλημα στις Ηνωμένες Πολιτείες.⁷⁶ Ο Cressey υποστήριξε ότι Ιταλοί μετανάστες εισήγαγαν το φαινόμενο του Ο.Ε. από την Ιταλία κατά τα μεταναστευτικά κύματα στα τέλη του 19ου αιώνα. Κατά συνέπεια, ένα είδος «αόρατου χεριού» μιας εξωγενούς συνωμοσίας απειλούσε τις δημοκρατικές κοινωνίες των Ηνωμένων Πολιτειών, επιχειρώντας να καταλάβει τους δημοκρατικούς θεσμούς μέσω της διαφθοράς και της βίας. Η βασική ιδέα που διαπνέει αυτή την προσέγγιση είναι ότι το οργανωμένο έγκλημα δεν αποτελεί μέρος της κοινωνίας, ούτε διαμορφώνεται από αυτήν, αλλά συνιστά πρόβλημα που απορρέει από «εξωτερικούς» παράγοντες οι οποίοι απειλούν την κοινωνική τάξη.⁷⁷

Ο Cressey, ο οποίος διετέλεσε σύμβουλος της Προεδρικής Επιτροπής του 1967, στο έργο του με τίτλο “The Theft of the Nation” ερεύνησε τον τρόπο με τον οποίο η οργάνωση LCN συγκροτείται σε κοινωνικό επίπεδο⁷⁸ και περιέγραψε το οργανωμένο έγκλημα ως μια τυπική γραφειοκρατία: με πυραμιδοειδή δομή, αυστηρή ιεραρχία, σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων, κώδικες συμπεριφοράς και με τιμωρία για τους απείθαρχους εντός και εκτός της οργάνωσης.⁷⁹ Ταυτόχρονα, απέρριπτε την αντίληψη που εστίαζε στο άτομο, υποστηρίζοντας ότι μια τέτοια προσέγγιση οδηγούσε στην ερμηνεία ειδικών εγκλημάτων ως αποτέλεσμα ηθικού εκφυλισμού ή διαστροφής.⁸⁰ Σύμφωνα με τον Cressey, η LCN λειτουργούσε με άτυπους αλλά συγκεκριμένους κανόνες και ηθικούς κώδικες, ενώ τα μέλη της ήταν μετανάστες ιταλικής καταγωγής και συνδεόταν με τη σικελική Mafia. Κάτω από αυτές τις συνθήκες και με δεδομένο ότι ο Cressey εξομοιώνει το Ο.Ε. με τη Μαφία, συνιστά ένα εισαγόμενο φαινόμενο στην αμερικανική κοινωνία. Οι θέσεις του Cressey έχουν γίνει ευρέως γνωστές στη διεθνή βιβλιογραφία ως «θεωρία της συνωμοσίας» και πολλοί εγκληματολόγοι ενστενρίστηκαν τη θεωρητική του προσέγγιση.⁸¹

Ο Αντωνόπουλος συνόψισε και ταξινομήσε τις βασικές θέσεις της «θεωρία της συνωμοσίας» και κατέληξε στα εξής:

⁷⁶ Kleemans, E.R. (2014), “Theoretical perspectives on organized crime”. In: L. Paoli (ed.). *Oxford Handbook on Organized Crime*. Oxford: Oxford University Press, σελ. 2 Ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025 από https://www.researchgate.net/publication/260569836_Theoretical_perspectives_on_organized_crime

⁷⁷ Στο ίδιο, σελ. 2

⁷⁸ Βιδάλη, Σ. (2022), Εισαγωγή στην..., σελ. 325

⁷⁹ Kleemans, E.R. (2014), ό.π., σελ. 3

⁸⁰ Βιδάλη Σ. (2017), Πέρα από τα Όρια..., σελ. 151

⁸¹ Στο ίδιο..., σελ. 48

- Το Ο.Ε. προσεγγίζεται συχνά ως εξωγενές φαινόμενο, το οποίο συνδέεται με συγκεκριμένες εθνοτικές ομάδες.
- Το Ο.Ε. έχει ιεραρχική δομή, η οποία παραπέμπει περισσότερο σε εικόνες που έχουν διαμορφωθεί από τη λαϊκή κουλτούρα και τον κινηματογράφο – όπως, για παράδειγμα, στην περίπτωση του «Νονού».. Στην κορυφή αυτής της ιεραρχίας βρίσκονται, κατά κανόνα, άτομα τα οποία δύσκολα μπορεί να αγγίξει το χέρι του νόμου.
- Οι εγκληματικές ομάδες επιδιώκουν να έχουν το μονοπώλιο στους τομείς όπου δραστηριοποιούνται, με απώτερο σκοπό την εδραίωση και τη διεύρυνση των παράνομων δραστηριοτήτων τους τόσο σε εθνική όσο και σε διεθνή κλίμακα.
- Το Ο.Ε. διαφθείρει δημόσιους λειτουργούς και διεισδύει σε νόμιμες επιχειρήσεις. Αυτή η πρακτική είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία και την επιβίωση των εγκληματικών τους δραστηριοτήτων.
- Η εθνοτική καταγωγή των μελών του Ο.Ε. προβάλλεται ως καθοριστικός παράγοντας για τη διαδικασία στρατολόγησης σε εγκληματικές οργανώσεις.⁸²

Ο Cressey ήταν υποστηρικτής της ανάγκης για την υιοθέτηση διαφοροποιημένων στρατηγικών αντιμετώπισης για το εισαγόμενο Ο.Ε. σε σχέση με αυτό που αναπτύσσεται εντός της χώρας, ενώ αμφισβήτησε την ύπαρξη εγκληματογόνων χαρακτηριστικών στην αμερικανική κοινωνία.⁸³

Αν και ο Cressey παρουσίασε αναλυτικά την επίσημη οργανωτική δομή της La Cosa Nostra, όπως παραδέχθηκε ο ίδιος, δεν κατάφερε να αποτυπώσει με επάρκεια τη λειτουργική διάρθρωση και την κατανομή ρόλων στις επιχειρήσεις του δρόμου. Ταυτόχρονα, δεν μπόρεσε να αναδείξει τις σχέσεις μεταξύ των μελών της εγκληματικής οργάνωσης με νομικούς, λογιστές, φοροτεχνικούς και διεφθαρμένους δημόσιους λειτουργούς.⁸⁴ Επιπλέον, αναγνώριζε τις δυσκολίες που ανέκυπταν κατά την ποινική τυποποίηση του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο είχε ορίσει ως συμμετοχή σε ένα σύστημα καταμερισμού εργασίας που έχει ως σκοπό τη διάπραξη εγκληματικών πράξεων. Άλλωστε, από αυτήν τη θεώρηση απορρέει και ο σημερινός εννοιολογικός προσδιορισμός της εγκληματικής οργάνωσης.⁸⁵

⁸² Για όλα, Βιδάλη, Σ. (2022) Εισαγωγή στην... σελ. 325 επ.

⁸³ Βιδάλη, Σ. (2017) Πέρα από τα Όρια..., σελ. 48

⁸⁴ Στο ίδιο, σελ. 49

⁸⁵ Στο ίδιο, σελ. 49

Παρόλο που η θεωρητική προσέγγιση του Cressey δέχθηκε έντονη κριτική για τον μονοδιάστατο χαρακτήρα της, καθώς επικεντρώθηκε σε ιεραρχικά οργανωμένες εγκληματικές ομάδες συγκεκριμένης εθνοτικής καταγωγής, αποτέλεσε το βασικό ιδεολογικό υπόβαθρο για τη διαμόρφωση της αντεγκληματικής πολιτικής απέναντι στο οργανωμένο έγκλημα.⁸⁶ Σύμφωνα με την Elizabeth Hinton, ήδη από τη δεκαετία του 1960, η κυβέρνηση του Προέδρου Johnson είχε υιοθετήσει τον όρο “war on crime” («πόλεμος κατά του εγκλήματος») για να περιγράψει μια σειρά πολιτικών ασφάλειας. Ενώ, κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του προέδρου Nixon η ρητορική «νόμος και τάξη» ενισχύθηκε και συνδέθηκε στενά με την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.⁸⁷

2.3 Ο William Chambliss και η «θεωρία των συμβιωτικών σχέσεων νομιμότητας - παρανομίας»

Ο William Chambliss ήταν μαθητής του Donald Cressey⁸⁸ και συγκαταλέγεται μεταξύ των σημαντικότερων μαρξιστών κοινωνιολόγων του εγκλήματος στη μεταπολεμική περίοδο, παρόλο που μεγάλο μέρος της θεωρητικής του προσέγγισης αντλεί επιρροές από τη σκέψη και τη διδασκαλία του E. Sutherland.⁸⁹ Σε αντίθεση με τις θεωρίες του Cressey περί «συνομωσίας του ξένου» και της αντίληψης περί ιεραρχικής δομής του Ο.Ε.—, έδωσε έμφαση στις πελατειακές σχέσεις και κατέληξε ότι το Ο.Ε. αποτελεί εγχώριο κοινωνικό φαινόμενο, θεμελιωμένο τόσο σε άτυπα δίκτυα επιρροής όσο και στη διαφθορά κρατικών αξιωματούχων.⁹⁰ Μέσα από τη μελέτη της διαφθοράς στην αμερικανική κοινωνία, υποστήριξε τόσο τη στενή όσο και την αλληλοτροφοδοτούμενη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην πολιτική εξουσία, τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα.⁹¹ Μεταξύ άλλων, ανέδειξε ότι το οργανωμένο έγκλημα δεν είναι ένα εισαγόμενο φαινόμενο, αλλά «ο εχθρός είμαστε εμείς» και αποτελεί εγγενές δομικό στοιχείο της

⁸⁶ Στο ίδιο, σελ. 50

⁸⁷ Hinton, E. (2016), *From the war on poverty to the war on crime: The making of mass incarceration in America*. Harvard University Press. σελ. 5 επ. Ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025 από [https://www.google.gr/books/edition/From_the_War_on_Poverty_to_the_War_on_Cr/ATS6CwAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=Elizabeth+Hinton+\(2016\)&printsec=frontcover](https://www.google.gr/books/edition/From_the_War_on_Poverty_to_the_War_on_Cr/ATS6CwAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=Elizabeth+Hinton+(2016)&printsec=frontcover)

⁸⁸ CHAMBLISS, W. (2004), *ON THE SYMBIOSIS BETWEEN CRIMINAL LAW AND CRIMINAL BEHAVIOR*, *Criminology*, σελ. 242, Ανακτήθηκε 26 Μαρτίου 2025 από <https://onlinelibrary-wiley-com.proxy.eap.gr/doi/epdf/10.1111/j.1745-9125.2004.tb00519.x>

⁸⁹ Στο ίδιο σελ. 242

⁹⁰ Σταμούλη, Ε. (2019), *Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές...*, σελ. 218

⁹¹ Βιδάλη, Σ. (2017) *Πέρα από τα Όρια...*, σελ. 50

αμερικανικής κοινωνίας – ένα φαινόμενο το οποίο απαντά στις αντιφάσεις και τις συγκρούσεις που παράγει το ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα.⁹² Ο Chambliss υποστήριξε ότι στο καπιταλιστικό σύστημα υπάρχει μια θεμελιώδης αντίφαση, καθώς από τη μια η παραγωγική διαδικασία είναι δημόσια, από την άλλη όμως, τα μέσα παραγωγής ελέγχονται από ιδιώτες. Αυτή η ανισορροπία, οδηγεί αφενός στη συγκέντρωση του πλούτου στα χέρια λίγων και αφετέρου δημιουργεί ταξικές διαφορές οι οποίες προκαλούν κοινωνικές εντάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, ο νόμος και το έγκλημα στην ανεστραμμένη μορφή του, λειτουργούν ουσιαστικά είτε ως εργαλεία για να διατηρείται η τάξη και ο έλεγχος της οικονομικής εξουσίας, είτε ως μηχανισμοί ρύθμισης και διαχείρισης των κοινωνικών συγκρούσεων.⁹³

Κατά τον Chambliss, όσο ο καπιταλισμός αναπτύσσεται, οι εντάσεις μεταξύ των κατώτερων κοινωνικών ομάδων και της άρχουσας τάξης οξύνονται και γίνονται βιαιότερες, με αποτέλεσμα οι κατώτερες τάξεις να παλεύουν για την επιβίωση τους σε ένα σύστημα άδικο και άνισο.⁹⁴ Το κράτος, νομοθετεί υπέρ των οικονομικά ισχυρών, ενώ ταυτόχρονα ελέγχει το προλεταριάτο με νόμους οι οποίοι καθιστούν ολοένα και περισσότερες πράξεις τους εγκληματικές.⁹⁵ Έτσι, πράξεις που σχετίζονται με την καθημερινότητα των χαμηλών κοινωνικών τάξεων μετατρέπονται σε αδικήματα. Οι άνθρωποι αυτοί, όχι μόνο δεν ελέγχουν τα μέσα παραγωγής, αλλά είναι αποκλεισμένοι και από τη διαμόρφωση των νόμων, με αποτέλεσμα να στιγματίζονται ευκολότερα ως εγκληματίες, όχι απαραίτητα εξαιτίας των πράξεων τους, αλλά επειδή η θέση τους στο κοινωνικό σύστημα είναι πολύ χαμηλή.⁹⁶ Επιπλέον, υποστηρίζει ότι ο νόμος δεν επιβάλλει κυρώσεις στους ισχυρούς, αλλά επιφυλάσσει διαφορετική ποινική αντιμετώπιση προς τους φτωχούς, προκειμένου να δικαιολογήσει την ύπαρξη του.⁹⁷ Ενδεικτικό της επιλεκτικότητας του ποινικού συστήματος είναι το γεγονός ότι η χρήση ναρκωτικών ουσιών προκαλεί λιγότερες ασθένειες, ωστόσο είναι παράνομες και αντιμετωπίζονται με αυστηρότητα στο ποινικό σύστημα, ενώ το κάπνισμα το οποίο συνδέεται με

⁹² Στο ίδιο, σελ. 50

⁹³ Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2014), *«Λευκά Κολάρα» & Οικονομικό Έγκλημα. Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική*, Αθήνα: Π. Ν. Σάκκουλας Δίκαιο & Οικονομία, σελ. 126

⁹⁴ Βιδάλη, Σ. (2022), Εισαγωγή στην... σελ.151

⁹⁵ Στο ίδιο, σελ. 152

⁹⁶ Στο ίδιο, σελ. 153

⁹⁷ Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2014), ό.π., σελ.130
Διπλωματική Εργασία

περισσότερες ασθένειες και θανάτους, είναι νόμιμο. Έτσι, οι νόμοι επικεντρώνονται περισσότερο με τη πάταξη διάθεσης και εμπορίας ναρκωτικών, παρά στις καπνοβιομηχανίες.⁹⁸

Σύμφωνα με την παραπάνω προσέγγιση, το Ο.Ε. εμπλέκεται σε παράνομες επιχειρηματικές δραστηριότητες, λειτουργεί δηλαδή ως επιχείρηση παροχής παράνομων υπηρεσιών και προϊόντων, ενώ εμπλέκονται πρόσωπα εξουσίας τα οποία προστατεύουν και καλύπτουν τις παράνομες δραστηριότητες.⁹⁹ Ο Chambliss υποστήριξε ότι στο οργανωμένο έγκλημα δεν υπάρχει αρχηγός, ούτε κάποια ενιαία ομάδα που να ελέγχει τις εγκληματικές δραστηριότητες. Όμως, υπάρχει μια αγαστή συνεργασία μεταξύ εκβιαστών, εγκληματιών, επιχειρηματιών, πολιτικών παραγόντων και κρατικών αξιωματούχων, οι οποίοι δρουν από κοινού ούτως ώστε αφενός να μεγιστοποιούν τα κέρδη τους και αφετέρου για να μην αποκαλυφθούν οι έκνομες ενέργειες τους.¹⁰⁰

Στο βιβλίο του “On the take, From petty Crook to presidents”, αναφέρει ότι κάποιοι εγκληματίες έχουν λιγότερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες των πράξεων τους ενώπιον της Ποινικής Δικαιοσύνης, επειδή οι παραβάτες είναι ταυτόχρονα και θεματοφύλακες του νόμου και της τάξης. Μεταξύ των παραβατών και των ανθρώπων που οφείλουν να προστατεύουν τους νόμους έχει αναπτυχθεί μια δομημένη σχέση αλληλεξάρτησης που εξυπηρετεί τα συμφέροντα και των δυο πλευρών.¹⁰¹ Στο έργο του αναφέρει μεταξύ άλλων, για το πώς η συνεργασία και η συμβιωτική σχέση μεταξύ των εγκληματιών και της πολιτικής εξουσίας μπορεί να ανθίσει και να επιβιώσει το Ο.Ε. και δίνει ένα παράδειγμα προς επέρρωση των λεγόμενων του. Αναφέρεται στη μεγάλη επιρροή του Lansky, ενός από τους μεγαλύτερους μαφιόζους στην Αμερική, ο οποίος είχε ανακαλύψει το «μυστικό της επιτυχίας» του οργανωμένου εγκλήματος: αντί να χρηματίζει τους πολιτικούς, τους έκανε συνεταίρους του στις παράνομες και επικερδείς επιχειρήσεις του.¹⁰² Η μεγάλη πολιτική επιρροή του Lansky έφθανε μάλιστα μέχρι το Οβαλ γραφείο της Ουάσιγκτον, όπου ο τότε πρόεδρος των Η.Π.Α Φραγκλίνος Ρούζβελτ τον είχε καλέσει για να μεσολαβήσει και να πείσει τον τότε πρόεδρο της Κουβάς, Φουλχένσιο Μπασίστα, να παραιτηθεί.¹⁰³ Κατά τον Chambliss, η

⁹⁸ Michalowski, R., Kramer R., (2007), “State-Corporate Crime and Criminological Inquiry”, σε Pontell, N., Geiss, G., (Eds). *International Handbook of White Collar and Corporate Crime*, California: Springer , σελ. 204

⁹⁹ Σταμούλη, Ε. (2019), ό.π., σελ. 218

¹⁰⁰ Chambliss W. (1998), *On the take: From petty Crooks to presidents*, Bloomington and Indianapolis, Indiana University Press, σελ.73

¹⁰¹ Chambliss W. (2004), ON THE SYMBIOSIS BETWEEN... σελ. 243

¹⁰² Chambliss, W. (1998), *On the take...*, σελ. 160

¹⁰³ Στο ίδιο, σελ. 161

επιτυχημένη πολιτική καριέρα στις Ηνωμένες Πολιτείες και δη η αναρρίχηση στο αξίωμα του Προέδρου, είναι συνδεδεμένη με τη χρηματοδότηση που παρέχουν τα εγκληματικά συνδικάτα, τα οποία με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζουν πολιτικά ανταλλάγματα.¹⁰⁴ Για παράδειγμα, ο τότε πρόεδρος Ρίτσαρντ Νίζον είχε δώσει προεδρική χάρη σε αρχηγό εγκληματικής οργάνωσης, απελευθερώνοντάς τον από τη φυλακή.¹⁰⁵

Με τον τρόπο αυτό το οργανωμένο έγκλημα έχει διαμορφώσει μια άκρως λειτουργική, αμοιβαία και φυσικά επωφελή σχέση τόσο με το Κράτος και τους εκπροσώπους του όσο και με τη νόμιμη οικονομία.¹⁰⁶ Τα άτυπα συμβόλαια και οι συμφωνίες που κλείνονται κάτω από το τραπέζι, προσδίδουν στη διαφθορά το κυριότερο στοιχείο για την ανάπτυξη και την επιβίωση του οργανωμένου εγκλήματος.¹⁰⁷ Ο Chambliss στην ανάλυσή του, συνδύασε τόσο στοιχεία από τη θεωρία των παράνομων επιχειρήσεων όσο και από τη θεωρία των εγκληματικών δικτύων και συνέβαλλε στη διαμόρφωση μιας κοινωνιολογικής θεώρησης του φαινομένου, επισημαίνοντας ότι τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής δομής, αλλά και το πολιτικό και οικονομικό σύστημα ευνοούν την ανάδυση και τη θεσμοθέτηση του Ο.Ε.¹⁰⁸ Σύμφωνα με το το μοντέλο της επιχείρησης του W. Chambliss, η δομή και η λειτουργία μιας εγκληματικής ομάδας καθορίζονται από τις συνθήκες, τις απαιτήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην παράνομη αγορά. Η οργάνωση δεν βασίζεται στην αυστηρή ιεραρχία ή στην κοινή εθνοτική ταυτότητα, ενώ οι κανόνες μπαίνουν από την αγορά και τις ανάγκες της οργάνωσης.¹⁰⁹

2.4 Τα εγκληματικά δίκτυα

Ο Chambliss απέρριψε τόσο την ατομοκεντρική θεώρηση του Ο.Ε. όσο και την αντίληψη ότι συγκροτείται βάσει μιας καθορισμένης και ιεραρχικά οργανωμένης δομής.¹¹⁰ Κατά την άποψη του, πρόκειται για ένα δίκτυο χαλαρών σχέσεων, που διαμορφώνεται τόσο οριζόντια όσο και κάθετα σε μια πόλη και λειτουργεί μέσω της διαφθοράς. Το οργανωμένο έγκλημα, σύμφωνα με τον ίδιο, δεν

¹⁰⁴ Στο ίδιο, σελ. 163 επ.

¹⁰⁵ Στο ίδιο, σελ. 167

¹⁰⁶ Βιδάλη, Σ. (2022), Εισαγωγή στην...σελ. 156

¹⁰⁷ Στο ίδιο, σελ. 50

¹⁰⁸ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές... σελ. 218

¹⁰⁹ Στο ίδιο, σελ 219

¹¹⁰ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα Όρια..., σελ. 151

είναι μια ενιαία οντότητα, αλλά ένας συνασπισμός δικτύων όπου η μορφή και οι εντολές που δίνονται διαφέρουν από πόλη σε πόλη. Χαρακτηριστικό των δικτύων αυτών είναι ότι τα πρόσωπα και οι ηγετικές θέσεις αλλάζουν, οι ρόλοι είναι ρευστοί, αλλά το σύστημα συνεχίζει εξελίσσεται και να λειτουργεί αποτελεσματικά.¹¹¹ Η έρευνα του στο Σιάτλ, ανέδειξε ότι τα εγκληματικά δίκτυα είναι συνδεδεμένα και αλληλοτροφοδοτούνται με τη διαπλοκή που αναπτύσσεται μέσα στα δίκτυα της εξουσίας. Διαπίστωσε ότι υπάρχει αγαστή και συμβιωτική σχέση ανάμεσα στο οργανωμένο έγκλημα, τους επιχειρηματίες, τους πολιτικούς, με στελέχη των διωκτικών αρχών, οι οποίοι όλοι μαζί και μέσω της κοινής και αλληλοεξαρτώμενης δράσης τους, καταφέρνουν να διατηρήσουν και να αναπτύξουν τα εγκληματικά δίκτυα.¹¹²

Κατά τον Morselli, ένα δίκτυο αποτελεί μια ευέλικτη και δυναμική μορφή οργάνωσης, ικανή να δημιουργεί συνεχώς νέους κόμβους, σχέσεις και διασυνδέσεις.¹¹³ Τα δίκτυα χαρακτηρίζονται από ανθεκτικότητα, δηλαδή αντεπεξέρχονται στις εκάστοτε κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, μπορεί να έχουν κοινά ταξικά χαρακτηριστικά και κοινές αξίες, χωρίς ωστόσο αυτά να αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις, ενώ τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε αυτά δεν είναι απαραίτητο να βρίσκονται κοντά ή στην ίδια πόλη.¹¹⁴

Όμως, ακόμη και αν υιοθετηθεί η ιδέα της συγκροτημένης εγκληματικής οργάνωσης, η λειτουργία και η δομή της εξαρτώνται με τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται και λειτουργεί μια νόμιμη οικονομία.¹¹⁵ Έτσι, όπως μια νόμιμη επιχείρηση θέλει να επεκτείνει τις δραστηριότητες της και να αυξήσει τα κέρδη της, το ίδιο θέλει και ένα εγκληματικό δίκτυο. Οι εγκληματίες μέσω των ευκαιριών που έχουν, καταφέρνουν να περνούν από την παρανομία στην νομιμότητα. Αναπτύσσονται και αφομοιώνονται με μέλη της νόμιμης οικονομίας και με αυτό τον τρόπο προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες ευκαιρίες που παρουσιάζονται.¹¹⁶

Η επικοινωνία μεταξύ των νόμιμων και των παράνομων σχέσεων, (δηλαδή της συμβιωτικής σχέσης, όπως την περιγράψαμε παραπάνω) καθίσταται κατανοητή, όταν το Ο.Ε. προσεγγίζεται ως

¹¹¹ Στο ίδιο, σελ. 151

¹¹² Chambliss, W. (1998), *On the take...*, σελ. 73

¹¹³ Morselli, C. (2009). "The Criminal Network Perspective" in *STUDIES OF ORGANIZED CRIME Inside Criminal Networks*, New York:Springer σελ.4

¹¹⁴ Στο ίδιο, σελ. 4

¹¹⁵ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 151

¹¹⁶ Ruggiero, V. (2012), *Introduction The organization...*, σελ. 8
Διπλωματική Εργασία

μορφή κοινωνικής οργάνωσης που βασίζεται σε δύο διακριτά, αλλά αλληλοσυμπληρούμενα είδη δικτύων.¹¹⁷ Από τη μία πλευρά, συγκροτείται μια οργάνωση από πρόσωπα που μοιράζονται κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, δημιουργώντας έτσι μια ομοιογενή κοινωνική ομάδα και από την άλλη, συγκροτείται ένα δίκτυο συνεργασιών και ανταλλαγών μεταξύ προσώπων που εμπλέκονται από κοινού σε εγκληματικές ή σε ημί-νόμιμες δραστηριότητες, ανεξάρτητα από το αν ανήκουν στην ίδια κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα. Έτσι, το οργανωμένο έγκλημα βασίζεται σε κοινούς δεσμούς ομοιογένειας και σε σχέσεις συνεργασίας, αλλά διαμορφώνονται κυρίως βάσει των εξυπηρετήσεων, των σκοπών και των στόχων του.¹¹⁸

Η βία, οι συνεργασίες που δημιουργούνται μεταξύ του Ο.Ε. με τη νόμιμη οικονομία και οι σχέσεις που συνάπτει με πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες, δείχνει ότι το Ο.Ε. δεν περιορίζεται μόνο στις παραδοσιακές εγκληματικές πρακτικές, αλλά και στα εγκλήματα του λευκού κολάρου, όπως είναι τα οικονομικά εγκλήματα, οι άπατες και η διαφθορά.¹¹⁹ Αυτό συμβαίνει, όταν οι εγκληματίες τοποθετούν τα βρόμικα χρήματα τους στη νόμιμη οικονομία, με αποτέλεσμα τα μέλη των εγκληματικών δικτύων να υιοθετούν τις μεθόδους των νόμιμων επιχειρηματιών.¹²⁰ Έτσι, σύμφωνα με τον Ruggiero, δεν είναι μόνο οι αγορές που διαφθείρονται από το Ο.Ε., αλλά και το Ο.Ε. διαφθείρεται, εκπαιδεύεται και μαθαίνει τις πρακτικές και τις τεχνικές των αγορών.¹²¹ Για τον λόγο αυτό, ο Ruggiero υποστηρίζει ότι το Ο.Ε. δεν υφίσταται πια με την παραδοσιακή του έννοια, αλλά έχει μετασχηματιστεί σε εγκληματικά -συνεχώς μεταλασσόμενα - δίκτυα, στα οποία εμπλέκονται τόσο πρόσωπα της παρανομίας, όσο και πρόσωπα υπεράνω πάσης υποψίας από τον κόσμο της νομιμότητας.¹²² Εξαιτίας της εμπλοκής των «καθωσπρέπει» προσώπων στα εγκληματικά δίκτυα, σύμφωνα με τους Baker και Faulkner, πρέπει να διαμορφώνονται με βάση της ανάγκης τους να αποκρύπτουν τις παράνομες δραστηριότητες τους. Εκτός από την έμφαση που δίνουν στη μυστικότητα, η δομή των δικτύων προστατεύει κάποια μέλη, ούτως ώστε ακόμη και αν αποκαλυφθεί η παράνομη δράση τους, οι αρχές να μην μπορούν να τα ταυτοποιήσουν και να τα

¹¹⁷ Στο ίδιο, σελ. 7

¹¹⁸ Στο ίδιο, σελ. 7

¹¹⁹ Στο ίδιο, σελ. 8

¹²⁰ Στο ίδιο, σελ. 8

¹²¹ Στο ίδιο, σελ. 8

¹²² Στο ίδιο, σελ. 8

εντοπίσουν.¹²³ Τα μέτρα προφύλαξης που παίρνουν τα δίκτυα σε περίπτωση αποκάλυψης των παράνομων δραστηριοτήτων τους είναι ο περιορισμός της άμεσης επαφής μεταξύ των εμπλεκόμενων προσώπων, ο περιορισμός στην επικοινωνία, ενώ ο αποκεντρωμένος χαρακτήρας της ηγεσίας και ο διαμοιρασμός ρόλων σε έμπιστα πρόσωπα, καθιστά την αναζήτησή των εμπλεκομένων, έναν άλυτο γρίφο για τις αρχές.¹²⁴

2.5 Η Μαφία

Η Σικελική μαφία θεωρείται πρόδρομος του οργανωμένου εγκλήματος και αποτέλεσε πρότυπο για πολλές εγκληματικές οργανώσεις σε ολόκληρο τον κόσμο.¹²⁵ Είναι η πιο γνωστή εγκληματική ομάδα και έχει τις ρίζες της τουλάχιστον από την εποχή της ενοποίησης της Ιταλίας στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα.¹²⁶ Ως κύρια δραστηριότητα της είχε την παροχή προστασίας σε ιδιοκτήτες γης, αγρότες, επιχειρηματίες, πολιτικούς και διακινητές ναρκωτικών.¹²⁷

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, η Ιταλία ήρθε αντιμέτωπη με δολοφονίες πολιτικών, αστυνομικών, δικαστών και δημοσιογράφων από τη Σικελική Μαφία. Η ομολογία του μετανοημένου μαφιόζου Tommaso Buscetta το 1984, οδήγησε στην πρώτη σημαντική δίκη της μαφίας και προκάλεσε το ενδιαφέρον του κράτους, των ακαδημαϊκών και των πολιτών. Οι αποκάλυψεις σε συνδυασμό με την πολιτική κρίση στην Ιταλία στις αρχές του 1990, ανέδειξαν τον αγώνα κατά της Μαφίας ως κεντρικό σύνθημα στις προεκλογικές εκστρατείες.¹²⁸

Παλαιότερες μελέτες την παρουσίαζαν ως ένα οργανισμό με άτυπη δομή, ωστόσο πιο πρόσφατες έρευνες, που βασίστηκαν στα στοιχεία του δολοφονημένου από τη Μαφία δικαστή Giovanni Falcone, αποκαλύπτουν ότι η Σικελική Μαφία είχε ιεραρχική οργάνωση, ενώ ο βαθμός συνοχής της μεταβαλλόταν κατά την πάροδο του χρόνου.¹²⁹ Η Μαφία κατάφερε να εδραιωθεί σε όλους τους τομείς. Από τη δεκαετία του 1920 είχε εξαγοράσει ολόκληρα αστυνομικά τμήματα, ενώ είχε και

¹²³ Morselli, C. (2009), *The Criminal Network...*, σελ. 9

¹²⁴ Στο ίδιο, σελ. 9

¹²⁵ Ριζάβα, Φ. (2012), *Οργανωμένο έγκλημα...*, σελ.1

¹²⁶ Skaperdas, S. (2001), *The political economy of organized crime: providing protection when the state does not** Economics of Governance, Springer-Verlag 2001, σελ.175

¹²⁷ Στο ίδιο, σελ.175

¹²⁸ Scalia Vincenzo (2016), *Crime, Networks and Power: Transformation of Sicilian Cosa Nostra*, Palgrave Pivot, σελ. 96

¹²⁹ Skaperdas, S. (2001), ό.π., σελ.175

σημαντική πολιτική επιρροή.¹³⁰ Ο δημοσιογράφος και πολιτικός Leopoldo Franchetti ήδη από το 1876 είχε περιγράψει τη Μαφία ως μια βιομηχανία βίας, ενώ το 1963 ο ιστορικός Eric Hobsbawm, είχε συγκρίνει τη Μαφία με το φαινόμενο των ληστών και πίστευε ότι μόνο αν η εργατική τάξη αντισταθεί οργανωμένα θα μπορούσε να αναχαιτίσει τη δράση της Μαφίας.¹³¹ Την πρώτη επιστημονική προσπάθεια συστηματοποίησης της Μαφίας, την έκανε ο Diego Gambetta, ο οποίος ανέφερε ότι η ζήτηση για προστασία προερχόταν από την έλλειψη εμπιστοσύνης της σικελικής κοινωνίας στο επίσημο κράτος, ένα κενό που κάλυψε η Μαφία.¹³² Ο μαρξιστής οικονομολόγος και πολιτικός αναλυτής Samir Amin, υποστηρίζει ότι είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε πώς διαρθρώνονται οι σχέσεις παραγωγής και κατανομής του πλούτου, στην κοινωνία.¹³³ Η Μαφία εκμεταλλεύτηκε τον καπιταλιστικό μετασχηματισμό της Σικελίας, εντόπισε το χάσμα μεταξύ κοινωνίας και πολιτικής και εμφανίστηκε ως ενδιάμεσος, ενώ εγγυήθηκε για τη διατήρηση της ισορροπίας δυνάμεων. Αυτό έγινε ακόμη πιο εμφανές από τις προσπάθειες που κατέβαλε για να καταστείλει το κίνημα των αγροτών στις αρχές του 19ου αιώνα. Έτσι, το οργανωμένο έγκλημα και ο καπιταλισμός δεν είναι αντιφατικά μεταξύ τους, αλλά συχνά είναι ένα και το αυτό.¹³⁴

Στην Ιταλία εκτός από τη Σικελική Μαφία, υπήρχε η 'NDRaghetta που δραστηριοποιούνταν στην Καλαβρία και η Καμόρα που δρούσε στην Νάπολη. Όλες οι ιταλικές εγκληματικές οργανώσεις εμπλέκονταν στο εμπόριο ναρκωτικών από το 1980 και έχουν συνεργαστεί με διεθνείς εγκληματικές ομάδες, μεταξύ αυτών τις αμερικάνικες μαφίες, τα καρτέλ ναρκωτικών της Κολομβίας, ενώ υπάρχουν αναφορές για τη σύνδεση της Καμόρα με συμμορία της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.¹³⁵

Η La Cosa Nostra όπως την αποκαλούσε η αμερικανική κυβέρνηση, ήταν μια ιταλόαμερικανική μαφία άμεσα συνδεδεμένη με την Σικελική Μαφία και επεκτάθηκε ραγδαία, λόγω της ποτοαπαγόρευσης που επιβλήθηκε στις ΗΠΑ την περίοδο 1920-1933. Η γνώση για την παράνομη πώληση αλκοόλ, σε συνδυασμό με τους μετανάστες που κατέφταναν στις Η.Π.Α από τη Σικελία —

¹³⁰ Στο ίδιο, σελ. 176

¹³¹ Scalia, V. (2016), ό.π., σελ. 99

¹³² Στο ίδιο, σελ. 100

¹³³ Στο ίδιο, σελ. 101

¹³⁴ Για όλα, στο ίδιο, σελ. 101, 102

¹³⁵ Skaperdas, S. (2001), The political economy... σελ.175

οι οποίοι έφεραν τις εγκληματικές γνώσεις τους από τον κόσμο του εγκλήματος—, ήταν το κλειδί για τη «σίγουρη επιτυχία» της οργάνωσης στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Παρά τις προσπάθειες της ομοσπονδιακής κυβέρνησης των ΗΠΑ να καταπολεμήσει τη Μαφία, μέχρι το 1980, δήμαρχοι μεγάλων πόλεων ήταν άρρηκτα συνδεδεμένοι με τις τοπικές Μαφίες.¹³⁶

Σύμφωνα με την Paoli, η Μαφία δεν στρατολογεί τα μέλη της με τον τρόπο που επιλέγουν οι νόμιμες επιχειρήσεις τους εργαζόμενους τους. Για να εισέλθει ένα μέλος σε μια οργάνωση οφείλει να αφήσει πίσω την παλιά του ζωή και να αποκτήσει νέα «ψυχή».¹³⁷ Μόλις εγκριθεί από τους αρχηγούς της οργάνωσης, πραγματοποιείται μια μυστική, τελετουργική τελετή εισδοχής. Το να είσαι μέλος σε μια τέτοια οργάνωση σημαίνει τιμή, αλλά και χρήμα. Ωστόσο, μια δουλειά έχει ευθύνες και υποχρεώσεις, όπως την υποχρέωση να ορκιστείς σιωπή, να προσχωρήσεις στην “ομερτά”. Η Ομερτά απαιτεί σιωπή προς τον έξω κόσμο και προς τις αρχές τόσο για τις εγκληματικές δραστηριότητες της οργάνωσης, όσο και για τα πρόσωπα που την αποτελούν και τη διάθρωση της. Η ποινή για την παραβίαση του όρκου σιωπής είναι μια: θάνατος.¹³⁸ Όλα τα μέλη της οργάνωσης γίνονται «αδέλφια» με την ίδια κουλτούρα και τους ίδιους πολιτισμικούς κώδικες, έτσι τα νεοεισερχόμενα μέλη, αλλάζουν την ταυτότητα τους για να είναι ίδια με τα υπόλοιπα μέλη· με αυτό τον τρόπο αναγκάζονται να συμμορφωθούν με τους κανόνες της οργάνωσης.¹³⁹ Η τελετή μύησης είναι μια συμβολική αναπαράσταση του θανάτου και της ανάστασης, όπου το μνημένο άτομο αναγεννιέται ως ένας νέος άνθρωπος, η προσωπικότητα του οποίου αναδιαμορφώνεται από τις αξίες της οργάνωσης και ταυτίζεται πλήρως με αυτές.¹⁴⁰

2.6 Το οργανωμένο έγκλημα εξυπνότερο με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης

Ο ολοένα και πιο ψηφιακός μετασχηματισμός της κοινωνίας, άρα και της καθημερινότητας μας — εκτός από τις διευκολύνσεις που αναντίρρητα μας προσφέρει—, σύμφωνα με τη νέα έκθεση της Europol για το 2025 με τίτλο “*The changing DNA of serious and organized crime*”, όχι μόνο έχει

¹³⁶ Στο ίδιο σελ.176

¹³⁷ Paoli, L. (2003), *Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style*, Oxford University Press., σελ. 66

¹³⁸ United Nations Activities Participating in the U.N.'s crime prevention program. LA COSA NOSTRA IN THE UNITED STATES by James O. Finckenauer, Ph.D. International Center National Institute of Justice. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/218555.pdf?ftag=MSF0951a18>

¹³⁹ Paoli, L. (2003) ό.π., σελ. 66 επ.

¹⁴⁰ Στο ίδιο, σελ. 67

ενισχύσει τη θέση του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά αναμένεται και να αυξηθεί σημαντικά.¹⁴¹ Έτσι, όσο η τεχνολογία αναπτύσσεται, τόσο και το οργανωμένο έγκλημα βρίσκει νέους τρόπους δράσεις μέσα από το διαδίκτυο.¹⁴²

Το οργανωμένο έγκλημα κάνει αυτό που ξέρει πολύ καλά, εκμεταλλεύεται στο έπακρο το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και εξαπλώνεται με ταχύτητα φωτός. Εκμεταλλεύεται τις σύγχρονες τεχνολογίες, λειτουργεί σαν να έχει καταρρίψει το χρόνο και τον τόπο, βρίσκεται πανταχού παρόν, με αποτέλεσμα να έχει διεισδύσει στις κοινωνίες, στις οικονομίες και στην καθημερινή ζωή των πολιτών.¹⁴³ Το διαδίκτυο λειτουργεί ως ένα πανίσχυρο εργαλείο διευκόλυνσης, ενίσχυσης και απόκρυψης εγκληματικών δραστηριοτήτων, ενώ παράλληλα είναι και ο κύριος στόχος κλοπής δεδομένων αλλά και εγκληματικής διείσδυσης. Μάλιστα, σε πολλές περιπτώσεις, το διαδίκτυο αποτελεί πια το βασικό πεδίο διάπραξης εγκλημάτων, με ελάχιστη εμπλοκή στον φυσικό χώρο.¹⁴⁴

Η τεχνητή νοημοσύνη (Artificial Intelligence - AI) προσφέρει στα εγκληματικά δίκτυα νέες δυνατότητες δράσης με ταχύτητα και σε απεριόριστη κλίμακα, ενώ η πολυπλοκότητα που προσφέρει καθιστά ακόμα πιο δύσκολο το έργο των διωκτικών αρχών για τον εντοπισμό των δραστών.¹⁴⁵ Η AI αναμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο το έγκλημα, οργανώνεται, εκτελείται, αλλά και συγκαλύπτεται· οι μεταβολές αυτές καθιστούν το οργανωμένο έγκλημα ακόμα πιο επικίνδυνο.¹⁴⁶ Δεν θα ήταν υπερβολή αν πούμε ότι το οργανωμένο έγκλημα πλέον «τρέφεται» διαδικτυακά. Σχεδόν κάθε μορφή σοβαρής και παράνομης εγκληματικότητας έχει το δικό της ψηφιακό αποτύπωμα. Από διαδικτυακές απάτες και επιθέσεις ransomware έως διακίνηση ναρκωτικών και ξέπλυμα χρημάτων, το διαδίκτυο δεν είναι πια απλώς μια πλατφόρμα επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών, αλλά είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο οικοδομείται η σύγχρονη εγκληματική δραστηριότητα.¹⁴⁷

¹⁴¹ Europol SOCTA (2025) The changing DNA of serious and organised crime, 2025 EUROPEAN UNION SERIES AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT, σελ. 6. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf>

¹⁴² Στο ίδιο, σελ. 6

¹⁴³ Στο ίδιο, σελ.8

¹⁴⁴ Στο ίδιο, σελ.6

¹⁴⁵ Στο ίδιο, σελ. 6

¹⁴⁶ Στο ίδιο, σελ.11

¹⁴⁷ Στο ίδιο, σελ.16

Μέσω της τεχνητής νοημοσύνης οι εγκληματίες μπορούν να δημιουργούν μηνύματα σε διάφορες γλώσσες, να στοχοποιούν τα θύματα τους παγκοσμίως, να παράγουν κακόβουλο λογισμικό, ακόμη και να δημιουργούν υλικό σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων.¹⁴⁸ Επιπλέον, τα λεγόμενα deepfakes αλλά και η φωνητική κλωνοποίηση εντείνει ακόμη περισσότερο την απειλή, καθιστώντας εφικτές νέες μορφές απάτης και εκβιασμού, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς ότι αυτά τα εργαλεία είναι εύκολα προσβάσιμα και δεν χρειάζονται εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις.¹⁴⁹ Σύμφωνα με την Έκθεση της ΕΛ.ΑΣ. για το έτος 2023, οι άπατες μέσω του διαδικτύου απέφεραν κέρδος πάνω από 52.675.916 ευρώ στις οργανωμένες ομάδες.¹⁵⁰

¹⁴⁸Στο ίδιο, σελ.21

¹⁴⁹ Στο ίδιο, σελ.21

¹⁵⁰ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2023, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024, σελ. 86. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2024/11/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97-%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A5-2023-%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%A7%CE%A4%CE%97-%CE%95%CE%9A%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%97..pdf>

3. Η σχέση του οργανωμένου εγκλήματος με την διαφθορά το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και τους εκβιασμούς

3.1 Ο ρόλος και η σημασία της διαφθοράς στην ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος

Η απουσία ενός ενιαίου και καθολικά αποδεκτού ορισμού της διαφθοράς, εξαιτίας της σύνθετης και περίπλοκης φύσης της, καθιστά προβληματική την αυτόνομη ποινική τυποποίηση της, έτσι το Ποινικό Δίκαιο επιλέγει να ποινικοποιεί συγκεκριμένες πράξεις διαφθοράς.¹⁵¹

Σύμφωνα με τους Della Porta και Vancucci, ως διαφθορά θεωρούμε τις παράνομες πράξεις που παραβιάζουν τις ισχύουσες διατάξεις, όταν κάποιος χρησιμοποιεί για ίδιον όφελος ένα πρόσωπο από τον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα που κατέχει υψηλή υπηρεσιακή ή θεσμική θέση προκειμένου να εξυπηρετήσει τις επιδιώξεις του. Η διαφθορά επιτυγχάνεται όταν δωροδοκούνται φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα.¹⁵² Έτσι, μπορεί να εμφανιστεί και να εκδηλωθεί με διάφορες πρακτικές, όπως για παράδειγμα με: υπαιξέρεση χρημάτων χάριν τρίτων, εκβιασμό, επηρεασμό του εκλογικού σώματος μέσω εξυπηρετήσεων και κακή διοίκηση κ.α. Όταν μιλάμε για διαφθορά, συνήθως αφορά σε πρόσωπα που έχουν εξουσία και εκμεταλλεύονται τη θέση ισχύος τους και «ανταλλάσσουν» την επιρροή ή την εξουσία τους για χρηματικά ή άλλα οφέλη.¹⁵³

Εξαιτίας του πολυδιάστατου φαινομένου της διαφθοράς οι επιπτώσεις για την κοινωνική συνοχή και την ευημερία των πολιτών είναι τεράστιες,¹⁵⁴ καθώς πλήττονται άμεσα ακόμη και έμμεσα — πολλές φορές χωρίς να το αντιλαμβάνονται—¹⁵⁵ με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εξακριβωθεί με με ποσοτικά ή ποιοτικά στοιχεία η ζημιά που έχει προκληθεί.¹⁵⁶ Η διαφθορά υπονομεύει το κράτος

¹⁵¹ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια... σελ. 51

¹⁵² Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2014), *Οικονομικό Έγκλημα και Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα*, Τόμ. 1. Αξιολόγηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκου, σελ. 696

¹⁵³ Della Porta, D., & Vanucci, A. (2012). *The hidden Order of Corruption*. United Kingdom: Ashgate. σελ. 3

¹⁵⁴ Bakowski, P., & Voronova, S. (2017). *Corruption in the European Union. Prevalence of corruption, and anti-corruption efforts in selected EU Member States*. European Parliamentary Research Service, σελ. 1

¹⁵⁵ Green, P., & Ward, T. "Corruption as State Crime" in P, Green, & T, Ward, (Eds), *State Crime. Governments, Violence, and Corruption*, Virginia: Pluto Press, σελ. 11

¹⁵⁶ Bakowski, P., & Voronova, S. (2017). *Corruption in the European Union. Prevalence of corruption, and anti-corruption efforts in selected EU Member States*. European Parliamentary Research Service, σελ. 1

δικαίου, καθώς οι πολίτες δεν εμπιστεύονται τους θεσμούς¹⁵⁷, ενώ προσφέρονται περισσότερες «ευκαιρίες» στους εγκληματίες να επεκταθούν στην νόμιμη οικονομία, αλλά και στην πολιτική μέχρι ακόμα και να αναλάβουν κυβερνητικές θέσεις.¹⁵⁸ Προς επίρρωσιν της ανωτέρω θέσης, αρκεί να ανατρέξουμε σε σκάνδαλα που έχουν απασχολήσει τη χώρα μας, όπως το σκάνδαλο της εταιρείας Siemens, ένα από τα πλέον αντιπροσωπευτικά παραδείγματα για τις μίζες που δίνονταν από ανώτατα στελέχη της εταιρείας σε Έλληνες πολιτικούς και κόμματα, προκειμένου να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή τους σε δημόσια έργα και να αποκομίζουν εκατομμύρια, ζημιώνοντας ποικιλοτρόπως τον ελληνικό λαό.¹⁵⁹

Σύμφωνα μάλιστα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η διαφθορά κοστίζει στην οικονομία της Ε.Ε. περίξ των 120 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως, εξαιτίας των απωλειών που υφίσταται σε φορολογικά έσοδα και επενδυτικές ευκαιρίες, ενώ η συνολική επίπτωση στο ΑΕΠ της Ένωσης, εκτιμάται ότι αγγίζει περίπου τα 990 δισεκατομμύρια ευρώ.¹⁶⁰

Ο ρόλος της διαφθοράς στην ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος βασίζεται σε κοινωνικοπολιτισμικό επίπεδο, δηλαδή στην παραβίαση ηθικών κανόνων, πολιτισμικών αξιών και πολιτικής κουλτούρας, μέσα από την υιοθέτηση παράνομων πράξεων που συνιστά οργανωμένο έγκλημα.¹⁶¹ Σε πολιτικοοικονομικό επίπεδο, το ενδιαφέρον εστιάζεται στις παράνομες πράξεις που ενισχύονται μέσω θεσμικών ευκαιριών που αναδύονται όταν ασκείται δημόσια εξουσία. Με την πολιτική διαμεσολάβηση εννοούμε την κρατική παρέμβαση στον οικονομικό τομέα και την κοινωνική ζωή, όπου τη διαφθορά των δημόσιων λειτουργών και η γραφειοκρατεία, καλλιεργούν το έδαφος για να αναπτυχθούν διεφθαρμένες συναλλαγές.¹⁶² Στη νεοθεσμική προσέγγιση, η έρευνα στρέφεται στα διεφθαρμένα δίκτυα και τις ανταλλαγές που πραγματοποιούνται γύρω από τη

¹⁵⁷ Κοσμάτος, Κ., Λαμπάκης, Χ. (2019). Εστίες διαφθοράς στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Στο Σ. Βιδάλη, Ν.Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαράλαμπος, (επιμ.), *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*. Αθήνα: ΕΑΠ. Σελ. 186.

¹⁵⁸ Ballegooij, W. and Zandstra, T. (2016). The cost of Non-Europe in the area of Organised Crime and Corruption. In-depth analysis. EPRS European Parliamentary Research Service, σελ. 2, Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/558779/EPRS_IDA%282016%29558779_EN.pdf

¹⁵⁹ Γασπαρινάτου, Μ. (2021), «Εγκλημα και εξουσίες στο ελληνικό κράτος: Η γκρίζα ζώνη της νομιμότητας», 2.3 Σκηνή τρίτη: «Τα μαύρα ταμεία της Siemens, οι δωροδοκίες και οι υπόγειες χορηγίες των πολιτικών κομμάτων», στο *Αντιγόνη, το ερώτημα*, Τόμος Ι, Περιοδικό για την Κριτική Εγκληματολογία, το Ποινικό Πρόβλημα και τον Κοινωνικό Έλεγχο, Αθήνα: Ε.Ε.Μ.Ε.Κ.Ε., σελ. 112

¹⁶⁰ Bakowski, P. & Voronova, S. (2017), Corruption in the European Union... σελ.4

¹⁶¹ Della Porta, D., & Vanucci, A. (2012), The hidden Order..., σελ. 9

¹⁶² Στο ίδιο, σελ. 10

διαφθορά και εξαιτίας αυτής.¹⁶³ Μέσω της δωροδοκίας δημιουργείται ένας κύκλος άτυπων κανόνων και παράνομων πράξεων που ενισχύουν τις σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των πολιτικών, των εκβιαστών, των επιχειρηματιών και του Ο.Ε.¹⁶⁴

Η διάρθρωση της οικονομίας, οι πελατειακές σχέσεις, οι τρόποι διεκδίκησης της πολιτικής εξουσίας, αλλά και ο τρόπος που λειτουργεί ο κρατικός μηχανισμός είναι τα δομικά στοιχεία της πολιτικής διαφθοράς. Η πολιτική διαφθορά σύμφωνα με τη Βιδάλη, είναι κατά κάποιον τρόπο «μαγική», με την έννοια ότι έρχεται, φεύγει, εμφανίζεται και εξαφανίζεται με έναν τρόπο «μαγικό». Αυτό διαπιστώνεται από τη συγκυριακή και επιλεκτική πολλές φορές προβολή κάποιων υποθέσεων από τα Μ.Μ.Ε, ανεξαρτήτως του εύρους ή της σοβαρότητας τους.¹⁶⁵ Σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι όσο πιο εκτεταμένη είναι η διαφθορά στους αρμούς της δημόσιας διοίκησης, τόσο μειώνονται οι πιθανότητες να αποκαλυφθούν και να διωχθούν οι εμπλεκόμενοι.¹⁶⁶

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η «επιτυχία» του οργανωμένου εγκλήματος προϋποθέτει την ανάπτυξη «σχέσεων συνεργασίας» μεταξύ θεσμικών φορέων και προσώπων που βρίσκονται σε όλα τα επίπεδα της εξουσίας και σε καίριες θέσεις. Έτσι, το οργανωμένο έγκλημα προσπαθεί να διαφθείρει πρόσωπα από την αστυνομία, τη δικαιοσύνη, κρατικούς αξιωματούχους, επαγγελματίες φοροτεχνικούς για να «τακτοποιούν» και να νομιμοποιούν τα παράνομα κέρδη, αλλά και δικηγόρους, όπου η νομική συνδρομή είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητη.¹⁶⁷ Ο W. Chambliss περιγράφει ένα παράδειγμα αυτής της λειτουργίας: αντιπρόεδρος τράπεζας στο Σιάτλ και μέλος εγκληματικού δικτύου, διατηρούσε στενές σχέσεις με Εισαγγελέα της κομητείας με πολιτικές βλέψεις. Ο Εισαγγελέας, λάμβανε από το τραπεζικό στέλεχος οικονομική υποστήριξη και ως αντάλλαγμα, έδινε εμπιστευτικές πληροφορίες που ήταν απαραίτητες για το Ο.Ε.¹⁶⁸ Σύμφωνα με

¹⁶³ Στο ίδιο, σελ. 10

¹⁶⁴ Στο ίδιο, σελ. σελ. 11

¹⁶⁵ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια, σελ. 51 επ.

¹⁶⁶ Della Porta, D., & Vanucci, A. (2012), The hidden Order..., σελ. 11

¹⁶⁷ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 155

¹⁶⁸ Chambliss, W. (1998), On the take, From... σελ. 72, 73

τον Chambliss, «η διαφθορά είναι η κυριότερη έκφραση του Οργανωμένου Εγκλήματος και το πιο λειτουργικό μέσον για την εξάπλωση του».¹⁶⁹

Σε Έκθεση της η ΕΛ.ΑΣ. αναφέρει ότι οι εγκληματικές οργανώσεις επιδιώκουν να προσεγγίζουν και να χρηματίζουν αστυνομικούς, δικαστικούς, εφοριακούς, τελωνειακούς κ.α. για να εξασφαλίσουν την εύνοια και τη βοήθεια τους για να εκπληρώσουν τους στόχους τους.¹⁷⁰ Το 2016 είχε αποκαλυφθεί μέσω της Ε.Υ.Π η στενή σχέση ανάμεσα σε έναν επιχειρηματία και μέλος της Greek Mafia με βουλευτή του Ελληνικού Κοινοβουλίου, ούτως ώστε να διαμεσολαβήσει ο τελευταίος και να κερδίσει σε μια σειρά από δημόσιους διαγωνισμούς για την τροφοδοσία των hotspots και τη λειτουργία του καφενείου της Βουλής.¹⁷¹

Η συλλογή πληροφοριών, αλλά και οι δωροδοκίες κρατικών αξιωματούχων (αστυνομικών, δικαστών, πολιτικών κ.α.), υποκαθιστούν τη χρήση της άμεσης βίας, καθώς όταν το Ο.Ε. συναλλάσσεται με το κράτος και τους θεσμούς του, η επιβολή των σκοπών του δεν γίνεται δια της βίας ή του καταναγκασμού, αλλά μέσω μιας πιο «ήσυχης» και «ήπιας» διαφθοράς, αλλά και τις πελατειακές σχέσεις. Σύμφωνα με Εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ. ορισμένοι κρατικοί υπάλληλοι κυβερνητικών υπηρεσιών που εμπλέκονται σε υποθέσεις διαφθοράς προέρχονται από Υπουργεία, από την Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα, τα Τελωνεία και τις Εφορείες¹⁷², ενώ εμπλέκονται και υπάλληλοι από τις Συγκοινωνίες.¹⁷³ Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι η Ελλάδα ανάμεσα σε 180 χώρες κατατάσσεται για το 2024 στην 59η θέση (όπως και το 2023) με σκορ 49 στον χάρτη του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς (CPI) και μοιράζεται την ίδια θέση με την Ναμίμπια, την Ιορδανία και την Σλοβακία, ενώ ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης η χώρας μας βρίσκεται στην τελευταία θέση.¹⁷⁴ Στη δημοσκόπηση του ευρωβαρόμετρου 2024 του

¹⁶⁹ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 156

¹⁷⁰ Ετήσια Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα (2004), σελ.32 Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2008/02/Attachment14438_ekthesi_2004.pdf

¹⁷¹ Σουλιώτης, Γ. (24/062020), «Ο βουλευτής, η ΕΥΠ., το καφενείο της Βουλής». Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/1084218/o-voyleytis-i-eyp-to-kafeneio-tis-voylis/>

¹⁷² ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2021, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022 σελ. 15. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2022/12/05122022ekthesiorganwmenou2021.pdf>

¹⁷³ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2017, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018, σελ. 15, Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2013/05/2017-ekthesi_organomenou_egklmatos.pdf

¹⁷⁴ Transparency International the global coalition against corruption, Corruption Perception Index 2024. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη στάση των Ευρωπαίων πολιτών απέναντι στη διαφθορά καταγράφεται σε ποσοστό 68% (δηλαδή, πάνω από το ένα τρίτο των πολιτών της Ε.Ε.) ότι η διαφθορά υπάρχει παντού στη χώρα τους. Την πρώτη θέση καταλαμβάνουν οι Έλληνες, όπου το 98% των πολιτών υποστηρίζει ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη στη χώρα τους.¹⁷⁵

Το Ο.Ε. ενεργοποιεί τη βία ή τον εκβιασμό απέναντι σε αξιωματούχους ή σε πρόσωπα που συνεργάζονται (βία «προς τα πάνω») όταν δεν αθετούνται οι συμφωνίες και κινδυνεύουν οι στόχοι και σκοποί του. Ωστόσο η βία και ο εκβιασμός αποτελούν το έσχατο μέσο.¹⁷⁶ Σε περιπτώσεις που ένας επιχειρηματίας εκβιάζεται και επιχειρήσει να καταγγέλει στην Αστυνομία «νονούς της νύχτας», διεφθαρμένοι αστυνομικοί λαμβάνουν δράση και ενημερώνουν τα μέλη του δικτύου, τα οποία με τη σειρά τους αποφασίζουν με ποιον τρόπο θα δράσουν για να προστατεύσουν την οργάνωση τους.¹⁷⁷ Το Ο.Ε. δεν επιδιώκει ανοιχτές συγκρούσεις, αντιθέτως προτιμά να δρα ήσυχα και να ενισχύει την αφοσίωση των μελών του, ωστόσο αν απειληθεί ή κινδυνεύσει η λειτουργία της οργάνωσης, δεν διστάζουν να εξολοθρεύσουν τον κίνδυνο, ύστερα από απόφαση των ηγετικών στελεχών του.¹⁷⁸ Οι Della Porta και Vancucci δίνουν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα των σχέσεων που έχει αναπτύξει το Ο.Ε., με κρατικούς αξιωματούχους. Μια βομβιστική επίθεση σε αυτοκίνητο που σημειώθηκε το 2012 στο Καρατσι του Πακιστάν είχε ως αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους 14 άτομα, εκ των οποίων οι 11 ήταν Γάλλοι μηχανικοί που εργάζονταν για τη ναυπηγική βιομηχανία που ήταν υπό τον έλεγχο του γαλλικού Υπουργείου Άμυνας. Το γεγονός αυτό φέρεται να σχετίζεται με τις συμβάσεις προμήθειας γαλλικών υποβρυχίων και πιο συγκεκριμένα με την παύση καταβολής χρηματικών ποσών, υπό τη μορφή δωροδοκιών προς τους στρατιωτικούς και πολιτικούς αξιωματούχους του Πακιστάν.¹⁷⁹ Το περιστατικό αυτό αναδुकνύει πως το Ο.Ε., καταφέρνει και αναπτύσσεται ακόμη και μέσα σε πολιτικές, οικονομικές και διακρατικές συμφωνίες. Μάλιστα σε πολλές, περιπτώσεις, παρατηρείται ότι το ίδιο το κράτος εμπλέκεται ενεργά, άλλες φορές ως μηχανισμός υποστήριξης και άλλες ως φορέας συγκάλυψης στην ανάπτυξη

¹⁷⁵ European Commission, SPECIAL EUROBAROMETER 548, Citizens' attitudes towards corruption in the EU in 2024, EUROBAROMETER DATA ANNEX, FIELDEORK: February - March 2024 Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3217>

¹⁷⁶ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 155

¹⁷⁷ Chambliss W. (1998), On the take..., σελ. 71

¹⁷⁸ Cressey, D. (2009). *The Theft of the Nation: The Structure and Operations of Organized Crime in America*, σελ.166

¹⁷⁹ Della Porta, D., & Vanucci, A., (2012), The hidden Order... σελ. 1

και διαιώνιση του οργανωμένου εγκλήματος.¹⁸⁰ Προς επίρρωση του συλλογισμού αυτού, παραθέτουμε άλλο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα με το οποίο επιβεβαιώνεται η στενή σχέση του πολιτικού συστήματος με το Ο.Ε.: ενώ οι ΗΠΑ διακηρύσσουν emphaticά την πρόθεση τους να αντιμετωπίσουν και να καταπολεμήσουν το Ο.Ε., εντούτοις παρατηρείται μια συστηματική ανοχή ακόμη και εμπλοκή σε παράνομες δραστηριότητες του Ο.Ε. όπως η παράνομη διακίνηση υλικών και παρεχόμενων υπηρεσιών.¹⁸¹ Μάλιστα, εξαιτίας της θεσμικής αδράνειας και της επιλεκτικής εφαρμογής των νόμων, φέρεται να δείχνει περισσότερο ως συνεταίρος του Ο.Ε., παρά ως διώκτης του. Στον τομέα των τυχερών παιγνίων για παράδειγμα — ένας τομέας που συσσωρεύει τεράστια κέρδη —, το Ο.Ε. αποκομίζει εκατομμύρια δολάρια εκμεταλλευόμενο τόσο τους διεφθαρμένους κρατικούς λειτουργούς όσο και την αδράνεια των Αρχών.¹⁸²

3.2 Η σχέση του οργανωμένου εγκλήματος με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι η διαδικασία μέσω της οποίας το οργανωμένο έγκλημα, αλλά και πρόσωπα με μεγάλη περιουσία, προσπαθούν να νομιμοποιήσουν με δόλιους τρόπους τα βρώμικα χρήματα τους στη νόμιμη οικονομία, μέσω κυρίως του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αλλά και επενδύοντας σε διάφορες νόμιμες οικονομικές δραστηριότητες.¹⁸³ Μάλιστα, ως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σύμφωνα με την Ειδική Έκθεση 13/2021 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, «*νοείται η πρακτική της νομιμοποίησης των προϊόντων του εγκλήματος μέσω της διοχέτευσής τους στην κανονική οικονομία προκειμένου να συγκαλυφθεί η παράνομη προέλευσή του*».¹⁸⁴

Στη χώρα μας, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος συνιστά ποινικό αδίκημα και διώκεται βάσει του Νόμου 4557/2018¹⁸⁵, ο οποίος ενσωματώνει στην εθνική έννομη τάξη την Οδηγία 2015/849/ΕΕ.

¹⁸⁰ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ.152

¹⁸¹ Cressey, D. (2009), *The Theft of the Nation...* σελ.173

¹⁸² Στο ίδιο, σελ.173

¹⁸³ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 199

¹⁸⁴ Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2021). Εκδόσεις: Ειδική Έκθεση 13/2021: Πολιτική της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/fight-money-laundering-13-2021/el/>

¹⁸⁵ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4557 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις». ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 139, 30 Ιουλίου 2018. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2023/09/fek_a_139_2018-%CE%BD.4557-2018.pdf

Έτσι, το Ο.Ε. είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, καθώς είναι ο δρόμος για να νομιμοποιεί τα έσοδα του και να τα εντάσσει στη νόμιμη οικονομία.¹⁸⁶ Αξίζει να αναφερθεί ότι το Ο.Ε. εκτιμάται ότι ξεπλένει ετησίως 715 δισεκατομμύρια έως 1,87 τρισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που ισοδυναμεί με το 2 έως 5% του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Μάλιστα, στην ίδια Ειδική Έκθεση 13/2021 αναφέρεται ότι άνω του 75% των ύποπτων συναλλαγών προέρχονται από πιστωτικά ιδρύματα σε πάνω από τα μισά κράτη μέλη,¹⁸⁷ ενώ τα χρήματα προέρχονται κυρίως από λαθρεμπόριο όπλων, ναρκωτικών, εμπορία ανθρώπων, άπατες κ.α.¹⁸⁸

Στην Έκθεση της ΕΛ.ΑΣ. του 2022, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αναγνωρίζεται για πρώτη φορά ως μια από τις κύριες οργανωμένες εγκληματικές δραστηριότητες, ωστόσο δεν δίνονται στοιχεία για τον αριθμό των εγκληματικών ομάδων που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας, αλλά ούτε γίνεται διάκριση σε αλλοδαπές, μεικτές ή εγχώριες.¹⁸⁹ Σύμφωνα με την Έκθεση, το 2022 διερευνήθηκαν 56 υποθέσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, αριθμός ο οποίος είναι αυξημένος κατά 9,80% σε σχέση με το έτος 2021, ενώ η πλειονότητα των υποθέσεων αφορούσε εγκληματικές ομάδες που ήταν αναμεμειγμένες σε απάτες και άπατες μέσω διαδικτύου σε ποσοστό 36%. Εν συνεχεία, ακολουθούν οι κλοπές - διαρρήξεις με 25%, η παράνομη διακίνηση μεταναστών με 13%, οι κλοπές τροχοφόρων με 12%, ενώ ακολουθούν η παραβίαση της νομοθεσίας περί αθλητισμού (ντόπινγκ) και άλλα αδικήματα, όπως η εκβίαση, οι παραβιάσεις της

¹⁸⁶ Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2019), «Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα «βρώμικου» χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση», σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαράλαμπος (επιμ) *Εγκλήματα των ισχυρών, Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, ΕΑΠ, ΑΘΗΝΑ 2019, σελ. 257

¹⁸⁷ European Commission, Money laundering. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/money-laundering_en

¹⁸⁸ Στο ίδιο

¹⁸⁹ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2022, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΡΙΟΣ 2024, σελ. 25. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2024/01/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97-%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A5-2022-%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%97-%CE%95%CE%9A%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%97-1.pdf>

νομοθεσίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας και σημάτων, η πλαστογραφία το λαθρεμπόριο και τα ναρκωτικά με ποσοστό 2%.¹⁹⁰

Για να πραγματοποιηθεί επιτυχώς το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και να ενταχθούν στη νόμιμη οικονομία, πρέπει να προηγηθούν μια σειρά από μη ανιχνεύσιμες χρηματοοικονομικές συναλλαγές.¹⁹¹ Όπως αναφέρεται στην Ειδική Έκθεση 13/2021 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, η διαδικασία ξεκινά με την τοποθέτηση των παράνομων εσόδων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η τοποθέτηση γίνεται με διαχωρισμό των μεγάλων ποσών σε μικρότερα για να μην κινηθούν υποψίες. Ακολουθεί η διαστρωμάτωση, όπου ο δράστης μετατρέπει τα χρήματα σε άλλο νόμισμα ή κινεί τα κεφάλαια, ούτως ώστε να τα απομακρύνει από την πηγή τους. Και τέλος, με την ενσωμάτωση, τα νόμιμα πλέον χρήματα εισέρχονται στην νόμιμη αγορά και επενδύονται σε ακίνητα, επιχειρηματικές δραστηριότητες κ.α.¹⁹²

Στο βιβλίο “The Puppet Masters” περιγράφονται αναλυτικά τα βασικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται εταιρείες κέλυφη, εικονικές εταιρείες και εταιρείες βιτρίνα, offshore εταιρείες οι οποίες «φιλοξενούνται» σε χώρες - φορολογικούς παραδείσους (Μαυρίκιος, Βρετανικές Παρθένες Νήσοι, Ελβετία, νησιά Κέϋμαν, κ.α.) που προσφέρουν ανωνυμία και ελάχιστη φορολογία, ενώ σημαντικό ρόλο παίζει η σκιώδης τραπεζική.^{193, 194} Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα των φορολογικών παραδείσων, έρχεται

¹⁹⁰ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2022, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΡΙΟΣ 2024, σελ. 25. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2024/01/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97-%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A5-2022-%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%97-%CE%95%CE%9A%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%97-1.pdf>

¹⁹¹ Ruggiero, V. (2017), *Dirty Money On Financial Delinquency*, United Kingdom: Oxford University Press., σελ. 206

¹⁹² Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2021) Ειδική Έκθεση, Πολιτική της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2021 Λουξεμβούργο 13/2021. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/fight-money-laundering-13-2021/el/>

¹⁹³ Η σκιώδης τραπεζική, σύμφωνα με δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ορίζεται ως ένα σύστημα παροχής διαμεσολάβησης το οποίο δραστηριοποιείται εκτός του παραδοσιακού τραπεζικού πλαισίου, περιλαμβάνοντας φορείς και δραστηριότητες μη ενταγμένες στο τυπικό τραπεζικό σύστημα. Αν και οι σκιώδεις τράπεζες δεν διέπονται από το ίδιο κανονιστικό πλαίσιο με τις συμβατικές τράπεζες, προσφέρουν παρόμοιες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Βλ. Σχετ. Δελτίο Τύπου Ευρωπαϊκής Επιτροπής, *Commission's roadmap for tackling the risks inherent in shadow banking*, European Commission, Βρυξέλλες, 4 Σεπτεμβρίου 2013. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_13_812

¹⁹⁴ van der Does de Willebois, Emile; Halter, Emily M.; Harrison, Robert. A.; Park, Ji Won.; Sharman, J. C. (2011) (Eds.) *The Puppet Masters. How the Corrupt Use Legal Structures to Hide Stolen Assets and What to Do About It*. Washington DC: STAR, World Bank, UNODC.

από τα Νησιά Κέιμαν, όπου σε ένα μικρό κτίριο μόλις πέντε ορόφων, δηλώνουν ως φορολογική έδρα τους... 18.857 εταιρείες.¹⁹⁵

Έτσι, το οργανωμένο έγκλημα σε αгаστή συνεργασία με πολιτικούς, επιχειρηματίες, τραπεζίτες κ.α. καταφέρνει να ξεπλένει τα χρήματα από τις παράνομες δραστηριότητες εξαφανίζοντας τα εγκληματικά του ίχνη. Αυτό επιτυγχάνεται από τον τρόπο με τον οποίο δομείται το οργανωμένο έγκλημα.¹⁹⁶ Ωστόσο, για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σύμφωνα με τον Falciani, το κλειδί για να είναι επιτυχείς αυτές οι συναλλαγές είναι το απόρρητο. Το «απόρρητο προστατεύει την αδιαφάνεια. Το απόρρητο, ακριβέστερα, είναι η αδιαφάνεια»¹⁹⁷, Και ενώ έχουν αναπτυχθεί διεθνείς πολιτικές για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (όπως η επιτροπή της Βασιλείας, η FATF, η Interpol), κάποιες χώρες - φορολογικοί παράδεισοι, εξακολουθούν να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν τους εγκληματίες για να αποκρύψουν τα παράνομα έσοδα τους.¹⁹⁸ Σύμφωνα με μελέτη του ΟΟΣΑ το 2020, εκτιμάται ότι τουλάχιστον 11,3 τρισεκατομμύρια δολάρια βρίσκονται κρυμμένα σε φορολογικούς παραδείσους.¹⁹⁹

3.3 Εκβιασμοί στις φυλακές και στην εργασία

Σύμφωνα με εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ., στην εκβίαση μπορεί να εμπλέκονται μεμονωμένοι δράστες αλλά και εγκληματικές ομάδες. Ωστόσο, η «παροχή προστασίας» σε επιχειρήσεις αποτελεί αποκλειστική δραστηριότητα των εγκληματικών οργανώσεων. Υπάρχουν όμως και άλλες μορφές εκβίασης όπως η αρπαγή μεταναστών με οικονομική άνεση με σκοπό να εκβιάσουν τους συγγενείς και να καταβάλουν λύτρα για την απελευθέρωση του ομήρου, αλλά και η κλοπή προσωπικών

¹⁹⁵ Philips, R.- Gardner, M.- Robins, A.-Surka, M.(2017) *Offshore Shell Games 2017 The Use of Offshore Tax Havens by Fortune 500 Companies*, U.S PIRG ITEP, σελ. 5. Ανακτήθηκε 06 Απριλίου 2025 από <https://www.taxnotes.com/research/federal/other-documents/washington-roundup/report-examines-fortune-500-companies-using-offshore-tax-havens/1x70l>

¹⁹⁶ Βιδάλη Σ. (2019), «Όψεις της ανάκρισης σε υποθέσεις εγκλημάτων των ισχυρών και του οργανωμένου εγκλήματος» σε Βιδάλη Σοφία, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαλαλάμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: ΕΑΠ, σελ. 321

¹⁹⁷ Falciani, H., Minguzzi A. (2015) «ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝ» σε Ιωάννης Τσόλκας (επιμ.) *Το χρηματοκιβώτιο των φοροφυγάδων*, (μτφρ) Μυρτώ Αυγέρου, ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΛΙΒΑΝΗ, σελ.133

¹⁹⁸ Savona E, "TRENDS IN PREVENTION AND CONTROL POLICIES" στο Ernesto U. Savona (ed.), *Responding to Money Laundering /International Perspectives*, Harwood academic publishers. Amsterdam 2005, σελ. 37-42

¹⁹⁹ ICIJ, GLOBAL OVERVIEW *Offshore havens and hidden riches of world leaders and billionaires exposed in unprecedented leak*, October 3, 2021 Ανακτήθηκε 06 Απριλίου 2025 από <https://www.icij.org/investigations/pandora-papers/global-investigation-tax-havens-offshore/>

δεδομένων με την απειλή δημοσιοποίησης τους μέσω διαδικτύου, αν δεν υποκύψουν στην εκβίαση και δεν δώσουν το χρηματικό ποσό που ζητούν.²⁰⁰

Οι εκβιασμοί σε μικρές κοινωνίες, όπως είναι οι φυλακές, συμβάλλουν στη δημιουργία οργανωμένου εγκλήματος με όρους άβατου. Παρά το ελεγχόμενο περιβάλλον στις φυλακές, οι νόμοι της αγοράς, —της προσφοράς και της ζήτησης— δηλαδή, εξακολουθούν να λειτουργούν με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια υπόγεια παράνομη οικονομία. Έτσι, οι έγκλειστοι εκτός από την προστασία που πουλούν στους νέους κρατούμενους, ελέγχουν το παράνομο εμπόριο ουσιών και αντικειμένων (ναρκωτικά, αλκοολούχα ποτά, όπλα, κινητά τηλέφωνα κ.α.) και χρησιμοποιούν τη βία ή απειλούν με βία ως μέσο προστασίας της «επιχείρησης» τους μέσα στη φυλακή.²⁰¹ Τα Ζωνιανά της Κρήτης είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: η καλλιέργεια και διακίνηση κάνναβης και η παρανομία, οδήγησαν με την ανοχή του κράτους σε πλήρη θεσμική εκτροπή με αποτέλεσμα η περιοχή να μην έχει αστυνομικό τμήμα επί σειρά ετών. Οι συγκρούσεις που δημιουργούνταν, αντιμετωπιζόνταν με όρους ξεκαθαρισμάτων, χωρίς φυσικά να μπορεί να παρέμβει το κράτος ως όφειλε.²⁰²

Οι εκβιασμοί στον χώρο της εργασίας εξασφαλίζουν το μέγιστο οικονομικό όφελος, καθώς οι «γκάνγκστερς» επιδιώκουν και καταφέρνουν τον έλεγχο των ενδιάμεσων χώρων μεταξύ της εργασίας και του κεφαλαίου. Έτσι, οργανώνουν και τις δυο πλευρές της αγοράς αποσπώντας χρήματα από τους εργαζόμενους μέσω εισφορών και ταυτόχρονα από τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων απειλώντας τους ότι θα προχωρήσουν σε απεργία.²⁰³

Με τα ανωτέρω, διαπιστώσαμε ότι για να κατανοήσουμε τη διαχρονική παρουσία του οργανωμένου εγκλήματος, προϋπόθεση είναι να εξετάσουμε τις συνθήκες, τους παράγοντες και τα πρόσωπα που διευκολύνουν τη διαρκή και ανεμπόδιστη πολλές φορές δράση του. Οι σχέσεις εξουσίας η διαφθορά και η στενή συνεργασία με το πολιτικό σύστημα,²⁰⁴ αποτελούν βασικούς μηχανισμούς που επιτρέπουν στις εγκληματικές οργανώσεις να επιβιώνουν και να αναπτύσσονται, προσαρμοζόμενες πάντα και συνεχώς στις κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές συγκυρίες. Η

²⁰⁰ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές... σελ 229

²⁰¹ Hirschfeld, K. (2015), Gangsters States..., σελ. 29, 30

²⁰² Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια..., σελ. 155

²⁰³ Hirschfeld K. (2015), ό.π., σελ. 31

²⁰⁴ Σταμούλη, Ε. (2019), ό.π., σελ 217

Europol επιβεβαιώνει τα ανωτέρω μέσω της έκθεσης που εξέδωσε το 2021 με τίτλο «Η Μοντέρνα Λερναία Ύδρα: σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση», με αφορμή την Πανδημία και την αυξημένη εγκληματική δράση του οργανωμένου εγκλήματος εκείνη τη χρονική περίοδο.²⁰⁵ Σύμφωνα με την Έκθεση, το οργανωμένο έγκλημα καταγράφεται ως ένα σύνθετο, ευμετάβλητο φαινόμενο, το οποίο μεταλλάσσεται ανάλογα με την ιστορική συγκυρία.²⁰⁶

²⁰⁵ Europol SOCTA (2021), European Union SERIOUS AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT, A CORRUPTION INFLUENCE: THE INFILTRATION AND UNDERMINING OF EUROPE'S ECONOMY AND SOCIETY BY ORGANISED CRIME, «A MODERN HYDRA: SERIOUS AND ORGANISED CRIME IN THE EU», σελ.14. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf

²⁰⁶ Στο ίδιο, σελ.14
Διπλωματική Εργασία

ΜΕΡΟΣ Β: Η ποινική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος

4. Ποινική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος σε διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο

Το οργανωμένο έγκλημα έχει διασυνοριακό χαρακτήρα, καθώς οι δραστηριότητες του ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα. Έτσι, εξαιτίας του κατ'εξοχήν διεθνικού χαρακτήρα του, η αντίδραση της διεθνούς κοινότητας με μια πλειάδα προσπαθειών οριοθέτησης και καταγραφής του φαινομένου, ήταν αναμενόμενη.²⁰⁷

4.1 Οι διεθνείς πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος

Από το 1975 και μετά υπήρξαν σημαντικές διεθνείς πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, όπως η 5η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη του Εγκλήματος και τη Μεταχείριση των Εγκληματιών, που έλαβε χώρα στη Γενεύη²⁰⁸. Έτσι, στο 5ο Συνέδριο του ΟΗΕ, οι Ηνωμένες Πολιτείες μέσω του ΟΗΕ διεθνοποίησαν και οριοθέτησαν το φαινόμενο της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.²⁰⁹ Με το 5ο Συνέδριο του ΟΗΕ α) διατυπώθηκε για πρώτη φορά ο όρος διεθνικό έγκλημα, β) άρχισε να αναπτύσσεται η διεθνής συνεργασία, γ) για πρώτη φορά ξεκίνησαν οι αναλύσεις περί διεθνών κινδύνων λόγω του Ο.Ε, δ) αναδείχθηκε η συσχέτιση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος, του εγκλήματος του λευκού κολάρου και της διαφθοράς, ενώ ε) προτάθηκε η ανάλυση του οργανωμένου εγκλήματος ως επιχείρηση.²¹⁰

Καθοριστικής σημασίας γεγονός αποτέλεσε η θέσπιση της Διεθνούς Σύμβασης το 1988 (Συνθήκη της Βιέννης) για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών ουσιών και

²⁰⁷ Μυλωνόπουλος, Χ. (2000) «Οργανωμένο έγκλημα και Διεθνές Δίκαιο», σε *Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου*, Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου, Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας, σελ. 101

²⁰⁸ United Nations Office on Drugs and Crime, Fifth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, ECONOMIC AND SOCIAL CONSEQUENCES OF CRIME: NEW CHALLENGES FOR RESEARCH AND PLANNING Working paper prepared by the Secretaria, Geneva, Switzerland, 1-12 September 1975. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/documents/congress/Previous_Congresses/5th_Congress_1975/017_ACONF.56.7_Economic_and_Social_Consequences_of_Crime.pdf

²⁰⁹ Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2019), Η αντεγκληματική πολιτική... σελ.261

²¹⁰ Βιδάλη, Σ (2017), Πέρα από τα όρια... σελ. 173 επ.
Διπλωματική Εργασία

ψυχοτρόπων φαρμάκων²¹¹, με την οποία εναρμονίστηκαν οι εθνικές νομοθεσίες για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.²¹² Η Συνθήκη της Βιέννης ήταν η πρώτη αμερικανική προσπάθεια για την ποινικοποίηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι είναι παρόμοια με τον αμερικανικό νόμο του 1986 για την καταπολέμηση του βρώμικου χρήματος.²¹³

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) δημιουργήθηκε το 1989 στο Παρίσι, κατά τη διάρκεια της συνάντησης των χωρών της Ομάδας των G7 με έδρα στα γραφεία του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Παρόλο που οι αποφάσεις της δεν έχουν νομικά κάποιο δεσμευτικό ή κυρωτικό χαρακτήρα, οι 40 Συστάσεις της²¹⁴ είναι κάτι σαν το ιερό δισκοπότηρο για τη διεθνή κοινότητα, με αποτέλεσμα να έχουν σημαντική επιρροή στη διαμόρφωση των πολιτικών και ρυθμιστικών πλαισίων παγκοσμίως.²¹⁵ Οι εκθέσεις της FATF υιοθετούνται από διεθνείς οργανισμούς, όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα, ενώ τα Ηνωμένα Έθνη ενισχύουν το έργο της μέσω της συμμετοχής έξι οργανισμών.²¹⁶

Το 1994 πραγματοποιήθηκε η Συνδιάσκεψη για την «Πρόληψη και τον Έλεγχο της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες» στο Κουρμαγιέ της Ιταλίας και η πολύ σημαντική Παγκόσμια Υπουργική Συνδιάσκεψη για το Οργανωμένο έγκλημα στη Νάπολη στην οποία συμμετείχαν υπουργοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών από 142 κράτη και συνεργάστηκαν για να διαμορφώσουν την Πολιτική Διακήρυξη²¹⁷ και το Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης²¹⁸ κατά του

²¹¹ UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST ILLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, United Nations: 1988. Ανακτήθηκε 06 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

²¹² Χλούπης, Γ. (2019) Το θεσμικό πλαίσιο..., σελ. 280

²¹³ Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2019) Η αντεγκληματική πολιτική..., σελ.262

²¹⁴ Στο ίδιο, σελ.264

²¹⁵ Στο ίδιο, σελ.265

²¹⁶ Στο ίδιο, σελ.266

²¹⁷ Η Πολιτική Διακήρυξη της Νάπολης υπογράμμιζε την ανάγκη προσαρμογής των στρατηγικών κατά του Ο.Ε στις ιδιαιτερότητες κάθε κράτους, στηριζόμενες στην κατανόηση των εγκληματικών οργανώσεων, την σταδιακή ενίσχυση των εθνικών θεσμικών δυνατοτήτων, τη διεθνή συνεργασία και τις διακρατικές συμφωνίες, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες. Βλ. Σχετ. Χλούπης, Γ. (2019) «Το θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαλαράμπος (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Ε.Α.Π., σελ. 280

²¹⁸ Το Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης τέθηκαν οι στόχοι για τις εθνικές νομοθεσίες με έμφαση στην ανάγκη βελτίωσης των μεθόδων έρευνας, της ποινικής νομοθεσίας και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Παράλληλα, ζητήθηκε από τα κράτη να διαμορφώσουν ένα σχέδιο αποτελεσματικού συστήματος διεθνούς συνεργασίας. Βλ. Σχετ. Χλούπης, Γ. (2019) «Το θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαλαράμπος (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Ε.Α.Π., σελ. 280

Οργανωμένου Εγκλήματος, που εγκρίθηκαν στις 23 Δεκεμβρίου 1994 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με την απόφαση υπ' αριθμ. 49/1599.^{219 220}

Το 1995 πραγματοποιήθηκε η Περιφερειακή Διάσκεψη Υπουργών στο Μπουένος Άιρες, όπου αποφάσισαν τη σύσταση ειδικής επιτροπής, η οποία θα ανέπτυσσε ένα δεσμευτικό κείμενο για τα κράτη - μέλη του ΟΗΕ, με αντικείμενο την καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος.²²¹ Μάλιστα, επιλέχθηκαν 18 κατηγορίες εγκλημάτων, τα οποία κρίθηκε ότι έχουν διεθνική διάσταση. Αξιοσημείωτο δε είναι το γεγονός, ότι το ίδιο έτος, κατά τη συνάντηση της Ομάδας των G8 στην περιοχή Χάλιφαξ του Καναδά, συζητήθηκε και δόθηκε ιδιαίτερα έμφαση στο διεθνικό οργανωμένο έγκλημα.²²²

Το ζήτημα του οργανωμένου εγκλήματος απασχόλησε επισήμως την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1996, με τη σύνταξη της πρώτης Έκθεσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων²²³ για το Οργανωμένο Έγκλημα, όπου αποτυπώνεται και ο διεθνής χαρακτήρας του φαινομένου.²²⁴ Σύμφωνα με την Έκθεση, σε αρκετά κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρήθηκε να δραστηριοποιούνται εγκληματικές ομάδες προερχόμενες από τρίτες χώρες, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μεταξύ αυτών, αλβανικές, κινεζικές, τουρκικές μαροκινές κ.α. οργανώσεις, οι οποίες είχαν αναπτύξει έντονη παρουσία και εγκληματική δράση εντός του ευρωπαϊκού χώρου.²²⁵

Το 1997, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιχείρησε να καταλήξει σε έναν λειτουργικό ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος, βασισμένο σε έντεκα (11) χαρακτηριστικά γνωρίσματα, εκ των οποίων τα τέσσερα (4) κρίθηκαν υποχρεωτικά για να μπορεί μια ομάδα να χαρακτηριστεί ως εγκληματική οργάνωση.²²⁶ Τα έντεκα αυτά χαρακτηριστικά ήταν:

²¹⁹ UNITED NATIONS, Naples Political Declaration and Global Action Plan against Organized Transnational Crime, 24 February 1995. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/Crime_Resolutions/1990-1999/1994/General_Assembly/A-RES-49-159.pdf

²²⁰ Χλούπης, Γ. (2019). Το θεσμικό πλαίσιο..., σελ. 280

²²¹ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια... σελ. 174 επ.

²²² Στο ίδιο, σελ. 173 επ.

²²³ EUROPEAN UNION THE COUNCIL, Situation report on Organised Crime in the European Union 1995, Drugs and Organised Crime Working Group, Brussels, 10 October 1996. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από <https://www.statewatch.org/media/documents/e-library/10555.en96.pa.pdf>

²²⁴ Μυλωνόπουλος, Χ. (2000), Οργανωμένο έγκλημα..., σελ.101

²²⁵ Στο ίδιο. σελ.101

²²⁶ Paoli, L., & Vander Beken, (2014), Organized Crime..., σελ. 22

1. Συγκρότηση ομάδας με συνεργασία μεταξύ περισσότερων των δυο προσώπων
2. Καταμερισμός καθηκόντων στα μέλη της ομάδας
3. Μεγάλη ή απροσδιόριστη χρονική διάρκεια ύπαρξης της ομάδας
4. Μορφή πειθαρχίας και ελέγχου εντός της ομάδας
5. Υπόνοια διάπραξης σοβαρών εγκλημάτων
6. Διεθνής δράση της ομάδας
7. Χρήση μέσων εκφοβισμού και βίας
8. Χρήση δομών επιχειρησιακών ή εμπορικών
9. Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες
10. Άσκηση επιρροής στη δημόσια διοίκηση, σε δικαστικές αρχές, στην οικονομία, στην πολιτική και στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
11. Βασικός στόχος το κέρδος ή/και η ισχύς

Από τα έντεκα σημεία για να τεκμαίρεται συγκρότηση εγκληματικής οργάνωσης θα πρέπει να συντρέχουν τα έξι και από αυτά υποχρεωτικά τα υπ αριθμόν 1,3, 5, 11.²²⁷

Το 1997 ιδρύθηκε από τον ΟΗΕ το Γραφείο για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα^{228 229} με κύρια αποστολή του την αντιμετώπιση των ναρκωτικών, την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας, αλλά και την προώθηση δίκαιων και πιο αποτελεσματικών συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης.²³⁰

Το 1998 εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης η Κοινή Δράση 98/733/ΔΕΥ²³¹ και ήταν τα πρώτα επίσημα μέτρα για την ποινικοποίηση των αξιόποινων πράξεων που συνδέονται με τη

²²⁷ Στο ίδιο, σελ. 26

²²⁸ U.N.O.D.C. - η ονομασία δόθηκε το 2002

²²⁹ Ριζάβα, Φ. (2012), Οργανωμένο έγκλημα..., σελ. 264

²³⁰ United Nations, Office on Drugs and Crime. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html>

²³¹ ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ της 21ης Δεκεμβρίου 1998 που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με το αξιόποينو της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:63c93028-6fe8-494c-a805-c061ad3058df.0009.02/DOC_1&format=PDF http://data.europa.eu/eli/joint_action/1998/733/oj

συμμετοχή προσώπων σε εγκληματικές οργανώσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια ορισμού του Ο.Ε σε διεθνές νομικό πλαίσιο.²³²

Λίγα χρόνια αργότερα και μετά από πλείστες όσες διεθνείς προσπάθειες και πρωτοβουλίες για την αναγνώριση και την οριοθέτηση του οργανωμένου εγκλήματος, υπεγράφη το 2000 στο Παλέρμο της Σικελίας, η Διεθνής Σύμβαση του ΟΗΕ για την «Καταπολέμηση του Υπερεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος»²³³, γνωστή και ως Σύμβαση του Παλέρμο.²³⁴

4.2 Η Σύμβαση του Παλέρμο

Μετά από μια σειρά διεθνών προσπαθειών, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Υπερεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2000 στο Παλέρμο της Ιταλίας και τέθηκε σε ισχύ το 2003.²³⁵ Στη Σύμβαση του Παλέρμο υιοθετήθηκαν τρία Πρωτόκολλα, α) το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Ανθρώπων, ιδίως των Γυναικών και Παιδιών, β) το Πρωτόκολλο κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από Ξηρά, Θάλασσα και Αέρα²³⁶ και γ) το Πρωτόκολλο κατά της «παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων τμημάτων και συστατικών τους και πυρομαχικών», σύμβαση που άνοιξε για υπογραφή το 2001 στη Νέα Υόρκη²³⁷. Τα πρωτόκολλα αυτά λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς

²³² ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ με βάση το άρθρο 10 της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος Βρυξέλλες 7.7.2016, σελ. 2 Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0448&from=BG>

²³³ UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME AND THE PROTOCOLS THERETO. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

²³⁴ Βιδάλη, Σ. (2017), Πέρα από τα όρια,..., σελ. 173

²³⁵ Borgstede, G. (2014) Cultural Property, the Palermo Convention, and Transnational Organized Crime, International Journal of Cultural Property 21: 281– 290, USA: Cambridge University Press, International Cultural Property Society, σελ. 285. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/BC35A08A6A02A82CA990DD0C7E4963B2/S0940739114000125a.pdf/cultural-property-the-palermo-convention-and-transnational-organized-crime.pdf> , doi:10.1017/S0940739114000125

²³⁶ KEMP, G. (2001) The United Nations Convention Against Transnational Organised Crime: A Milestone in International Criminal Law, S. Afr. J. Crim. Just., 14, σελ. 152. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://www.researchgate.net/publication/328027301_The_United_Nations_Convention_Against_Transnational_Organised_Crime_A_Milestone_in_International_Criminal_Law

²³⁷ Βιδάλη, Σ. (2017), ό.π., σελ. 174

τη Σύμβαση, έτσι ένα κράτος δεν μπορεί να προσχωρήσει σε κάποιο από τα Πρωτόκολλα, αν δεν έχει ήδη υπογράψει τη Σύμβαση.²³⁸

Στόχος της Σύμβασης ήταν να δημιουργηθεί ένα ισχυρό, λειτουργικό και αποτελεσματικό διεθνές νομικό εργαλείο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Ωστόσο κατά τη διαδικασία κατάρτισης και υιοθέτησης της Σύμβασης, ενέσκηψαν σημαντικά προβλήματα και προκλήσεις, εξαιτίας κυρίως των πολλών κρατών - μελών του ΟΗΕ, τα οποία έπρεπε να καταλήξουν και να υπογράψουν ένα ενιαίο κοινώς αποδεκτό κείμενο.²³⁹ Οι δυσκολίες προέκυψαν εξαιτίας των προτεραιοτήτων και των συμφερόντων ορισμένων κρατών, τα οποία επιδίωξαν να εντάξουν ζητήματα εσωτερικής πολιτικής ατζέντας στο πλαίσιο εφαρμογής της Σύμβασης.²⁴⁰ Για παράδειγμα, η Ισπανία, η Τουρκία αλλά και αραβικά κράτη πρότειναν να ενταχθεί η τρομοκρατία στον ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος, κάτι που προκάλεσε αντιδράσεις από άλλα κράτη, τα οποία υποστήριζαν ότι αυτή η προσέγγιση θα επικάλυπτε ουσιαστικά τις διεθνείς προσπάθειες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Σημαντικό πρόβλημα προέκυψε ωστόσο και με την οριοθέτηση του οργανωμένου εγκλήματος, εξαιτίας της πολυπλοκότητας που το χαρακτηρίζει.²⁴¹

Σε ό,τι αφορά τον ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος, επικράτησε η άποψη η οποία υποστήριζε ότι η αποτελεσματικότητα της Σύμβασης θα εξασφαλιστεί μόνο αν δοθεί έμφαση στη δομή και τις λειτουργίες των εγκληματικών οργανώσεων και όχι στις επιμέρους εγκληματικές δραστηριότητες τους.²⁴² Έτσι, στη Σύμβαση δεν συμπεριλήφθηκαν όλα τα εγκλήματα και όλες οι εγκληματικές δραστηριότητες που είχε πρότεινε η μειοψηφία, αλλά, υιοθετήθηκε η εκτίμηση της σοβαρότητας με βάση τις ποινές που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών, υπό την προϋπόθεση ότι η παράνομη πράξη συνδέεται με εγκληματική οργάνωση και φέρει υπερεθνικά χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος.²⁴³ Έτσι, στην παρ. 2 της Σύμβασης του Παλέρμο, αναφέρεται ότι *«οργανωμένη εγκληματική ομάδα σημαίνει μια δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων, που δρα για κάποια χρονική περίοδο και ενεργεί από κοινού για να τελέσει ένα ή περισσότερα σοβαρά*

²³⁸ KEMP, G. (2001), ό.π., σελ. 152

²³⁹ Χλούπης, Γ. (2019), Το θεσμικό πλαίσιο..., σελ. 281

²⁴⁰ Στο ίδιο, σελ. 281

²⁴¹ Στο ίδιο, σελ. 281

²⁴² Στο ίδιο, σελ. 281

²⁴³ Στο ίδιο, σελ. 281

*εγκλήματα ή αδικήματα που προβλέπονται στη σύμβαση, ώστε να προσπορισθεί άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος».*²⁴⁴

Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, το Ο.Ε. αφορά τις παράνομες δραστηριότητες μιας δομημένης ομάδας η οποία αποτελείται από περισσότερα από τρία άτομα και έχουν ως στόχο την επίτευξη οικονομικού ή άλλους οφέλους για ένα συγκεκριμένο διάστημα. Ο όρος «δομημένη ομάδα», σύμφωνα με τα επίσημα πρακτικά της Σύμβασης, πρέπει να ορίζεται με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να περιλαμβάνουν τόσο τις οργανώσεις που είναι συγκροτημένες με ιεραρχική δομή, όσο και εκείνες που δεν έχουν αυστηρή ιεραρχία.²⁴⁵ Και ενώ στον ορισμό της Σύμβασης, υποδηλώνεται ο πραγματοπαγής χαρακτήρας της εγκληματικής ομάδας, δεν γίνεται ρητή αναφορά στην οργανωτική δομή, όπως π.χ. ο καταμερισμός ρόλων και καθηκόντων, ώστε να γίνεται πιο σαφής η διάκριση μεταξύ οργανωμένης εγκληματικής δράσης και συμμοριών με προσωποπαγή χαρακτήρα.²⁴⁶

Σύμφωνα με τον Borgstede, στα βασικά σημεία της Σύμβασης είναι η υποχρέωση των κρατών να λάβουν νομοθετικά μέτρα, ούτως ώστε να ποινικοποιηθεί η συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση (άρθρο 5), η νομιμοποίηση προϊόντων από εγκληματική δραστηριότητα (άρθρα 6-7), η διαφθορά (άρθρα 8-9) και η παρακώλυση της δικαιοσύνης (άρθρο 23).²⁴⁷ Επίσης, να υιοθετηθούν ρυθμίσεις που θα διευκολύνουν τη διεθνή συνεργασία, όπως π.χ. την έκδοση, την αμοιβαία δικαστική συνδρομή και την αστυνομική συνεργασία, και τέλος να προωθήσουν προγράμματα τεχνικής βοήθειας και κατάρτισης με στόχο να ενισχυθούν οι θεσμοί και οι αρμόδιες αρχές των κρατών.²⁴⁸ Επιπλέον, ενσωματώνονται διατάξεις για την προστασία μαρτύρων και θυμάτων, αλλά και για την ενίσχυση των τεχνικών μέσων έρευνας και συλλογής του αποδεικτικού υλικού.²⁴⁹

4.3 Διεθνείς συμβάσεις και ευρωπαϊκές συμφωνίες

Το οργανωμένο έγκλημα άρχισε να απασχολεί την Ευρωπαϊκή Ένωση από το τέλος της δεκαετίας του 1990 και μετά, όταν κατέρρευσαν τα σοσιαλιστικά καθεστάτα της Ανατολικής Ευρώπης και

²⁴⁴ UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME AND THE PROTOCOLS THERETO, UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

²⁴⁵ Paoli, L., & Vander Beken, Organized Crime..., σελ. 2

²⁴⁶ Χλούπης, Γ. (2019), ό.π., σελ. 282

²⁴⁷ Borgstede, Cultural Property..., σελ. 285, Χλούπης, Το θεσμικό πλαίσιο... σελ. 282

²⁴⁸ Borgstede, G. ό.π., σελ. 281– 290

²⁴⁹ Χλούπης, Γ. (2019), ό.π., σελ. 284

βρήκε έδαφος να αναπτυχθεί στις περιοχές αυτές το οργανωμένο έγκλημα.²⁵⁰ Ωστόσο, η πρώτη πρωτοβουλία καταγράφηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1980 από την ομάδα εργασίας TREVI, η οποία αποτελούνταν από υπαλλήλους υπηρεσιών δίωξης και ήταν επιφορτισμένη να εξετάζει και να μελετά θέματα που σχετίζονταν με το οργανωμένο έγκλημα.²⁵¹

Το 1999 συστάθηκε από η *Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Καταπολέμηση της Απάτης (OLAF)*²⁵² αποστολή της οποίας είναι η διεξαγωγή ανεξάρτητων ερευνών για απάτες και διαφθορά που αφορούν κονδύλια της ΕΕ, η διερεύνηση σοβαρών παραπτωμάτων του προσωπικού και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε.²⁵³

Την ίδια χρονιά, το 1999 ιδρύθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και η *GRECO* (Group of states against corruption)²⁵⁴ η οποία παρακολουθεί τη συμμόρφωση των κρατών προς τα διεθνή πρότυπα καταπολέμησης της διαφθοράς. Η GRECO αξιολογεί τα κράτη και δημοσιεύει για το κάθε μέλος της μια ειδική έκθεση στην οποία εντοπίζει, τις ελλείψεις των εθνικών πολιτικών κατά της διαφθοράς, ενώ κάνει συστάσεις για νομοθετικές μεταρρυθμίσεις.²⁵⁵

4.3.1 Τα νομοθετικά εργαλεία και κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπέβαλε πρόταση για να εκδοθεί η Απόφαση - Πλαίσιο 2004/579/ΕΚ με αντικείμενο την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Με αυτή την πρόταση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποσκοπούσε να αξιοποιηθούν τα υφιστάμενα εργαλεία, όπως η Κοινή Δράση 98/733/ΔΕΥ και η Σύμβαση του Παλέρμο, ούτως ώστε να υπάρχει μια ενιαία προσέγγιση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την υποστήριξη της Ιταλίας και της Γαλλίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δήλωσε επιφυλάξεις, εκφράζοντας αμφιβολίες ως προς «την προστιθέμενη αξία της

²⁵⁰ Στο ίδιο, σελ. 288

²⁵¹ Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2005) Οι Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος, Εισήγηση στα πλαίσια τριήμερου σεμιναρίου για το Οργανωμένο Έγκλημα που διοργανώθηκε από τον Τομέα Ποινικών και Εγκληματολογικών Σπουδών τον Δεκέμβριο του 2005, σελ.25 Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από [https://www.intellectum.org/articles/issues/intellectum1/p025037_\(kastanidou\).pdf](https://www.intellectum.org/articles/issues/intellectum1/p025037_(kastanidou).pdf)

²⁵² Χλούπης, Γ. (2019), ό.π., σελ. 289

²⁵³ OLAF, EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://anti-fraud.ec.europa.eu/about-us/what-we-do_en

²⁵⁴ Χλούπης, Γ. (2019), ό.π., σελ. 289

²⁵⁵ Group of States against Corruption, COUNCIL OF EUROPE. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://www.coe.int/en/web/greco/about-greco/what-is-greco>

πράξης όσον αφορά την επίτευξη του απαιτούμενου ελάχιστου βαθμού προσέγγισης των νομοθεσιών».²⁵⁶ Τέσσερα χρόνια αργότερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε την Απόφαση-Πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ για την «καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος».²⁵⁷

4.3.2 Η Απόφαση - Πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ

Στις 24 Οκτωβρίου 2008, υιοθετήθηκε η Απόφαση - Πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ²⁵⁸ από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντικείμενο την «καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος», της οποίας το περιεχόμενο ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη «Σύμβαση του Παλέρμο».²⁵⁹

Στην παρ. 1 του άρθρου 1 της εν λόγω απόφασης ορίζεται ότι ως «εγκληματική οργάνωση» νοείται η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσότερων των δύο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να τελέσουν αξιόποινες πράξεις οι οποίες επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας μεγίστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, με σκοπό να προσπορισθούν, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος.»

Γίνεται σαφές ότι ο όρος «εγκληματική οργάνωση» αναφέρεται σε ομάδες των οποίων τα μέλη δεν δρουν με κίνητρο κάποια ακραία πολιτική ιδεολογία ή εξαιτίας θρησκευτικών πεποιθήσεων, ούτε από διαστροφικό χαρακτήρα, αλλά με σκοπό να αποκτήσουν άμεσα ή έμμεσα οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους. Η περιγραφόμενη αυτή νομική διατύπωση παραπέμπει σε εγκληματικές οργανώσει με χαρακτηριστικά τύπου «μαφίας» ή άλλα παρόμοια εγκληματικά δίκτυα.²⁶⁰

²⁵⁶ Στο ίδιο, σελ. 2

²⁵⁷ Χλούπης, Γ. (2020), «Το άρθρο 187 ΠΚ «Οι περιπτώσεις μιας εγκληματικής οργάνωσης», ΠοινΔικ 6/2020, έτος 23ο, σελ.543

²⁵⁸ ΑΠΟΦΑΣΗ - ΠΛΑΙΣΙΟ 2008/841/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Οκτωβρίου 2008 για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΤΙΤΛΟΥ V ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΕ, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2008. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841>

²⁵⁹ Χλούπης Γ. (2020), ό.π., σελ.543

²⁶⁰ Στο ίδιο, σελ.543

5. Η ποινική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα

5.1 Οι πρώτες προσπάθειες ποινικής αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα

Πριν το 2001 και το Νόμο 2928/2001, δεν υπήρχε ένα σαφές νομοθετικό πλαίσιο που να ρυθμίζει την οργανωμένη εγκληματικότητα. Οι διάσπαρτες και μεμονωμένες διατάξεις που υπήρχαν, αφορούσαν τη συναυτουργία, τη συνέργεια και τη σύσταση συμμορίας.²⁶¹

Ο Νόμος 7748/1978²⁶² «περί καταστολής της τρομοκρατίας και προστασίας του Δημοκρατικού Πολιτεύματος», δεν ανταποκρινόταν στον διεθνή διάλογο περί οργανωμένου εγκλήματος, ενώ επικρίθηκε έντονα, καθώς ο ορισμός περί τρομοκρατίας δεν ήταν σαφής με αποτέλεσμα να εκλαμβάνεται διαφορετικά και ανάλογα από την οπτική γωνία που κάποιος τον ερμήνευε.²⁶³

Με τον Νόμο 1916/1990²⁶⁴ «Για την προστασία της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα», έγινε προσπάθεια να αναχαιτισθεί το οργανωμένο έγκλημα, το οποίο πλέον γίνεται αντιληπτό ότι είναι ένα επικίνδυνο φαινόμενο.²⁶⁵ Ωστόσο, ο νόμος δεν ανταποκρινόταν στον τίτλο του.²⁶⁶ Εισήχθη μεν το άρθρο 187 ΠΚ περί «σύστασης συμμορίας», αλλά δεν είχε κάποια σχέση με το Ο.Ε. Σύμφωνα με τους Αντωνόπουλο και Παπανικολάου ήταν «μια καλλωπισμένη έκφραση για την αναφορά στην εσωτερική τρομοκρατία».²⁶⁷ Ο νόμος τελικά άλλαξε με το άρθρο 4 του Ν. 2145/93 και καταργήθηκε

²⁶¹ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 220

²⁶² ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 774 Περί καταστολής της τρομοκρατίας και προστασίας του Δημοκρατικού Πολιτεύματος, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ, ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 64, ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗ 4 ΜΑΪΟΥ 1978. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://drive.google.com/file/d/1LB2RBHO5p5fL8gD2wLXbEJQtNPH25Edo/view>

²⁶³ Κουράκης, Ν. (1987), «ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ» (Με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του Ανδρέα Λοβέρδου *Για την Τρομοκρατία και το Πολιτικό Έγκλημα*, Αθήνα: Interbooks, σελ. 181. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://crime-in-crisis.com/wp-content/uploads/pdfbio2/SKEPSEIS%20GIA%20TO%20PROBLHMA%20THS%20SYGR%20TROMOKR.pdf>

²⁶⁴ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1916 Για την προστασία της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 187, ΑΘΗΝΑ 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1990. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://ministryofjustice.gr/wp-content/uploads/2019/08/191_Nomos_1916_1990.pdf

²⁶⁵ Καράμπελας, Λ. (2000) «Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ» σε *Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου*, Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Πρακτικά του Ζ' Πανελλήνιου Συνεδρίου, Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας, σελ. 156

²⁶⁶ Παπαχαράλαμπος, Χ. (1998) *Εννοιολόγηση του οργανωμένου εγκλήματος - Διεθνής νομοθέτηση - Στάση της Ελληνικής Έννομης Τάξης*, ΠοινΔικ 7/1998 (ΕΤΟΣ 1ο) σελ. 689

²⁶⁷ Αντωνόπουλος, Γ., Παπανικολάου Γ. (2016), *Καπιταλισμός χωρίς άδεια...*, σελ. 966

εντελώς με τον Ν. 2172/1993 (άρθρο 35 παρ.1), ενώ δεν αντικαταστάθηκε από κάποιον άλλον νόμο.²⁶⁸

Με τους νόμους 2225/1993, 2145/1993 και 2331/1995, η Πολιτεία προσπαθούσε να ρυθμίσει κάποιες πτυχές του Ο.Ε., όπως τη δήμευση και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αλλά δεν υπήρχε αναφορά στην αντιμετώπιση του Ο.Ε.²⁶⁹ Έτσι, με τη θέσπιση του Νόμου 2928/2001 εισήχθη για πρώτη φορά ένα νομικό πλαίσιο για την εγκληματική οργάνωση, αν και στην αρχή το οργανωμένο έγκλημα -με κίνητρο τον προσπορισμό οφέλους- δεν ήταν διαφοροποιημένο από τη τρομοκρατική δράση.²⁷⁰ Επιπλέον, το οργανωμένο έγκλημα διακρίνεται και στους νόμους 1729/1987, 2168/1993 και 2161/1993.²⁷¹

5.2 Οι Νόμοι 2928/2001 και 3251/2004

Όπως αναφέραμε και ανωτέρω, με τη θέσπιση του Νόμου 2928/2001²⁷² εισήχθη για πρώτη φορά ένα νομικό πλαίσιο για την εγκληματική οργάνωση, παρόλο που στην αρχή το οργανωμένο έγκλημα —με κίνητρο τον προσπορισμό οφέλους— δεν ήταν διαφοροποιημένο από τη τρομοκρατική δράση.²⁷³ Η συγκεκριμένη πρακτική του νομοθέτη να αντιμετωπίζει ποινικά το Ο.Ε. και την τρομοκρατία ως ένα κοινό φαινόμενο δεν είναι κάτι καινούργιο για τη νομοθεσία στη χώρα μας, καθώς υπήρχαν προηγούμενοι νόμοι, όπως ο 7744/1978 και ο 1916/1990, οι οποίοι είχαν κοινές ρυθμίσεις και ποινικές διατάξεις για τα δυο αυτά φαινόμενα.²⁷⁴

Με το Νόμο 2928/2001, ο Έλληνας νομοθέτης επιχείρησε να ανταποκριθεί, μέσω τροποποιήσεων διατάξεων του Π.Κ και του ΚΠΔ, στις απαιτήσεις της Σύμβασης του Παλέρμο για την καταπολέμηση του Ο.Ε.²⁷⁵

²⁶⁸ Παπαχαράλαμπος, Χ. (1998) ό.π., σελ. 689

²⁶⁹ Χλούπης, Γ. (2020) Το άρθρο 187 ΠΚ..., σελ.536

²⁷⁰ Σταμούλη, Ε (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 220

²⁷¹ Χλούπης, Γ. (2019), Το θεσμικό πλαίσιο... σελ. 290

²⁷² ΝΟΜΟΣ ΥΠ. ΑΡΙΘ. 2928 «Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων», ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 141, 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2001, Ανακτήθηκε 11 Απριλίου 2025 από <http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/2001/2928/art/9/>

²⁷³ Σταμούλη, Ε (2019), ό.π., σελ. 220

²⁷⁴ Στο ίδιο, σελ. 221

²⁷⁵ Χλούπης, Γ. (2020), Το άρθρο 187 ΠΚ..., σελ. 537,538

Ωστόσο, ο νόμος αποδείχθηκε ανεπαρκής, κυρίως λόγω του άρθρου 187 Π.Κ όπου αποδόθηκε ένας ευρύτατος ορισμός για την εγκληματική οργάνωση. Η υπαγωγή προσωποπαγών συμμοριών στον εν λόγω νόμο, δεν πληρούσαν τα βασικά χαρακτηριστικά για να συμπεριληφθούν στον ορισμό που είχε θέσει η Σύμβαση του Παλέρμο για το Ο.Ε, καθώς όπως έχουμε αναλύσει στην παρούσα εργασία, οι εγκληματικές οργανώσεις είναι πραγματοπαγείς και όχι προσωποπαγείς.²⁷⁶

Επιπλέον, στο κείμενο ο νομοθέτης είχε διατυπώσει την φράση «και επιδιώκει», η οποία λανθασμένα εστίαζε στην πρόθεση του ατόμου να επιδιώξει, αντί να αποδώσει στην εγκληματική οργάνωση τον σκοπό της «να επιδιώξει». Η επίμαχη φράση αντικαταστάθηκε με το Ν. 3875/2010 με τη διατύπωση «που επιδιώκει».²⁷⁷ Άλλη μια αστοχία του νομοθέτη, ήταν η μη ένταξη των εγκλημάτων της διαφθοράς και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, πράξεις που τελούνται συνήθως από το Ο.Ε.²⁷⁸

Παρά τις αντιρρήσεις και τις ενστάσεις που διατυπώθηκαν για τον Νόμο 2928/2001, ξεκίνησε για πρώτη φορά στη χώρα μας ο δημόσιος διάλογος σχετικά με την έννοια του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και τη διαφοροποίηση του από την τρομοκρατία.²⁷⁹

Ο ν.3251/2004²⁸⁰ ενσωμάτωσε την Απόφαση - Πλαίσιο του Συμβουλίου του 2002, θεσμοθετώντας το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και εισάγοντας μια σειρά από ρυθμίσεις για να οριοθετηθεί και να αντιμετωπιστεί η τρομοκρατία.²⁸¹

Μέχρι το τρομοκρατικό χτύπημα στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου της Νέας Υόρκης την 11η Σεπτεμβρίου 2001, η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας από τη διεθνή κοινότητα ήταν

²⁷⁶ Στο ίδιο, σελ. 537,538

²⁷⁷ Στο ίδιο, σελ. 537,538

²⁷⁸ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 220

²⁷⁹ Σταμούλη, Ε. (2018) «Ποινική δικαιοσύνη και εξουσίες: Το παράδειγμα του οργανωμένου εγκλήματος », στο Β. Αρτινοπούλου, Σ. Βιδάλη, Στ. Γεωργούλας, Όλ. Θεμελή, Ν. Κουλούρης, Γ. Παπανικολάου (επιμ.), *Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος. 50 χρόνια Howard Becker "Whose side are we on?"*. Συμβουλές στο 1ο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου, Αθήνα, 24-27 Μαΐου 2016, ΕΕΜΕΚΕ, Αθήνα 2018, σελ. 279

²⁸⁰ Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3251 «Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του Ν.2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες δραστηριότητες», ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 127, 9 ΙΟΥΛΙΟΥ 2004. Ανακτήθηκε 11 Απριλίου 2025 από https://ministryofjustice.gr/wp-content/uploads/2019/08/102_Nomos_3251_2004.pdf

²⁸¹ Σταμούλη, Ε. (2021), «Εξαιρετικές νομοθεσίες και «ανακύκλωση» της ιστορίας στο ελληνικό κράτος» σε *Αντιγόνη, το ερώτημα*, Τόμος Ι, Αρ.1, Περιοδικό για την Κριτική Εγκληματολογία, το Ποινικό Πρόβλημα και τον Κοινωνικό Έλεγχο, Αθήνα: Ε.Ε.Μ.Ε.Κ.Ε., σελ. 90

αποσπασματική, ενώ δεν υπήρχε ορισμός για την τρομοκρατία.²⁸² Η τρομοκρατία αντιμετωπιζόταν μέσα από συμβάσεις που προέβλεπαν την ποινικοποίηση πράξεων οι οποίες ήταν χαρακτηριστικές ή εμφανίζονταν συχνά στο πλαίσιο τρομοκρατικών επιθέσεων, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δινόταν στη δικαστική συνεργασία διεθνώς, και στην έκδοση προσώπων που εμπλέκονταν σε τρομοκρατικές ενέργειες. Παράλληλα, καταβάλλονταν προσπάθειες για να ανιχνευθούν οι οικονομικές πηγές που στήριζαν την τρομοκρατία.²⁸³ Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Δίδυμους Πύργους, «ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας» ήταν αναπόφευκτος, έτσι άνοιξε ο δρόμος για ενεργοποιηθεί ένα εξειδικευμένο πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, εφαρμόζοντας ειδικές -μυστικές ανακριτικές πράξεις οι οποίες στοχεύουν τόσο στην πρόληψη μιας τρομοκρατικής ενέργειας όσο και στην αποκάλυψη της.²⁸⁴ Έτσι, σύμφωνα με την Καϊάφα Γκμπάντι, η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας συνδέθηκε με το οργανωμένο έγκλημα έχοντας ως κοινό παρανομαστή την προστασία των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων των πολιτών και της έννομης τάξης γενικότερα.²⁸⁵

5.3 Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο κατά του οργανωμένου εγκλήματος

5.3.1 Ο νόμος 3875/2010 και το Άρθρο 187 ΠΚ

Με τον Νόμο 3875/2010,²⁸⁶ ο Έλληνας νομοθέτης προσέγγισε περισσότερο τις διατάξεις της Σύμβασης του Παλέρμο, την οποία η Ελλάδα επικύρωσε τον Σεπτέμβριο του 2010 και ορίζεται από το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος.²⁸⁷ Μαζί με τη Σύμβαση κυρώθηκαν και τέθηκαν σε ισχύ από τη χώρα μας και τα τρία Πρωτόκολλα που τη συνοδεύουν.²⁸⁸ Έτσι, στην παράγραφο 1 του άρθρου 187 Π.Κ ορίζεται ότι *«Όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε επιχειρησιακά δομημένη και με διαρκή εγκληματική δράση οργάνωση τριών ή περισσότερων ατόμων, που επιδιώκει την τέλεση*

²⁸² Στο ίδιο, σελ. 865

²⁸³ Στο ίδιο, σελ. 865

²⁸⁴ Στο ίδιο, σελ. 866

²⁸⁵ Στο ίδιο, σελ. 868

²⁸⁶ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3875 Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, Αρ. Φύλλου 158, 20 Σεπτεμβρίου 2010. Ανακτήθηκε 11 Απριλίου 2025 από <http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/2010/3875>

²⁸⁷ Χλούπης, Γ. (2020), Το άρθρο 187 ΠΚ..., σελ. 537

²⁸⁸ Χλούπης, Γ., (2019) Το θεσμικό πλαίσιο... σελ. 287

περισσότερων κακουργημάτων τιμωρείται με κάθειρξη ως 10 έτη και χρηματική ποινή». Όπως αντιλαμβανόμαστε, με τη νέα διατύπωση αφενός διορθώνονται οι παραλείψεις του προηγούμενου άρθρου και αφετέρου έρχεται πιο κοντά στη Σύμβαση του Παλέρμο, καθώς προσδιορίζεται η δομή, η διάρκεια, ο αριθμός, αλλά και ο σκοπός τέλεσης εγκληματικών πράξεων.²⁸⁹

Σύμφωνα με το άρθρο 187 παρ.1 Π.Κ, η έννοια της εγκληματικής οργάνωσης συγκροτείται από τρία αντικειμενικά στοιχεία: το πρώτο είναι το ποιοτικό, όπου προσδιορίζεται η δομημένη μορφή της ομάδας, το δεύτερο στοιχείο είναι το χρονικό, δηλαδή η διαρκής δράση της ομάδας και τέλος το αριθμητικό-προσωπικό στοιχείο, με το οποίο αφορά τη συμμετοχή τουλάχιστον τριών ατόμων στην οργάνωση.²⁹⁰

Το έννομο αγαθό που προστατεύεται και τυποποιείται στο εν λόγω άρθρο είναι η δημόσια τάξη, όπως επίσης και ένας αόριστος αριθμός έννομων αγαθών, τα οποία απειλούνται διαρκώς εξαιτίας των δραστηριοτήτων των εγκληματικών οργανώσεων.²⁹¹

Παρά το γεγονός ότι το άρθρο 187 έχει προσεγγίσει σε σημαντικό βαθμό τις επιταγές της Σύμβασης του Παλέρμο, παραμένουν κάποιες αποκλίσεις, καθώς η ύπαρξη — οποιασδήποτε διαρκούς δράσης — όπως έχει οριστεί στο άρθρο, δεν είναι αρκετό για να στοιχειοθετηθεί μια εγκληματική οργάνωση. Για τη στοιχειοθέτηση της, όπως ρητά αναφέρεται στη Σύμβαση του Παλέρμο, απαιτείται η τέλεση των εγκληματικών πράξεων να είναι σταθερή και επαναλαμβανόμενη.²⁹² Επιπλέον, από τον ελληνικό ορισμό απουσιάζει ο προσπορισμός οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους, ένα σημαντικό κριτήριο του οργανωμένου εγκλήματος.²⁹³

²⁸⁹ Χλούπης, Γ.(2020), Το άρθρο 187 ΠΚ..., ό.π., σελ. 540

²⁹⁰ Ορφανός, Σ. (2021) «Οργανωμένο Έγκλημα Άρθρο 187 ΠΚ Δογματική και νομολογιακή προσέγγιση», Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 104

²⁹¹ Στο ίδιο σελ. 93, 94

²⁹² Χλούπης, Γ. (2020) ό.π., σελ.540

²⁹³ Βιδάλη, Σ. (2017) Πέρα από τα όρια..., σελ. 188 επ.
Διπλωματική Εργασία

6. Το φαινόμενο της Greek Mafia

6.1 Τι είναι η Greek Mafia

Όπως έχουμε αναφέρει ήδη, στην Ελλάδα άρχισε να απασχολεί το οργανωμένο έγκλημα τη δεκαετία του 1990, όταν τα Μ.Μ.Ε προσπάθησαν να παρουσιάσουν κάποιες κοινωνικοοικονομικές όψεις στη χώρα μας μετά την περίοδο του ψυχρού πολέμου, τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ και τις ανακατατάξεις που επέφερε σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.²⁹⁴ Έτσι, μετά την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων και την κοινωνικοοικονομική αποδιοργάνωση των χωρών αυτών, οργανωμένες εγκληματικές ομάδες άρχισαν να επεκτείνουν τη δράση τους και στην Ελλάδα εκμεταλλευόμενες την κατάργηση των διασυνοριακών ελέγχων, την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων.²⁹⁵ Η χώρα μας εκείνη την περίοδο βίωνε μια οικονομική άνθιση, με αποτέλεσμα να αυξηθούν τα νυχτερινά καταστήματα, τα οποία χρειάζονταν ομάδες ανθρώπων για να εισπράττουν τους λογαριασμούς από δύστροπους πελάτες, από πελάτες που έκαναν χρήση ναρκωτικών ή ήταν υπό την επήρεια μέθης· έτσι στράφηκαν για προστασία σε «πορτιέρηδες» και άτομα με βαρύ ποινικό παρελθόν, μια σχέση που παγιώθηκε και εξελίχθηκε.²⁹⁶

Σύμφωνα με τον προϊστάμενο της Δίωξης Εκβιαστών της Ασφάλειας Αττικής Νίκο Νταβαρίνο, τις χρονιές 1990-1991 υπήρξε έξαρση εγκληματικών δράσεων, κυρίως από τις ομάδες μπράβων οι οποίοι ενεπλάκησαν σε δέκα δολοφονίες για ξεκαθαρίσματα λογαριασμών, έτσι το 1992 ιδρύθηκε η υπηρεσία Δίωξη Εκβιαστών από αστυνομικούς της Ε.Κ.Α.Μ. και από έμπειρους αστυνομικούς της Ασφάλειας, ούτως ώστε να αντιμετωπίσουν την αγριότητα των βίαιων εγκληματιών. Μάλιστα τον επόμενο χρόνο έχασε τη ζωή του ένας αστυνομικός κατά τη διάρκεια συμπλοκής στο Αιγάλεω με κακοποιούς.²⁹⁷

²⁹⁴ Αντωνόπουλος Γ. & Παπανικολάου Γ., (2016), *Καπιταλισμός χωρίς άδεια...*, σελ. 955

²⁹⁵ Λαμπροπούλου, Ε. (27/03/2023) «30 χρόνια Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: Τι μάθαμε;» K REPORT. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.kreport.gr/2023/03/27/30-chronia-organomeno-egklima-stin-ellada-ti-mathame/>

²⁹⁶ Μαζάνης, Χ. (2024), «Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών: Ποια είναι η Greek Mafia», Τηλεοπτική Συνέντευξη με τον Προϊστάμενο της Δίωξης Εκβιαστών της Ασφάλειας Αττικής, Νίκο Νταβαρίνο, zougla.gr, BINTEO. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524> Timecode: 00:05:00 - 00:08:18

²⁹⁷ Στο ίδιο, Timecode: 00:07:10 - 00:08:13

Η ελληνική μαφία ή αλλιώς Greek Mafia, είναι ένας όρος ο οποίος αναφέρεται σε δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος. Μάλιστα, τα ελληνικά Μ.Μ.Ε την αποκαλούν και ως «Ελληνική Καμόρα».²⁹⁸ Τα μέλη των οργανώσεων είναι κυρίως ελληνικής καταγωγής και δραστηριοποιούνται στην Αττική, ενώ υπάρχουν και εγκληματικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στην Πάτρα, την Καλαμάτα και το Αγρίνιο, αλλά και σε νησιά όπως την Ζάκυνθο και την Μύκονο.²⁹⁹

Ωστόσο, δεν θα πρέπει να συγχέουμε τις οργανωμένες εγκληματικές ομάδες με τις συμμορίες του δρόμου οι οποίες σχετίζονται με την μικροεγκληματικότητα.³⁰⁰ Σύμφωνα με τη Βιδάλη, στη χώρα μας δεν έχει υπάρξει μαφία με την αυστηρή έννοια του όρου, δηλαδή, μιας κεντρικά οργανωμένης δομής με ισχυρούς δεσμούς εξουσίας προς τις τοπικές κοινωνίες, ικανή να ελέγχει την παραγωγή και την κατανομή του πλούτου, λειτουργώντας παράλληλα με την οικονομία και το κράτος. Αυτό, ωστόσο, δεν σημαίνει ότι απουσιάζει το οργανωμένο έγκλημα. Έτσι, στην Ελλάδα, το φαινόμενο εξελίχθηκε σύμφωνα με τις κοινωνικές ιδιαιτερότητες της χώρας και στηρίχθηκε στις σχέσεις συγγενών, φίλων ή συντοπιτών, με χαλαρούς οργανωτικούς δεσμούς.³⁰¹

Τα δίκτυα αυτά ελέγχουν κομμάτι της τοπικής οικονομίας, δρουν εξωθεσμικά, ενώ εξαιτίας της πολιτικής διαφθοράς μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία της νομοθέτησης, την εφαρμογή των νόμων, να ελέγχουν τους δημόσιους διαγωνισμούς και την οικονομία της νύχτας.³⁰²

6.2 Η κοινωνική οργάνωση της Greek Mafia

Σε ένα απόρρητο έγγραφο περίπου χιλίων σελίδων που παρέδωσε το 2021 ο τότε Υπουργός Προστασίας του Πολίτη Μιχάλης Χρυσοχοϊδης στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, περιγράφεται με κάθε λεπτομέρεια η διάρθρωση και η δράση των πιο επικίνδυνων εγκληματικών ομάδων που δρουν κυρίως στην Αττική.³⁰³

²⁹⁸ Παναγιωτίδης, Θ. (09/07/2017) «Ελληνική Καμόρα»: «Ο Ψηλός», "Ο Μαλλιός", τα «αδέρφια» και το ξύλο κατά παραγγελία», NEWS247. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.news247.gr/ellada/elliniki-kamora-o-psilos-o-mallias-ta-aderfia-kai-to-xilo-kata-parangelia/>

²⁹⁹ Σουλιώτης, Γ. (24/05/2021), «Η μαφία της νύχτας με ονόματα και διευθύνσεις», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/561373102/i-mafia-tis-nyctas-me-onomata-kai-dieythynseis/>

³⁰⁰ Alchetron, Free Social Encyclopedia for the World, Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://alchetron.com/Greek-mafia>

³⁰¹ Βιδάλη, Σ. (2021), «Οργανωμένο έγκλημα – album di famiglia» Commonality 25 Μαΐου 2021, Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://commonality.gr/sofia-vidali-organomeno-egklima-album-di-famiglia/>

³⁰² Στο ίδιο

³⁰³ Σουλιώτης, Γ. (24/05/2021), ό.π.
Διπλωματική Εργασία

Σύμφωνα με την απόρρητη Έκθεση, οι εγκληματικές οργανώσεις εμφανίζουν ιεραρχική δομή, η οποία θυμίζει αυτή της Σικελικής Μαφίας. Οι οργανώσεις είναι πολυμελείς με αρχηγό, υπαρχηγούς και μέλη που αναλαμβάνουν συγκεκριμένους και διακριτούς ρόλους. Σύμφωνα με τα στοιχεία, οι επικεφαλής είναι Έλληνες, ενώ στις ομάδες υπάρχουν μέλη και άτομα αλβανικής, ρουμανικής καταγωγής καθώς και ομογενείς από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.³⁰⁴

Στην ίδια Έκθεση, περιλαμβάνονται αναφορές για επαφές μεταξύ μπράβων και μελών τρομοκρατικών οργανώσεων. Ενδεικτικά, αναφέρεται η συνεργασία για την απόπειρα απόδρασης πέντε μελών της «Συνωμοσίας των Πυρήνων της Φωτιάς» και του καταδικασμένου για ποινικά αδικήματα Παναγιώτη Βλαστού από τις φυλακές, τον Δεκέμβρη του 2011.³⁰⁵ Περιγράφονται επίσης, οι σχέσεις μεταξύ «νονών της νύχτας» και διεφθαρμένων αστυνομικών, σωφρονιστικών υπαλλήλων και νομικών, οι οποίοι –σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ.– παρείχαν άμεση συνδρομή στη διάπραξη αξιόποινων πράξεων. Αντίστοιχες διασυνδέσεις είχαν καταγραφεί και στο πόρισμα της ΕΥΠ από έρευνα που πραγματοποιήθηκε την περίοδο 2015–2017. Για την ιστορία, η ΕΥΠ είχε καταγράψει 106.410 τηλεφωνικές συνομιλίες, η απομαγνητοφώνηση των οποίων ανερχόταν σε 44.000 σελίδες.³⁰⁶

Οι εγκληματικές ομάδες για να ξεπλύνουν τα χρήματα που αποκομίζουν, χρησιμοποιούν ως «όχημα» νόμιμες επιχειρήσεις όπως πρατήρια καυσίμων, αρτοποιεία, καταστήματα πώλησης αλκοολούχων ποτών, δημιουργούν επιχειρήσεις στον κατασκευαστικό τομέα, αποκτούν ξενοδοχειακές μονάδες, ποδοσφαιρικές ομάδες, ενώ επενδύουν και στον τομέα των φωτοβολταϊκών πάρκων.³⁰⁷

Στη χώρα μας, εκτός από τις ελληνικές εγκληματικές οργανώσεις, δραστηριοποιούνται η Αλβανική μαφία, η Ρωσική, η Γεωργιανή και άλλες με μικρότερη ένταση και δραστηριότητα, οι οποίες συνεργάζονται με την Greek Mafia.³⁰⁸

³⁰⁴ Στο ίδιο

³⁰⁵ Στο ίδιο

³⁰⁶ Πώποτας, Δ., Καλύβα Α. (29/06/2020) «Το πόρισμα της ΕΥΠ για τη διαφθορά στην ΕΛΑΣ: 106.000 συνομιλίες για ναρκωτικά, πορνεία και τζόγο», ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/greece/article/1021592/to-porisma-tis-eup-gia-ti-diafthora-stin-elas-106000-sunomilies-gia-narkotika-porneia-kai-tzogo/>

³⁰⁷ Σουλιώτης, Γ. (24/05/2021), ό.π.,

³⁰⁸ Alchetron, Free Social Encyclopedia...

6.3 Οι δραστηριότητες της Greek Mafia

Για να επιβιώσει ο καπιταλισμός χρειάζεται μια αέναη κατανάλωση και αναπαραγωγή αγαθών. Έτσι λειτουργεί και το Ο.Ε, το οποίο για να συντηρηθεί, να αναπτυχθεί και να επιβιώσει χρειάζεται να δημιουργεί την ανάγκη για παράνομα προϊόντα και υπηρεσίες.³⁰⁹

Η Greek Mafia εμπλέκεται μεταξύ άλλων, σε παράνομη διακίνηση μεταναστών, εμπορία ανθρώπων, διακίνηση ναρκωτικών, εμπορία κλεμμένων αυτοκινήτων, παράνομη διακίνηση τσιγάρων, απάτες και πλαστογραφίες, αχαιοκαπηλία, εκβιάσεις κλοπές και ληστείες, κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας, παιδική πορνογραφία,³¹⁰ λαθρεμπόριο όπλων, προστασία, απαγωγές, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, φοροδιαφυγή, πολιτική διαφθορά, παράνομο τζόγο, συμβόλαια θανάτου κ.α.³¹¹

Τη δεκαετία του 1990 οι μπράβοι των νυχτερινών κέντρων είχαν χωρίσει την Αττική σε περιοχές αποκλειστικού ελέγχου, έτσι εγκληματικές ομάδες έλεγχαν τον Πειραιά, το κέντρο της Αθήνας, τα Νότια προάστια, την βορειοανατολική Αττική και τη Δυτική Αττική. Σήμερα, ο χάρτης δεν είναι ίδιος, υπάρχουν κάποιες περιοχές που αποτελούν «συνέχεια» της δεκαετίας του 1990, ωστόσο το μοίρασμα δεν είναι όπως παλαιότερα.³¹²

6.3.1 Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση

Η άναρχη και ανεξέλεγκτη αστική ανάπτυξη η οποία προέκυψε από την αγροτική κρίση και η άνοδος της μεσαίας τάξης στη χώρα μας, συνοδεύτηκαν από την ανάπτυξη της παρανομίας και της παραοικονομίας και μέσα από δραστηριότητες που κινούνται στα όρια και εκτός της νομιμότητας.³¹³ Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, άκρως ανταγωνιστικό και σκληρό όπως είναι ο καπιταλισμός, αναδύθηκε ένας αστικός υπόκοσμος, εγκληματικά δίκτυα, τα οποία χρησιμοποιούν καταχρηστικά την όποια θέση ή εξουσία έχουν για να αναπτυχθούν και να επιβιώσουν.³¹⁴

³⁰⁹ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 215 επ.

³¹⁰ Αντωνόπουλος, Γ., Παπανικολάου Γ., (2016), «Καπιταλισμός χωρίς άδεια...» σελ. 958-961

³¹¹ Alchetron, ό.π

³¹² Μαζάνης, Χ. (2024), Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών... BINTEO. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524> Timecode: 00:19:22 - 00:20:17

³¹³ Σταμούλη, Ε. (2019), ό.π., σελ. 215

³¹⁴ Στο ίδιο, σελ. 223

Κατά την περίοδο της οικονομικής ανάπτυξης (1985-2006) εμφανίστηκαν νέες μορφές γρήγορου κέρδους, όπως το εταιρικό έγκλημα, το χρηματιστήριο, ενισχύθηκε το πελατειακό κράτος και «ξεφύτρωσαν» εταιρείες τζόγου στο ποδόσφαιρο, παράλληλα όμως αυτή η ανάπτυξη σχημάτιζε βαθιές, αθέατες μέχρι τότε κοινωνικές ανισότητες.³¹⁵

Το υψηλό ηθικό των Ελλήνων την περίοδο προετοιμασίας για την υποδοχή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 πίσω στο... σπίτι τους, —όπως ήταν και το επίσημο σλόγκαν—,³¹⁶ ήταν η τέλεια κάλυψη για να γίνει ένα ξέφρενο πάρτι εκατομμυρίων στις πλάτες τους. Έτσι, οι απευθείας αναθέσεις, η κατασπατάληση δημόσιων πόρων, οι ανεξέλεγκτες προσλήψεις και η υπερκοστολόγηση δημοσίων έργων κ.α., συντέλεσαν στην οικονομική κρίση (2007-2019) και οδήγησαν στη ραγδαία αποδυνάμωση της μεσαίας τάξης.³¹⁷ Στο πλαίσιο των μνημονιακών δεσμεύσεων που ανέλαβε η χώρα μας έναντι των δανειστών της (ΔΝΤ, ΕΚΤ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή), επιβλήθηκαν περικοπές σε συντάξεις, στους μισθούς του δημόσιου τομέα, άμεση και έμμεση φορολόγηση, ενώ μειώθηκαν και οι θέσεις εργασίας. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού οδηγήθηκε εν μια νυκτί στη φτώχεια και στην αναζήτηση εναλλακτικών πηγών εσόδων για την κάλυψη των βασικών αναγκών.³¹⁸

Σύμφωνα με την Έκθεση της Europol (SOCTA 2013), εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, οι δημόσιοι υπάλληλοι έγιναν πιο ευάλωτοι σε φαινόμενα δωροδοκίας, γεγονός που εκμεταλλεύτηκε δεόντως το Ο.Ε, το οποίο κατάφερε και διείσδυσε στη δημόσια διοίκηση και σε κάθε αρμό της κοινωνίας.³¹⁹

Επιπλέον, η (πρώην) μεσαία τάξη εν μέσω οικονομικής πίεσης από το τραπεζικό σύστημα, αναγκάστηκε να υιοθετήσει παράνομες πρακτικές επιβίωσης, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί και να αναπτυχθεί η παραοικονομία, η οποία ενισχύθηκε εξαιτίας της ζήτησης για φθηνότερες υπηρεσίες και αγαθά, μάλιστα για να προωθηθούν τα παράνομα προϊόντα στην αγορά, χρησιμοποιήθηκαν παράτυποι μετανάστες. Παράλληλα με την παραοικονομία όμως, αναπτύχθηκε

³¹⁵ Στο ίδιο, σελ. 215

³¹⁶ International Olympic Committee, Athens 2004 The Brand, Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.olympics.com/en/olympic-games/athens-2004/logo-design>

³¹⁷ Στο ίδιο, σελ 222

³¹⁸ Αντωνόπουλος, Γ., Hall, S. (2019) «Νόμιμες επιχειρήσεις και «οργανωμένο έγκλημα» στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαλαράμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΑΠ, σελ. 240, 245

³¹⁹ Europol SOCTA (2013) EU SERIOUS AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT, European Police, Van Deventer, the Netherlands 2013, σελ.12 Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/socta2013.pdf>

και η παραποίηση προϊόντων, ειδικά εκείνων που ήταν καθημερινής ανάγκης όπως για παράδειγμα τρόφιμα, φάρμακα και καλλυντικά.³²⁰ Άλλωστε, σύμφωνα με τη θεωρία του Robert Merton, όταν σε μια κοινωνία δίνεται έμφαση στην επίτευξη των πολιτισμικών στόχων – όπως λ.χ. η κοινωνική καταξίωση ή το υψηλό βιοτικό επίπεδο – χωρίς να έχει ή να της έχουν παραχωρηθεί από το κράτος τα θεσμικά μέσα για την επίτευξη τους, τότε καλλιεργείται η αντίληψη ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα, και έτσι χρησιμοποιείται κάθε μέσο, νόμιμο ή παράνομο, ούτως ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι.³²¹

Όπως αντιλαμβανόμαστε από τα ανωτέρω, η οικονομική κρίση, έφερε αλλαγές όχι μόνο στην κοινωνική διαστρωμάτωση, αλλά και στη φυσιογνωμία του οργανωμένου εγκλήματος. Όπως επισημαίνει η Βιδάλη, το οργανωμένο έγκλημα, λειτουργεί ως μια κανονική επιχείρηση, επομένως ακολούθησε και προσαρμόστηκε άμεσα στις αλλαγές στην οικονομία και την αγορά εργασίας.³²² Επιπλέον, ο W. Chambliss υποστηρίζει ότι η κατανόηση του οργανωμένου εγκλήματος προϋποθέτει να το ερευνήσουμε μέσα από το πρίσμα μιας κανονικής και νόμιμης επιχειρηματικής δραστηριότητας.³²³

Έτσι, η οικονομική κρίση όχι μόνο δεν ανέκοψε τη δράση του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά λειτούργησε ως ευκαιρία για να μεταβεί σε νέες παράνομες δραστηριότητες που οδήγησαν μεταξύ άλλων σε φοροαποφυγή και στέρηση δημοσίων εσόδων³²⁴. Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης πολλά νυχτερινά μαγαζιά έκλεισαν, με αποτέλεσμα οι εγκληματικές οργανώσεις να αποσυρθούν από τους εκβιασμούς και την προστασία και αναζήτησαν νέες πιο επικερδείς δραστηριότητες, έτσι ξέπλυναν τα χρήματα που είχαν βγάλει ανοίγοντας δικές τους (νόμιμες πλέον) επιχειρήσεις — κυρίως βενζινάδικα³²⁵— ή στράφηκαν σε άλλες παράνομες δραστηριότητες, όπως το λαθρεμπόριο

³²⁰ Σταμούλη, Ε. (2016), «Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση: τάσεις και μεταβολές» σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.) *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ* ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ, Α' ΤΟΜΟΣ, Αθήνα: ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 1212

³²¹ Βασιλάντωνοπούλου, Β. (2014). *«Λευκά Κολάρα» και Οικονομικό Έγκλημα. Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική*, Αθήνα: Π. Ν. Σάκκουλας. Σελ. 86, 88

³²² Σταμούλη Ε., (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές σελ 215

³²³ Chambliss, W. (1978), *On the Take...*, σελ.2

³²⁴ Σταμούλη Ε. (2016), ό.π., σελ. 1.212

³²⁵ Σύμφωνα με ειδικούς της ενέργειας, περίπου 500 πρατήρια καυσίμων – δηλαδή το 10% του συνόλου – φέρονται να ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από άτομα με ποινικό μητρώο. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι τιμές πώλησης είναι χαμηλότερες ακόμη και από την τιμή διυλιστηρίου, γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη λαθρεμπορίου ή νοθείας στα καύσιμα. Βλ. Σχετικά Τζανάκης Σ. (21/04/2024) Greek Mafia: Πόλεμος μαφιών για το 1,5 δισ. από καύσιμα και τσιγάρα, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/greece/article/1457918/greek-mafia-polemos-mafiozon-gia-to-15-dis-apo-kausima-kai-tsigara/>

καπνικών προϊόντων, οι οίκοι ανοχής, ο παράνομος στοιχηματισμός³²⁶ και έστρεψαν την προσοχή τους στους μικρομεσαίους επιχειρηματίες, που επιδόθηκαν σε εκβιασμούς για εισπράξεις χρεών για λογαριασμό τρίτων προσώπων, ενώ ζητούσαν και σπάσιμο επιταγών.³²⁷ Οι εγκληματικές ομάδες εισχώρησαν σε νόμιμες επιχειρήσεις και ενίσχυσαν το παρεμπόριο και τις παράνομες συναλλαγές τους, ενώ υπονόμευσαν έτσι τα έσοδα των νόμιμων επιχειρηματιών και επέτειναν τις ήδη δύσκολες συνθήκες στην οικονομία.³²⁸

Σύμφωνα με την Έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας για το οργανωμένο έγκλημα, η λαθραία εισαγωγή καπνικών προϊόντων ήταν από τις μορφές εγκληματικής δραστηριότητας που άνθισε την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται στην υψηλή φορολόγηση που είχε επιβάλει εκείνη την περίοδο η κυβέρνηση. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο για την αύξηση αυτής της δραστηριότητας, ήταν ότι τα προσδοκώμενα κέρδη υπερέβαιναν τον κίνδυνο σύλληψης και τιμωρίας, καθώς το νομικό πλαίσιο δεν ήταν αυστηρό για τους εμπλεκόμενους. Στην ίδια Έκθεση, το 2011 καταγράφεται αύξηση στις κατασχέσεις των καπνικών προϊόντων κατά 37% σε σχέση με το 2010, ενώ τα παράνομα κέρδη ήταν πάνω από 125 εκατομμύρια ευρώ.³²⁹

Μάλιστα, στην Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το έτος 2013, επισημαίνεται ότι η έλλειψη ρευστότητας και η δυσκολία πρόσβασης σε τραπεζικά δάνεια, οδήγησαν υγιείς, νόμιμες επιχειρήσεις στην αναζήτηση κεφαλαίων από εγκληματικές οργανώσεις.³³⁰

Την περίοδο της κρίσης καταγράφηκε επίσης και σημαντική αύξηση του λαθρεμπορίου, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, από 166 περιστατικά το 2010, ο αριθμός εκτοξεύτηκε στα 1.497 το 2014. Και σε αυτή την περίπτωση, η επιβολή υψηλών δασμών σε καύσιμα και άλλα βασικά προϊόντα, έδωσε κίνητρο στις εγκληματικές ομάδες να επιδοθούν στο λαθρεμπόριο και να αυξήσουν τα κέρδη τους.³³¹

³²⁶ Μαζάνης, Χ. (2024) Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών... BINTEO. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524> Timecode: 00:11.10 - 00:12:09

³²⁷ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές σελ 235

³²⁸ Αντωνόπουλος, Γ., Hall, S. (2019), Νόμιμες επιχειρήσεις...σελ. 240

³²⁹ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ (2011), ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2013, σελ.39. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2013/05/ekthesi_organwmenou_egklhmatos_2011.pdf

³³⁰ Σταμούλη Ε. (2016), Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση σελ. 1.213

³³¹ Καλαφάτης Α., (27/072015) «Η εγκληματικότητα στα χρόνια της κρίσης», Huffingtonpost. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.huffingtonpost.gr/2015/07/27/egklhmatikothta_n_7877122.html
Διπλωματική Εργασία

6.3.2 Οργανωμένο έγκλημα και πανδημία

Το οργανωμένο έγκλημα κατά τη διάρκεια της πανδημίας εκμεταλλεύτηκε τις συνθήκες αστάθειας και αβεβαιότητας προς όφελος του. Έτσι, αν και οι περισσότερες κυβερνήσεις στον κόσμο, μεταξύ αυτών και η ελληνική, επέβαλαν προσωρινή αναστολή λειτουργίας στις περισσότερες ιδιωτικές επιχειρήσεις,³³² ως μέτρο για την αναχαίτιση του ιού, το Ο.Ε βρήκε νέους τρόπους για να παρανομήσει.

Όπως αναφέρει η Europol στην Έκθεση της για το 2021, οι εγκληματικές οργανώσεις διείσδυσαν σε νόμιμες επιχειρήσεις για να επιτύχουν τους εγκληματικούς στόχους τους.³³³ Κατά την Europol, όλες οι νόμιμες επιχειρήσεις είναι ευάλωτες απέναντι στο Ο.Ε, ενώ πάνω από το 80% των εγκληματικών δικτύων που έχουν τη δράσης τους στην ΕΕ χρησιμοποιούν τις νόμιμες επιχειρήσεις για να συγκαλύψουν τις παράνομες δραστηριότητες τους.³³⁴

Σύμφωνα με την ετήσια Έκθεση Απολογισμού για το 2020 της Ελληνικής Αστυνομίας κατά την περίοδο της πανδημίας, το έγκλημα του δρόμου παρουσίασε κάμψη, ενώ σημειώθηκε έξαρση του κυβερνοεγκλήματος, των τηλεφωνικών και διαδικτυακών απατών, της διακίνησης «μαϊμού» προϊόντων³³⁵, του λαθρεμπορίου, της παράνομης μετανάστευσης, αλλά και της νοθείας σε προϊόντα καυσίμων, καπνικών και αλκοόλ.³³⁶ Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί το έντονο φαινόμενο φοροδιαφυγής που παρατηρήθηκε, όπου η εκτιμώμενη ζημία για το Ελληνικό Δημόσιο να ανέρχεται στα 26.103.218,00 ευρώ.³³⁷

³³² ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (28 Μαρτίου 2020). Αρ. Φύλλου 1081, Αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 21268 «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων και άλλων χώρων συνάθροισης κοινού, στο σύνολο της Επικράτειας, για το χρονικό διάστημα από 28.3.2020 έως και 11.4.2020, προς περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19». Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://aead.gr/images/covid/fek2020-1081b.pdf>

³³³ Europol SOCTA (2021) , σελ.11. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf.

³³⁴ Στο ίδιο, σελ.14

³³⁵ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ Δ.Ο.Α 2020, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, Επιμέλεια έκδοσης: ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, Αθήνα, ΜΑΡΤΙΟΣ 2021, σελ. 37. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2021/12/08042021etisia_ekthesi_doa_2020.pdf

³³⁶ Στο ίδιο, σελ. 60

³³⁷ Στο ίδιο, σελ. 62

Κατά την περίοδο της πανδημίας, η τεχνολογία έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη δράση των εγκληματικών οργανώσεων.³³⁸ Οι εγκληματικές ομάδες προσαρμόστηκαν στα νέα δεδομένα της αγοράς, απέκτησαν πρόσβαση σε κρυπτογραφημένες επικοινωνίες και στράφηκαν στις ηλεκτρονικές απάτες. Αξιοποίησαν το διαδίκτυο και με όχημα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μπήκαν στις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων σε ολόκληρο τον κόσμο και από τη μία προωθούσαν, διαφήμιζαν και πουλούσαν τα παράνομα προϊόντα και υπηρεσίες τους, μάλιστα μέχρι και εμπορία ανθρώπων πραγματοποιούνταν μέσω από τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες, ενώ ταυτόχρονα εντόπιζαν και προσέγγιζαν τα θύματα τους.³³⁹

Δικηγόροι, λογιστές, οικονομικοί σύμβουλοι και επιχειρήσεων³⁴⁰, κρατικοί λειτουργοί σε σημαντικές θέσεις των χωρών της ΕΕ³⁴¹, αλλά και πολιτικοί, δικαστικοί, αστυνομικοί και τελωνειακοί υπάλληλοι,³⁴² είναι μερικά από τα πρόσωπα που προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στο Ο.Ε.³⁴³ Σύμφωνα με την Έκθεση SOCTA (2021), σχεδόν το 60% των εγκληματικών ομάδων εμπλέκονται σε φαινόμενα διαφθοράς³⁴⁴, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η ακεραιότητα και η λειτουργία των θεσμών.³⁴⁵ Παράλληλα, όπως επισημαίνεται στην Έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας (2020), η μετάβαση από τη νόμιμη στην παράνομη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της πανδημίας είχε σοβαρές επιπτώσεις στις οικονομίες τόσο των κρατών, όσο και των επιχειρήσεων και των πολιτών, καθώς παρατηρήθηκε μείωση των νόμιμων θέσεων εργασίας, παύση λειτουργίας πολλών νόμιμων επιχειρήσεων, ενισχύθηκε το αίσθημα της κοινωνικής ανισότητας, ενώ αποδυναμώθηκε η δημόσια υγεία και οι κοινωνικές δομές.³⁴⁶

³³⁸ www.in.gr (2021), «Ε.Ε, πανδημία και οργανωμένο έγκλημα : Μία σύγχρονη Λερναία Ύδρα», [in.gr](http://www.in.gr). Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.in.gr/2021/04/14/world/e-e-pandimia-kai-organomeno-egklima-mia-sygxroni-lernaia-ydra/>

³³⁹ Europol SOCTA (2021), σελ.15. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf

³⁴⁰ Στο ίδιο, σελ. 10

³⁴¹ Στο ίδιο, σελ. 26

³⁴² Bezlov, T., Gounev, P. (2012), “Organized Crime, corruption and public bodies”. σε Gunev, Philip *Corruption and Organized Crime in Europe*, χ.τ: Routledge, σελ. 33

³⁴³ Europol, SOCTA 2021 ό.π, σελ. 10

³⁴⁴ Στο ίδιο, σελ. 10

³⁴⁵ Μυλωνόπουλος, Χ. (2015) «Προβλήματα διεθνούς ποινικού δικαίου στη νομοθεσία περί διαφθοράς», ΠοινΧρον, 15, 2015 σελ. 241 επ.

³⁴⁶ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ Δ.Ο.Α 2020..., σελ. 110

6.3.3 Εμπορία Ανθρώπων - Μαστροπεία

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί παράνομη δραστηριότητα διακίνησης ανθρώπων, η οποία πραγματοποιείται μέσω άσκησης βίας ή απειλής ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, και έχουν κύριο σκοπό την εργασιακή ή σεξουαλική τους εκμετάλλευση. Ως εξαναγκαστική εργασία ορίζεται ο εξαναγκασμός ενός ατόμου να εργάζεται υπό συνθήκες αιχμαλωσίας, με ελάχιστη ή και καθόλου αμοιβή.³⁴⁷

Σύμφωνα με τον Ο.Η.Ε, δεν μπορεί να αποτυπωθεί με ακρίβεια η έκταση του φαινομένου, ωστόσο το 2020 αναφέρθηκαν περίπου 50.000 περιστατικά εμπορίας από 141 χώρες, ενώ υπολογίζεται ότι τουλάχιστον 50 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως ενδέχεται να υφίστανται διάφορες μορφές εκμετάλλευσης.³⁴⁸ Σε ετήσια βάση, εντός της Ε.Ε, καταγράφονται περισσότερες από 7.000 περιπτώσεις θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Μόνο το 2022, ο αριθμός των καταγεγραμμένων θυμάτων ανήλθε σε 10.093. Ωστόσο, ο πραγματικός αριθμός είναι σημαντικά υψηλότερος, καθώς μεγάλο ποσοστό των θυμάτων δεν εντοπίζεται.³⁴⁹ Η πλειονότητα των καταγεγραμμένων θυμάτων αφορά γυναίκες (42%) και ανήλικα κορίτσια (18%)³⁵⁰, όπου διακινούνται για σεξουαλική εκμετάλλευση, κυρίως σε οίκους ανοχής, σε επιχειρήσεις μασάζ, σε ξενοδοχεία και σε μπαρ.³⁵¹ Αυξητική τάση ωστόσο παρατηρείται και στον αριθμό των ανδρών (23%) και αγοριών θυμάτων (17%), ιδίως σε περιπτώσεις εξαναγκαστικής εργασίας.³⁵²

³⁴⁷ Επιθεώρηση Εργασίας, Εμπορία Ανθρώπων (Trafficking). Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από [https://www.hli.gov.gr/ergasiakes-scheseis/nomothesia-ergasiakes-scheseis/prostasia/empor-ia-anthropon/empor-ia-anthropon/#:~:text=%CE%97%20%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%20%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CF%89%CE%BD%20\(trafficking\)%20%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9,%CE%BC%CE%B5%20%CE%B5%CE%BB%CE%AC%CF%87%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%20%CE%AE%20%CE%BC%CE%B7%CE%B4%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CE%B9%CE%B2%CE%AE](https://www.hli.gov.gr/ergasiakes-scheseis/nomothesia-ergasiakes-scheseis/prostasia/empor-ia-anthropon/empor-ia-anthropon/#:~:text=%CE%97%20%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%20%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CF%89%CE%BD%20(trafficking)%20%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9,%CE%BC%CE%B5%20%CE%B5%CE%BB%CE%AC%CF%87%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%20%CE%AE%20%CE%BC%CE%B7%CE%B4%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CE%B9%CE%B2%CE%AE)

³⁴⁸ UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, “8 facts you need to know about human trafficking in the 21st century”. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/unodc/frontpage/2024/May/8-facts-you-need-to-know-about-human-trafficking-in-the-21st-century.html>

³⁴⁹ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (18/10/2023), «Εμπορία ανθρώπων: ο αγώνας της ΕΕ κατά της εκμετάλλευσης», Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20230921STO05705/empor-ia-anthropon-o-agonas-tis-ee-kata-tis-ekmetalleusis>

³⁵⁰ UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, “8 facts you need to know about human trafficking in the 21st century”, Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/unodc/frontpage/2024/May/8-facts-you-need-to-know-about-human-trafficking-in-the-21st-century.html>

³⁵¹ Στο ίδιο

³⁵² Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (18/10/2023), Εμπορία ανθρώπων...
Διπλωματική Εργασία

Η εμπορία ανθρώπων έχει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη παγκοσμίως – μαζί με το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων – και αποφέρει ετήσια κέρδη τα οποία εκτιμώνται στα 150 δισεκατομμύρια δολάρια.³⁵³ Η φτώχεια, οι πολεμικές συγκρούσεις, η πολιτική αστάθεια, οι μεταναστευτικές ροές, οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, οι έμφυλες διακρίσεις, οι φυσικές καταστροφές καθιστούν εκατομμύρια ανθρώπους ευάλωτους στην εκμετάλλευση. Έτσι, οι διακινητές εκμεταλλεύονται την απελπισία και στοχεύουν άτομα σε αδύναμη κοινωνική θέση, τα οποία ψάχνουν για μια καλύτερη ζωή.³⁵⁴

Η Ελλάδα συνεχίζει να καταγράφεται ως χώρα «προορισμού» και ενδιάμεση (transit) χώρα για θύματα εμπορίας ανθρώπων με τελικό προορισμό κυρίως χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, εμφανίζεται και ως «χώρα προέλευσης» θυμάτων, με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση ή άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων με κύρια την σεξουαλική εκμετάλλευση.³⁵⁵ Τον Ιούνιο του 2024, η Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων, εξάρθρωσε εγκληματική ομάδα «τα μέλη της οποίας προωθούσαν γυναίκες στην πορνεία σε οίκους ανοχής στην περιοχή του Μεταξουργείου, με σκοπό το παράνομο περιουσιακό όφελος».³⁵⁶ Για την εξάρθρωση της εγκληματικής ομάδας έγινε χρήση ειδικών ανακριτικών μεθόδων, όπου προέκυψε ότι οι κατηγορούμενοι φέρονται να είχαν συγκροτήσει εγκληματική ομάδα με διακριτούς ρόλους, προωθώντας γυναίκες στην πορνεία σε οίκους ανοχής στην περιοχή του Μεταξουργείου, αποκομίζοντας παράνομο οικονομικό όφελος. Μέλη της οργάνωσης είχαν μισθώσει οικήματα τα οποία τα είχαν μετατρέψει σε οίκους ανοχής, ενώ άλλα μέλη είχαν αναλάβει τη φύλαξη των οίκων ανοχής και την επιτήρηση των εκδιδόμενων γυναικών.³⁵⁷

³⁵³ UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, ό.π.

³⁵⁴ Στο ίδιο

³⁵⁵ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2023, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024, σελ. 57. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2024/11/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97-%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A5-2023-%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%A7%CE%A4%CE%97-%CE%95%CE%9A%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%97..pdf>

³⁵⁶ ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (15/06/2024) ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ, Κύκλωμα μαστροπείας που δρούσε στην περιοχή του Μεταξουργείου εξαρθρώθηκε από την Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/2024/06/15/15-06-2024-kykloma-mastropeias-pou-drouse-stin-periochi-tou-metaxourgeiou-exarthrothike-apo-tin-ypodieftihynsi-antimetopisis-organomenou-egklimatos-kai-eborias-anthropon/>

³⁵⁷ Στο ίδιο

Τον Μάρτιο του 2025, εξαρθρώθηκε από τη Δ.Α.Ο.Ε. εγκληματική οργάνωση, τα μέλη της οποίας εμπλέκονταν σε υποθέσεις εμπορίας και μαστροπείας γυναικών από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση και το παράνομο οικονομικό όφελος. Στην επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε σε περιοχές της Αττικής και της Κορίνθου, συνελήφθησαν τρία μέλη της οργάνωσης, μεταξύ των οποίων και το αρχηγικό, καθώς και τρία ακόμη άτομα. *«Μετά τη χρήση ειδικών ανακριτικών τεχνικών, αστυνομικής επιτήρησης, αναζητήσεων και την εξέταση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, ανέκλυψε η ύπαρξη εγκληματικής οργάνωσης, επιχειρησιακά δομημένης και με διαρκή εγκληματική δράση, τουλάχιστον από τον Δεκέμβριο του 2022»*. Τα μέλη της οργάνωσης είχαν διακριτή ιεραρχική δομή και και καταμερισμό ρόλων: ο αρχηγός είχε την εποπτεία των οίκων ανοχής, διατηρώντας απόσταση από τη λειτουργία τους. Τα άλλα μέλη είχαν αναλάβει την είσπραξη των χρημάτων, τη διαχείριση και την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων των οίκων ανοχής και διαμερισμάτων, τη στρατολόγηση των θυμάτων, καθώς και τη λειτουργία και εκμετάλλευση των οίκων ανοχής στην Κόρινθο. Ιδιαίτερα κρίσιμος ήταν ο ρόλος του μέλους που παρουσιαζόταν στις γυναίκες θύματα με ψεύτικη ταυτότητα και τους πρόσφερε υποτιθέμενη νόμιμη εργασία, κάλυπτε τα αεροπορικά τους έξοδα, δημιουργώντας έτσι *«έναν δεσμό χρέους που έπρεπε να αποπληρωθεί»*. μέσω της εκπόρνευσης. Η διαμονή τους γινόταν προσωρινά σε διαμερίσματα σε περιοχές της Αθήνας, ενώ για τη συγκάλυψη της παράνομης δραστηριότητας, η οργάνωση προέβαινε σε πλαστογράφηση εγγράφων, όπως βεβαιώσεις επαγγέλματος και βιβλιάρια υγείας, ενώ προχωρούσε ακόμα και σε εικονικές ιατρικές εξετάσεις με πλαστές υπογραφές και σφραγίδες.³⁵⁸

6.3.4 Εκβιάσεις - Προστασία

Μία από τις κύριες μορφές εγκληματικής δραστηριότητας, είναι η παροχή «προστασίας» σε νυχτερινά καταστήματα διασκέδασης και εστίασης, στα οποία μάλιστα —σύμφωνα με Εκθέσεις της Ελληνικής Αστυνομίας και ρεπορτάζ των Μ.Μ.Ε— συχνά εμπλέκονται αστυνομικοί και κυρίως απόστρατοι αξιωματικοί.³⁵⁹ Η παροχή προστασίας εμφανίζεται στη χώρα μας τη δεκαετία του 1980³⁶⁰ και οι εγκληματικές ομάδες για να την επιβάλουν στους καταστηματάρχες χρησιμοποιούν

³⁵⁸ Στο ίδιο

³⁵⁹ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ. 227

³⁶⁰ Στο ίδιο, σελ. 227

βία.³⁶¹ Η εκβίαση τυποποιείται ποινικά στο άρθρο 385 του Π.Κ.,³⁶² όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4619/2019, όμως αξίζει να επισημάνουμε ότι υπάρχουν και μορφές εκβιασμού που δεν τυποποιούνται ως ποινικά αδικήματα, αποτελούν στην πράξη όμως εκβιαστικές πρακτικές, χωρίς όμως να υπάγονται στο άρθρο 385 του Π.Κ.³⁶³

Η εκβίαση μπορεί να ασκηθεί τόσο από μεμονωμένους δράστες, όσο και από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες.³⁶⁴ Ωστόσο, η «παροχή προστασίας» σε νυχτερινά κέντρα και επιχειρήσεις πραγματοποιείται σχεδόν αποκλειστικά από εγκληματικές οργανώσεις, οι οποίες αποσπούν εκβιαστικά χρήματα από ιδιοκτήτες μπαρ, εστίασης, καφετέριες, όπου σε αρκετές περιπτώσεις μικρές επιχειρήσεις οδηγούνται σε οικονομική κατάρρευση.³⁶⁵ Σύμφωνα με την Έκθεση που είχε παραδώσει το 2021 ο τότε Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, επιχειρηματίες είχαν καταβάλει τουλάχιστον 200.000 ευρώ στους εκβιαστές, ενώ αδυνατούσαν να καλύψουν τη μισθοδοσία των υπαλλήλων τους. Μάλιστα οι αξιωματικοί της Ασφάλειας αναφέρουν ότι οι ομάδες αυτές, οι οποίες είναι γνωστές και ως «μπράβιοι», ελέγχουν το εμπόριο όπλων και εκρηκτικών, οίκους ανοχής, το λαθρεμπόριο τσιγάρων και καυσίμων, ενώ έχουν εμπλοκή και σε οργανωμένες επιθέσεις εναντίον αστυνομικών, δικαστικών, και σωφρονιστικών υπαλλήλων.³⁶⁶ Σύμφωνα με την έκθεση της ΕΛ.ΑΣ. για το έτος 2017 οι κυριότερες μορφές εκβιασμού περιλάμβαναν:

- *«αρπαγή και παράνομη κράτηση αλλοδαπών (μεταναστών κυρίως με οικονομική άνεση), και η εκβίαση συγγενών τους για καταβολή χρηματικών ποσών, ώστε να αφεθούν ελεύθεροι (εμπλέκονται αλλοδαπές, κυρίως, εγκληματικές ομάδες)*
- *«παροχή προστασίας» σε καταστήματα ή νυχτερινά κέντρα με την απειλή βίας (πρόκλησης σωματικών βλαβών στους ιδιοκτήτες ή υπαλλήλους αυτών, υλικών ζημιών σε αυτές, άσκησης ψυχολογικής βίας)*

³⁶¹ Στο ίδιο, σελ. 229

³⁶² Άρθρο 385 Π.Κ. Εκβίαση. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4619-2019/arthro-385-poinikos-kodikas-nomos-4619-2019-ekviasia>

³⁶³ Σταμούλη Ε., (2019), ό.π., σελ. 229

³⁶⁴ Στο ίδιο σελ. 229

³⁶⁵ iefimerida (31/05/2021), «Οργανωμένο έγκλημα: Τα συμβόλαια θανάτου και ο πόλεμος των ομάδων - Πως είναι χωρισμένη η ελληνική μαφία, τι επιδιώκει». Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.iefimerida.gr/ellada/organomeno-egklima-pos-einai-horismeni-i-elliniki-mafia-ti-epidioketi>

³⁶⁶ iefimerida (31/05/2021), ό.π.

- κλοπή ηλεκτρονικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η εκβίαση μέσω διαδικτύου ιδιωτών/παθόντων κλοπής, προς αποφυγή δημοσιοποίησης τους.³⁶⁷

Η συστηματική χρήση ή η απειλή άσκησης ψυχολογικής ή σωματικής βίας σε βάρος των θυμάτων τους, είναι το βασικό στοιχείο της δράσης των συγκεκριμένων εγκληματικών ομάδων.³⁶⁸

6.3.5 Λαθρεμπόριο ναρκωτικών και τσιγάρων

Βασική μορφή οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα είναι το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, καθώς η γεωγραφική της θέση βρίσκεται στη λεγόμενη «Βαλκανική οδό», δηλαδή η βασική διαδρομή μεταφοράς ναρκωτικών από την Τουρκία, μέσω της Βουλγαρίας προς την υπόλοιπη Ευρώπη. Ενδεικτικά, το 1994, το 85% της ηρωίνης που κατασχέθηκε σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε διακινηθεί μέσω αυτής της διαδρομής.³⁶⁹ Στην έκθεση της ΕΛ.ΑΣ για το έτος 2023, η χώρα μας καταγράφεται τόσο ως χώρα προορισμού, όσο και χώρα διέλευσης ναρκωτικών ουσιών προς άλλες χώρες, καθώς η εκτενής ακτογραμμή της Ελλάδας, σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό νησιών, λιμανιών και αεροδρομίων, δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για τις εγκληματικές οργανώσεις που κάνουν διακίνηση ναρκωτικών.³⁷⁰ Οι κυριότερες ναρκωτικές ουσίες που διακινήθηκαν στην Ελλάδα, ήταν η κάνναβη, η ηρωίνη και η κοκαΐνη, ενώ σε μικρότερο βαθμό τα συνθετικά ναρκωτικά. Η συνολική εκτιμώμενη εμπορική αξία των κατασχεμένων ποσοτήτων ξεπέρασε τα 284 εκατομμύρια ευρώ.³⁷¹

Γεγονός είναι ότι σχεδόν κάθε μέρα τα ΜΜΕ μεταδίδουν τουλάχιστον και από μία είδηση εξάρθρωσης εγκληματικής οργάνωσης που διακινεί ναρκωτικές ουσίες. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε ένα από τα δεκάδες δημοσιεύματα που έχουν απασχολήσει τον ηλεκτρονικό τύπο. Τον Οκτώβριο

³⁶⁷ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2017, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018, σελ. 86. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2013/05/2017-ekthesi_organomenou_egklimatos.pdf

³⁶⁸ Στο ίδιο, σελ. 86

³⁶⁹ Κουράκης, Ν. (2000) «ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ, Φαινομενολογία του προβλήματος και δυνατότητες αντιμετώπισης του στην Ελλάδα», σε *Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου*, Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Πρακτικά του Ζ' Πανελλήνιου Συνεδρίου, Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας, σελ. 175

³⁷⁰ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2023, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024, σελ. 24. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2024/11/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97-%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A5-2023-%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%A7%CE%A4%CE%97-%CE%95%CE%9A%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%97..pdf>

³⁷¹ Στο ίδιο, σελ. 24

του 2024, η Υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος εξάρθρωσε εγκληματική οργάνωση η οποία διακινούσε ηρωίνη στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής, της οποίας το οικονομικό όφελος υπολογίζεται στις 350.000 ευρώ. Συνελήφθησαν 9 άτομα, 8 εκ των οποίων ήταν μέλη της οργάνωσης, ενώ αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στη δικογραφία περιλαμβάνονται τέσσερα άτομα, τρία εκ των οποίων είναι έγκλειστα σε σωφρονιστικά καταστήματα· μάλιστα ο ένας ήταν υπαρχηγός της οργάνωσης και έδινε εντολές μέσα από τη φυλακή.³⁷²

Το λαθρεμπόριο καπνικών προϊόντων αποτελεί δραστηριότητα του Ο.Ε. και τα τελευταία χρόνια έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις.³⁷³ Η χώρα μας, κατέχει καίρια θέση στο παγκόσμιο δίκτυο λαθρεμπορίου καπνικών προϊόντων εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης και μορφολογίας της,³⁷⁴ έτσι σύμφωνα με την Έκθεση της Αστυνομίας για το έτος 2023, θεωρείται ενδιάμεση (transit) χώρα, χώρα προορισμού, αλλά και χώρα παραγωγής.³⁷⁵ Στο ετήσιο *DELPHI ECONOMIC FORUM X*, που διεξήχθη στις 9-12 Απριλίου 2025, στη θεματική συζήτηση με τίτλο «*Αντιμετωπίζοντας το παράνομο εμπόριο: Συνέργειες Δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε κρίσιμους κλάδους*», αναφέρθηκε ότι εξαιτίας του παράνομου εμπορίου καπνικών, η Ελλάδα έχει «*απώλεια από τα κρατικά ταμεία περίπου 600.000.000 ευρώ*».³⁷⁶

Τον Μάρτιο του 2025, η Δ.Α.Ο.Ε κατάφερε να εξαρθρώσει μια εγκληματική οργάνωση με διεθνικά χαρακτηριστικά «*τα μέλη της οποίας δραστηριοποιούνταν συστηματικά στην παρασκευή και εμπορία μεγάλων ποσοτήτων λαθραίων καπνικών προϊόντων σε Αττική, Θεσσαλονίκη και σε άλλες περιοχές της ελληνικής επικράτειας*».³⁷⁷ Κατά την επιχείρηση εξάρθρωσης, συνελήφθησαν συνολικά 47

³⁷² Νώντα, Κ. (29/10/2024) Εγκληματική οργάνωση «έσπρωχνε» ναρκωτικά αξίας 350.000 ευρώ Dnews. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.dnews.gr/eidhseis/ellada/496124/eksarthrothike-egklimatiki-organosi-pou-diakinoyse-iroini>

³⁷³ Χιόνης, Δ. (2016) «Το λαθρεμπόριο καπνού στην Ελλάδα της κρίσης» σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.), *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ* ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ, Αθήνα: ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 1284

³⁷⁴ Στο ίδιο, σελ. 1285 επ.

³⁷⁵ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2023..., ό.π, σελ. 61

³⁷⁶ [insider.gr](https://www.insider.gr/newsroom) newsroom (13/04/2025) Λαθρεμπόριο καπνού: Απώλειες δημοσίων εσόδων 600 εκατ. ευρώ το χρόνο μόνο στην Ελλάδα, INSIDER. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.insider.gr/oikonomia/361170/lathremporio-kapnoy-apoleies-dimosion-esodon-600-ekata-eyro-hrono-mono-stin-ellada>

³⁷⁷ ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (10/03/2025) Δηλώσεις σχετικά με εξάρθρωση εγκληματικής οργάνωσης τα μέλη της οποίας δραστηριοποιούνταν στην παρασκευή και εμπορία μεγάλων ποσοτήτων λαθραίων καπνικών προϊόντων σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και περιοχές της περιφέρειας. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/2025/03/10/10-03-2025-diloseis-schetika-me-exarthrosi-egklimatikis-organosis-ta-meli-tis-opoias-drastiriopoiountan-stin-paraskevi-kai-eboria-megalon-posotiton-lathraion-kapnikon-proionton-se-athina-thessalonik/>
Διπλωματική Εργασία

άτομα, ενώ στη δικογραφία που σχηματίστηκε περιλαμβάνονται ακόμη 106 άτομα.³⁷⁸ Ωστόσο, ύστερα από βαθιά έρευνα της Δ.Α.Ο.Ε, αποδείχθηκε ότι ήταν ένα δομημένο και ιεραρχικά οργανωμένο εγκληματικό δίκτυο, το οποίο εμπλεκόταν σε σοβαρές εγκληματικές δραστηριότητες, όπως λαθρεμπόριο καυσίμων, εκβιασμούς, παροχή προστασίας σε επιχειρήσεις, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ξυλοδαρμούς, αλλά και ανθρωποκτονίες. Η οργάνωση τοποθετείται χρονικά από τον Οκτώβριο του 2023, είχε δυο αρχηγούς, τα μέλη της είχαν διακριτούς ρόλους, ενώ τα μέλη της είχαν κυρίως συγγενικούς δεσμούς κυρίως, ούτως ώστε να υπάρχει εμπιστοσύνη. Χρησιμοποιούσαν οχήματα με πλαστές πινακίδες, διέθεταν κτιριακές υποδομές για τη στάθμευση των οχημάτων, αλλά και για τη φόρτωση - εκφόρτωση των παράνομων προϊόντων, ενώ λάμβαναν αυστηρά μέτρα προστασίας.³⁷⁹ Μάλιστα, συγκεκριμένα μέλη λειτουργούσαν ως «εκτελεστικό βραχίονας» και προέβαιναν σε εγκληματικές πράξεις, διαθέτοντας οπλοστάσιο το οποίο περιελάμβανε μεταξύ άλλων, εκρηκτικές ύλες και πυροβόλα όπλα.³⁸⁰

Στο πλαίσιο των ερευνών, οι αρχές εξιχνίασαν τις παρακάτω υποθέσεις:

- Ισχυρή έκρηξη με χρήση άνω των 5 κιλών εκρηκτικής ύλης στις 24/03/2025 στη Θεσσαλονίκη όπου εμπλέκεται αντίπαλη ομάδα πέντε ατόμων τα οποία έχουν ταυτοποιηθεί, ενώ μεταξύ των εμπλεκόμενων είναι και πρόσωπο το οποίο, στις 7 Ιουνίου 2023 στον Κορυδαλλό, δέχθηκε πυροβολισμούς μαζί με ακόμη ένα πρόσωπο, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους.
- Αρπαγή και ξυλοδαρμός ενός ατόμου στις 27/05/2023, που σχετίζεται με την παραπάνω υπόθεση
- Τρεις εκβιάσεις εις βάρος δυο επιχειρηματιών σε Αττική και Μύκονο, αλλά και δυο εκρήξεις σε ενεχυροδανειστήρια με κοινό ιδιοκτήτη σε περιοχή της Αττικής
- Τέσσερις επιθέσεις με ξυλοδαρμούς και απειλές εις βάρος κρατουμένων και αγριος ξυλοδαρμός δύο ατόμων σε καφετέρια και μια επίθεση εναντίον ενός ατόμου σε πρακτορείο τυχερών παιγνίων στη Γλυφάδα στις 07/01/2025
- Ανθρωποκτονία στον Νέο Κόσμο στις 14/01/2024³⁸¹

³⁷⁸ Στο ίδιο

³⁷⁹ Στο ίδιο

³⁸⁰ Στο ίδιο

³⁸¹ Στο ίδιο

Οι «τσιγαράδες», όπως αποκαλούν τα δημοσιεύματα των Μ.Μ.Ε τα μέλη της συγκεκριμένης εγκληματικής οργάνωσης είναι υπεύθυνοι για τη δολοφονία του Βαγγέλη Ζαμπούνη³⁸², γνωστού και ως «Ζαμπόν», ο οποίος εκτελέστηκε τη νύχτα της 14ης Ιανουαρίου 2024 με πάνω από 97 σφαίρες έξω από το πρατήριο που διατηρούσε στον Ν. Κόσμο.³⁸³

³⁸² Σπυράκης, Β. (10/03/2025) Οι «τσιγαράδες» της Greek Mafia: Επίδειξη ισχύος με ξυλοδαρμούς και απειλές από την εγκληματική οργάνωση – Εξιχνιάστηκε η δολοφονία Βαγγέλη Ζαμπούνη , ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΟΡΑΣ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.koutipandoras.gr/article/oi-tsigarades-tis-greek-mafia-epideixi-ischyos-me-xylodarmous-kai-apeiles-apo-tin-egklimatiki-organosi-exichniastike-i-dolofonia-vangeli-zabouni/>

³⁸³ [tanea.gr](https://www.tanea.gr) newsroom (15/01/2024) Δολοφονία Ζαμπούνη: Τον «γάζωσαν» με 97 σφαίρες – Επαγγελματίες εκτελεστές οι δράστες – Τι εξετάζει η ΕΛ.ΑΣ. ΤΑ ΝΕΑ, Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.tanea.gr/2024/01/15/greece/dolofonia-zampouni-ton-gazosan-me-97-sfares-epaggelmaties-ektelestes-oi-drastes-ti-eksetazei-i-el-as/>

7. Greek Mafia: Ο φαύλος κύκλος του αίματος

Σύμφωνα με όσα έχουμε αναφέρει στην παρούσα μελέτη, η Greek Mafia φαίνεται να έχει ιεραρχική δομή, να δημιουργεί ομάδες απόλυτης εμπιστοσύνης, προτιμώντας να κάνει «δουλείες» με συγγενικά πρόσωπα, ενώ οι αρχηγοί μπορούν να δίνουν εντολές ακόμα και μέσα από τις φυλακές. Η εγκληματική τους δραστηριότητα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, λαθρεμπόριο καπνικών προϊόντων, ναρκωτικών ουσιών, καυσίμων, εκβιασμούς, «προστασία» καταστημάτων, εμπορία ανθρώπων, ανθρωποκτονίες κ.α.

Μέχρι το 2021 η ελληνική μαφία ή αλλιώς η ελληνική «Καμόρα», ήταν χωρισμένη σε δυο αντίπαλα στρατόπεδα. Από το 2017 μέχρι το 2021 καταγράφονταν κάθε δυο μήνες σχεδόν και από ένα συμβόλαιο θανάτου με στόχους μέλη των δυο στρατοπέδων, ενώ είχαν δολοφονηθεί 22 άτομα, είχαν γίνει 6 απόπειρες δολοφονίας, από τις οποίες οι 14 ήταν πληρωμένα συμβόλαια θανάτου με καλάσνικοφ· μόνο το πρώτο εξάμηνο του 2021 είχαν διαπραχθεί 5 δολοφονίες.³⁸⁴ Η δράση τους από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 μετρά 30 νεκρούς³⁸⁵, ενώ μόνο τα τελευταία 6 χρόνια οι νεκροί φτάνουν τους 17.³⁸⁶

Όσο το ποτάμι του χρήματος ρέει, τόσο ρέει και το αίμα των μελών των εγκληματικών οργανώσεων. Ο φαύλος κύκλος του αίματος δεν φαίνεται να σταματά, καθώς καμία εγκληματική οργάνωση δεν φαίνεται διατεθειμένη να υποχωρήσει και να αφήσει τα εκατομμύρια ευρώ που αποφέρει ο χώρος της νύχτας και όλες οι άλλες εγκληματικές δραστηριότητες.³⁸⁷

³⁸⁴ [iefimerida.gr](https://www.iefimerida.gr/newsroom/31/05/2021/Organomeno-egklhma-Ta-symbolia-thanatou-kai-o-polemos-ton-omadon-Pws-einai-chorismeni-h-elliniki-mafia-ti-epidiokai) newsroom (31/05/2021) Οργανωμένο έγκλημα: Τα συμβόλαια θανάτου και ο «πόλεμος» των ομάδων -Πώς είναι χωρισμένη η ελληνική μαφία, τι επιδιώκει, IEFIMERIDA, Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.iefimerida.gr/ellada/organomeno-egklhma-pos-einai-horismeni-i-elliniki-mafia-ti-epidiokai>

³⁸⁵ Σόμπολος, Γ. (16/01/2024) 30 δολοφονίες στον αδυσώπητο πόλεμο για τα ηνία της Greek Mafia , ATHENS VOICE. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.athensvoice.gr/epikairoti/ellada/832159/greek-mafia-30-dolofonies-polemo-gia-ta-inia/>

³⁸⁶ [naftemporiki.gr](https://www.naftemporiki.gr/newsroom/15/01/2024/Greek-Mafia-Oi-dolofonies-ton-archinonon-tis-NAYTEMPIORIKH) newsroom (15/01/2024) Greek Mafia: Οι δολοφονίες των αρχινονών της νύχτας, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.naftemporiki.gr/society/1567886/greek-mafia-oi-dolofonies-ton-archinonon-tis-nyctas#:~:text=17%20%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%BF%CE%AF%20%CF%83%CE%B5%20%20%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1&text=%CE%94%CF%81%CE%B1%20%CF%83%CE%B5%20%CF%83%CF%87%CF%8C%CE%BD%20%CF%8C%CE%BB%CE%BF%20%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%8D%CF%82%20%CF%84%CE%B1%20%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B1%CE%AF%CE%B1%20%CE%AD%CE%BE%CE%B9%20%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1>

³⁸⁷ Παναγιωτίδης, Θ. (20/01/2018) Δολοφονία Στεφανάκου: Ο 'κύκλος του αίματος' στην ελληνική Μαφία, NEWS24/7. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.news247.gr/ellada/greek-mafia-to-xroniko-ton-simvolaion-thanatou-mexri-tin-ektesli-ston-neo-kosmo/>

Ο πρώτος κύκλος αίματος άνοιξε όταν μέλη της συμμορίας του Αλέκου Κοσμοπούλου, —ο οποίος ήταν ο πρώτος που συγκρότησε εγκληματική ομάδα στην Ελλάδα—, αποσχίστηκαν και ίδρυσαν δικές τους συμμορίες, προκαλώντας έτσι τον πρώτο πόλεμο της νύχτας. Οι πρώτοι νεκροί που έπεσαν στον «αγώνα» για τον έλεγχο της νύχτας, ήταν ο τραπεζικός υπάλληλος Γιώργος Κασσής και ο μποξέρ Θεοχάρης Ντουρζιώτης. Την περίοδο 1989–1992 υπήρξαν αιματηρές συγκρούσεις στην Πετρούπολη, τη Σαρωνίδα και την Πεντέλη, όπου δολοφονήθηκαν τέσσερα μέλη αντίπαλων εγκληματικών ομάδων.

Το 1994 ο Κωνσταντίνος Βλαστός δολοφονεί έξω από το νυχτερινό κέντρο «Κόλετζ» τον αρχηγό της εγκληματικής ομάδας που ήλεγχε τα δυτικά προάστια, Γεράσιμο Ναστούλη. Κωνσταντίνος Βλαστός και Παναγιώτης Βλαστός συλλαμβάνονται, ενώ το 1997 πέφτει νεκρός ο Κώστας Βλαστός μετά από συμπλοκή με αστυνομικούς. Πριν πέσει νεκρός, είχε προλάβει να τραυματίσει σοβαρά δυο αστυνομικούς. Ωστόσο, από τον κύκλο αίματος δεν κατάφερε να γλιτώσει ο τρίτος μικρότερος αδερφός της οικογένειας Βλαστού, Μάρκος.³⁸⁸

Την περίοδο 1993-1997 εμφανίστηκε η δεύτερη γενιά αρχηγών της ελληνικής αθηναϊκής νύχτας. Τον έλεγχο της παραλιακής ανέλαβαν ο Θέμης Καλαποθαράκος και ο Γεώργιος Φραγκογιάννης. Ο Καλαποθαράκος θέλοντας να ηγηθεί της νύχτας σκοτώνει το πρωτοπαλίκαρο του Κοσμόπουλου, στέλνοντας μήνυμα δύναμης και υπεροχής προς πάσα κατεύθυνση. Το «πιστόλι» του Καλαποθαράκου ήταν ο Βασίλης Σούφλας, ο οποίος εθισμένος στις δολοφονίες, δεχόταν να εκτελεί συμβόλαια ακόμη και εναντίον του ίδιου του Καλαποθαράκου. Ο επικίνδυνος πλέον για όλες τις εγκληματικές ομάδες, Βασίλης Σούφλας, δολοφονείται από τα μέλη του συνδικάτου και τιμιεντώνεται.³⁸⁹

Την περίοδο 1997-2000 εμφανίζεται η τρίτη γενιά της μαφίας. Μετά από πολλές εκκαθαρίσεις και δολοφονίες στον κόσμο της νύχτας, το «δαχτυλίδι» στο χώρο των νονών της νύχτας πήρε ο Βασίλης Στεφανάκος. Στην ίδια ομάδα, αρχηγικά μέλη φέρεται να ήταν ο Αριστείδης Λακιώτης και ο Γιάννης Σκαφτούρος.³⁹⁰ Ο Στεφανάκος απασχόλησε τις ελληνικές αρχές για δολοφονίες συνεργατών του, ηθική αυτουργία σε δολοφονίες, ενώ σύμφωνα με σχετική δικογραφία ήταν ο

³⁸⁸ Για όλα, Στο ίδιο

³⁸⁹ Για όλα στο ίδιο

³⁹⁰ [naftemporiki.gr](https://www.naftemporiki.gr/newsroom) newsroom (15/01/2024), Greek Mafia: Οι δολοφονίες των αρχινονών της νύχτας, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.naftemporiki.gr/society/1567886/greek-mafia-oi-dolofonies-ton-archinonon-tis-nychtas/>

δολοφόνος του Θεμιστοκλή Καλαποθαράκου στις 25 Ιουλίου του 2000 στον Μαραθώνα. Το 2008 συλλαμβάνεται και καταδικάζεται σε κάθειρξη 21 ετών και τριών μηνών.³⁹¹

Με την δολοφονία του Βασίλη Γρίβα στις 3 Μαΐου 2017³⁹², πρωτοπαλίκarlo του φυλακισμένου νονού της νύχτας Μανώλη Καραγιάννη ή αλλιώς «Καράφλα» ή «Σαμπρέλα»³⁹³, άνοιξε ένας νέος κύκλος αίματος στην Greek Mafia.³⁹⁴ Ο Γρίβας, δολοφονήθηκε μπροστά στα μάτια του γιού του³⁹⁵ την ώρα που τον άφηνε στο δημοτικό σχολείο.³⁹⁶ Υπεύθυνος για την δολοφονία του Γρίβα, θεωρήθηκε ο Βασίλης Στεφανάκος.³⁹⁷ Η αντίστροφη μέτρηση για αντίποινα είχε ξεκινήσει, έτσι δυο χρόνια μετά την αποφυλάκιση του, στις 17 Ιανουαρίου 2018, ο «νονός των νονών» όπως τον αποκαλούσαν, Βασίλης Στεφανάκος εκτελείται με 22 σφαίρες από καλάσνικοφ μέσα στο θωρακισμένο αυτοκίνητο του.³⁹⁸

Στις 29 Οκτωβρίου 2019, δολοφόνησαν στο Χαϊδάρι τον φερόμενο ως ταμεία της Greek Mafia, Δημήτρη Μάλαμα. Εκτελεστές που επέβαιναν σε δίκυκλο τον πλησίασαν και με ένα καλάσνικοφ άδειασαν τον γεμιστήρα πάνω του, αδιαφορώντας για την ασφάλεια που είχε σε κοντινή απόσταση.³⁹⁹ Ένα χρόνο αργότερα, στις 9 Δεκεμβρίου 2020 ο Δημήτρης Καπετανάκης, στέλεχος

³⁹¹ Ανδριανόπουλος, Β. (19/01/2024) Greek Mafia: Ο φαύλος κύκλος του αίματος, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/562838125/greek-mafia-o-faylos-kyklos-toy-aimatos/>

³⁹² Στο ίδιο

³⁹³ tvxs.gr newsroom (28/06/2018) Ποιος ήταν ο «Καράφλας» που εκτελέστηκε στο Π. Φάληρο, TVXS Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://tvxs.gr/news/ellada/poios-itan-o-karafilas-poy-ektelestike-sto-p-faliro/#:~:text=%CE%9F%20%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%82%20%CF%83%CF%8D%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%B1%20%CE%BC%CE%B5%20%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%85%CF%82,%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%BD%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B1%CF%80%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%AE%20%CF%84%CE%BF%CF%85%E2%80%A6>

³⁹⁴ Ανδριανόπουλος, Β. (19/01/2024) ό.π.

³⁹⁵ Ο άγραφος νόμος της μαφίας θέλει να μην γίνονται εκτελέσεις μπροστά σε γυναίκες και παιδιά. Βλ. Σχετικά naftemporiki.gr newsroom (15/01/2024), Greek Mafia: Οι δολοφονίες των αρχινονών της νύχτας, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.naftemporiki.gr/society/1567886/greek-mafia-oi-dolofonies-ton-archinonon-tis-nychtas/>

³⁹⁶ radar.gr newsroom (17/01/2024) Οι δέκα εκτελέσεις της greek mafia που συγκλόνισαν την Ελλάδα, RADAR. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://radar.gr/article/oi-deka-ekteleseis-tis-greek-mafia-pou-sygklonisan-tin-ellada>

³⁹⁷ Στο ίδιο

³⁹⁸ Ανδριανόπουλος, Β. (19/01/2024) ό.π.

³⁹⁹ Πώποτας, Δ., Καλύβα, Α., (30/10/2019) Φονική ενέδρα στο Χαϊδάρι: Ίσως το παρελθόν «δείξει» τον δολοφόνο, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από, <https://www.protothema.gr/greece/article/940386/foniki-enedra-sto-haidari-isos-to-parelthon-deixei-ton-dolofono/>

του συνδικάτου του εγκλήματος, δολοφονείται με 28 σφαίρες έξω από το σπίτι του στα Βριλήσσια.⁴⁰⁰

Όταν η Greek Mafia δεν αλληλοεξοντώνεται, συνεργάζεται για να βγάλει από τη μέση ανθρώπους που ενοχλούν. Την 9η Απριλίου του 2021, ο δημοσιογράφος Γιώργος Καραϊβάζ πέφτει νεκρός κάτω από το σπίτι του από σφαίρες εκτελεστών. Ο αστυνομικός ρεπόρτερ ερευνούσε για πολλά χρόνια τη διαδρομή και τις δράσεις του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα, ενώ είχε αποκαλύψει τη διαφθορά στους κόλπους της Ελληνικής Αστυνομίας και την εμπλοκή αξιωματούχων με την Greek Mafia.⁴⁰¹ Μάλιστα, ο έμπειρος δημοσιογράφος θα έδινε κατάθεση τον Μάιο του 2021 σχετικά με τα όσα γνώριζε για τον κόσμο της νύχτας· είχε προηγηθεί η ανωμοτί κατάθεση λίγους μήνες πριν, τον Σεπτέμβριο του 2020 για τις σχέσεις απόστρατων αξιωματούχων με τη μαφία.⁴⁰² Η δολοφονία Καραϊβάζ, προκάλεσε την άμεση παρέμβαση διεθνών οργανώσεων υπεράσπισης της ελευθερίας του Τύπου.⁴⁰³

Στις 07/05/2021 άγνωστοι δολοφονούν με καλάσνικοφ τον επιχειρηματία Ντέμη Κορφιάτη στο κέντρο της Ζακύνθου. Έναν χρόνο πριν, του είχαν στήσει ξανά ενέδρα θανάτου, ωστόσο από τις σφαίρες έπεσε νεκρή η σύζυγος του. Στις 16/05/2021 δολοφονείται ο πρώην πυγμάχος Μιχάλης Καπίρης, σύμφωνα με την ΕΛ.ΑΣ. είχε τη δική του ομάδα «προστασίας» η οποία δραστηριοποιούνταν στις περιοχές Πεύκη, Νέα Ιονία, Μεταμόρφωση και αλλού. Λίγες μέρες αργότερα στις 31/05/2021, πέφτει νεκρός στη Βάρη άλλος ένας γνωστός πρώην πυγμάχος, ο Τάσος

⁴⁰⁰ Νιάκας, Γ. (09/12/2020) Δημήτρης Καπετανάκης: Αυτός είναι το θύμα της εκτέλεσης στα Βριλήσσια, FLASH. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.flash.gr/dimitris-kapetanakis-aytos-einai-to-thyma-tis-ektelesis-sta-vrilissia-798212>

⁴⁰¹ [dw.com](https://www.dw.com/newsroom) newsroom (13/04/2021) Γιατί έπρεπε να πεθάνει ο Γιώργος Καραϊβάζ; DW. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.dw.com/el/%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AF-%CE%AD%CF%80%CF%81%CE%B5%CF%80%CE%B5-%CE%BD%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CE%BF-%CE%B3%CE%B9%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%8A%CE%B2%CE%AC%CE%B6/a-57176757>

⁴⁰² [in.gr](https://www.in.gr) newsroom (14/04/2021) Γιώργος Καραϊβάζ : Τον επόμενο μήνα θα κατέθετε για σοβαρή υπόθεση, ingr. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.in.gr/2021/04/14/greece/giorgos-karaivaz-ton-epomeno-mina-tha-katethete-gia-sovari-ypothesi/>

⁴⁰³ Χονδρόγιαννος, Θ., Λεοντόπουλος, Ν., Κάσδαγλης Χ., (09/03/2023), Οι τρεις ταφές του Γιώργου Καραϊβάζ, REPORTERS UNITED. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.reportersunited.gr/10900/karaivaz-maximou-tafes-epikiriksi/>

Μπερδέσης. η ΕΛ.ΑΣ. απέδωσε τη δολοφονία του σε ξεκαθάρισμα λογαριασμών καθώς εμπλεκόταν στον κόσμο της νύχτας.⁴⁰⁴

Τον Απρίλιο του 2022 ο Γιάννης Σκαφτούρος πέφτει νεκρός μπροστά στα μάτια της οικογένειας του, ο «Θεός Τζο» όπως τον αποκαλούσαν, βρισκόταν για τις διακοπές του Πάσχα στο εξοχικό του στα Δερβενοχώρια, όταν τέσσερις δράστες τον εκτέλεσαν με 10 σφαίρες.⁴⁰⁵

Το βράδυ της 14ης Ιανουαρίου 2024, ο Βαγγέλης Ζαμπούνης, ηγετικό στέλεχος της Greek Mafia, εκτελείται έξω από το πρατήριο καυσίμων που διατηρούσε στον Νέο Κόσμο. Οι εκτελεστές έριξαν περισσότερες από 90 σφαίρες για να σιγουρευτούν ότι το συμβόλαιο θανάτου είχε εκτελεστεί επιτυχώς.⁴⁰⁶

Η τελευταία — μέχρι τη στιγμή που συντάσσεται η παρούσα εργασία — μαφιόζικη εκτέλεση σημειώθηκε το απόγευμα της 24ης Απριλίου 2025 στο Χαλάνδρι, όταν ο Γιώργος Μούσχουρης, γνωστός και ως «θαμνάκιας» στους κύκλους της νύχτας και ηγετικό στέλεχος της Greek Mafia, έπεσε νεκρός δεχόμενος περισσότερες από 20 σφαίρες από καλάσνικοφ την ώρα που έβγαινε από διαγνωστικό κέντρο.⁴⁰⁷ Ο Γιώργος Μούσχουρης, είχε γίνει γνωστός το καλοκαίρι του 2002, όταν το όνομα του εμφανίστηκε δίπλα σε αυτά των Βασίλη Στεφανάκου, Γιάννη Σκαφτούρου, Αριστείδη Λακιώτη και άλλων 40 ατόμων στην ογκώδη δικογραφία για την ελληνική μαφία.⁴⁰⁸ Το θύμα που είχε αποφυλακιστεί πρόσφατα, εκτός από τις παράνομες δραστηριότητες του στο λαθρεμπόριο καυσίμων, την προστασία και τους εκβιασμούς, είχε αρχίσει να εμπλέκεται και στο λαθρεμπόριο τσιγάρων, έναν τομέα που ελέγχει κυρίως η αντίπαλη της Greek Mafia, ρωσόφωνη μαφία.⁴⁰⁹

⁴⁰⁴ [kathimerini.gr](https://www.kathimerini.gr/newsroom) newsroom (31/05/2021), Δολοφονία στη Βάρη: Το χρονικό ενός ακήρυχτου πολέμου, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/561382927/dolofonia-sti-vari-to-chroniko-enos-akirychtoy-polemoy/>

⁴⁰⁵ Συνοδινός, Μ. (27/04/2022), Με πάνω από 10 σφαίρες έπεσε νεκρός ο Γιάννης Σκαφτούρος -Τι έδειξε η ιατροδικαστική έκθεση, ΣΚΑΪ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.skai.gr/giannis-skaftouros-me-pano-apo-10-sfaires-epese-nekros-i-iatrodikastiki-ekthesi>

⁴⁰⁶ [enikos.gr](https://www.enikos.gr) newsroom (15/01/2024), Νέος Κόσμος: Πού στρέφονται οι έρευνες της ΕΛ.ΑΣ. για τη μαφιόζικη εκτέλεση του Βαγγέλη Ζαμπούνη, enikos. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.enikos.gr/society/neos-kosmos-pou-strefontai-oi-erevnes-tis-astynomias-gia-ti-mafioziki-ektelesi-tou-vangeli-zabouni/2091973/>

⁴⁰⁷ [ertnews.gr](https://www.ertnews.gr) newsroom (24/04/2025), Μαφιόζικη δολοφονία στο Χαλάνδρι: Γάζωσαν τον «θαμνάκια» της Greek Mafia – Το χρονικό της εκτέλεσης, EPT NEWS, Ανακτήθηκε 26 Απριλίου 2025 από <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/mafioziki-dolofonia-sto-xalandri-gazosan-ton-thamnakia-tis-greek-mafia-to-xroniko-tis-ektelesis/>

⁴⁰⁸ Θανασούλας Δ. (24/04/2025), Γιώργος Μοσχούρης: Το τέλος του «πρωτοπαλίκαρα του νύχτας» γράφτηκε με καλάσνικοφ, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, Ανακτήθηκε 26 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/greece/article/1630174/giorgos-moshouris-to-telos-tou-protopalikarou-tis-nuhtas-graftike-me-kalasnikof/>

⁴⁰⁹ [ertnews.gr](https://www.ertnews.gr) newsroom (24/04/2025), στο ίδιο

8. Μέτρα αντιμετώπισης της Greek Mafia

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, το οργανωμένο έγκλημα αλλάζει μορφές διαρκώς, ενώ έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εθνικό επίπεδο. Από το 2017 και μετά η χώρα μας βίωσε μια πρωτοφανή έξαρση του οργανωμένου εγκλήματος. Τόσο η οικονομική κρίση όσο και η Πανδημία «αναγεννήσαν» το Ο.Ε. με αποτέλεσμα να βρει νέους τρόπους δράσης. Η αντιπαλότητα και η έχθρα μεταξύ των εγκληματικών ομάδων της Greek Mafia για το ποιος θα επικρατήσει στο χώρο του λαθρεμπορίου και της εκβίασης, ήταν τόσο μεγάλη που από το 2017 μέχρι το 2021 είχαν δολοφονηθεί 22 άτομα. Έτσι, ήταν αδήριτη η ανάγκη να ληφθούν αυστηρότερα μέτρα για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.

8.1 Διεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος

Η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος (Δ.Α.Ο.Ε.) συστήθηκε την 13η Ιουνίου του 2024 με το νέο Προεδρικό Διάταγμα 29/2024 ΥΠ'ΑΡΙΘΜ. 29⁴¹⁰, ενώ στις 21 Οκτωβρίου ξεκίνησε και επισήμως η λειτουργία της.⁴¹¹ Ωστόσο, την ίδρυση της την είχε εξαγγείλει δέκα χρόνια νωρίτερα, ο τότε Υπουργός Δημόσιας Τάξης ο οποίος είχε ανακοινώσει το σχέδιο για την ανάγκη αναδιάρθρωσης της ΕΛ.ΑΣ. και την ίδρυση μιας υπηρεσίας με πανελλαδική αρμοδιότητα. Έκτοτε οι δημοσιογράφοι την αποκαλούν στα ρεπορτάζ τους ως το «Ελληνικό FBI».⁴¹²

Σύμφωνα με το Άρθρο 35B η Δ.Α.Ο.Ε. εδρεύει Αττική και η αρμοδιότητα της εκτείνεται σε όλη τη χώρα. Είναι διοικητικά αυτοτελής και υπάγεται στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ εποπτεύεται, συντονίζεται, κατευθύνεται και ελέγχεται από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας.⁴¹³

⁴¹⁰ Προεδρικό Διάταγμα 29/2024 - ΦΕΚ 88/Α/13-6-2024 Σύσταση Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και τροποποίηση διατάξεων των π.δ. 178/2014 «Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας» (Α' 281) και 7/2017 «Αναδιάταξη - αναδιοργάνωση, σύσταση και λειτουργία περιφερειακών υπηρεσιών. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-astynomikos-astynomia/idrysi-leitourgia-uperesion/pd-29-2024.html>

⁴¹¹ [protothema.gr](https://www.protothema.gr/newsroom) newsroom (21/01/2025) Χρυσοχοϊδης: Καταπολεμώντας το οργανωμένο έγκλημα θωρακίζουμε τη δημοκρατία μας, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/politics/article/1590811/hrusohoidis-katapolemodas-to-organomeno-eglima-thorakizoume-ti-dimokratia-mas/>

⁴¹² Σουλιώτης, Γ. (22/04/2024) Greek FBI κατά της Greek Mafia, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/562990465/greek-fbi-kata-tis-greek-mafia/>

⁴¹³ Προεδρικό Διάταγμα 29/2024 - ΦΕΚ 88/Α/13-6-2024 Σύσταση Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και τροποποίηση διατάξεων των π.δ. 178/2014 «Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας» (Α' 281) και 7/2017 «Αναδιάταξη - αναδιοργάνωση, σύσταση και λειτουργία περιφερειακών υπηρεσιών. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-astynomikos-astynomia/idrysi-leitourgia-uperesion/pd-29-2024.html>

Όπως αναφέρεται στο ανωτέρω άρθρο, οι δράσεις της Δ.Α.Ο.Ε. είναι σημαντικές, καθώς αναλαμβάνει δράσεις για α) την εξάρθρωση εγκλωβίων ή διασυνοριακών εγκληματικών οργανώσεων, β) διερευνά υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, γ) παρακολουθεί τις εξελίξεις και τις τάσεις των εγκλωβίων ή διασυνοριακών σοβαρών και οργανωμένων εγκλημάτων και μελετά επιστημονικές και τεχνικές μεθόδους για την καταπολέμηση τους. Επιπλέον, δ) συνεργάζεται με τις Αρχές άλλων χωρών, στο πλαίσιο της ανταλλαγής γνώσεων, και πληροφοριών σε θέματα οργανωμένων εγκλημάτων. ε) Παρέχει τεχνογνωσία και εκπαίδευση στο προσωπικό των αρμόδιων περιφερειακών υπηρεσιών, στ) συνεργάζεται και με άλλες αρμόδιες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και κυρίως με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), την Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, καθώς και με το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.). Τέλος, ζ) συνεργάζεται με την Europol, την Interpol και άλλες αρχές από τα κράτη - μέλη της Ε.Ε. και τρίτων χωρών.⁴¹⁴

Για τη σύσταση της Δ.Α.Ο.Ε. κρίθηκε απαραίτητο να υπαχθούν στη νέα υπηρεσία οι εξής Υπηρεσίες: α) Υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών, β) Υποδιεύθυνση Δίωξης Εγκλημάτων κατά της Ζωής και της Ιδιοκτησίας, γ) Υποδιεύθυνση Καταπολέμησης Διακίνησης και Εμπορίας Ανθρώπων και Αγαθών, δ) Υποδιεύθυνση Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων, ε) Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένης Αθλητικής Βίας, στ) Υποδιεύθυνση Πληροφοριών και Ειδικών Δράσεων, ζ) Υποδιεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης.⁴¹⁵ Το στοίχημα για το ελληνικό FBI είναι μεγάλο, ωστόσο η συγχώνευση των παραπάνω Υπηρεσιών, γεννά εύλογες απορίες για το πώς οι «εναπομείνουσες υπηρεσίες θα καταφέρουν να σηκώσουν το βάρος της καθημερινότητας των πολιτών».⁴¹⁶

8.2 Δικαστική Αστυνομία

Στην Ελλάδα, η πρώτη απόπειρα για να συσταθεί Δικαστική Αστυνομία έγινε το 1836, όταν διαχωρίστηκαν οι αρμοδιότητες μεταξύ Διοικητικής και Δικαστικής Αστυνομίας.⁴¹⁷ Το 1993,

⁴¹⁴ Στο ίδιο

⁴¹⁵ [ertnews.gr](https://www.ertnews.gr/newsroom) newsroom (17/10/2024) Ελληνικό FBI: Ξεκινά η λειτουργία του για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος EPT NEWS. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/elliniko-fbi-ksekina-i-leitourgia-tou-gia-tin-antimetopisi-tou-organomenou-egklimatos/>

⁴¹⁶ Σουλιώτης, Γ. (22/04/2024) ό.π.

⁴¹⁷ Αλεξιάδης, Σ. (2006) Ανακριτική, Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, σελ. 119
Διπλωματική Εργασία

σχεδόν 160 χρόνια μετά, το θέμα της σύστασης Δικαστικής Αστυνομίας ήρθε πάλι στην επικαιρότητα με τη σχετική πρόβλεψη στον Νόμο 2145/1993, ωστόσο δεν υπήρξε η έκδοση του απαραίτητου Προεδρικού Διατάγματος για την εφαρμογή του.⁴¹⁸ 25 χρόνια μετά, το 2018 υπήρξε νέα νομοθετική πρωτοβουλία για τη σύσταση του Σώματος, η οποία έφτασε έως το στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης.⁴¹⁹

Τον Σεπτέμβριο του 2023 ψηφίστηκε από την ολομέλεια της Βουλής το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την επιτάχυνση διαδικασιών στελέχωσης και λειτουργίας Δικαστικής Αστυνομίας.⁴²⁰ Σκοπός του νόμου είναι «η επιτάχυνση της διαδικασίας στελέχωσης της «Υπηρεσίας Δικαστικής Αστυνομίας» (Δικαστική Αστυνομία) του άρθρου 3 του ν. 4963/2022 (Α' 149), προς διασφάλιση της άμεσης, πλήρους και αποτελεσματικής λειτουργίας της.»⁴²¹

Σύμφωνα με το άρθρο 2 το αντικείμενο του νόμου είναι να γίνει πιο συγκεκριμένη η διαδικασία στελέχωσης και η λειτουργία της Δικαστικής Αστυνομίας, η «εξειδίκευση των προσόντων διορισμού του προσωπικού του αστυνομικού και του πολιτικού τομέα της δικαστικής αστυνομίας», καθώς και «η σύσταση των περιφερειακών υπηρεσιών Δικαστικής Αστυνομίας σε επίπεδο Τμήματος πολιτικού και αστυνομικού τομέα.»⁴²²

Στο άρθρο 4 του νόμου περιγράφονται οι αρμοδιότητες των περιφερειακών υπηρεσιών της Δικαστικής Αστυνομίας πολιτικού τομέα, οι οποίες είναι: «α) διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, προανάκρισης και ανακριτικών πράξεων, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας ή παραγγελίας του ανακριτή, β) παροχή επιστημονικής και τεχνικής συνδρομής στους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς επί θεμάτων των οποίων η μελέτη και ανάλυση απαιτούν ειδικές γνώσεις. γ) η υποβοήθηση των αρμοδίων δικαστικών και εισαγγελικών αρχών στην εκτέλεση αιτημάτων δικαστικής συνδρομής», ενώ για τις περιφερειακές υπηρεσίες Δικαστικής Αστυνομίας αστυνομικού τομέα οι αρμοδιότητες περιλαμβάνουν: «α) επίδοση δικογράφων και διαδικαστικών εγγράφων, β) εκτέλεση

⁴¹⁸ Στο ίδιο, σελ. 121 επ.

⁴¹⁹ Υπουργείο Δικαιοσύνης, Δικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων, Ίδρυση Υπηρεσίας Δικαστικής Αστυνομίας. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=9718>

⁴²⁰ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 5049 Επιτάχυνση διαδικασιών στελέχωσης και λειτουργίας Δικαστικής Αστυνομίας - Τροποποιήσεις ν. 4963/2022 - Άλλες ρυθμίσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης και λοιπές επείγουσες διατάξεις. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, Αρ. Φύλλου 152, 14 Σεπτεμβρίου 2023 Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://collab.lawspot.gr/sites/default/files/mashup/feka/2023/fek-152-2023.pdf>

⁴²¹ Στο ίδιο

⁴²² Στο ίδιο

των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων και γ) η ευταξία των δικαστικών συνεδριάσεων και η φύλαξη των δικαστικών καταστημάτων.»⁴²³

8.3 Ειδικές Ανακριτικές Πράξεις

Η διερεύνηση μιας εγκληματικής πράξης πρέπει να είναι πλήρης και να αξιολογούνται όλες οι παράμετροι που τέθηκαν για την τέλεση της, έτσι η έρευνα πρέπει να είναι λεπτομερής και τα ερωτήματα που πρέπει να τίθενται κάθε φορά είναι: α) πότε διαπράχθηκε η πράξη, β) πώς, γ) που διαπράχθηκε και φυσικά από δ) ποιον και ε) γιατί διαπράχθηκε το έγκλημα. Στο άρθρο 178 παρ.2 ΚΠΔ ορίζεται ότι η κατηγορούσα αρχή έχει το βάρος της απόδειξης, ενώ στην παρ.1 ορίζεται ότι κατά την ποινική διαδικασία γίνονται δεκτά όλα τα αποδεικτικά μέσα, με εξαίρεση εκείνα που έχουν αποκτηθεί παράνομα.⁴²⁴ Οι ανακριτικές πράξεις «διέπονται από την αρχή της αναλογικότητας (άρ. 251 παρ. 2 και άρ. 25 παρ. 1 του Συντάγματος), που περιλαμβάνει την αρχή της αναγκαιότητας, της προσφορότητας και της συνάφειας του μέσου προς τον συγκεκριμένο σκοπό»⁴²⁵ και διακρίνονται σε γενικές και ειδικές. Κατά το άρθρο 96 του Ν.4831/2021, ως γενικές ορίζονται: η αυτοψία, η πραγματογνωμοσύνη, η εξέταση του κατηγορουμένου, των μαρτύρων και η αναζήτηση εγγράφων.⁴²⁶ Στα εγκλήματα των ισχυρών, οι αρχές εστιάζουν σε νομικά πρόσωπα γεγονός που καθιστά αναγκαία την υιοθέτηση νέων εργαλείων ανακριτικής.⁴²⁷

Η χώρα μας με την κύρωση της Σύμβασης του Παλέρμο, δεσμεύτηκε να ενσωματώσει στην ελληνική έννομη τάξη μια σειρά από ειδικές ανακριτικές πράξεις με σκοπό να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το οργανωμένο έγκλημα.⁴²⁸ Η Ελλάδα εισήγαγε το άρθρο 253Α ΚΠΔ, όπου η έρευνα μπορεί να συμπεριλαμβάνει και τη διενέργεια: ανακριτική διείσδυση, ελεγχόμενες μεταφορές, άρση του απορρήτου, καταγραφή δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας

⁴²³ Στο ίδιο

⁴²⁴ Άρθρο 178 Αποδεικτικά μέσα - Βάρος απόδειξης, βλ. Σχετ. Ζαχαριάδης, Α. (2024), ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Ενημέρωση μέχρι τον Ν 5108/2024 20η έκδοση, Αθήνα ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ; Βιδάλη Σ. (2019) Όψεις της ανάκρισης... σελ. 326

⁴²⁵ Βιδάλη, Σ. (2019), Όψεις της ανάκρισης..., σελ. 310

⁴²⁶ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4831, Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) και κατάσταση των λειτουργιών και των υπαλλήλων του και άλλες διατάξεις. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ, 23 Σεπτεμβρίου 2021, Αρ. Φύλλου 170. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από https://www.nsk.gr/documents/15678/22540/%CE%A6%CE%95%CE%9A+%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3+%CE%9D.%CE%A3.%CE%9A_.pdf/9df70fbc-8084-4d33-b7a1-6ce72eb993ee

⁴²⁷ Βιδάλη, Σ. (2019), ό.π., σελ. 309

⁴²⁸ Σάμιος, Θ. (2001) «Ανακριτικές πράξεις επί εγκληματικών οργανώσεων», ΝΑ/2001 Ειδικά Θέματα, σελ. 1034
Διπλωματική Εργασία

με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα ειδικά τεχνικά μέσα, συσχέτιση ή συνδυασμό δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.⁴²⁹

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος, έχουν υιοθετηθεί στο Ελληνικό Ποινικό Δίκαιο οι τεχνικές από τις 31 συστάσεις της FATF,⁴³⁰ οι οποίες είναι: i) Φυσική παρακολούθηση (διακίνηση χρημάτων, αποθηκευτικών χώρων, σχέσεις κ.α., ii) Συλλογή απορριμμάτων του υπόπτου προς αναζήτηση αποδεικτικών μέσων, iii) Κατασταλτικά μέτρα διασφάλισης αποδείξεων (ένταλμα έρευνας, κατάσχεση αντικειμένων, υπολογιστών κ.α.), iv) Διαζώσης εξέταση μαρτύρων και υπόπτων, v) Ηλεκτρονική παρακολούθηση επικοινωνιών (συνακροάσεις κ.α.), vi) Ελεγχόμενες μεταφορές και παραδόσεις, vii) Διακρίβωση πόθεν έσχες, viii) Συγκαλυμμένες επιχειρήσεις έρευνας.⁴³¹

Οι ειδικές ανακριτικές πράξεις είναι εκ των πραγμάτων μυστικές και λειτουργούν εγκληματοπροληπτικά,⁴³² όπως αναφέραμε ρυθμίζονται από το άρθρο 254 ΚΠΔ κάτω από ορισμένες και αυστηρές προϋποθέσεις, ενώ αφορούν συγκεκριμένες κατηγορίες εγκλημάτων, όπως αυτά που περιγράφονται στα άρθρα 187 ΠΚ (εγκληματική οργάνωση) και 187Α ΠΚ (Τρομοκρατικές Πράξεις - Τρομοκρατική Οργάνωση), καθώς και για άλλα σοβαρά εγκλήματα, τα οποία προσβάλλουν το νόμισμα, τη γενετήσια ελευθερία ή του ανήλικους. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, οι αρμόδιες αρχές δύνανται να προβαίνουν σε ειδικές πράξεις, όπως την συγκαλυμμένη έρευνα, την άρση απορρήτου επικοινωνιών, την ανακριτική διείσδυση, την καταγραφή ήχου ή εικόνας σε χώρους εκτός κατοικίας, ελεγχόμενες μεταφορές και συσχέτιση ή συνδυασμό προσωπικών δεδομένων. Επιπλέον, στο άρθρο 255 ΚΠΔ προβλέπεται ότι για τα εγκλήματα διαφθοράς τα οποία δεν συνδέονται με κάποια εγκληματική οργάνωση, δύναται η δυνατότητα — υπό προϋποθέσεις— να διενεργηθεί συγκαλυμμένη έρευνα και άρση του απορρήτου των επικοινωνιών.⁴³³

⁴²⁹ Στο ίδιο, σελ. 1034

⁴³⁰ Financial Action Task Force, [FATF Recommendations 2012](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.coredownload.inline.pdf) (last updated in February 2025). Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.coredownload.inline.pdf>

⁴³¹ Βιδάλη, Σ. (2019), ό.π., σελ.311

⁴³² Νάϊντος, Χ. (2017), «Ειδικές ανακριτικές πράξεις: επίκαιρα ζητήματα», Αθήνα: ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, σελ. 491

⁴³³ Βιδάλη, Σ. (2019), ό.π., σελ. 327

Η αλλαγή που επέφεραν οι ειδικές ανακριτικές πράξεις στην ανακριτική διαδικασία δεν ήταν μόνο ως προς την έκταση, αλλά και ως προς τις αρμοδιότητες. Πολλές από αυτές τις πράξεις, δεν υπάγονται πλέον στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εισαγγελικών αρχών ή της αστυνομίας, αλλά ανατίθενται σε μια σειρά από ειδικούς επιστήμονες, αναλυτές και πραγματογνώμονες οι οποίοι έχουν την τεχνογνωσία για να αποκαλύψουν τη ροή των χρημάτων και των περιουσιακών στοιχείων όπως η άρση του τραπεζικού απορρήτου, η χρηματοοικονομική έρευνα, η ανάλυση στοιχείων από υπολογιστές και η ηλεκτρονική εξόρυξη δεδομένων.⁴³⁴

8.4 Δέσμευση Περιουσιακών Στοιχείων

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας δρα καταλυτικά στην ενίσχυση του οργανωμένου εγκλήματος με αποτέλεσμα το φαινόμενο της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων να συνδέεται ολόένα και πιο στενά με τον τραπεζικό τομέα. Εξαιτίας αυτής της στενής «συνεργασίας» η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να καταπολεμήσει το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος με μια σειρά από Αποφάσεις και Οδηγίες με βασικό της εργαλείο την εφαρμογή μέτρων δέσμευσης, κατάσχεσης και δήμευσης των παράνομων χρηματοοικονομικών πόρων.⁴³⁵

Η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων προβλέπεται μεταξύ άλλων, στις Αποφάσεις - Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης 2003/577/ΔΕΥ «*σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση*»⁴³⁶ και 2005/212/ΔΕΥ «για τη

⁴³⁴ Στο ίδιο, σελ.312

⁴³⁵ Δούβλης, Β. (2014) «Η ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΕΥΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ-ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ» σε Ανάτυπο από το «ΔΙΚΑΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΤΑΙΡΙΩΝ», Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://openclass.panteion.gr/modules/document/file.php/TMI179/%CE%92.%20%CE%94%CE%9F%CE%A5%CE%92%CE%9B%CE%97%CE%A3%20-%20%CE%97%20%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%95%CE%A3%CE%9C%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97%20%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%AA%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9C%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%A9%CE%9D%20%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%94%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A4%CE%9F%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F-%CE%95%CE%9D%CE%A9%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%9F%20%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%99%CE%9F%20-%20%CE%94%CE%95%CE%95%202014.pdf>

⁴³⁶ Απόφαση-πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, «σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32003F0577>

δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος»⁴³⁷, στην Οδηγία 2014/42/ΕΕ «σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση»⁴³⁸ στον Κανονισμό της ΕΕ 2018/1805 «σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης»⁴³⁹ και στην πρόσφατη Οδηγία (ΕΕ) 2024/1260 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων».⁴⁴⁰

Η πρόβλεψη της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη από τις διεθνείς και ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της χώρας μας. Στο ελληνικό ποινικό δίκαιο, η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων εντοπίζεται αρχικά στο άρθρο 15 παρ.1 του νόμου 2168/1993 και προβλέπει τη δήμευση στοιχείων αρχηγών εγκληματικών οργανώσεων⁴⁴¹, καθώς και στο άρθρο 5 παρ. 1 του νόμου 2331/1995, με τίτλο «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις».⁴⁴² Η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων υιοθετήθηκε ως ειδική ανακριτική πράξη για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος μέσω τρομοκρατικών οργανώσεων, καθώς το οργανωμένο έγκλημα και η τρομοκρατία στην Ελλάδα μέχρι τις αρχές του 21ου αιώνα είχαν κοινή ποινική αντιμετώπιση.⁴⁴³

⁴³⁷ ΑΠΟΦΑΣΗ - ΠΛΑΙΣΙΟ 2005/212/ΔΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005 «για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος». Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005F0212>

⁴³⁸ ΟΔΗΓΙΑ 2014/42/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 3ης Απριλίου 2014 σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 29.4.2014. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0042>

⁴³⁹ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2018/1805 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 14ης Νοεμβρίου 2018 σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 28.11.2018, Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1805&from=EN>

⁴⁴⁰ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2024/1260 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Απριλίου 2024 για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401260

⁴⁴¹ Παπαχαράλαμπος, Χ. (1998), Εννοιολόγηση του οργανωμένου εγκλήματος...σελ. 689
Βλ. ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 2168, «Ρύθμιση θεμάτων που αφορούν όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες, εκρηκτικούς μηχανισμούς και άλλες διατάξεις.» Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων εσόδων, Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/1993/2168>

⁴⁴² Νόμος 2331/1995, άρθρο 5 παρ.1 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις» Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων εσόδων. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/1995/2331>

⁴⁴³ Σταμούλη, Ε. (2019), Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές..., σελ 220 επ.

Σύμφωνα με την απόφαση 1374/2020 του Αρείου Πάγου, ως δέσμευση περιουσιακών στοιχείων ορίζεται η «απαγόρευση οποιασδήποτε κίνησης, μεταβίβασης, μεταβολής, χρήσης ή διαπραγμάτευσης περιουσιακών στοιχείων η οποία θα καθιστούσε δυνατή τη χρησιμοποίησή τους, περιλαμβανομένης και της διαχείρισης χαρτοφυλακίων».⁴⁴⁴

Με το άρθρο 36 ΚΠΔ καθορίζονται οι εξουσίες διενέργειας των ειδικών ανακριτικών πράξεων από τους εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος, έτσι στο άρθρο 1 οι οικονομικοί εισαγγελείς αποκτούν ευρύτατες εξουσίες, με τις οποίες αποκτούν πρόσβαση στο χρηματιστηριακό, τραπεζικό και φορολογικό απόρρητο – με μοναδική εξαίρεση το δικηγορικό. Οι εισαγγελείς μπορούν να διατάσσουν τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, με στόχο τη διασφάλιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου.⁴⁴⁵

Στο άρθρο 261 ΚΠΔ παρ.1 του νόμου 4620/2019⁴⁴⁶, ορίζεται ότι «κατά τη διάρκεια της κύριας ανάκρισης ο ανακριτής μετά από σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, μπορεί να διατάζει τη δέσμευση τραπεζικών λογαριασμών, του περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων, καθώς και άλλων περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου, κινητών και ακινήτων και όσων ακόμη έχουν άυλη μορφή, εφόσον, μετά από την διερεύνηση της περιουσιακής του κατάστασης κατά το άρθρο 248 παρ. 6⁴⁴⁷, προκύψουν σοβαρές ενδείξεις ότι τα περιουσιακά αυτά στοιχεία προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από τη διερευνώμενη αξιόποινη πράξη».

Στο ίδιο άρθρο, αναφέρεται ότι η δέσμευση είναι δυνατόν να επεκταθεί και σε περιουσιακά στοιχεία τρίτου προσώπου, στο οποίο κατά τις υπάρχουσες ενδείξεις έχει μεταβιβαστεί περιουσία προερχόμενη από εγκληματική δραστηριότητα, με σκοπό την αποφυγή της δήμευσης της. Αυτό ισχύει ιδίως σε περιπτώσεις, όπου η μεταβίβαση έγινε χωρίς ισότιμο και αξιόχρεο αντάλλαγμα.

⁴⁴⁴ Απόφαση Άρειου Πάγου 1370/2020 (Ε' ΠΟΙΝΙΚΕΣ). Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από https://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=YS28ACQB44YET8ANQX4NFWG91WZ54Q&apof=1374_2020&info=%D0%CF%C9%CD%C9%CA%C5%D3%20-%20%20%20%C5

⁴⁴⁵ Άρθρο 36 ΚΠΔ. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/n-4620-2019/arthro-34-kodikas-poinikis-dikonomias-nomos-4620-2019>

⁴⁴⁶ Άρθρο 261 - Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (Νόμος 4620/2019) - Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/n-4620-2019/arthro-261-kodikas-poinikis-dikonomias-nomos-4620-2019>

⁴⁴⁷ Άρθρο 248 παρ.6, Αν από την ανάκριση προκύψουν ενδείξεις ότι ο κατηγορούμενος αποκόμισε ή προσπόρισε σε άλλον περιουσιακό όφελος από πράξη τιμωρούμενη σε βαθμό κακουργήματος, ο ανακριτής οφείλει επίσης να διερευνήσει την περιουσιακή κατάσταση του κατηγορουμένου, εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο για την βεβαίωση του εγκλήματος, προβαίνοντας σε κάθε αναγκαία ενέργεια προς τον σκοπό αυτό. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/n-4620-2019/arthro-248-kodikas-poinikis-dikonomias-nomos-4620-2019>

Στην παρ.2 του ιδίου άρθρου, ορίζεται ότι από τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων εξαιρούνται τα ποσά που είναι αναγκαία για την διαβίωση του κατηγορουμένου ή του τρίτου προσώπου και των οικογενειών τους, καθώς και των χρημάτων που χρειάζονται για την κάλυψη της νομικής τους υποστήριξης και των εξόδων για τη διατήρηση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων.

8.5 Προστατευόμενοι Μάρτυρες

Το τελευταίο διάστημα, το νομικό ενδιαφέρον έχει στραφεί, αφενός στους «προστατευόμενους μάρτυρες», στα άτομα δηλαδή που έχουν αποκτήσει πληροφορίες σχετικά με την διάπραξη σοβαρών εγκλημάτων και αφετέρου στους «μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος», οι οποίοι δεν έχουν συμμετοχή στη διάπραξη εγκλημάτων διαφθοράς, των οποίων η κατάθεση και η μαρτυρία τους ενδέχεται να είναι σημαντική και να παίζει καθοριστικό ρόλο στην έκβαση της υπόθεσης και στην αποκάλυψη της αλήθειας.⁴⁴⁸

Μάλιστα οι πληροφοριοδότες αυτοί έχουν χαρακτηριστεί ως «ήρωες», επειδή αποκαλύπτουν παράνομες δραστηριότητες. Ωστόσο, εξαιτίας των αποκαλύψεων τους, ενδέχεται να διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο με αποτέλεσμα να χάνουν τη δουλειά τους, να κατηγορούνται για εγκλήματα λόγω παραβίασης νόμων ή εργασιακών συμφωνιών, να πέφτουν θύματα εκβίασης, να απειλούνται με αντίποινα. Επιπλέον, σε ακραίες περιπτώσεις, αντιμετωπίζουν μέχρι και κίνδυνο για τη ζωή τους. Οι χώρες σε όλο τον κόσμο εργάζονται για την ανάπτυξη νομικών καθεστώτων για την ενθάρρυνση αυτών των σημαντικών αποκαλύψεων και την προστασία των μαρτύρων από την τιμωρία.⁴⁴⁹ Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών έχει καλέσει τα κράτη-μέλη να θεσπίσουν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή των ανωτέρων φαινομένων και να ενισχύσουν τη διεθνή συνεργασία προς αυτήν την κατεύθυνση.⁴⁵⁰

⁴⁴⁸ Κωνσταντινίδης, Α. (2019), «Προστατευόμενοι μάρτυρες και Μάρτυρες Δημοσίου Συμφέροντος», Ποινικά Χρονικά 4, σελ.241

⁴⁴⁹ Banisar, D. (2011) «Whistleblowing: International Standards and Developments», σε I. Sandoval, (ed.) *CORRUPTION AND TRANSPARENCY: DEBATING THE FRONTIERS BETWEEN STATE, MARKET AND SOCIETY*, UNAM, Washington, D.C: World Bank-Institute for Social Research, σελ.44

⁴⁵⁰ UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, Good practices for the protection of witnesses in criminal proceedings involving organized crime, New York: 2008. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/Good_Practices_for_the_Protection_of_Witnesses_in_Criminal_Proceedings_Involving_Organized_Crime.pdf

Στην ελληνική νομοθεσία ο θεσμός προστασίας μαρτύρων εισήχθη στο άρθρο 9 του ν. 2928/2001. Μάλιστα είναι στον ίδιο νόμο με τη δίωξη των εγκληματικών οργανώσεων.⁴⁵¹ Με τον ν. 4254/2014 ο νομοθέτης εισήγαγε το άρθρο 45B ΚΠΔ όπου ορίζεται «*η αποχή από ποινική δίωξη μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος*».⁴⁵²

Με το άρθρο 218 ΚΠΔ του ν.4620/2019 κατοχυρώνεται η προστασία μαρτύρων⁴⁵³ και καλύπτονται τόσο τα πρόσωπα τα οποία έτυχε να λάβουν γνώση για το υπό διερεύνηση έγκλημα, όσο και πρόσωπα που διαθέτουν αποδεικτικά στοιχεία ή πληροφορίες που σχετίζονται με εγκληματικές οργανώσεις (άρθρο 187 παρ.1 Π.Κ), τρομοκρατικές οργανώσεις (άρθρο 187Α παρ.2 Π.Κ), αλλά και για τις δράσεις τους μέσω της συμμετοχής τους (άρθρο 187Γ Π.Κ). Επιπλέον, στην παρ. 2 του άρθρου 218 ΚΠΔ προβλέπεται προστασία και σε πρόσωπα τα οποία είναι μάρτυρες για τις «*αξιόποινες πράξεις εμπορίας ανθρώπων κατά τα άρθρα 323Α και 348 παρ. 2 Π.Κ, καθώς και για τις αξιόποινες πράξεις της παράνομης διακίνησης μεταναστών*».

Στο άρθρο 47 ΚΠΔ ορίζεται η «*αποχή από την ποινική δίωξη μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος για υποθέσεις σχετικές με τα άρθρα 159 (Δωροληψία πολιτικών προσώπων), 159Α (Δωροδοκία πολιτικών προσώπων), 235 (Δωροληψία υπαλλήλου), 236 (Δωροδοκία υπαλλήλου), 237 (Δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών) και 237Α (Εμπορία επιρροής - Μεσάζοντες)*». Για να χαρακτηριστεί ένα πρόσωπο ως μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος, θα πρέπει να μην εμπλέκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο με τις συγκεκριμένες πράξεις και να μην επιδιώκει προσωπικό όφελος, αλλά να συμβάλει ουσιωδώς, με τις πληροφορίες που θα παρέχει στις διωκτικές αρχές, στην αποκάλυψη και την δίωξη τους.

Ο νομοθέτης με την παρ. 4 του άρθρου 218 ΚΠΔ, ορίζει τα μέτρα για την προστασία των προστατευόμενων μαρτύρων, τα οποία είναι: η φύλαξη από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της αστυνομίας, η κατάθεση τους μέσω ηλεκτρονικών μέσων (ηχητικά, οπτικά), η μη αναγραφή των στοιχείων τους (όνομα, τόπος γέννησης, κατοικίας και εργασίας, επάγγελμα, ηλικία) στην

⁴⁵¹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2928, ΦΕΚ Α'141/27.6.2001 Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/185042/nomos-2928-2001>

⁴⁵² Νόμος 4254/2014 Παράγραφος ΙΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, Υποπαράγραφος ΙΕ15 ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΑΡΘΡΟΥ 30 ΚΠΔ Μετά το άρθρο 45Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται άρθρο 45Β ως εξής: «Άρθρο 45Β Αποχή από ποινική δίωξη μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος». Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/96016/nomos-4254-2014>

⁴⁵³ Άρθρο 218 «Προστασία μαρτύρων», Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4620-2019/arthro-218-kodikas-poinikis-dikonomias-nomos-4620-2019>

έκθεση εξέτασης με αιτιολογημένη διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών, η τροποποίηση των στοιχείων ταυτότητας τους, η μετεγκατάσταση σε άλλη χώρα, όπως και η αλλαγή (μετάθεση, μετάταξη ή απόσπαση) σε άλλη υπηρεσία για αόριστο χρονικό διάστημα.

Στην ελληνική νομοθεσία και στα άρθρα 187Γ Π.Κ⁴⁵⁴ και 263Α Π.Κ⁴⁵⁵ έχει εισαχθεί η έννοια «μάρτυρες του στέμματος»· πρόσωπα δηλαδή τα οποία έχουν κατηγορηθεί για τη συμμετοχή τους σε εγκληματικές πράξεις, ωστόσο συνεργάζονται με τις διωκτικές αρχές, παρέχοντας σημαντικές πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία που επιβαρύνουν τους συνεργούς τους. Ευνοϊκά μέτρα προβλέπονται στον ν.4139/2013 στο άρθρο 27 και για όσους εμπλέκονται σε αδικήματα ναρκωτικών.⁴⁵⁶ Στον νέο Ποινικό Κώδικα (Νόμος 5090/2024) και στο άρθρο 79, προστέθηκε η παρ.7 στο άρθρο 218 ΚΠΔ, όπου ορίζεται ο εισαγγελέας δύναται να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει το καθεστώς των προστατευόμενων μαρτύρων όταν κατά την κρίση του διαφοροποιηθούν ή εκλείψουν οι λόγοι επιβολής τους.⁴⁵⁷ Μάλιστα, η συγκεκριμένη διάταξη εφαρμόστηκε λίγο καιρό μετά, όταν με απόφαση της Οικονομικής Εισαγγελίας ήρε το καθεστώς προστασίας δυο προστατευόμενων μαρτύρων για την υπόθεση του σκανδάλου της Novartis.⁴⁵⁸

8.6 Οι Ανεξάρτητες Αρχές

Στα τέλη του 20ου αιώνα η Ευρώπη ήρθε αντιμέτωπη με σημαντικές ανατροπές και αλλαγές στους μηχανισμούς ρύθμισης της αγοράς, καθώς οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, όπως η ηλεκτρική ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, η ύδρευση, το φυσικό αέριο και οι μεταφορές⁴⁵⁹, αλλά και τα ΜΜΕ

⁴⁵⁴ Άρθρο 187Γ - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Ευνοϊκά μέτρα. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4619-2019/arthro-187g-poinikos-kodikas-nomos-4619-2019-eynoika>

⁴⁵⁵ Άρθρο 263Α - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Ευνοϊκά μέτρα. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4619-2019/arthro-187g-poinikos-kodikas-nomos-4619-2019-eynoika>

⁴⁵⁶ Νόμος 4139/2013, ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ, Άρθρο 27 Ευνοϊκά μέτρα. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/71221/nomos-4139-2013>

⁴⁵⁷ Νόμος 5090/2024, Άρθρο 79, «*Πρόβλεψη διαρκούς εξέτασης της προσφορότητας και αναγκαιότητας μέτρων προστασίας μαρτύρων και δυνατότητας ανάκλησης ή τροποποίησής τους Προσθήκη παρ. 7 στο άρθρο 218 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας*», Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/947554/nomos-5090-2024>

⁴⁵⁸ ertnews.gr, newsroom (25/10/2024) «Υπόθεση Novartis: Ντόμινο αντιδράσεων μετά από την άρση του καθεστώτος προστασίας των δυο προστατευόμενων μαρτύρων», 25/10/2024 EPT news, Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/ypothesi-novartis-ntomino-antidraseon-meta-apo-tin-arsi-tou-kathestotos-prostasias-ton-dyo-prostateyomenon-martyron/>

⁴⁵⁹ Ακαλίδης Στ., Μοσχόπουλος Δ. (2008), Η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, Εκδόσεις ΕΑΠ, Πάτρα: ΕΑΠ, σελ. 143
Διπλωματική Εργασία

και άλλες υπηρεσίες⁴⁶⁰, πέρασαν από τον αποκλειστικό έλεγχο του κράτους, στους ιδιώτες⁴⁶¹. Επιπλέον, με τη ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης έπρεπε να επανεξεταστεί, έτσι κεντρικοί στόχοι των χωρών, ήταν να καταπολεμηθεί η κακοδιοίκηση, αλλά και η προστασία των πολιτών από την επεξεργασία των ατομικών δεδομένων, καθώς και το δικαίωμα τους να έχουν πρόσβαση στην κυβερνητική πληροφόρηση.⁴⁶² Εξαιτίας αυτών των αλλαγών και των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν, τα ευρωπαϊκά κράτη εισήγαγαν μια σειρά από μεταρρυθμιστικά μέτρα, μεταξύ των οποίων και η δημιουργία νέων μηχανισμών εποπτείας για τη διασφάλιση της σωστής λειτουργίας της απελευθερωμένης αγοράς.⁴⁶³

Οι Ανεξάρτητες Αρχές οι οποίες έχουν άμεση σχέση με την παρούσα εργασία είναι η Αρχή Διαφάνειας και η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

8.6.1 Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Με τον νόμο 4622/2019 στο Κεφάλαιο Γ και τα άρθρα 82 - 103, ο νομοθέτης σύστησε στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ).⁴⁶⁴ Στόχος της Αρχής σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του νόμου 4622/2019, είναι η ανάγκη για ενίσχυση και εκσυγχρονισμού του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου, αλλά και των λειτουργικών και επιχειρησιακών δυνατοτήτων των μηχανισμών λογοδοσίας και καταπολέμησης της διαφθοράς. Ως βασική αποστολή της η Εθνική Αρχή Διαφάνειας έχει να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των δράσεων για την ενίσχυση της ακεραιότητας και της διαφάνειας και να επιτευχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα για την καταπολέμησης της διαφθοράς, αλλά και τη διαρκή ενημέρωση των πολιτών για τις δράσεις αυτές.⁴⁶⁵

⁴⁶⁰ Στο ίδιο, σελ. 144

⁴⁶¹ Στο ίδιο, σελ. 143

⁴⁶² Στο ίδιο, σελ. 144

⁴⁶³ Στο ίδιο, σελ. 143

⁴⁶⁴ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4622, Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης, ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, Αρ. Φύλλου 133, 7 Αυγούστου 2019, Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.gsis.gr/sites/default/files/Secdigital/FEK/secdigital-nomos-4622-2019.pdf>

⁴⁶⁵ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Επιτελικό Κράτος: Οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης», Κεφάλαιο Γ' Σύσταση Εθνικής Αρχής Διαφάνειας Ι. Γενικό Μέρος σελ. 75 Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11055576.pdf>

8.6.2 Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες

Η Αρχή, όπως καταμαρτυρά και ο τίτλος της, έχει ως κύριο στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για να επιτευχθεί αυτό, έχει μια σειρά από αρμοδιότητες, οι οποίες είναι α) να συλλέγει, να διερευνά και να αξιολογεί στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με ύποπτες χρηματοοικονομικές συναλλαγές, β) να πραγματοποιεί ελέγχους στα οικονομικά υπηρεσιών, οργανισμών και επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα και γ) να επεξεργάζεται και να διερευνά πληροφορίες που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.⁴⁶⁶

⁴⁶⁶ Ακαλίδης, Στ. (2008), ό.π., σελ. 158
Διπλωματική Εργασία

9. Διεθνής Συνεργασία αρχών ποινικοκατασταλτικού συστήματος

Με δεδομένο ότι η έρευνα για τα χρηματοοικονομικά ζητήματα ξεπερνά τα όρια μιας χώρας και οι αποδείξεις είναι απαραίτητες για την έρευνα της διαφθοράς και της παράνομης εισροής εσόδων από μη νόμιμες δραστηριότητες, απαιτείται σύμπραξη σε διεθνές επίπεδο.⁴⁶⁷ Για να επιτύχει η έρευνα όταν υπάρχουν διαφορετικοί φορείς απόδοσης δικαίου σε μεγαλύτερο πεδίο με τις πληροφορίες στο πλαίσιο μιας χώρας να μην είναι αρκετές για να πιστοποιήσουν την παράνομη δράση ενός συστήματος, η σύμπραξη με κράτη που εμπλέκονται είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να πετύχει η έρευνα. Το ίδιο ισχύει και για περιπτώσεις επιστροφής περιουσιακών στοιχείων εντός συνόρων.⁴⁶⁸

Η συνεργασία μεταξύ κρατών είναι είτε άτυπη, είτε τυπική. Οι ανακριτικές αρχές έφτασαν τις έρευνες μέχρι το τέλος μέσω άτυπων συνεργασιών για την αποκάλυψη της διεθνούς διαφθοράς. Ατύπως τα κράτη και οι υπηρεσίες τους λειτουργούν από κοινού προκειμένου να συγκεντρώσουν πληροφορίες, για παράδειγμα, ως άτυπη συνεργασία θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την απευθείας επικοινωνία μεταξύ αλλοδαπών ανακριτικών αρχών και την ανταλλαγή πληροφοριών με διεθνείς ή υπερεθνικές αστυνομικές μονάδες, όπως η Interpol.⁴⁶⁹ Εθνικές ή Διεθνείς Αρχές είναι οι κύριοι φορείς συνεργασίας. Στην τυπική συνεργασία υφίσταται εκατέρωθεν δικαστική βοήθεια που πάντα είναι εκ των ων ουκ άνευ σε καταναγκαστικά μέτρα, όπως η κλήση μαρτύρων ή ο περιορισμός δικαιωμάτων που απαιτούν δικαστική άδεια. Τυπικά η σύμπραξη αυτή επιτυγχάνεται μέσω επίσημων αιτημάτων. Εξάλλου, διεθνείς νομοθετικές ρυθμίσεις βασίζονται στην αρχή της αμοιβαιότητας και σε πολυμερείς ή διμερείς συμπράξεις.⁴⁷⁰

⁴⁶⁷ Τσιρώνης, Ν. (2019), «Τεχνικές ανίχνευσης των υπόπτων χρηματοοικονομικών ροών στο πλαίσιο της ανάκρισης», σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαλαράμπους (επιμ) *Εγκλήματα των ισχυρών, Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Εκδόσεις ΕΑΠ, Αθήνα 2019, σελ. 371

⁴⁶⁸ Στο ίδιο, σελ.372

⁴⁶⁹ Στο ίδιο, σελ.372

⁴⁷⁰ Στο ίδιο, σελ.372

9.1 Αστυνομική Συνεργασία

Εξαιτίας των σύγχρονων μορφών εγκληματικότητας, υπονομεύονται οι νόμιμες οικονομίες, οι κοινωνίες και το κράτος δικαίου, καθώς τα εγκληματικά δίκτυα χρησιμοποιούν διεθνείς συμμαχίες και αναπτύσσουν παράνομες αγορές. Έτσι, για να αντιμετωπιστεί η διαφθορά, το οικονομικό έγκλημα και κυρίως το οργανωμένο και διασυνοριακού έγκλημα, έχουν δημιουργηθεί σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο οργανισμοί τόσο με αστυνομικές όσο και με διωκτικές αρμοδιότητες. Η συνεργασία αυτή, γνωστή ως αστυνομική συνεργασία, είναι ένα από τα βασικά εργαλεία ούτως ώστε να ενισχυθεί η ασφάλεια και η προστασία των ευρωπαίων πολιτών από το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία.⁴⁷¹

9.1.1 Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία – European Police Office (EUROPOL)

Το 1992 στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Μάαστριχτ συστάθηκε η *Europol*.⁴⁷² Συγκεκριμένα στο άρθρο Κ.1 παρ. 9 ορίστηκαν τα εξής: «η αστυνομική συνεργασία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων, εν ανάγκη, ορισμένων πτυχών τελωνειακής συνεργασίας σε συνδυασμό με τη διοργάνωση, σε επίπεδο Ένωσης, ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών στα πλαίσια Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (*Europol*)».⁴⁷³ Η *Europol* ωστόσο, ιδρύθηκε το 1995 και στα καθήκοντα της ήταν: η συλλογή, η ανάλυση δεδομένων και πληροφοριών, η ανταλλαγή πληροφοριών, αλλά και η τήρηση αυτοματοποιημένων συλλογών πληροφοριών.⁴⁷⁴ Στη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997, αποφασίστηκε να διερευνηθούν οι αρμοδιότητες της *Europol* και να αποκτήσει επιχειρησιακό χαρακτήρα.⁴⁷⁵ Παράλληλα με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ενσωματώθηκε η Συνθήκη Σένγκεν, η οποία είχε υπογραφεί στο

⁴⁷¹ Κοροντζής, Τρ. (2021) «Η Αστυνομική Συνεργασία Στην Ε.Ε.», International Multilingual Journal of Science and Technology (IMJST) Vol. 6 Issue, σελ.3702, επ.

⁴⁷² Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2005) Οι Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης..., σελ.26

⁴⁷³ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ 92/C 191 /01 (1992) ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (29.7.92) σελ. 61. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT>

⁴⁷⁴ Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2005) ό.π., σελ.26

⁴⁷⁵ Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο στις 28 Απριλίου 1997) Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 251 της 15/08/1997 σ. 0001 - 0016 ΜΕΡΟΣ II ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ παρ.10. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A51997XG0815&print=true>

Λουξεμβούργο το 1985 όταν πέντε κράτη μέλη της ΕΕ (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) είχαν συμφωνήσει να καταργήσουν τα εσωτερικά σύνορα τους και να επιτρέπεται η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, κεφαλαίων και υπηρεσιών, ενώ εφάρμοζαν κοινούς κανόνες και διαδικασίες ενισχύοντας ταυτόχρονα την αστυνομική και δικαστική συνεργασία.⁴⁷⁶

Με τον νόμο 2605/1998, η Ελλάδα κύρωσε της Σύμβαση για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση EUROPOL)⁴⁷⁷ με σκοπό, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης για την «*ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Europol)* δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση», να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, καθώς και της μεταξύ τους συνεργασίας, στον τομέα της πρόληψης και καταστολής της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, καθώς και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας.⁴⁷⁸

9.1.2 Διεθνής Εγκληματολογικός Αστυνομικός Οργανισμός– International Criminal Police Organization (INTERPOL)

Η INTERPOL είναι ο μεγαλύτερος διεθνής αστυνομικός οργανισμός στον κόσμο, στον οποίο συμμετέχουν 187 κράτη. Το Καταστατικό της INTERPOL εγκρίθηκε στην 25η Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης τον Ιούνιο του 1956 στη Βιέννη. Στο καταστατικό του Οργανισμού καθορίζεται το πλαίσιο για την ενίσχυση της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας. Στο άρθρο 2, αναφέρονται οι δυο κύριοι στόχοι του οργανισμού, αφενός τη μέγιστη δυνατή συνεργασία μεταξύ όλων των αστυνομικών αρχών και αφετέρου την ανάπτυξη θεσμών για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Στο ίδιο άρθρο ορίζεται ότι η διεθνής συνεργασία οφείλει να διεξάγεται με σεβασμό προς την «Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», κάτι που

⁴⁷⁶ Κοροντζής Τρ. (2021) Ελευθερία, Ασφάλεια Και Δικαιοσύνη Στην Εε, International Multilingual Journal of Science and Technology (IMJST) ISSN: 2528-9810 Vol. 6 Issue 10, October - 2021, σελ. 4.222. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://www.imjst.org/wp-content/uploads/2021/10/IMJSTP29120595.pdf>

⁴⁷⁷ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2605 ΦΕΚ Α' 88/22.4.1998 Κύρωση της Σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση EUROPOL) δυνάμει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/201545/nomos-2605-1998>

⁴⁷⁸ ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Europol) δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 27.11.95. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995F1127\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995F1127(01))

θεμελιώνει την υποχρέωση του Οργανισμού να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα σε κάθε του δράση.⁴⁷⁹

Στο άρθρο 3 του Καταστατικού της INTERPOL, το οποίο είναι γνωστό και ως «ρήτρα ουδετερότητας», απαγορεύει αυστηρά την οποιαδήποτε ανάμειξη ή παρέμβαση πολιτικού, στρατιωτικού, θρησκευτικού ή φυλετικού χαρακτήρα, ούτως ώστε να διατηρηθεί η ουδετερότητα και η ευρεία συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών - μελών.⁴⁸⁰ Η INTERPOL παρέχει σημαντική υποστήριξη στα Εθνικά Κεντρικά Γραφεία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, της διακίνησης ναρκωτικών, της παράνομης μετανάστευσης, της εμπορίας ανθρώπων, το οικονομικό και το ηλεκτρονικό έγκλημα.⁴⁸¹

Σε όλα τα κράτη - μέλη, λειτουργούν τα Εθνικά Κεντρικά Γραφεία, τα οποία επανδρώνονται από το προσωπικό των αρμόδιων διωκτικών αρχών των κρατών και υποστηρίζουν σε εθνικό επίπεδο τις διωκτικές αρχές για την α) εξασφάλιση της άμεσης επικοινωνίας με τις διωκτικές αρχές, β) την λειτουργία βάσεων δεδομένων, γ) την υποστήριξη ερευνών και δ) την εκπαίδευση του προσωπικού των διωκτικών αρχών.⁴⁸²

Στη χώρα μας, το Καταστατικό της INTERPOL τέθηκε σε ισχύ στις 13 Ιουνίου 1956 με τον Ν. 3640/1956⁴⁸³, ενώ στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας έχει συγκροτηθεί τμήμα με τίτλο “Interpol”, το οποίο έχει ως αποστολή την διασφάλιση της επικοινωνίας μεταξύ των αστυνομικών, δικαστικών και λοιπών Αρχών του κράτους, με τη «Γενική Γραμματεία του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Ε.Α. – INTERPOL) και των εθνικών κεντρικών γραφείων των κρατών-μελών του για την πρόληψη, και αποτελεσματικότερη δίωξη και καταστολή του εγκλήματος».⁴⁸⁴

⁴⁷⁹ Κοροντζής, Τρ. (2021), Η Αστυνομική Συνεργασία..., σελ.3705

⁴⁸⁰ Στο ίδιο, σελ. 3705

⁴⁸¹ Στο ίδιο, σελ. 3705

⁴⁸² Στο ίδιο, σελ. 3705, επ.

⁴⁸³ Στο ίδιο, σελ. 3705

⁴⁸⁴ Στο ίδιο, σελ. 3706

9.1.3 Ειδική Ομάδα Αρχηγών Ευρωπαϊκών Αστυνομιών - European Police Chiefs Task Force (EPCTF)

Στο Συμβούλιο του Τάμπερε που έλαβε χώρα στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, συστάθηκε η Ομάδα Αρχηγών Αστυνομιών της Ε.Ε., γνωστή κ ως “Police Chiefs Task Force”, σκοπός της οποίας ήταν η συμπλήρωση των κενών και η ενίσχυση της δομής και της λειτουργικότητας των μηχανισμών εσωτερικής ασφάλειας της Ε.Ε.⁴⁸⁵ Στην παρ. 44 των συμπερασμάτων του Συμβουλίου του Τάμπερε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητά *«τη σύσταση επιχειρησιακής ομάδας εργασίας των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας με σκοπό αφενός την ανταλλαγή, σε συνεργασία με την Ευρώπη, εμπειριών, κατευθυντήριων γραμμών και πληροφοριών για τις τρέχουσες τάσεις του διασυνοριακού εγκλήματος και αφετέρου τη συμβολή στην κατάστροψη σχεδίων δράσης»*.⁴⁸⁶

Η νέα αυτή δομή στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι άτυπη και οι αποφάσεις της δεν είναι δεσμευτικές για τα κράτη-μέλη τα οποία μπορούν να εφαρμόσουν τις αποφάσεις αυτές βάσει των εθνικών νομοθεσιών τους.⁴⁸⁷

9.2 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Καταπολέμηση της Απάτης - European Anti-Fraud Office (OLAF)

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάσισε την 28η Απριλίου 1999, την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (κοινοποιηθείσα με τον αριθμό SEC (1999) 802, (1999/352/EC, ECSC, Euratom).⁴⁸⁸ Η αποστολή της εν λόγω Υπηρεσία είναι η καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων που πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων. Επιπλέον, ερευνά παραπτώματα και παραλείψεις που συνδέονται με τις υποχρεώσεις των υπαλλήλων, μελών ή θεσμικών οργάνων, και οργανισμών *«που δεν υπόκειται στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης που εφαρμόζεται στους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων»*.⁴⁸⁹ Τέλος, παράσχει τη συνδρομή της Επιτροπής *«στη συνεργασία με τα κράτη μέλη στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης»*, συμμετέχει στον

⁴⁸⁵ Στο ίδιο, σελ. 3712

⁴⁸⁶ Παρ. 44, Συμπεράσματα της Προεδρίας - Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2020/06/1.-%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%A4%CE%AC%CE%BC%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B5-1999-el.pdf>

⁴⁸⁷ Κοροντζής Τρ. (2021) ό.π., σελ. 3712

⁴⁸⁸ Στο ίδιο, σελ. 3713

⁴⁸⁹ Στο ίδιο, σελ. 3713

σχεδιασμό και την προετοιμασία νομοθετικών πρωτοβουλιών, αναλαμβάνει επιχειρησιακές δράσεις, ενώ έχει άμεση επαφή με τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές και εκπροσωπεί την Επιτροπή σε σχετικά fora για θέματα που αφορούν την καταπολέμηση της απάτης.⁴⁹⁰

Στη χώρα μας, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 του νόμου 4622/2019, τον ρόλο αυτόν τον έχει αναλάβει η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, η οποία «ορίζεται ως η Ελληνική Υπηρεσία Συντονισμού Καταπολέμησης της Απάτης (AFCOS), σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ, ΕΥΡΑΤΟΜ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Σεπτεμβρίου 2013 (ΕΕ L248), σε συνεργασία με το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, κατά το μέρος των αρμοδιοτήτων του.»⁴⁹¹

9.3 Δικαστική Συνεργασία - Eurojust

Αν και η παγκοσμιοποίηση και η ελεύθερη αγορά, έχουν σημαντικά πλεονεκτήματα, ταυτόχρονα έχει δημιουργήσει πολλές ευκαιρίες και πλεονεκτήματα για την διάπραξη εγκληματικών δραστηριοτήτων και συμπεριφορών που ξεπερνούν τα στενά όρια μιας χώρας. Ο εντοπισμός και η δίωξη τέτοιων εγκληματικών συμπεριφορών από τις αστυνομικές και διωκτικές αρχές της κάθε χώρας καθίσταται δύσκολος και με σημαντικά εμπόδια, καθώς η διασυνοριακή συνεργασία συχνά προϋποθέτει χρονοβόρες διαδικασίες.⁴⁹²

«Η παραδοσιακή διεθνής συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις είχε τα χαρακτηριστικά διεθνούς σχέσης», καθώς η επικοινωνία μεταξύ του αιτούντος κράτους και του αιτούμενου βασιζόταν στους κανόνες διεθνούς δικαίου, ενώ παράλληλα το αιτούμενο κράτος είχε την διακριτική ευχέρεια να αποδεχτεί ή να απορρίψει το αίτημα δικαστικής συνδρομής.⁴⁹³

⁴⁹⁰ Στο ίδιο, σελ. 3713

⁴⁹¹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4622, Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης, ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, Αρ. Φύλλου 133, 7 Αυγούστου 2019, Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://www.gsis.gr/sites/default/files/Secdigital/FEK/secdigital-nomos-4622-2019.pdf>

⁴⁹² Σπινέλλης, Δ. (2016) «Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρώπη και ειδικότερα η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας», σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.) *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ* ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ, Α' ΤΟΜΟΣ, Αθήνα: ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 364

⁴⁹³ Στο ίδιο, σελ. 364

Το 2002 συστάθηκε η *Eurojust* (*European Union's Judicial Cooperation Unit*) με την *Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ*⁴⁹⁴ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως τροποποιήθηκε από την *Απόφαση 2009/426/ΔΕΥ* της 16ης Δεκεμβρίου 2008.⁴⁹⁵ Σκοπός της ίδρυσής της ήταν η στήριξη και η ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των αρχών των κρατών για την αντιμετώπιση του Ο.Ε. στην Ευρώπη, ενώ κύριος στόχος της είναι να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των δικαστικών αρχών για την αντιμετώπιση του διασυνοριακού και οργανωμένου εγκλήματος και η αποτελεσματική προσαγωγή των δραστών ενώπιον της Δικαιοσύνης.⁴⁹⁶

Πέραν όμως της συνεργασίας των αρχών των κρατών, η Ευρωπαϊκή Ένωση με την Οδηγία 2001/97ΕΚ⁴⁹⁷ θεσμοθέτησε και επέκτεινε την υποχρέωση αναφοράς ύποπτων συναλλαγών σε μια σειρά από επαγγελματίες του ιδιωτικού τομέα όπως συμβολαιογράφους, κτηματομεσίτες, λογιστές, φοροτεχνικούς, δικηγόρους και εμπόρους ειδών μεγάλης οικονομικής αξίας. Η απόφαση αυτή ήταν η συνέχεια της απόφασης που είχε λάβει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1991 για την υποχρέωση των τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να αναφέρουν συναλλαγές που θεωρούνται ύποπτες και να λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα πρόληψης κατά της νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.⁴⁹⁸

⁴⁹⁴ ΑΠΟΦΑΣΗ 2002/187/ΔΕΥ: του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 063 της 06/03/2002 σ. 0001 - 0013. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002D0187>

⁴⁹⁵ ΑΠΟΦΑΣΗ 2009/426/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Δεκεμβρίου 2008 για την ενίσχυση της Eurojust και την τροποποίηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0426>

⁴⁹⁶ Τσιρώνης, Ν. (2019), Τεχνικές ανίχνευσης... σελ. 368 επ.

⁴⁹⁷ ΟΔΗΓΙΑ 2001/97/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 4ης Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:57ce32a4-2d5b-48f6-adb0-c1c4c7f7a192.0003.02/DOC_1&format=PDF

⁴⁹⁸ Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2005), Οι Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης... σελ.27 επ.

Η χώρα μας συμμορφώθηκε με την Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002 και με τον νόμο 3663/2008 εισήγαγε στην ελληνική έννομη τάξη την Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (Eurojust).⁴⁹⁹

9.4 Ευρωπαϊκή Εισαγγελία

Τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ),⁵⁰⁰ αποτέλεσαν ουσιαστικά τη νομική βάση για την έναρξη των συζητήσεων σχετικά με τη δημιουργία μιας κεντρικής διωκτικής αρχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία ωστόσο δεν θα είχε μόνο ως αποστολή την καταπολέμηση της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, αλλά θα κάλυπτε και άλλα ποινικά αδικήματα.⁵⁰¹ Ως εκ τούτου, στο άρθρο 86 της εν λόγω Συνθήκης, αποφασίστηκε να συσταθεί η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία εκ της Eurojust.⁵⁰² Μάλιστα, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939⁵⁰³, με τον οποίο ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, οφείλει να διαμορφώσει εκτός από τους στενούς δεσμούς μεταξύ των δυο οργανισμών, αλλά και την αμοιβαία συνεργασία τους.⁵⁰⁴

Στα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι «η έρευνα, η δίωξη και η παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης των δραστών αξιόποινων πράξεων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

⁴⁹⁹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3663 Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (EURO-JUST), Κοινές Ομάδες Έρευνας και λοιπές διατάξεις, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, Αρ. Φύλλου 99, 28 Μαΐου 2008, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/2008/3663>

⁵⁰⁰ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT>

⁵⁰¹ Κοροντζής, Τρ. (2022), ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ «Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της Europol, Frontex, Eurojust και του θεσμού του Ευρωπαίου Εισαγγελέα στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ. Η περίπτωση της Ελλάδας», σελ.147. Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/27687/1/KorontzisTryfonPostDoc2022.pdf>

⁵⁰² ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, ό.π., σελ. 82

⁵⁰³ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2017/1939 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1939>

⁵⁰⁴ Κοροντζής (2022), ό.π., σελ. 147 επ.

Συμβουλίου⁵⁰⁵, και αξιόποινων πράξεων που συνδέονται άρρηκτα με τις πράξεις αυτές.»⁵⁰⁶ Για να επιτευχθούν τα ανωτέρω θα πρέπει να γίνεται ανταλλαγή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο, καθώς και να πραγματοποιούνται επιτόπιες έρευνες.⁵⁰⁷

Σημαντικό χαρακτηριστικό που υπογραμμίζει τον διακυβερνητικό χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι ότι για οποιαδήποτε επέκταση της αρμοδιότητας της σε σοβαρά διασυνοριακά αδικήματα, δύναται να πραγματοποιηθεί μόνο μετά από ομόφωνη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.⁵⁰⁸

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές των Κρατών Μελών, ιδίως με τις αστυνομικές υπηρεσίες. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Europol, Eurojust και η Olaf, υποχρεούνται να στηρίζουν τις έρευνες και τις διώξεις που διενεργούνται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, αλλά και να παρέχουν τη συνδρομή τους από τη στιγμή που θα ενημερωθούν για την τέλεση αξιόποινης πράξης έως την απόφαση για άσκηση δίωξης ή όποιας άλλης απόφασης ληφθεί.⁵⁰⁹

Οι εθνικές αρχές των Κρατών Μελών υποχρεούνται να αναφέρουν κάθε ποινική παράβαση που εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ενώ αντίστοιχα η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία οφείλει να ενημερώνει τα Κράτη Μέλη για περιστατικά που ενδέχεται να συνιστούν αξιόποινη πράξη και είναι εκτός του πεδίου ευθύνης της. Παρόμοια υποχρέωση ενημέρωσης έχουν τα όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης σχετικά με παραβάσεις για τις οποίες μπορεί να επιληφθεί η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δύναται να λαμβάνει ή να συλλέγει πληροφορίες από διαφορετικές πηγές, όπως ιδιώτες. Για τον λόγο αυτό λειτουργεί μηχανισμός επαλήθευσης εντός της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ο οποίος αξιολογεί αν οι πληροφορίες πληρούν τις προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.⁵¹⁰

⁵⁰⁵ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/1371 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L1371&from=FR>

⁵⁰⁶ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2017/1939, ό.π., σελ. 283

⁵⁰⁷ Κοροντζής (2022), ό.π., σελ. 148

⁵⁰⁸ Στο ίδιο, σελ. 148

⁵⁰⁹ Στο ίδιο, σελ. 150

⁵¹⁰ Στο ίδιο, σελ. 149

Στην Ελλάδα, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ενσωματώθηκε με τον νόμο 4689/2020.⁵¹¹ Μάλιστα, κατά την διεξαγωγή ερευνών ή διώξεων, η χώρα μας υποχρεούνται να τηρεί τις αρχές που διέπουν τις δικωκτικές αρχές, όπως την αρχή της αναλογικότητας και την αμεροληψία, ενώ σε κάθε περίπτωση πρέπει να αναζητούνται αποδεικτικά στοιχεία όχι μόνο κατά των υπόπτων ή των δραστών, αλλά και υπέρ τους.⁵¹²

9.5 Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης

Όπως έχουμε αναφερθεί και ανωτέρω, για να διατηρηθεί και να αναπτυχθεί η ΕΕ ως «χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί να υλοποιήσουν μέτρα δικαστικής συνεργασίας. Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (ΕΕΣ) εγκρίθηκε με την Απόφαση - Πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου την 13η Ιουνίου 2002 «για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών».⁵¹³ ⁵¹⁴

Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και εφαρμόζεται στο σύνολο των κρατών - μελών της Ένωσης και η λειτουργία του βασίζεται σε απευθείας συνεργασία των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Αξίζει να αναφερθεί ότι κατά την εφαρμογή του ΕΕΣ, οι αρχές υποχρεούνται να διασφαλίζουν και να σέβονται τα δικονομικά δικαιώματα των υπόπτων ή των κατηγορουμένων, όπως είναι το δικαίωμα

⁵¹¹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4689 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών (ΕΕ) 2016/800, 2017/1371, 2017/541, 2016/1919, 2014/57/ΕΕ, κύρωση του Μνημονίου Διοικητικής Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας, τροποποιήσεις του ν. 3663/2008 ('Α99) προς εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 και άλλες διατάξεις, ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, Αρ. Φύλλου 103, 27 Μαΐου 2020, Ανακτήθηκε 28 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=NIM:284605>

⁵¹² Κοροντζής (2022), ό.π., σελ. 150

⁵¹³ Απόφαση - Πλαίσιο 2002/584 ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (2002/584/ΔΕΥ), Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση), Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:3b151647-772d-48b0-ad8c-0e4c78804c2e.0003.02/DOC_1&format=PDF

⁵¹⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Απόφασης - Πλαίσιο 2002/584 ΔΕΥ, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι δικαστική απόφαση και εκδίδεται από ένα κράτος μέλος για να συλληφθεί και να παραδοθεί από άλλο κράτος μέλος, πρόσωπο το οποίο καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή την εκτέλεση ποινής ή άλλου μέτρου στερητικών ελευθερίας. Στο άρθρο 2 περιγράφεται το πεδίο εφαρμογής του ΕΕΣ, στο άρθρο 3 ορίζονται οι λόγοι υποχρεωτικής μη εκτέλεσης του ΕΕΣ, ενώ στο άρθρο 4 ορίζονται οι λόγοι προαιρετικής μη εκτέλεσης του ΕΕΣ. Κατά το άρθρο 5 ορίζονται οι εγγυήσεις που πρέπει να παρέχει το κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος σε ειδικές περιπτώσεις. Με το άρθρο 6 προσδιορίζονται οι αρμόδιες δικαστικές αρχές για την έκδοση του ΕΕΣ. Στο άρθρο 7, οριοθετείται ο ρόλος των κεντρικών αρχών, ενώ στο άρθρο 8 καθορίζεται το περιεχόμενο και ο τύπος του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης. Επιπλέον, στα άρθρα 9–30 καθορίζονται με λεπτομέρειες οι κανόνες της διαδικασίας παράδοσης, τα χρονικά όρια που πρέπει να τηρηθούν, καθώς και ζητήματα όπως η δίωξη και η παράδοση για άλλα αδικήματα. Οι διατάξεις των άρθρων 31–35 εστιάζουν σε ζητήματα ισχύος της Απόφασης και στην ενσωμάτωση της στο εσωτερικό δίκαιο των Κρατών-Μελών. Βλ. Σχετικά Κοροντζής, Τρ. (2022), Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών..., σελ.165 επ.

της πληροφόρησης, το δικαίωμα στη πρόσβαση σε δικηγόρο και διερμηνέα, καθώς και στο δικαίωμα νομικής συνδρομής (ευεργέτημα πενίας), όπως ορίζονται στην εθνική νομοθεσία του κράτους στο οποίο συλλαμβάνονται.⁵¹⁵

Στην ελληνική έννομη τάξη το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, ενσωματώθηκε με τον νόμο 3251/2004.⁵¹⁶

9.6 Κοινές Ομάδες Έρευνας - JOINT INVESTIGATIONS TEAMS (KOE- JITs)

Οι νομικές βάσεις για τη δημιουργία των Κοινών Ομάδων Έρευνας (KOE) τέθηκαν αρχικά με τα άρθρα 30 και 32 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (πρώην άρθρα Κ.2 και Κ.4). Οι διατάξεις αυτές αντικαταστάθηκαν και ενσωματώθηκαν στα άρθρα 69ΣΤ και 69Η της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).⁵¹⁷

Την 29η Μαΐου 2000, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ, η Σύμβαση για την Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή (ΑΔΣ) σε Ποινικές Υποθέσεις.⁵¹⁸ Στόχος ήταν η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός της συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών και των διωκτικών αρχών της Νορβηγίας και της Ισλανδίας. Η Σύμβαση αυτή συμπλήρωνε διατάξεις στα διαφορετικά νομικά συστήματα, διευκολύνοντας έτσι την εφαρμογή τους. Ωστόσο, εξαιτίας της καθυστέρησης να επικυρωθεί η Σύμβαση⁵¹⁹, υιοθετήθηκε την 13η Ιουνίου 2002 από το Συμβούλιο η Απόφαση - Πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ, σχετικά με τις KOE και τέθηκε σε ισχύ από τα κράτη μέλη την 1η Ιανουαρίου 2003.⁵²⁰

Η εφαρμογή της Απόφασης δεν έχει υιοθετηθεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ με τον ίδιο τρόπο. Ως εκ τούτου, κάποια κράτη έχουν θεσπίσει ειδική νομοθεσία για τις KOE ή έχουν προσθέσει

⁵¹⁵ Για όλα, βλ. Σχετικά, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε στις 29 Απριλίου 2025 από https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/criminal-cases/judicial-cooperation/european-arrest-warrant_el

⁵¹⁶ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3251 ΦΕΚ Α' 127/9.7.2004 Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/168097/nomos-3251-2004>

⁵¹⁷ Κοροντζής (2022), Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών... σελ. 155

⁵¹⁸ ΣΥΜΒΑΣΗ που καταρτίζεται από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 34 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 12.7.2000, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0712\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0712(01))

⁵¹⁹ Κοροντζής (2022), ό.π., σελ. 157

⁵²⁰ ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Ιουνίου 2002 σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας (2002/465/ΔΕΥ), Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση), Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0465>

διατάξεις περί ΚΟΕ στους κώδικες ποινικής δικονομίας τους, ενώ άλλα κράτη παρέπεμψαν στην άμεση εφαρμογή της Σύμβασης για την Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή στο δίκαιο τους. Μάλιστα, η τελευταία πρακτική κυριαρχεί στην πλειοψηφία των κρατών μελών. Είναι αναγκαίο να επισημανθεί, ότι η ισχύς της Απόφασης - Πλαίσιο 2002/465/ΔΥ θα παύσει να έχει ισχύ, όταν κυρωθεί η Σύμβαση για την Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή του 2000 από όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης.⁵²¹

Οι ΚΟΕ συστήνονται σύμφωνα με το άρθρο 13 της Σύμβασης ΑΔΣ 2000, αλλά και το άρθρο 1 της Απόφασης - Πλαίσιο της 13ης Ιουνίου 2002, μεταξύ άλλων στις κάτωθι περιπτώσεις: α) όταν η διερεύνηση εγκληματικών πράξεων σε ένα κράτος μέλος απαιτεί δύσκολες και απαιτητικές έρευνες που συνδέονται με άλλα κράτη μέλη και β) όταν κάποια κράτη - μέλη διεξάγουν παράλληλες έρευνες για ποινικά αδικήματα και η φύση της υπόθεσης καθιστά αναγκαία τον συντονισμό και την από κοινού δράση.⁵²² Ουσιαστικά είναι ένας μηχανισμός συνεργασίας ο οποίος συγκροτείται βάσει συμφωνίας μεταξύ δυο ή περισσότερων Κρατών - Μελών (ακόμη και άλλων εμπλεκόμενων μερών) και έχουν συγκεκριμένο σκοπό και συγκεκριμένη χρονική διάρκεια. Με τη λειτουργία της ΚΟΕ, προσφέρονται μια σειρά πλεονεκτημάτων τα οποία διαφέρουν ανάλογα των ιδιοτεροτήτων των εκάστοτε υποθέσεων.⁵²³ Επιπλέον, οι ΚΟΕ, προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις παραδοσιακές μορφές διεθνούς επιβολής του νόμου και της διασυνοριακής δικαστικής συνδρομής.⁵²⁴

⁵²¹ Κοροντζής (2022), ό.π., σελ. 158

⁵²² Korontzis, Tr. (2012), EUROPEAN UNION CRIMINAL POLICY AND JOINT INVESTIGATION TEAMS. THE CASE OF HELLAS, σελ. 2241 Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4894755>

⁵²³ Κοροντζής (2022), ό.π., σελ. 156

⁵²⁴ Ειδικότερα, μεταξύ των χωρών της ΚΟΕ: **Α)** Παρέχεται άμεση ανταλλαγή πληροφοριών, χωρίς την ανάγκη υποβολής επίσημων αιτημάτων. **Β)** Παρακάμπτονται οι χρονοβόρες διαδικασίες αιτημάτων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής με αποτέλεσμα την άμεση εκτέλεση αιτημάτων για λήψη ερευνητικών μέτρων· το ίδιο ισχύει και για τις αιτήσεις για μέτρα καταναγκασμού. **Γ)** Τα μέλη μπορούν να παρίστανται κατά τη διάρκεια διεξαγωγής ανακριτικών πράξεων, όπως οι κατ' οίκον έρευνες, οι ακροάσεις κ.α. **Δ)** Πραγματοποιείται άμεσος και επιτόπιος συντονισμός των προσπαθειών, ενώ παράλληλα διευκολύνεται η ανταλλαγή εξειδικευμένων γνώσεων. **Ε)** Στο πλαίσιο των ΚΟΕ, ενισχύεται η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ επαγγελματιών από διαφορετικά κράτη, νομικά συστήματα και εργασιακά περιβάλλοντα. **ΣΤ)** Η ΚΟΕ λειτουργεί ως μια πλατφόρμα συνεργασίας, η οποία παρέχει τη δυνατότητα να εφαρμοστούν στοχευμένες στρατηγικές για την διερεύνηση και δίωξη ποινικών αδικημάτων. **Ζ)** Μέσω της Κοινής Ομάδας Έρευνας, παρέχεται η δυνατότητα να συμμετέχουν στελέχη της Europol και της Eurojust στην καταπολέμηση συγκεκριμένων αδικημάτων, παρέχοντας άμεση υποστήριξη και συνδρομή στις εθνικές αρχές. **Η)** Προβλέπεται η δυνατότητα χρηματοδότησης των ΚΟΕ από την Europol και την Eurojust. **Θ)** Με τη συμμετοχή στελεχών από τις δικαστικές και διωκτικές αρχές στις ΚΟΕ, ενισχύει τις γνώσεις και συμβάλλει στην εξειδικευμένη και βελτιωμένη διεξαγωγή διεθνών ερευνών. **Για όλα, βλ. Σχετικά, Κοροντζής (2022), σελ. 156**

9.6.1 Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας η Eurojust και η Europol

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ της Europol και της Eurojust⁵²⁵, οι δύο οργανισμοί μπορούν να συμμετέχουν από κοινού στη διαδικασία σύστασης ΚΟΕ, εφόσον αυτό ζητηθεί από ένα ή περισσότερα κράτη - μέλη. Επίσης, μπορούν να παρέχουν υποστήριξη στις εθνικές δικαστικές και διωκτικές αρχές κατά τις προπαρασκευαστικές συναντήσεις.⁵²⁶ Σημαντικό να αναφερθεί επίσης είναι ότι η Eurojust έχει τη δυνατότητα να συνδράμει οικονομικά τις συναντήσεις αυτές, ενώ η Europol έχει τη δυνατότητα να χρηματοδοτεί τόσο τις επιχειρησιακές δράσεις όσο και τις συναντήσεις, ενισχύοντας έτσι τη λειτουργικότητα των ΚΟΕ.⁵²⁷

Η Eurojust έχει σημαντικό ρόλο τόσο στη σύσταση όσο και στην ενίσχυση της αποτελεσματικής λειτουργίας των ΚΟΕ. Σύμφωνα με το θεσμικό της πλαίσιο, έχει τη δυνατότητα είτε μέσω των Εθνικών Μελών της, είτε ως συλλογικό όργανο— να καλεί τις αρμόδιες εθνικές αρχές και να προτείνει τη δημιουργία ΚΟΕ, όταν θεωρείται αναγκαίο για την αντιμετώπιση διασυνοριακών εγκλημάτων.⁵²⁸ Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, μετά της υπογραφής Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και της OLAF, σχετικά με εγκλήματα που πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, συμφωνήθηκε πως όταν κάποια από τις δυο υπηρεσίες συμμετέχουν σε ΚΟΕ για τέτοιες υποθέσεις, υποχρεούνται να ενημερώνουν η μια την άλλη και να προτείνει στα κράτη μέλη που έχουν συγκροτήσει την ΚΟΕ να προσκαλέσουν και τον άλλο φορέα να συμμετάσχει.⁵²⁹

Για την Europol, — ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2016⁵³⁰ στο Κεφάλαιο I και στο άρθρο 5 παρ.1 με τίτλο «Συμμετοχή σε κοινές ομάδες έρευνας»—, ότι το προσωπικό της «δύνатаι να συμμετέχει σε δραστηριότητες των κοινών ομάδων έρευνας με αντικείμενο αξιόποινες πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της

⁵²⁵ Agreement between Eurojust and Europol, σελ. 5 Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/Agreement_between_Eurojust_and_Europol.pdf

⁵²⁶ Στο ίδιο, σελ. 5, βλ. Σχετικά Korontzis, Tr. (2012) ό.π., σελ. 2244

⁵²⁷ Korontzis, Tr. (2012), ό.π., σελ. 2244

⁵²⁸ Στο ίδιο, σελ. 2242

⁵²⁹ Στο ίδιο, σελ. 2242

⁵³⁰ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/794 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 11ης Μαΐου 2016 για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol) και την αντικατάσταση και κατάργηση των αποφάσεων του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 24.5.2016, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=EN>

Ευρωπαϊκή. Η συμφωνία για τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας καθορίζει τους όρους συμμετοχής του προσωπικού της Ευρωπαϊκής στην ομάδα, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για τους κανόνες περί ευθύνης». Ενώ στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι το προσωπικό της Eurojust έχει τη δυνατότητα, στα όρια που ορίζει η εθνική νομοθεσία του εκάστοτε κράτους - μέλους όπου δραστηριοποιείται η κοινή ομάδα έρευνας, να παρέχει βοήθεια για όλες τις δραστηριότητές της και να ανταλλάσσει πληροφορίες με όλα τα μέλη της ΚΟΕ.⁵³¹

9.6.2 Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας στην Ελληνική Έννομη Τάξη

Όπως έχουμε αναφέρει και ανωτέρω, η Ελλάδα με τον Νόμο 3663/2008, συμμορφώθηκε με την Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002, με την οποία η Eurojust αναγνωρίστηκε επισήμως ως όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με νομική προσωπικότητα και κύρια αποστολή την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.⁵³² Στο Δεύτερο Κεφάλαιο του ίδιου νόμου με τίτλο «ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ»,⁵³³ τυποποιούνται οι προϋποθέσεις λειτουργίας των ΚΟΕ, με στόχο τη συντονισμένη διερεύνηση σε προδικαστικό στάδιο των κάτωθι εγκλημάτων: α) διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, β) εμπορίας ανθρώπων, γ) τρομοκρατικών ενεργειών. Έτσι, με τις σχετικές διατάξεις, η Ελλάδα συμμορφώθηκε με την Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 αναφορικά με τις ΚΟΕ.⁵³⁴

9.7 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), ιδρύθηκε το 2004 στη Βαρσοβία και έχει ως δραστηριότητα να υποστηρίζει τις χώρες της Ε.Ε. και του Σένγκεν, στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ υποστηρίζει και τα κράτη μέλη στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος. Η Frontex ανταλλάσσει πληροφορίες, εμπειρία

⁵³¹ Στο ίδιο, σελ. 65, επ. Βλ. Σχετικά Korontzis, Tr. (2012), ό.π., σελ.2243

⁵³² Στο ίδιο, σελ. 2244

⁵³³ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3663 Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (EURO-JUST), Κοινές Ομάδες Έρευνας και λοιπές διατάξεις, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ, Αρ. Φύλλου 99, 28 Μαΐου 2008, ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ «ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ», σελ. 1441, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 20025 από <http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/2008/3663>

⁵³⁴ Korontzis Tr. (2012), ό.π., σελ. 2244

και συνεργάζεται με όλες τις χώρες της Ε.Ε., αλλά και με γειτονικές τρίτες χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξαιτίας των μεταναστευτικών ροών και το διασυνοριακό έγκλημα.⁵³⁵

Από το 2019, ο Οργανισμός ενισχύθηκε και απέκτησε δικά του μέσα και εξουσίες, ούτως ώστε να ενισχύσει την προστασία των εξωτερικών συνόρων, να βελτιώσει την αποτελεσματικότερη διαδικασία των επιστροφών και τη συνεργασία με τρίτες χώρες. Έτσι, συγκροτήθηκε ένα μόνιμο σώμα 10.000 συνοριοφυλάκων με εκτελεστικές αρμοδιότητες με σκοπό την αποτελεσματική υποστήριξη των κρατών μελών στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, και στην αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών. Μάλιστα, το σώμα αναμένεται να στελεχωθεί πλήρως το 2027. Ο Οργανισμός έχει την υποχρέωση να συνεργάζεται με τα κράτη - μέλη για την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών.⁵³⁶

9.8 Τελωνειακή Συνεργασία

Η δράση των εγκληματικών οργανώσεων όπως έχουμε αναφέρει στην παρούσα εργασία, διευκολύνεται εξαιτίας της συνθήκης Σένγκεν η οποία υπαγόρευε την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για αυτό τον λόγο κρίθηκε αναγκαία η τελωνειακή διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των κρατών - μελών. Έτσι, την 18η Δεκεμβρίου 1997, καταρτίστηκε η Σύμβαση της Νάπολης II περί «στενής συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών της ΕΕ»,⁵³⁷ η οποία αντικαθιστά και ενισχύει την αρχική Σύμβαση της Νάπολης η οποία υπογράφηκε το 1967. Σκοπός της Σύμβασης είναι η συνεργασία μεταξύ των κρατών - μελών για να αντιμετωπίσουν από κοινού και με επιτυχία την τελωνειακή απάτη και τη διεθνική διακίνηση, και να προβαίνουν σε δίωξη και τιμωρία των παραβατών. Η αμοιβαία συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών επεκτείνεται και για την πρόληψη, τη διερεύνηση και τη δίωξη παραβάσεων τελωνειακών κανόνων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) καθώς και σε εθνικό επίπεδο.⁵³⁸

Στη χώρα μας, λειτουργεί «η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και ΕΦΚ Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης (ΕΦΚ), όπου σε συνεργασία με τις Επιτελικές Τελωνειακές Διευθύνσεις και τις Ειδικές

⁵³⁵ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) Ευρωπαϊκή Ένωση. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/frontex_el

⁵³⁶ Κοροντζής, Τρ. (2022), Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών..., σελ.65

⁵³⁷ Πράξη του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1997, για την κατάρτιση, βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της σύμβασης περί αμοιβαίας συνδρομής και συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:133051>

⁵³⁸ Στο ίδιο

*Αποκεντρωμένες και Περιφερειακές Τελωνειακές Αρχές, απαρτίζουν ένα σύνολο οργανικών μονάδων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) που αποτελούν τη «Τελωνειακή Υπηρεσία».*⁵³⁹

Σκοπός της Γενικής Διεύθυνσης Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης είναι μεταξύ άλλων: η προστασία των εθνικών και ευρωπαϊκών οικονομικών συμφερόντων, η αύξηση των δημοσίων εσόδων μέσω της καταπολέμησης του φαινομένου του λαθρεμπορίου, η διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου, καθώς και η εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας.⁵⁴⁰ Επιπλέον, διασφαλίζει τη συνεργασία μεταξύ των ελεγκτικών υπηρεσιών και της ΑΑΔΕ για την αποτελεσματική καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου.⁵⁴¹

9.9 Ελληνικές Διοικτικές Αρχές

Στην Ελλάδα οι κύριες διοικτικές αρχές για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος, είναι το ΣΔΟΕ, η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας της ΕΛ.ΑΣ. και η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Επιπλέον, έχει συσταθεί η ΔΟΥ, τα Τελωνεία, τα Ελεγκτικά Κέντρα κ.ά, ενώ αρμοδιότητες για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος έχουν ανατεθεί και στο Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ.).⁵⁴²

9.9.1 Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή

Στην παρ. 3α του άρθρου 19 με τίτλο «Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας» του Π.Δ. 67/2011⁵⁴³ καταγράφονται οι αρμοδιότητες του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, όπου προβλέπεται η εμπλοκή του στην καταπολέμηση του οικονομικού και ηλεκτρονικού εγκλήματος, ενώ στο ίδιο Π.Δ. στο άρθρο 22 έχει συσταθεί η «Διεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών και Λαθρεμπορίου», η οποία σύμφωνα με την παρ. 1 είναι αρμόδια για τη διαχείριση υποθέσεων

⁵³⁹ Τελωνειακή Υπηρεσία. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://www.aade.gr/customs/teloneia/teloneiaki-ypiresia>

⁵⁴⁰ Στο ίδιο

⁵⁴¹ Στο ίδιο

⁵⁴² Korontzis, T. (2013) “THE FINANCIAL CRIME IN HELLAS AND ITS COMBATING BY THE HELLENIC LAW ENFORCEMENT AGENCIES. THE CONTRIBUTION OF THE EU ORGANIZATIONS OF EUROPOL AND EUROJUST”, European Scientific Journal December 2013, σελ. 196

⁵⁴³ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ’ ΑΡΙΘΜ. 67 ΦΕΚ Α’ 149/27.6.2011 Οργάνωση των Υπηρεσιών του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/376921/p.d.-67-2011>

οικονομικού εγκλήματος που σχετίζονται με ναρκωτικά, καθώς και για την δίωξη αδικημάτων που αφορούν την παράνομη εισαγωγή και εξαγωγή αγαθών και λοιπών προϊόντων.⁵⁴⁴

⁵⁴⁴ Korontzis, T. (2013), ό.π. σελ. 197
Διπλωματική Εργασία

Επίλογος - Συμπεράσματα

Με την παρούσα μελέτη αναδείξαμε το εξαιρετικά σύνθετο και πολυδαίδαλο φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος, ένα φαινόμενο που έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις όχι μόνο σε διεθνές επίπεδο, αλλά και στη χώρα μας. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος είναι η διαρκής εξέλιξη του και η προσαρμοστικότητα του σε κάθε κοινωνική, οικονομική και πολιτική αλλαγή, εκμεταλλευόμενο τις αδυναμίες του κρατικού μηχανισμού, τις πελατειακές σχέσεις, τους θεσμούς και τις κοινωνικές δομές. Το κράτος δικαίου απειλείται από τη διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος μέσω της διαφθοράς και της βίας σε κάθε αρμό της κοινωνίας, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν άμεσα τόσο η κοινωνική συνοχή όσο και η οικονομική σταθερότητα.

Τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δεδομένα, αλλάζουν διαρκώς τον ορισμό του Οργανωμένου Εγκλήματος. Σε συνδυασμό με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες και τις ιστορικές συγκυρίες, τις κοινωνικές ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε χρονικής περιόδου τροποποιούνται τα νομικά πλαίσια, οι διατάξεις, οι παραδοχές και τα εργαλεία καταπολέμησης του.

Αναντίρρητα η χώρα μας, έχει λάβει σημαντικά μέτρα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος τα τελευταία χρόνια. Η πρόσφατη ίδρυση της Διεύθυνσης Οργανωμένου Εγκλήματος, αλλά και η θέσπιση της Δικαστικής Αστυνομίας, αποτελούν την κορωνίδα των προσπαθειών της ελληνικής πολιτείας, ούτως ώστε να εντοπίζει, να ερευνά, να πατάσσει, αλλά και να εκτελεί έγκαιρα δικαστικές αποφάσεις που αφορούν πολύπλοκα φαινόμενα οργανωμένου εγκλήματος, πάντα σεβόμενη τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά ορίζονται στο Σύνταγμα, τους νόμους, αλλά και στις διεθνείς συμβάσεις. Επιπλέον, έχουν συσταθεί το ΣΔΟΕ, η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας της ΕΛ.ΑΣ., η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, η ΔΟΥ, τα Τελωνεία, τα Ελεγκτικά Κέντρα κ.ά, ενώ αρμοδιότητες για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος έχουν ανατεθεί και στο Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ.).

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι διεθνείς και ευρωπαϊκές συνεργασίες που έχει συνάψει η χώρα μας όπως η συμμετοχή της Ελλάδας σε μια σειρά διεθνών συνεργασιών όπως με την Interpol, την Europol, την Frontex, την Τελωνειακή Συνεργασία, την OLAF, τις Κοινές Ομάδες Έρευνας (JITs), την Eurojust, αλλά και την υιοθέτηση των θεσμών της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης. Επιπλέον, η υιοθέτηση των Αποφάσεων και των Οδηγιών για εφαρμογή μέτρων δέσμευσης, κατάσχεσης και δήμευσης περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται

από παράνομες εγκληματικές δραστηριότητες, το καθεστώς των προστατευόμενων μαρτύρων, τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος και η δημιουργία των Ανεξάρτητων Αρχών, όπως η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και η Αρχή Διαφάνειας, αποτελούν δείγματα της ελληνικής προσπάθειας για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Παρά τις σημαντικές αυτές συνεργασίες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, δεν πρέπει να παραγνωριστούν οι αδυναμίες και τα τρωτά σημεία που υπάρχουν για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η διαφθορά, που διεισδύει όπως παρατηρήσαμε σε όλο τον κοινωνικό ιστό και τους θεσμούς, οι διαφορές στα εθνικά νομικά συστήματα των χωρών, αλλά και οι αποκλίσεις που υπάρχουν ως προς την ποινική αντιμετώπιση σοβαρών αδικημάτων, είναι μερικά από τα προβλήματα που οφείλουν οι χώρες να επιλύσουν για να έχουν καλύτερα αποτελέσματα στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Άλλωστε και οι Εκθέσεις που βγαίνουν στο φως της δημοσιότητας, όπως η SOCTA 2021, επισημαίνει ότι το 60% των εγκληματικών οργανώσεων μετακινούνται συνεχώς από χώρα σε χώρα εκμεταλλευόμενες τα θεσμικά κενά, αλλά και τις διαφορές αντιμετώπισης συγκεκριμένων αδικημάτων.

Στην Ελλάδα, παρά τις πολύ σοβαρές προσπάθειες που έχουν καταβληθεί για την αντιμετώπιση του φαινομένου του οργανωμένου εγκλήματος, οι συνεχείς τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι δυσχέρειες που δημιουργεί το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο κατά την εφαρμογή του, η διεύρυνση των εισαγγελικών εξουσιών και η επέκταση των ανακριτικών πράξεων, εγείρουν σοβαρά ερωτήματα τόσο για τη νομιμότητα όσο και για την εγκυρότητα της διαδικασίας.⁵⁴⁵ Επιπλέον, το κατακερματισμένο δίκτυο των ελεγκτικών υπηρεσιών, η ανεκπαίδευτοι ανακριτικοί υπάλληλοι, η ανεπαρκής εκπαίδευση των αστυνομικών και δικαστικών λειτουργών, η υποστελέχωση κρίσιμων δομών, οι ελλειπείς δικογραφίες, η έλλειψη σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων για τη διασταύρωση πληροφοριών, η αργή διεξαγωγή της ανάκρισης, η πολιτική πίεση με σκοπό να απομακρυνθούν οι υπεύθυνοι μιας υπόθεσης, είναι μερικά από τα τρωτά σημεία για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της σωστής έκβασης μιας υπόθεσης κατά την διάρκεια της ανακριτικής διαδικασίας⁵⁴⁶

⁵⁴⁵ Δαλακούρας, Θ. (2016) «Επεμβάσεις στον ΚΠΔ, Ο μύθος της επιτάχυνσης της απονομής της ποινικής Δικαιοσύνης», Ποινικά Χρονικά, σελ. 328

⁵⁴⁶ Βιδάλη Σ. (2019) Όψεις της ανάκρισης..., σελ. 328 επ.
Διπλωματική Εργασία

Οι κατά καιρούς διαφοροποιήσεις στον ορισμό και οι κατά το δοκούν νομοθετικές δράσεις όχι μόνο αφήνουν ανεξέλεγκτες τις ηγετικές ομάδες των εγκληματικών οργανώσεων, αλλά ενισχύουν τη δράση τους, τη διεθνοποιούν και την καθιστούν παγκόσμιο κίνδυνο. Γιατί πριν και πάνω απ' όλα οι εγκληματικές οργανώσεις και το συνεχές καταγεγραμμένο έγκλημα τους, διαλύουν την οικονομική ανάπτυξη και απειλούν τις κοινωνικές δομές και την κοινωνική συνοχή.

Η μελέτη του οργανωμένου εγκλήματος και των εγκληματικών οργανώσεων, η αντιμετώπιση, η τιμωρία και η εξάρθρωση του αποτελούν προϋποθέσεις κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Για αυτό τον λόγο θα μπορούσαμε να προτείνουμε μια σειρά από προτάσεις για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος:

α) τη βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας και της εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών, αλλά και την ταυτόχρονη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών σε πραγματικό χρόνο.

β) τη συνεχή εκπαίδευση των αστυνομικών και δικαστικών υπαλλήλων, αλλά και των υπαλλήλων στις οικονομικές υπηρεσίες για θέματα σχετικά με τη διαφθορά, το οικονομικό και το οργανωμένο έγκλημα.

γ) με τη χρήση της τεχνολογίας και της Τεχνητής Νοημοσύνης, οι Αρχές θα μπορούν να εντοπίσουν γρηγορότερα τα εγκληματικά δίκτυα, τα οποία χρησιμοποιούν την τεχνολογία για τις εγκληματικές τους δραστηριότητες, ενώ η χρήση της τεχνολογίας θα συμβάλλει στον καλύτερο έλεγχο των χρηματοοικονομικών ροών.

δ) ο θεσμός της Προστασίας Μαρτύρων είναι ένας σημαντικός θεσμός για την καταπολέμηση του ΟΕ, ωστόσο χρειάζεται να ενισχυθεί περαιτέρω ο τρόπος που η κοινωνία αντιμετωπίζει την χρησιμότητα και την αναγκαιότητα της καταγγελίας σε σοβαρά αδικήματα.

Στις σελίδες που προηγήθηκαν, παρουσιάστηκαν σε αδρές γραμμές όλα τα ζητήματα που ολοκληρώνουν την εικόνα του οργανωμένου εγκλήματος και την ειδική του περίπτωση, την ελληνική. Μέσω της υλοποιηθείσας έρευνας εξήχθησαν τα συμπεράσματα ότι το οργανωμένο έγκλημα είναι άτοπο, άχρονο, ακολουθεί και προσαρμόζεται αναλόγως των κοινωνικοοικονομικών και πολιτικών συγκυριών. Ένας οργανισμός για να επιβιώσει οφείλει να προσαρμόζεται στην υπάρχουσα πραγματικότητα, γεγονός που γίνεται κατανοητό και από το οργανωμένο έγκλημα το οποίο λειτουργεί όπως μια άρτια οργανωμένη νόμιμη επιχείρηση.

Η έρευνα ανέδειξε ότι μόνο μέσω του προσδιορισμού του φαινομένου και της αναγνώρισης των τρωτών σημείων του από την πληθώρα των αναφερόμενων παραδειγμάτων μπορούν να δοθούν αποτελεσματικές λύσεις.

Οι εθνικές κυβερνήσεις και οι διεθνείς φορείς υποχρεούνται να το ορίσουν επαρκώς και με σαφήνεια, ώστε να το αντιμετωπίσουν με ισχυρούς νόμους που δεν θα επιδέχονται ερμηνειών κατά το δοκούν από ανθρώπους διεφθαρμένους και ενταγμένους σε κρατικούς μηχανισμούς και οικονομικές δομές. Ολοκληρώνοντας, αξιοσημείωτο είναι ότι η ελληνική περίπτωση, πέραν και των αρχικών προβλέψεων, αποτελεί μια πλήρη καταγραφή του φαινομένου.

Βιβλιογραφική Αναφορά

Ελληνική Βιβλιογραφία

Ακαλίδης Στ., Μοσχόπουλος Δ. (2008), *Η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση*, Εκδόσεις ΕΑΠ, Πάτρα: ΕΑΠ

Αλεξιάδης, Σ. (2006), *Ανακριτική*, Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αλεξιάδης, Σ. (2011), *Εγκληματολογία*, Αθήνα: Σάκκουλας

Αντωνόπουλος, Γ., Παπανικολάου Γ. (2016), «Καπιταλισμός χωρίς άδεια»: η ελληνική περίπτωση, σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.), *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ* ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ, Αθήνα: ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

Αντωνόπουλος, Γ., Hall, S. (2019), «Νόμιμες επιχειρήσεις και «οργανωμένο έγκλημα» στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαραλάμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΑΠ, σελ. 240, 245

Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2014), «Λευκά Κολάρα» & Οικονομικό Έγκλημα. Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, Αθήνα: Π. Ν. Σάκκουλας Δίκαιο & Οικονομία

Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2019), «Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα «βρόμικου» χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαραλάμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Ε.Α.Π

Βιδάλη, Σ. (2007) *ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ* Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική, Τόμος Α', Αθήνα - Κομοτηνή: ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

Βιδάλη, Σ. (2017) *Πέρα από τα όρια - Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα*. Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Βιδάλη, Σ. (2019), «Όψεις της ανάκρισης σε υποθέσεις εγκλημάτων των ισχυρών και του οργανωμένου εγκλήματος» σε Βιδάλη Σοφία, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαραλάμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: ΕΑΠ

Βιδάλη, Σ. (2021), «Οργανωμένο έγκλημα – album di famiglia» Commonality 25 Μαΐου 2021, Ανακτήθηκε 04 Απριλίου 2025. από <https://commonality.gr/sofia-vidali-organomeno-egklima-album-di-famiglia/>

Βιδάλη, Σ. (2022) *Εισαγωγή στην Εγκληματολογία*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Γασπαρινάτου, Μ. (2021), «Έγκλημα και εξουσίες στο ελληνικό κράτος: Η γκρίζα ζώνη της νομιμότητας», 2.3 Σκηνή τρίτη: «Τα μαύρα ταμεία της Siemens, οι δωροδοκίες και οι υπόγειες χορηγίες των πολιτικών κομμάτων», σε *Αντιγόνη, το ερώτημα*, Τόμος Ι, Περιοδικό για την Κριτική Εγκληματολογία, το Ποινικό Πρόβλημα και τον Κοινωνικό Έλεγχο, Αθήνα: Ε.Ε.Μ.Ε.Κ.Ε.

Δαλακούρας, Θ. (2016) «Επεμβάσεις στον ΚΠΔ, Ο μύθος της επιτάχυνσης της απονομής της ποινικής Δικαιοσύνης», Ποινικά Χρονικά

Δούβλης, Β. (2014) «Η ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΕΥΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ-ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ» σε Ανάπτυπο από το «ΔΙΚΑΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΤΑΙΡΙΩΝ», Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. Ανακτήθηκε 04 Απριλίου 2025 από <https://openeclass.panteion.gr/modules/document/file.php/TMI179/%CE%92.%20%CE%94%CE%9F%CE%A5%CE%92%CE%9B%CE%97%CE%A3%20-%20%CE%97%20%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%95%CE%A3%CE%9C%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97%2C%20%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%A3%CE%97%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97%20%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%AA%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9C%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%A9%CE%9D%20%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%94%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A4%CE%9F%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F-%CE%95%CE%9D%CE%A9%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%9F%20%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%99%CE%9F%20-%20%CE%94%CE%95%CE%95%202014.pdf>

Ζαχαριάδης, Α. (2024), ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Ενημέρωση μέχρι τον Ν 5108/2024 20η έκδοση, Αθήνα ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2014), *Οικονομικό Έγκλημα και Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα*, Τόμ. 1. Αξιολόγηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκου

Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2005), *Η οριοθέτηση του αξιόποινου της τρομοκρατίας και οι προκλήσεις για ένα δικαιοκρατούμενο ποινικό δίκαιο*, ΝΕ/2005 Αθήνα: ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Καράμπελας, Λ. (2000), «Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ» σε *Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου*, Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου, Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας

Κοσμάτος, Κ., Λαμπάκης, Χ. (2019), «Εστίες διαφθοράς στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης», στο Σ. Βιδάλη, Ν.Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαλαράμους, (επιμ.), *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*. Αθήνα: ΕΑΠ.

Κωνσταντινίδης, Α. (2019), «Προστατευόμενοι μάρτυρες και Μάρτυρες Δημοσίου Συμφέροντος», *Ποινικά Χρονικά* 4

Κωστάρας, Α. (2000), «ΕΝΝΟΙΑ, ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ» στο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, *ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου. Αθήνα: Π.Ν ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Δίκαιο & Οικονομία

Λίβος, Ν. (2000), «Οργανωμένο Έγκλημα: Έννοια και δικονομικοί τρόποι αντιμετώπισης του» στο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, *ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου. Αθήνα: Π.Ν ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Δίκαιο & Οικονομία

Μυλωνόπουλος, Χ. (2000), «Οργανωμένο έγκλημα και Διεθνές Δίκαιο», σε *Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου*, Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου, Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας, σελ. 101

Μυλωνόπουλος, Χ. (2015), «Προβλήματα διεθνούς ποινικού δικαίου στη νομοθεσία περί διαφθοράς», *ΠοινΧρον*, 15, 2015

Κοροντζής, Τρ. (2021), *Ελευθερία, Ασφάλεια Και Δικαιοσύνη Στην Εε*, International Multilingual Journal of Science and Technology (IMJST) ISSN: 2528-9810 Vol. 6 Issue 10, October - 2021, σελ. 4.222. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://www.imjst.org/wp-content/uploads/2021/10/IMJSTP29120595.pdf>

Κοροντζής, Τρ. (2021), «Η Αστυνομική Συνεργασία Στην Ε.Ε.», International Multilingual Journal of Science and Technology (IMJST) ISSN: 2528-9810 Vol. 6 Issue

Κοροντζής, Τρ. (2022), ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ «Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της Europol, Frontex, Eurojust και του θεσμού του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ. Η περίπτωση της Ελλάδας», σελ.65. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/27687/1/KorontzisTryfonPostDoc2022.pdf>

Κουράκης, Ν. (1987), «ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ» Με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του Ανδρέα Λοβέρδου *Για την Τρομοκρατία και το Πολιτικό Έγκλημα*, Αθήνα: Interbooks. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://crime-in-crisis.com/wp-content/uploads/pdf/bio_2/SKEPSEIS%20GIA%20TO%20PROBLHMA%20THS%20SYGR%20TROMOKR.pdf

Κουκάκης, Ν. (2000), «ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ, Φαινομενολογία του προβλήματος και δυνατότητες αντιμετώπισης του στην Ελλάδα», σε *Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου*, Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Πρακτικά του Ζ' Πανελλήνιου Συνεδρίου, Αθήνα: Π.Ν. Σάκουλας, σελ. 175

Ξενάκη, Σ. (2011), Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, η οριοθέτηση και αξιολόγηση της απειλής (μτφ.) Βαρελά Αγγελική, Organised Crime in Greece: Defining and Assessing the Threat, ΕφαρμογέςΔΔ /Τεύχος Π/2011 έτος 24ο. Ανακτήθηκε 02 Απριλίου 2025 από

https://www.academia.edu/771762/%CE%A4%CE%BF_%CE%9F%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF_%CE%88%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1_%CE%97_%CE%9F%CF%81%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%91%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%91%CF%80%CE%B5%CE%B9%CE%BB%CE%AE%CF%82_Organised_Crime_in_Greece_Defining_and_Assessing_the_Threat

Ορφανός, Σ. (2021), «Οργανωμένο Έγκλημα Άρθρο 187 ΠΚ Δογματική και νομολογιακή προσέγγιση», Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 104

Παπαχαραλάμπους, Χ. (1998), «Εννοιολόγηση του οργανωμένου εγκλήματος - Διεθνής νομοθέτηση - Στάση της Ελληνικής Έννομης Τάξης», ΠοινΔικ 7/1998 (ΕΤΟΣ 1ο)

Ριζάβα, Φ. (2012), Οργανωμένο έγκλημα θεωρητική προσέγγιση κατ' άρθρον ερμηνεία νομολογιακή προσέγγιση. Αθήνα: Νομική βιβλιοθήκη

Σάμιος, Θ. (2001), «Ανακριτικές πράξεις επί εγκληματικών οργανώσεων», ΝΑ/2001 Ειδικά Θέματα

Σπινέλλης, Δ. (2016), «Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρώπη και ειδικότερα η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας», σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.) *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ*» ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ, Α' ΤΟΜΟΣ, Αθήνα: ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

Σταμούλη, Ε. (2016), «Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση: τάσεις και μεταβολές» σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.) *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ*» ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ, Α' ΤΟΜΟΣ, Αθήνα: ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

Σταμούλη, Ε. (2018), «Ποινική δικαιοσύνη και εξουσίες: Το παράδειγμα του οργανωμένου εγκλήματος », στο Β. Αρτινοπούλου, Σ. Βιδάλη, Στ. Γεωργούλας, Όλ. Θεμελή, Ν. Κουλούρης, Γ. Παπανικολάου (επιμ.), *Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος. 50 χρόνια Howard Becker "Whose side are we on?"*. Συμβουλές στο 1ο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου, Αθήνα, 24-27 Μαΐου 2016, ΕΕΜΕΚΕ, Αθήνα 2018

Σταμούλη, Ε. (2019), «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαραλάμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Ε.Α.Π.

Σταμούλη, Ε. (2021), «Εξαιρετικές νομοθεσίες και «ανακύκλωση» της ιστορίας στο ελληνικό κράτος» σε *Αντιγόνη, το ερώτημα*, Τόμος Ι, Αρ.1, Περιοδικό για την Κριτική Εγκληματολογία, το Ποινικό Πρόβλημα και τον Κοινωνικό Έλεγχο, Αθήνα: Ε.Ε.Μ.Ε.Κ.Ε.

Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2005), Οι Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος, Εισήγηση στα πλαίσια τριήμερου σεμιναρίου για το Οργανωμένο Έγκλημα που διοργανώθηκε από τον Τομέα Ποινικών και Εγκληματολογικών

Σπουδών τον Δεκέμβριο του 2005. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από [https://www.intellectum.org/articles/issues/intellectum1/p025037_\(kastanidou\).pdf](https://www.intellectum.org/articles/issues/intellectum1/p025037_(kastanidou).pdf)

Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2006), Για ένα νέο ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Προδημοσίευση από τον Τιμητικό Τόμο για τον καθηγητή κ. Κ. Κεραμέα, Ποινικά Χρονικά ΝΣΤ/2006

Τσιρώνης, Ν. (2019), «Τεχνικές ανίχνευσης των ύποπτων χρηματοοικονομικών ροών στο πλαίσιο της ανάκρισης» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαραλάμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Ε.Α.Π.

Χιόνης, Δ. (2016), «Το λαθρεμπόριο καπνού στην Ελλάδα της κρίσης» σε Μαργαρίτα Γασπαρινάτου (επιμ.), *ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΣΕ ΕΠΟΧΗ ΚΡΙΣΗΣ ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΝΕΣΤΟΡΑ ΚΟΥΡΑΚΗ*, Αθήνα: ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

Χλούπης, Γ. (2019), «Το θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος» σε Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κ. Κουλούρης, Χάρης Παπαχαραλάμπους (επιμ.) *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Ε.Α.Π.

Χλούπης, Γ. (2020), «Το άρθρο 187 ΠΚ «Οι περιπέτειες μιας εγκληματικής οργάνωσης», ΠοινΔικ 6/2020, έτος 23ο

Χλούπης, Γ. (2021), «Υπερεθνική οργανωμένη εγκληματικότητα - Εννοιολογική οριοθέτηση και ποινικοδογματικοί προβληματισμοί» σε Δ. Ζιούβας (επιμ.) *Οργανωμένο έγκλημα*

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Bakowski, P., & Voronova, S. (2017), *Corruption in the European Union. Prevalence of corruption, and anti-corruption efforts in selected EU Member States*. European Parliamentary Research Service
- Banisar, D. (2011), «Whistleblowing: International Standards and Developments», σε I. Sandoval, (ed.) *CORRUPTION AND TRANSPARENCY: DEBATING THE FRONTIERS BETWEEN STATE, MARKET AND SOCIETY*, UNAM, Washington, D.C: World Bank-Institute for Social Research.
- Ballegooij, W. & Zandstra, T. (2016), The cost of Non–Europe in the area of Organised Crime and Corruption. In-depth analysis. EPRS European Parliamentary Research Service. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/558779/EPRS_IDA%282016%29558779_EN.pdf
- Bezlov, T., Gounev, P. (2012), “Organized Crime, corruption and public bodies”. σε Gunev, Philip *Corruption and Organized Crime in Europe*, χ.τ.: Routledge
- Borgstede G. (2014), Cultural Property, the Palermo Convention, and Transnational Organized Crime, *International Journal of Cultural Property* 21: 281– 290, USA: Cambridge University Press, International Cultural Property Society. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/BC35A08A6A02A82CA990DD0C7E4963B2/S0940739114000125a.pdf/cultural-property-the-palermo-convention-and-transnational-organized-crime.pdf> , doi:10.1017/S0940739114000125
- Chambliss, W. (1998), *On the take: From petty Crooks to presidents*, Bloomington and Indianapolis, Indiana University Press
- Chambliss, W. (2004), *ON THE SYMBIOSIS BETWEEN CRIMINAL LAW AND CRIMINAL BEHAVIOR*, Criminology. Ανακτήθηκε 26 Μαρτίου 2025 από <https://onlinelibrary-wiley-com.proxy.eap.gr/doi/epdf/10.1111/j.1745-9125.2004.tb00519.x>
- Cressey, D. (1969), *The Theft of the Nation: The Structure and Operations of Organized Crime in America*, New York: Harper
- Della Porta, D., & Vanucci, A. (2012), *The hidden Order of Corruption*. United Kingdom: Ashgate

Hervé, F, Minguzzi, A. (2015), «ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝ» σε Ιωάννης Τσόλκας (επιμ.) *Το χρηματοκιβώτιο των φοροφυγάδων*, (μτφρ) Μυρτώ Αυγέρου,, ΑΘΗΝΑ:ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΛΙΒΑΝΗ

Green, P. & Ward, T. (2004), “Organised Crime and the ‘Deep State’”. in P. Green, & T. Ward, (Eds), *State Crime. Governments, Violence and Corruption* (pp. 86-104), Virginia: Pluto Press.

Green, P., & Ward, T. (2004), “Corruption as State Crime” In P. Green, & T. Ward, (Eds), *State Crime. Governments, Violence and Corruption* (pp. 11-27), Virginia: Pluto Press.

Hinton, E. (2016), *From the war on poverty to the war on crime: The making of mass incarceration in America*. Harvard University Press. Ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025 από [https://www.google.gr/books/edition/From_the_War_on_Poverty_to_the_War_on_Cr/ATS6CwAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=Elizabeth+Hinton+\(2016\)&printsec=frontcover](https://www.google.gr/books/edition/From_the_War_on_Poverty_to_the_War_on_Cr/ATS6CwAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=Elizabeth+Hinton+(2016)&printsec=frontcover)

Hirschfeld K., (2015), *Gangsters States, Organized Crime, Kleptocracy and Political collapse*. Publisher: Palgrave Macmillan

KEMP, G. (2001), The United Nations Convention Against Transnational Organised Crime: A Milestone in International Criminal Law, S. Afr. J. Crim. Just., 14. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://www.researchgate.net/publication/328027301_The_United_Nations_Convention_Against_Transnational_Organised_Crime_A_Milestone_in_International_Criminal_Law

Kleemans, E.R. (2014) “Theoretical perspectives on organized crime”. In: L. Paoli (eds.). *Oxford Handbook on Organized Crime*. Oxford: Oxford University Press. Ανακτήθηκε 25 Μαρτίου 2025 από https://www.researchgate.net/publication/260569836_Theoretical_perspectives_on_organized_crime

Korontzis, Tr. (2012), EUROPEAN UNION CRIMINAL POLICY AND JOINT INVESTIGATION TEAMS. THE CASE OF HELLAS Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4894755>

Korontzis, T. (2013) “THE FINANCIAL CRIME IN HELLAS AND ITS COMBATING BY THE HELLENIC LAW ENFORCEMENT AGENCIES. THE CONTRIBUTION OF THE EU ORGANIZATIONS OF EUROPOL AND EUROJUST”, European Scientific Journal December 2013

- Michalowski R, Ronald K.(2007) “State-Corporate Crime and Criminological Inquiry”, σε Pontell, N., Geiss, G., (Eds). *International Handbook of White Collar and Corporate Crime*, California:Springer
- Morselli C. (2009) “The Criminal Network Perspective” in *STUDIES OF ORGANIZED CRIME Inside Criminal Networks*, New York: Springer
- Paoli, L. (2003) *Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style*, Oxford University Press
- Paoli, L., & Vander Beken, T. (2014) “Organized Crime. A Contested Concept”, in Paoli L., (ed), *The Oxford Handbook of Organised Crime*”, United Kingdom: Oxford University Press
- Philips R., Gardner M., Robins A., Surka M.(2017) *Offshore Shell Games The Use of Offshore Tax Havens by Fortune 500 Companies*, U.S PIRG ITEP. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.taxnotes.com/research/federal/other-documents/washington-roundup/report-examines-fortune-500-companies-using-offshore-tax-havens/1x70l>
- Ruggiero, V. (2012) “Introduction The organization of crime” in Philip Gounev and Vincenzo Ruggiero (Eds) *Corruption and Organized Crime of Europe*, London: Routledge
- Ruggiero, V. (2017) *Dirty Money On Financial Delinquency*, United Kingdom: Oxford University Press
- Savona, E. (2005) “TRENDS IN PREVENTION AND CONTROL POLICIES” στο Ernesto U. Savona (ed.), *Responding to Money Laundering /International Perspectives*, Amsterdam: Harwood academic publishers
- Scalia, V. (2016) *Crime, Networks and Power: Transformation of Sicilian Cosa Nostra*, Palgrave Pivot
- Skaperdas, S. (2001) *The political economy of organized crime: providing protection when the state does not**, Economics of Governance, Springer-Verlag 2001
- van der Does de Willebois, E.J.M.; Halter, E.,; Harrison, R. A.; Park, Ji Won.; Sharman, J. C. (2011) (Eds.) *The Puppet Masters. How the Corrupt Use Legal Structures to Hide Stolen Assets and What to Do About It*. Washington DC: STAR, World Bank, UNODC.
- Varese, F. (2010) “What is Organised Crime?” In *Organised Crime: Critical Concepts in Criminology*, London, Routledge, vol I. Ανακτήθηκε 23 Μαρτίου 2025 από <https://federicovarese.com/wp-content/uploads/2019/07/varese-2017-redefining-organised-crime-03.pdf>

United Nations Activities Participating in the U.N.'s crime prevention program. LA COSA NOSTRA IN THE UNITED STATES by James O. Finckenauer, Ph.D. International Center National Institute of Justice. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/218555.pdf?ftag=MSF0951a18>

UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, Good practices for the protection of witnesses in criminal proceedings involving organized crime, New York: 2008. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/Good_Practices_for_the_Protection_of_Witnesses_in_Criminal_Proceedings_Involving_Organized_Crime.pdf

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

Agreement between Eurojust and Europol, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/Agreement_between_Eurojust_and_Europol.pdf

Alchetron, Free Social Encyclopedia for the World. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://alchetron.com/Greek-mafia>

[dw.com](https://www.dw.com) newsroom (13/04/2021) Γιατί έπρεπε να πεθάνει ο Γιώργος Καραϊβάζ; DW. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.dw.com/el/%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AF-%CE%AD%CF%80%CF%81%CE%B5%CF%80%CE%B5-%CE%BD%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CE%BF-%CE%B3%CE%B9%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%8A%CE%B2%CE%AC%CE%B6/a-57176757>

[enikos.gr](https://www.enikos.gr) newsroom (15/01/2024) Νέος Κόσμος: Πού στρέφονται οι έρευνες της ΕΛ.ΑΣ. για τη μαφιόζικη εκτέλεση του Βαγγέλη Ζαμπούνη, enikos. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.enikos.gr/society/neos-kosmos-pou-strefontai-oi-erevnes-tis-astynomias-gia-ti-mafioziki-ektelesi-tou-vangeli-zabouni/2091973/>

[ertnews.gr](https://www.ertnews.gr) newsroom (17/10/2024) Ελληνικό FBI: Ξεκινά η λειτουργία του για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος EPT NEWS Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/elliniko-fbi-ksekina-i-leitourgia-tou-gia-tin-antimetopisi-tou-organomenou-egklimatos/>

[ertnews.gr](https://www.ertnews.gr) newsroom (25/10/2024) «Υπόθεση Novartis: Ντόμινο αντιδράσεων μετά από την άρση του καθεστώτος προστασίας των δυο προστατευόμενων μαρτύρων», 25/10/2024 EPT news. Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2025 από [ertnews.gr, https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/ypothesi-novartis-ntomino-antidraseon-meta-apo-tin-arsis-tou-kathestotos-prostasias-ton-dyo-prostateyomenon-martyron/](https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/ypothesi-novartis-ntomino-antidraseon-meta-apo-tin-arsis-tou-kathestotos-prostasias-ton-dyo-prostateyomenon-martyron/)

[ertnews.gr](https://www.ertnews.gr) newsroom (24/04/2022), Μαφιόζικη δολοφονία στο Χαλάνδρι: Γάζωσαν τον «θαμνάκια» της Greek Mafia – Το χρονικό της εκτέλεσης, EPT NEWS, Ανακτήθηκε 26 Απριλίου 2025 από <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/mafioziki-dolofonia-sto-xalandri-gazosan-ton-thamnakia-tis-greek-mafia-to-xroniko-tis-ektelesis/>

European Commission, Money laundering. Ανακτήθηκε 04 Απριλίου 2025 από https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/money-laundering_en

EUROPEAN UNION THE COUNCIL, Situation report on Organised Crime in the European Union 1995, Drugs and Organised Crime Working Group, Brussels, 10 October 1996. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από <https://www.statewatch.org/media/documents/e-library/10555.en96.pa.pdf>

Europol SOCTA (2013) EU SERIOUS AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT, European Police, Van Deventer, the Netherlands 2013. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/socta2013.pdf>

Europol SOCTA (2021), European Union SERIOUS AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT, A CORRUPTION INFLUENCE: THE INFILTRATION AND UNDERMINING OF EUROPE'S ECONOMY AND SOCIETY BY ORGANISED CRIME, «A MODERN HYDRA: SERIOUS AND ORGANISED CRIME IN THE EU». Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf

Europol, SOCTA (2025) The changing DNA of serious and organised crime, 2025 EUROPEAN UNION SERIES AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf>

Financial Action Task Force, [FATF Recommendations 2012](#) (last updated in February 2025). Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.coredownload.inline.pdf>

Group of States against Corruption, COUNCIL OF EUROPE. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://www.coe.int/en/web/greco/about-greco/what-is-greco>

ICIJ, GLOBAL OVERVIEW *Offshore havens and hidden riches of world leaders and billionaires exposed in unprecedented leak*, October 3, 2021. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.icij.org/investigations/pandora-papers/global-investigation-tax-havens-offshore/>

iefimerida.gr (31/05/2021), «Οργανωμένο έγκλημα: Τα συμβόλαια θανάτου και ο πόλεμος των ομάδων - Πως είναι χωρισμένη η ελληνική μαφία, τι επιδιώκει». Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2025 από <https://www.iefimerida.gr/ellada/organomeno-egklima-pos-einai-horismeni-i-elliniki-mafia-ti-epidiokei>

[in.gr](https://www.in.gr) newsroom (14/04/2021), «Ε.Ε, πανδημία και οργανωμένο έγκλημα : Μία σύγχρονη Λερναία Ύδρα», [in.gr](https://www.in.gr). Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.in.gr/2021/04/14/world/e-e-pandimia-kai-organomeno-egklima-mia-sygxroni-lernaia-ydra/>

[in.gr](https://www.in.gr) newsroom (14/04/2021), Γιώργος Καραϊβάζ : Τον επόμενο μήνα θα κατέθετε για σοβαρή υπόθεση, [ingr](https://www.in.gr), Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.in.gr/2021/04/14/greece/giorgos-karaivaz-ton-epomeno-mina-tha-katethete-gia-sovari-ypothesi/>

[insider.gr](https://www.insider.gr) newsroom (13/04/2025), Λαθρεμπόριο καπνού: Απώλειες δημοσίων εσόδων 600 εκατ. ευρώ το χρόνο μόνο στην Ελλάδα, INSIDER. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.insider.gr/oikonomia/361170/lathremporio-kapnoy-apoleies-dimosion-esodon-600-ekat-eyro-hrono-mono-stin-ellada>

International Olympic Committee, Athens 2004 The Brand. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.olympics.com/en/olympic-games/athens-2004/logo-design>

[kathimerini.gr](https://www.kathimerini.gr) newsroom (31/05/2021), Δολοφονία στη Βάρη: Το χρονικό ενός ακήρυχτου πολέμου, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/561382927/dolofonia-sti-vari-to-chroniko-enos-akirychtoy-polemoy/>

[naftemporiki.gr](https://www.naftemporiki.gr) (02/05/2014), Greek Mafia: Οι αρχηγοί, τα πρωτοπαλίκαρα και πόσο κοστολογούνται τα συμβόλαια θανάτου, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2025 από <https://www.naftemporiki.gr/society/1652922/greek-mafia-oi-archigoi-ta-protopalikara-kai-poso-kostologoyntai-ta-symvolaia-thanatoy/>

[naftemporiki.gr](https://www.naftemporiki.gr) newsroom (15/01/2024), Greek Mafia: Οι δολοφονίες των αρχινονών της νύχτας, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.naftemporiki.gr/society/1567886/greek-mafia-oi-dolofonies-ton-archinonon-tis-nychtas#:~:text=17%20%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%BF%CE%AF%20%CF%83%CE%B5%206%20%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1&text=%CE%94%CF%81%CE%B1%20%CF%83%CE%B5%20%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CF%8C%CE%BD%20%CF%8C%CE%BB%CE%BF%20%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%8D%CF%82%20%CF%84%CE%B1%20%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B1%CE%AF%CE%B1%20%CE%AD%CE%BE%CE%B9%20%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1>

OLAF - EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://anti-fraud.ec.europa.eu/about-us/what-we-do_en

protothema.gr newsroom (21/01/2025), Χρυσοχοϊδης: Καταπολεμώντας το οργανωμένο έγκλημα θωρακίζουμε τη δημοκρατία μας, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/politics/article/1590811/hrusohoidis-katapolemodas-to-organomeno-eglima-thorakizoume-ti-dimokratia-mas/>

radar.gr newsroom (17/01/2024), Οι δέκα εκτελέσεις της greek mafia που συγκλόνισαν την Ελλάδα, RADAR. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://radar.gr/article/oi-deka-ekteleseis-tis-greek-mafia-pou-sygklonisan-tin-ellada>

tanea.gr newsroom (15/01/2024), Δολοφονία Ζαμπούνη: Τον «γάζωσαν» με 97 σφαίρες – Επαγγελματίες εκτελεστές οι δράστες – Τι εξετάζει η ΕΛ.ΑΣ. ΤΑ ΝΕΑ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.tanea.gr/2024/01/15/greece/dolofonia-zampouni-ton-gazosan-me-97-sfares-epagelmatis-ektelestes-oi-drastes-ti-eksetazei-i-el-as/>

Transparency International the global coalition against corruption, Corruption Perception Index 2024. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από

<https://www.transparency.org/en/cpi/2024>

taxheaven.gr (22/10/2020), Ενοποιούνται οι υφιστάμενοι θεσμοί του εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος και του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.taxheaven.gr/news/51100/enopoioyntai-oi-yfistamenoι-oesmoi-toy-eisaggelea-oikonomikoy-egklhmatos-kai-toy-eisaggelea-egklhmatwn-diafooras>

tvxs.gr newsroom (28/06/2018) Ποιος ήταν ο «Καράφλας» που εκτελέστηκε στο Π. Φάληρο, TVXS. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://tvxs.gr/news/ellada/poios-itan-o-karaflas-poy-e-k-t-e-l-e-s-t-i-k-e-s-t-o-p-f-a-l-i-r-o/#:~:text=%CE%9F%20%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%82%20%CF%83%CF%8D%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%B1%20%CE%BC%CE%B5%20%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%85%CF%82,%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%BD%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B1%CF%80%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%AE%20%CF%84%CE%BF%CF%85%E2%80%A6>

United Nations, Office on Drugs and Crime. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html>

UNITED NATIONS, Naples Political Declaration and Global Action Plan against Organized Transnational Crime, 24 February 1995. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/Crime_Resolutions/1990-1999/1994/General_Assembly/A-RES-49-159.pdf

UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME AND THE PROTOCOLS THERETO. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime, “8 facts you need to know about human trafficking in the 21st century”. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.unodc.org/unodc/frontpage/2024/May/8-facts-you-need-to-know-about-human-trafficking-in-the-21st-century.html>

UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST I LLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, United Nations: 1988. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime, Fifth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, ECONOMIC AND SOCIAL CONSEQUENCES OF CRIME: NEW CHALLENGES FOR RESEARCH AND PLANNING Working paper prepared by the Secretaria, Geneva, Switzerland, 1-12 September 1975. Ανακτήθηκε 08 Απριλίου 2025 από https://www.unodc.org/documents/congress//Previous_Congresses/5th_Congress_1975/017_ACONF.56.7_Economic_and_Social_Consequences_of_Crime.pdf

Ανδριανόπουλος, Β. (19/01/2024) Greek Mafia: Ο φαύλος κύκλος του αίματος, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/562838125/greek-mafia-o-faylos-kyklos-toy-aimatos/>

Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 063 της 06/03/2002 σ. 0001 - 0013. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002D0187>

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Ιουνίου 2002 σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας (2002/465/ΔΕΥ), Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση), Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0465>

Απόφαση - Πλαίσιο 2002/584 ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (2002/584/ΔΕΥ), Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση), Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:3b151647-772d-48b0-ad8c-0e4c78804c2e.0003.02/DOC_1&format=PDF

Απόφαση-πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, «σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32003F0577>

ΑΠΟΦΑΣΗ - ΠΛΑΙΣΙΟ 2005/212/ΔΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005 «για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος». Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005F0212>

ΑΠΟΦΑΣΗ - ΠΛΑΙΣΙΟ 2008/841/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Οκτωβρίου 2008 για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΤΙΤΛΟΥ V ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΕ, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2008. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841>

ΑΠΟΦΑΣΗ 2009/426/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Δεκεμβρίου 2008 για την ενίσχυση της Eurojust και την τροποποίηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0426>

Απόφαση Άρειου Πάγου 1370/2020 (Ε' ΠΟΙΝΙΚΕΣ). Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από https://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=YS28ACQB44YET8ANQX4NFWG91WZ54Q&apof=1374_2020&info=%D0%CF%C9%CD%C9%CA%C5%D3%20-%20%20%C5

ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (15/06/2024) ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ, Κύκλωμα μαστροπείας που δρούσε στην περιοχή του Μεταξουργείου εξαρθρώθηκε από την Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/2024/06/15/15-06-2024-kykloma-mastropeias-pou-drouse-stin-periochi-tou-metaxourgeiou-exarthrothike-apo-tin-ypodieythynsi-antimetopisis-organomenou-egklimatos-kai-eborias-anthropon/>

ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (14-03-2025) ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ, Δ.Α.Ο.Ε.: Εξαρθρώθηκε εγκληματική οργάνωση τα μέλη της οποίας δραστηριοποιούνταν στην εμπορία και μαστροπεία γυναικών σε Αττική και Κόρινθο. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/2025/03/14/14-03-2025-d-a-o-e-exarthrothike-egklimatiki-organosi-ta-meli-tis-opoias-drastiriopoiountan-stin-eboria-kai-mastropeia-gynaikon-se-attiki-kai-korintho/>

ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (10/03/2025) Δηλώσεις σχετικά με εξάρθρωση εγκληματικής οργάνωσης τα μέλη της οποίας δραστηριοποιούνταν στην παρασκευή και εμπορία μεγάλων ποσοτήτων λαθραίων καπνικών προϊόντων σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και περιοχές της περιφέρειας. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/2025/03/10/10-03-2025-diloseis-schetika-me-exarthrosi-egklimatikis-organosis-ta-meli-tis-opoias-drastiriopoiountan-stin-paraskevi-kai-eboria-megalon-posotiton-lathraion-kapnikon-proionton-se-athina-thessalonik/>

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ (2011), ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2013, σελ.39. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2013/05/ekthesi_organwmenou_egklhmatos_2011.pdf

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2017, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2013/05/2017-ekthesi_organomenou_egklimatos.pdf

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2021, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2022/12/05122022ekthesiorganwmenou2021.pdf>

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2022, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2024/01/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97-%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A5-2022-%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%97-%CE%95%CE%9A%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%97-1.pdf>

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΑΡΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΟΥΣ 2023, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.astynomia.gr/file/2024/11/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97-%CE%9F%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%9D%CE%A9%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A5-2023-%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%A7%CE%A4%CE%97-%CE%95%CE%9A%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%97..pdf>

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ με βάση το άρθρο 10 της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος Βρυξέλλες 7.7.2016. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0448&from=BG>

Επιθεώρηση Εργασίας, Εμπορία Ανθρώπων (Trafficking). Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από [https://www.hli.gov.gr/ergasiakes-scheseis/nomothesia-ergasiakes-scheseis/prostasia/emporia-a-n-t-h-r-o-p-o-n / e-m-p-o-r-i-a - a-n-t-h-r-o-p-o-n / #:~:text=%CE%97%20%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%20%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CF%89%CE%BD%20\(trafficking\)%20%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9,%CE%BC%CE%B5%20%CE%B5%CE%BB%CE%AC%CF%87%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%20%CE%AE%20%CE%BC%CE%B7%CE%B4%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CE%B9%CE%B2%CE%AE](https://www.hli.gov.gr/ergasiakes-scheseis/nomothesia-ergasiakes-scheseis/prostasia/emporia-a-n-t-h-r-o-p-o-n / e-m-p-o-r-i-a - a-n-t-h-r-o-p-o-n / #:~:text=%CE%97%20%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%20%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CF%89%CE%BD%20(trafficking)%20%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9,%CE%BC%CE%B5%20%CE%B5%CE%BB%CE%AC%CF%87%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%20%CE%AE%20%CE%BC%CE%B7%CE%B4%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CE%B9%CE%B2%CE%AE).

Ετήσια Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα (2004). Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2008/02/Attachment14438_ekthesi_2004.pdf

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ Δ.Ο.Α 2020, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, Επιμέλεια έκδοσης: ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, Αθήνα, ΜΑΡΤΙΟΣ 2021. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.astynomia.gr/file/2021/12/08042021etisia_ekthesi_doa_2020.pdf

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (18/10/2023), «Εμπορία ανθρώπων: ο αγώνας της ΕΕ κατά της εκμετάλλευσης». Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20230921STO05705/emporia-anthropon-o-agonas-tis-ee-kata-tis-ekmetalleusis>

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2021), Ειδική Έκθεση, Πολιτική της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2021Λουξεμβούργο 13/2021. Ανακτήθηκε 04 Απριλίου 2025 από <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/fight-money-laundering-13-2021/el/>

Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε στις 29 Απριλίου 2025 από https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/criminal-cases/judicial-cooperation/european-arrest-warrant_el

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) Ευρωπαϊκή Ένωση. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/frontex_el

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (28 Μαρτίου 2020). Αρ. Φύλλου 1081, Αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 21268 «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων και άλλων χώρων συνάθροισης κοινού, στο σύνολο της Επικράτειας, για το χρονικό διάστημα από 28.3.2020 έως και 11.4.2020, προς περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19». Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://aead.gr/images/covid/fek2020-1081b.pdf>

ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ της 21ης Δεκεμβρίου 1998 που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με το αξιόποινο της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:63c93028-6fe8-494c-a805-c061ad3058df.0009.02/DOC_1&format=PDF http://data.europa.eu/eli/joint_action/1998/733/oj

Καλαφάτης Α., (27/072015), «Η εγκληματικότητα στα χρόνια της κρίσης», Huffingtonpost. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από https://www.huffingtonpost.gr/2015/07/27/egklhmatikothta_n_7877122.html

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/794 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 11ης Μαΐου 2016 για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ) και την αντικατάσταση και κατάργηση των αποφάσεων του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 24.5.2016, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=EN>

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2017/1939 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1939>

Λαμπροπούλου, Ε. (27/03/2023), «30 χρόνια Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: Τι μάθαμε;» K REPORT. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.kreport.gr/2023/03/27/30-chronia-organomeno-egklima-stin-ellada-ti-mathame/>

Μαζάνης, Χ. (2024), «Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών: Ποια είναι η Greek Mafia», Τηλεοπτική Συνέντευξη με τον Προιστάμενο της Δίωξης Εκβιαστών της Ασφάλειας Αττικής, Νίκο Νταβαρίνο, zougla.gr, BINTEO. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524> Timecode: 00:05:00 - 00:06.13

Νιάκας, Γ. (09/12/2020), Δημήτρης Καπετανάκης: Αυτός είναι το θύμα της εκτέλεσης στα Βριλήσσια, FLASH. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.flash.gr/dimitris-kapetanakis-aytos-einai-to-thyma-tis-ekteleisis-sta-vrilissia-798212>

Νώντα, Κ. (29/10/2024), Εγκληματική οργάνωση «έσπρωχνε» ναρκωτικά αξίας 350.000 ευρώ Dnews. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.dnews.gr/eidhseis/ellada/496124/eksarthrothike-egklimatiki-organosi-pou-diakinoyse-iroini>

ΟΔΗΓΙΑ 2001/97/EK ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 4ης Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:57ce32a4-2d5b-48f6-adb0-c1c4c7f7a192.0003.02/DOC_1&format=PDF

ΟΔΗΓΙΑ 2014/42/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 3ης Απριλίου 2014 σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 29.4.2014. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0042>

ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/1371 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L1371&from=FR>

Παναγιωτίδης, Θ. (09/07/2017) «“Ελληνική Καμόρα”: “Ο Ψηλός”, “Ο Μαλλιός”, τα “αδέρφια” και το ξύλο κατά παραγγελία», NEWS247. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.news247.gr/ellada/elliniki-kamora-o-psilos-o-mallias-ta-aderfia-kai-to-xilo-kata-parangelia/>

Παναγιωτίδης, Θ. (20/01/2018) Δολοφονία Στεφανάκου: Ο ‘κύκλος του αίματος’ στην ελληνική Μαφία, NEWS24/7. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.news247.gr/ellada/greek-mafia-to-xroniko-ton-simvolaion-thanatou-mexri-tin-ektelesi-ston-neo-kosmo/>

Πρακτικά των Συνεδριάσεων της Βουλής της Β’. ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ Γ’ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1871), ΣΧΕΔΙΟΝ ΝΟΜΟΥ Περί καταδιώξεως τῆς ληστείας, Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο. Ανακτήθηκε 02 Απριλίου 2025 από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/%CE%A0%CE%A1%CE%92%20%CE%A0%CE%95%CE%A1.%CE%93%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D.%CE%92%20%CE%A4.1%201870-1871.pdf>

ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Europol) δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Επίσημη

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT>

Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 27.11.95. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995F1127\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995F1127(01))

Πράξη του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1997, για την κατάρτιση, βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της σύμβασης περί αμοιβαίας συνδρομής και συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:l33051>

Προεδρικό Διάταγμα 29/2024 - ΦΕΚ 88/Α/13-6-2024 Σύσταση Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και τροποποίηση διατάξεων των π.δ. 178/2014 «Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας» (Α' 281) και 7/2017 «Αναδιάταξη - αναδιοργάνωση, σύσταση και λειτουργία περιφερειακών υπηρεσιών. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-astynomikos-astynomia/idrysi-leitourgia-uperesion/pd-29-2024.html>

Πώποτας, Δ., Καλύβα, Α. (30/10/2019), Φονική ενέδρα στο Χαϊδάρι: Ίσως το παρελθόν «δείξει» τον δολοφόνο, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/greece/article/940386/foniki-enedra-sto-haidari-isos-to-parelthon-deixei-ton-dolofono/>

Πώποτας, Δ., Καλύβα, Α. (29/06/2020), «Το πόρισμα της ΕΥΠ για τη διαφθορά στην ΕΛΑΣ: 106.000 συνομιλίες για ναρκωτικά, πορνεία και τζόγο», ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/greece/article/1021592/to-porisma-tis-eup-gia-ti-diafthorastin-elas-106000-sunomilies-gia-narkotika-porneia-kai-tzogo/>

Σόμπολος, Γ. (16/01/2024), 30 δολοφονίες στον αδυσώπητο πόλεμο για τα ηνία της Greek Mafia , ATHENS VOICE. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2025 από <https://www.athensvoice.gr/epikairotita/ellada/832159/greek-mafia-30-dolofonies-polemo-gia-ta-inia/>

Σουλιώτης, Γ. (24/06/2020), Ο βουλευτής, η ΕΥΠ., το καφενείο της Βουλής, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 05 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/1084218/o-voyleytis-i-eyp-to-kafeneio-tis-voylis/>

Σουλιώτης, Γ. (24/05/2021), Η μαφία της νύχτας με ονόματα και διευθύνσεις, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/561373102/i-mafia-tis-nychtas-me-onomata-kai-dieythynseis/>

Σουλιώτης, Γ. (22/04/2024), Greek FBI κατά της Greek Mafia, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.kathimerini.gr/society/562990465/greek-fbi-kata-tis-greek-mafia/>

Σπυράκης, Β. (10/03/2025), Οι «τσιγαράδες» της Greek Mafia: Επίδειξη ισχύος με ξυλοδαρμούς και απειλές από την εγκληματική οργάνωση – Εξιχνιάστηκε η δολοφονία Βαγγέλη Ζαμπούνη , ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΟΡΑΣ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.koutipandoras.gr/article/oi-tsigarades-tis-greek-mafia-epideixi-ischyos-me-xylodarmous-kai-apeiles-apo-tin-egklimatiki-organosi-exichniastike-i-dolofonia-vangeli-zabouni/>

ΣΥΜΒΑΣΗ που καταρτίζεται από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 34 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 12.7.2000, Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2025 από [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0712\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0712(01))

Συμπεράσματα της Προεδρίας - Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2020/06/1.-%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1-%C F % 8 4 % C E % B F % C F % 8 5 -%CE%A4%CE%AC%CE%BC%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B5-1999-el.pdf>

ΣΥΝΟΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ 92/C 191 /01 (1992) ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (29.07.92) Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT>

Συνοδινός, Μ. (27/04/2022), Με πάνω από 10 σφαίρες έπεσε νεκρός ο Γιάννης Σκαφτούρος -Τι έδειξε η ιατροδικαστική έκθεση, ΣΚΑΪ. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.skai.gr/giannis-skaftouros-me-pano-apo-10-sfares-epese-nekros-i-iatrodikastiki-ekthesi>

Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο στις 28 Απριλίου 1997) Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 251 της 15/08/1997 σ. 0001 - 0016 ΜΕΡΟΣ II ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ παρ.10. Ανακτήθηκε 09 Απριλίου 2025 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A51997XG0815&print=true>

Τελωνειακή Υπηρεσία. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου 2025 από <https://www.aade.gr/customs/teloneia/teloneiaki-ypiresia>

Τζανάκης Σ. (21/04/2024), Greek Mafia: Πόλεμος μαφιόζων για το 1,5 δισ. από καύσιμα και τσιγάρα, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου 2025 από <https://www.protothema.gr/greece/article/1457918/greek-mafia-polemos-mafiozon-gia-to-15-dis-apo-kausima-kai-tsigara/>

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Δικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων, Ίδρυση Υπηρεσίας Δικαστικής Αστυνομίας. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου 2025 από <https://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=9718>

Χονδρόγιαννος, Θ., Λεοντόπουλος, Ν., Κάσδαγλης Χ., (09/03/2023), Οι τρεις ταφές του Γιώργου Καραϊβάζ, REPORTERS UNITED. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2025 από <https://www.reportersunited.gr/10900/karaivaz-maximou-tafes-epikiriksi/>

Όλη η αναφερόμενη στο κείμενο διεθνής, ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία.

Παράρτημα 1

Αίτημα για την πραγματοποίηση συνέντευξης με τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης του Οργανωμένου Εγκλήματος, στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής εργασίας με τίτλο «Το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: η περίπτωση της Greek Mafia».

1ο Αίτημα προς Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη - Γραφείο Τύπου (09-04-2025)

Thodoris Skoulis >
προς Α.Ε.Α./ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ▾

Σάβ 12 Απρ, 3:00 π.μ. ☆ 😊 ↩ ⋮

Καλησπέρα σας,

Ύστερα από την ηλεκτρονική μας επικοινωνία,

Ο Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας μου είναι [REDACTED]

Επιπλέον, σας επισυνάπτω τα έγγραφα που μου ζητήσατε για να εξεταστεί το αίτημα μου για συνέντευξη με τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης του Οργανωμένου Εγκλήματος, Αντιστράτηγο Φώτη Ντούιτη, στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής μου εργασίας με τίτλο «Το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: η περίπτωση της Greek Mafia».

Για οποιαδήποτε πληροφορία ή απορία, παρακαλώ όπως επικοινωνήσετε στο 6 [REDACTED]

Σας ευχαριστώ πολύ

Με εκτίμηση,

Θεόδωρος Σκουλής,

Μεταπτυχιακός φοιτητής,

Δημοσιογράφος, τακτικό μέλος της ΕΣΣΕΑ (Α.Μ. [REDACTED])

5 Συνημμένα • Σαρώθηκε από το Gmail ⓘ

Απάντηση προς το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη - Γραφείο Τύπου (12-04-2025)

Απάντηση του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

Την 20η Μαΐου 2025 το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας αποφάσισε την ικανοποίηση του αιτήματός μου με ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 1821/ 25/1074626 Γ.Φ./Ε.Φ. Θεματολογίου: (9009/12).

Μετά από δική μου τηλεφωνική επικοινωνία που είχα με το Γραφείο Τύπου της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος, για να οριστεί η ακριβής ημέρα και ώρα για την συνέντευξη, ενημερώθηκα ότι θα επικοινωνήσουν οι ίδιοι μαζί μου.

Μέχρι την ώρα που κατατίθεται η παρούσα διπλωματική εργασία, δεν υπήρξε καμία επικοινωνία.

Παράρτημα 2

Αίτημα για την πραγματοποίηση συνέντευξης με κάποιον υπεύθυνο από την **Ανεξάρτητη Αρχή Διαφάνειας** στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής εργασίας με τίτλο «Το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: η περίπτωση της Greek Mafia».

ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Thodoris Skoulis

προς info

Τετ 16 Απρ, 11:43 π.μ.

☆ 😊 ↩ ⋮

Καλημέρα σας,

Ύστερα από τηλεφωνική επικοινωνία, θα ήθελα την άδεια σας να κάνω μια συνέντευξη με όποιον αρμόδιο μου ορίσετε εσείς, με αφορμή την Διπλωματική μου εργασία με τίτλο: "Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα: η περίπτωση της Greek Mafia", στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού που παρακολουθώ, "Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις της Διαφθοράς, του Οικονομικού και του Οργανωμένου Εγκλήματος" στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ).

Η συνέντευξη είναι καθαρά για ακαδημαϊκούς σκοπούς και θα ενσωματωθεί στη Διπλωματική Εργασία. Σκοπός της συνέντευξης είναι να μιλήσουμε για τους στόχους, τους σκοπούς της Υπηρεσίας, καθώς και ότι άλλο θα ήταν χρήσιμο να επικοινωνήσει η Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

Θα επιθυμούσα η συνέντευξη να πραγματοποιηθεί δια ζώσης με καταγραφή ήχου και όχι εικόνας. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, θα μπορούσα να αποστείλω ερωτήσεις μέσω email. Στην περίπτωση της δια ζώσης συνέντευξης, αυτή θα απομαγνητοφωνηθεί και θα ενσωματωθεί στο Παράρτημα της Διπλωματικής Εργασίας, ενώ ενδέχεται κομμάτια της συνέντευξης να ενσωματωθούν αυτούσια και στον κορμό της Διπλωματικής εργασίας εφόσον αυτό παραστεί αναγκαίο.

Σας επισυνάπτω μερικές ενδεικτικές ερωτήσεις.

Σας ευχαριστώ πολύ,

Με εκτίμηση,
Θεόδωρος Σκουλής,
Μεταπτυχιακός φοιτητής,
Δημοσιογράφος, τακτικό μέλος της ΕΣΗΕΑ (ΕΛΠ-ΕΣΕΕ)
Τηλέφωνο Επικοινωνίας: [redacted]

Αίτημα προς την Ανεξάρτητη Αρχή Διαφάνειας (16-04-2025)

Από την 16η Απριλίου 2025, ημερομηνία σύνταξης του πρώτου ηλεκτρονικού μηνύματος (email) μέχρι την ώρα που κατατίθεται η παρούσα διπλωματική εργασία, δεν υπήρξε καμία επικοινωνία από την πλευρά της **Ανεξάρτητης Αρχής Διαφάνειας** παρά της συνεχείς τηλεφωνικές οχλήσεις μου.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.